SIRLARIM İPTE ASILI KALDI BALIM

AYGÜN KEVRİNA

İKOB

5. BASKI

KOR KİTAP - 165

SIRLARIM İPTE ASILI KALDI BALIM
AYGÜN KEVRİNA

EDİTÖR • **KÜBRA YETER**
KAPAK VE İÇ TASARIM • **DEVRİM KOÇLAN**

ISBN 978-625-7392-53-2
Birinci Baskı Mayıs 2025 • Beşinci Baskı Eylül 2025
© Ginko Kitap Ltd. Şti. 2025

BASKI: Ceylan Matbaa
Güven Sanayi Sitesi B Blok, No: 319
Zeytinburnu / İstanbul, Sertifika No: 79710

Ginko Kitap: Osmanağa Mah. Ali Suavi Sk. No: 10 D. 3 Kadıköy / İstanbul
T: 0216 449 20 99 / www.ginkokitap.com • mail@ginkokitap.com
Sertifika No: 35054

Kor Kitap, Ginko Kitap Ltd. Şti. tescilli markasıdır.

KOR KİTAP

SIRLARIM İPTE ASILI KALDI BALIM

AYGÜN KEVRİNA

ANI

Babam,

Bu kitabı alın.

Dönüşte sizi imtihan
edeceğim.

Biliyorsun değil mi?

A. Çehov

"Sırlarım asılı kaldı ipte..."

Yıl 2009. Evrensel Basım Yayın ve Hayat TV'nin olduğu binaya doğru gidiyordum. Dolapdere'de iki katlı binanın trafiğe kapalı sokağa bakan camından beni gören Aydın Çubukçu heyecanla "Koş, gel" diye seslendi. Hızla yanına çıktım. "Biraz önce bir kadın geldi, çok heyecanlıydı, ürkekti ve sakladığım sırrı ilk kez size anlatacağım dedi," diyerek konuya girdi.

Hikâyeyi dinledikten sonra "abi yıllar geçtikçe böylesi iddialarla karşımıza çıkan çok insan olur, bilemedim, temkinli olmakta fayda var" dedim. Aradan birkaç yıl geçti. Konu tekrar gündeme geldi. "O zaman dosya elimize ulaşsın, inceleyelim" diyerek anlaştık. Bu anlaşmanın üzerine bu sefer araya 15 Temmuz ve hemen akabinde KHK ile yapılan kıyımlar, tüm birikimine el konulup kapatılan yayınevi ve yeniden ayağa kalkma hikâyesi vs. girdi. Zaman makası ülke ahvalinden olsa gerek açıldıkça açıldı.

Ta ki 2023 yılı sonbaharına kadar. Londra'ya yaptığım ziyaret ilk adımı atmamıza vesile oldu. Aydın Çubukçu çatı katındaki odasında dosyayı getirip masaya attı, "buyur incele" dedi. Gönülsüzce açıp okumaya başladım. Metin beklediğimin aksine hızla akıp gidiyordu. İki gün içerisinde birçok yeri çizilmiş bir şekilde okumayı bitirdim.

Emin olamadığım, kurgu gibi gelen ve en önemlisi ciddi boşlukların olduğunu düşündüğüm birçok yerin altını çizmiştim. Aydınlığa kavuşması gereken çok nokta vardı. Aradan bir yıla yakın bir süre geçtikten sonra Aygün Hanım'la tanışmak için onu evinde ziyaret ettim. Aydın abinin "heyecanlı ve ürkek" diye tarif ettiği o insanla karşı karşıyaydım. Bu tarif çok doğruydu. Bir sürü şeyi teyit etmeye, emin olamadığım tarih aralıklarını ve birçok boşluğu doldurmaya muhtaç o dosya da yanımdaydı. Sohbet esnasında elimdeki metnin bir kopyasının masanın diğer ucunda olduğunu gördüm. Önüme çekip rasgele karıştırdığımda bendeki dosyayla aynı olmadığını fark ettim. Tanışma faslı bitince dosyanın basılı kopyasını ve bilgisayarda kayıtlı olan dizgisini alıp çıktım evden.

En başa dönmüştüm. Aldığım kopyaları yeniden okumaya başladım. İlk okuduğum metinle bu kopya arasında belirgin bir fark vardı. Kafamdaki soruların bir kısmı, tereddüt ettiğim yerler önemli oranda giderilmişti.

Bu kez ikinci ziyaretimi zaman geçirmeden gerçekleştirdim. Sohbete başladığımızda adeta bir duvara çarpmıştım: Aygün Hanım bana elimdeki dosyanın basılmak için hazır-

lanmadığını, bunu hiç düşünmediğini, kendisiyle yüzleşmek (dosyanın adını bu yüzden "Yüzleşme" koymuştu) için yazdığını ve Deniz'i yakından tanıdığı için yazdıklarını Aydın Çubukçu'ya okuttuğunu anlattı. Bu yüzden basılmasına müsaadesi yoktu.

Oysa yazılanların genç kuşaklara ulaşması gerekliydi, bu sorumluluğu dosyayı okuyup sorularımı gidermeye başladıkça daha çok hissetmeye başlamıştım. "Aygün Hanım metne aktardıklarınız artık yalnızca size ait olamaz," diyerek söze girip onu ikna etmeye çalıştım. "Burada yazdıklarınız sizinle beraber aynı zamanda Deniz'in mirasçılarına da aittir. Bunun için karanlıkta kalanlar, kimi sırlar genç kuşaklar tarafından bilinmeli. Sizde kalmamalı, onlarla da buluşmalıdır," dedim. Uzun bir uğraştan sonra Aygün Hanım "tamam" dedi. Bu sırlar artık gizli kaldığı yerden çıkmalıydı.

Çalışmalara başladık. Biriktirdiğimiz soruları gidermeye, boşlukları doldurabildiğimiz kadar doldurmaya çabalıyorduk fakat tüm bunları yaparken bir hayli zorlanıyordum. Çünkü karşımda hayli yaşlanmış ellerini konunun ağırlığından olsa gerek nereye koyacağını bilemeyen, avuç dolusu ilaç ve belli aralıklarla oksijen tüplerinden yardım almaya çalışan yürekli bir kadın vardı. Yine de her an ağlayacakmış gibi bakan o yeşil gözler direniyordu. Hiç ağlamıyor, üstüne üstük mavra yapmaktan geri durmuyordu. Bu zamana kadar dik duruşunu bozmamış, sevdasını kaçamak, ürkek sözlerle dillendirmeye çalışan ve konu Deniz Gezmiş'e geldiğinde kederle birlikte ateş gibi gülücükler savuran aydınlık bu yüz yardımını esirgemiyordu.

Onu incitmekten çekiniyordum. Yüzü kederlenmeye başladığında veya memnuniyetsizliğini fark ettiğimde konuyu değiştirmek zorunda kalıyordum. Hal böyle olunca o boşluklar dolmak bilmiyordu. Karşılıklı otururken masada zaman zaman peyda olan suskunluk, ürkek bakışların çaresizliğine düşürüyordu beni. Bir iz arıyordum içten içe, çok dillendiremesem de elle tutup gözle görülecek bir iz. Aygün Hanım bunu hissetmiş olacak ki bir anda yerinden fırladı, yan odaya gidip hızla masaya geri döndü. Folyoya özenle sarılmış, kibrit kutusu büyüklüğünde katlanmış o şeyi uzattı bana. Heyecanlı gözleriyle "haydi, aç bakalım" dedi. Belli ki onun için çok özeldi. Folyoyu dikkatlice açtığımda sararmış, defalarca açılıp kapanmaktan kat yerleri artık kopma noktasına gelmiş altmış yıllık bir notla karşılaştım:

"Balım;
Bu kitabı oku.
Dönünce seni imtihan edeceğim.
Biliyorsun değil mi?"

Deniz Gezmiş

Bu el yazısını tanıdığıma emindim. Beni ürperten yalnızca bu tanışıklık değildi elbet veyahut orada yazanlar da değildi. Önemli olan bu kâğıt parçasının yüzlerce kez açılıp okunmuş olması, belki de defalarca öpülüp koklanması ve aynı özenle bu âna dek saklanmasıydı.

Aygün Hanım'a ziyaretlerim sıklaştıkça yeni bilgiler öğrenmeye başladım. Ablasının yardımıyla puslu olan kimi yerler aydınlandı. Kimi yerler ise hâlâ o pusun arasında dolanmakta. Aygün Hanım'ın ister anlatmak istememesi ister hatırlayamamasından diyelim...

Okuyacağınız metin "bu kadarı da olabilir mi" şaşkınlığıyla birçok tesadüfü barındırıyor. Çok da ayrıntı vermeden birkaç örnekle bu heyecanı harlamak isterim. Aygün Hanım kitapta Deniz'le buluştukları bir köşkten bahsediyor. Görüşmemiz sırasında bu köşkün adresini ve şu an yerinde ne olduğunu sordum. Yanıtı şöyleydi: "Orası hâlâ ayakta. Oyuncak müzesi oldu." Şaşırmıştım. Bir an kendimi orada buldum; oyuncak müzesinin bahçesinde, odalarında gözü kara bir devrimci, çocuk ruhlu bir deli fişekle birlikte... Birçok okur için belki de bugünden sonra o mekân başka bir anlama kavuşacak.

Tesadüfler demiştim. Kitap boyunca geçen Hüseyin ismi Aygün Hanım'ın ortaokul-lise döneminden tanıdığı Hüseyin İnan'dı. Peki 6. Filo için açlık grevi çadırında isimleri gizlenmiş o gençler kimdi? Bunca ayrı karakter nasıl tek bir hayatta yollarını kesiştirebilmişti? Birbirine sevdalı bu gençlerin aile bireylerinin birbirinden haberdar olmaması peki; nasıl açıklanır? Sohbetimiz sırasında Aygün Hanım'ın ablasıyla Mukaddes Hanım'ın (Deniz'in annesi) aynı okulda öğretmenlik yaptığını öğrendim misal. Deniz'in yakalandığı gün gazetecilerin okula nasıl doluştuğunu bir defa daha onun tanıklığından dinledim. Aygün Hanım'ın ailesinin dönemin bilinen bürokratlarını/askerlerini tanımasına kadar bir sürü çakışan olaylar birbirini izledi...

Tüm bu bilgiler ilk elden baş döndürücü oluyor kuşkusuz. Ve evet, biraz daha araştırmak, emin olmak gerekiyordu. İki sevdalının dışında (teyze ve anne hariç) bu aşkı bilen kimse yoktu. Zaten Deniz'in kararı ve Aygün'ün yarım yamalak onayıyla saklanmıştı bu sevda. Peki Deniz'in yoldaşları, arkadaşları ya da sırdaşları haberdar mıydı acaba? Bu kadar itinayla gizlenmiş olsa bile birilerine çıtlatmamış mıdır?

Bu merakla Deniz'in en yakın yoldaşlarına sorduk soruşturduk. "Benim gizli ve gerçek bir sevgilim var" dediğini teyit ettik. Ama nasıl bittiğini maalesef bilmiyoruz. Aygün Hanım'ın bahsetmekten imtina ettiği ve aydınlatamadığımız esas soru bu olsa gerek. Diğer yandan 1969 yılının ilk ayıyla sonbaharı arası düşünmeye ve aydınlanmaya muhtaç günlerdir, çünkü o tarihlerde başka yolculuklarla birlikte Deniz'in Filistin yolculuğu başlıyor.

Sonuç olarak bu kitap uzun sohbetlerin, kolektif bir çalışmanın sonucunda nihayete erdi. Dosyayla ilgili bütün görüşmeleri yaptıktan sonra titiz çalışmasına güvendiğim yayınevi editörlerinden Kübra Yeter'e yayıma hazırlamak üzere teslim ettim. Geriye kitaba bir ad vermek kalmıştı. Bu arayışın ortasındayken bir şiir denizinin içinde buldum kendimi. Aygün Hanım'a ait şiirlerdi. Kırk civarında şiirin olduğu dosyanın neredeyse tamamı Deniz Gezmiş'e yazılmıştı. Aralarından bir tanesi dikkatimizi çekti. "Kimdi O" başlıklı şiirin son dizesi şöyle bitiyordu, "Yıllar yılı susmuştum / kimseye zarar gelmesin diye / sırlarım asılı kaldı ipte..."

Kitabın sancılı yazılış sürecini, altmış yıla yaklaşan gizli kalmış sevdayı, sırları özenle saklayan ve içeriğini en iyi anlatan bu dizeydi. İşte kitaba adını veren de Deniz'e yazılmış bu sözler oldu. Şimdi açığa çıkmış bu sırlar Deniz'in mirasçılarına, yoldaşlarına, yol arkadaşlarına emanettir. Anısı daima bizimle, mücadelemizde yaşasın diye...

Cavit Nacitarhan
Nisan, 2025

Dördüncü Baskıya Editörün Notu

Sırlarım İpte Asılı Kaldı Balım, yayımlandıktan çok kısa bir süre sonra dördüncü baskısına ulaştı. Bu vesileyle, kitabımıza gösterdikleri ilgi; soruları, yorumları ve katkıları için tüm okurlarımıza yürekten teşekkür ediyoruz.

Kitabın yayımlanmasıyla başlayan tartışmalar, yalnızca bu hikâyeye duyulan merakla sınırlı değil. Kimi tartışmalar aynı zamanda toplum olarak hâlâ bazı hakikatleri duymaya ve kabul etmeye ne kadar uzak olduğumuzu da gösterdi. Elbette böylesi bir anı kitabına kimi kuşkularla yaklaşılmasını doğal karşılıyor ve buna saygı duyuyoruz. Ancak kitabı okumadan, içeriğini görmeden ve tartmadan hüküm verildiğine tanık olduk. Bu tepkilerin bir kısmının, yalnızca anlatılanlara değil, anlatanın kim olduğuna, yani Aygün Kevrina'nın bir kadın olmasına da bağlı olduğunu düşünüyoruz. Türkiye gibi bir coğrafyada, bir kadının kendi hayatı, deneyimleri ve özellikle de yıllarca bastırdığı duyguları/travmaları üzerine açıkça konuşması yerleşik eril normları hâlâ rahatsız ediyor; böylesi bir açıklık, çoğu zaman görünmez bir huzursuzluğu ve inkâr refleksini tetikliyor.

Oysa herkesin herkes hakkında her şeyi bilemeyeceği, sırların yaşamın olağan akışına dahil olduğu bir gerçek. Bu yüzden kimisine göre geç kimisine göre zamanında ortaya çıkan Kevrina'nın cesareti, görünmez olanı artık görünür kılma iradesidir. Diğer yandan tartışılacağını bildiğimiz bir meseleyi önünü arkasını araştırmadan yayımlayacak bir tecrübesizlikte değiliz. Yayıncılığımız kitabı nesne olarak görmeyen ve başka bir dünyanın mümkünlüğünü ve mücadelesini çoğaltan bir anlayışın mirasçısıdır.

Kevrina'nın yaşadığı travmaların ve birilerini incitmekten duyduğu endişenin etkisi hâlâ sürerken, onun anlatısına gösterilen yoğun ilgi kadar, bu anıların maruz kaldığı kuşkuculuk da zamanımızın aynasıdır...

Bu baskıda yaptığımız bazı düzeltmeleri de paylaşmak isteriz. Aygün Kevrina'nın kitapta hiçbir notu yoktu, kitaptaki tüm dipnotlar tarafımızca eklenmiştir. 57. sayfadaki dipnot isim karışıklığından dolayı üçüncü baskıda çıkarıldı. Okurlarımızdan çokça aldığımız sorulardan sonra da kafa karışıklığını gidermek adına 191. sayfaya açıklayıcı yeni bir not eklendi. Bu değişiklikler, kitabın kendi bütünlüğü ve okurla kurduğu ilişki gözetilerek yapılmıştır.

YÜZLEŞME

6 MAYIS 2008

2008 baharını ve yazını, geçmişle bugün arasında savrularak çok zorlu geçirmiştim. Nedeni doktordan aldığım tatsız bir haber miydi? Sona yaklaştığımı düşünerek geçmişle hesaplaşmaya cesaret edebildiğim günler mi yaşıyordum? Belki de hiçbiri değildi. Zamanı gelmişti yalnızca... Çünkü ben böyleydim. Hâlâ da böyleyim. Acıları tutan, saklayan ama hiç unutmayan biri...

Aradan kırk yılı aşan bir süre geçmişti ve ben hâlâ tutuk, hâlâ sessizdim. Değişen, değiştirebildiğim hiçbir şey olmamıştı, bu yüzden durmadan kendimi didikleyip duruyordum. Hiçbir işe yaramadığımı düşünüyordum. Bir yosun gibi suyun dibinde mi yaşamayı istiyordum? Başımı kaldırıp yüzeye uzanmayı başarabilir miydim? Hayır, benden hiçbir şey olmazdı. Olabileceğini sandığım günlerdeki kendimi anımsamaya çalışıyordum. O kızdan geriye ne kaldığını içten içe sorguluyordum. Aynaya bakıyordum, eskiye dair hiçbir ışık göremiyordum.

Artık ne gereği var, diyordum. Yüzleşecek bir yüreğim olsa bile kalan ömrüm boyunca kendi yüzüme bakabilecek miydim? Yazmak ise elimden gelebilecek tek şeydi ve ben yazmaya da korkuyordum. Tasarı beğenilmek ya da beğenilmemek gibi normal sayılabilecek bir kaygıdan ötürü değildi. Yazarken bile yüzleşmekten korkuyordum. Kendimle ve ölülerimle ilgili anılarım sandıkların diplerinde, kat kat bohçaların içinde, hiç açılmadan bekliyorken ve içten içe ya açılırsa ya sızarsa korkuları beni tutukluyorken nasıl yazabilirdim? Aslında itiraf etmem gereken ilk şey, kendime tutuklu bir köle olu-

şumdu. Yaşadığım tek bir yıl, bütün yaşamımı tutuklamış, ben onları sandıklarda tutsak ettiğimi düşünürken onlar benim sonradan yaşadığım tüm yıllarımı tutuklamışlardı.

Üç yıl kadar öncé ablamdan aile albümümüzü istemiştim. O fotoğraflar ve arkalarında yazılan küçük notlardan ailenin yıllar önce ölenlerini, anımsanamayan yitmişlerini ve hatta hiç duyulmamış adlarını, yaşadıkları tarihleri ve mekânları öğrenmeye, açığa çıkarmaya başlamıştım. Bir serüven gibi gelişmişti her şey. O arada ukalalığa bile başlamıştım. Fotoğrafları bilgisayara aktarıp çevreme öğütler veriyordum. "Artık bir fotoğraf çektiğinizde, kişilerin adlarını, tarihi ve bulunulan mekânı mutlaka yazın" diyordum. Çünkü yetmiş beş yıl öncesinin fotoğrafları öyle ilginç ipuçları veriyordu ki yurtdışında yaşayan akrabalarımızı aramak için girişimlerde bile bulunmaya başlamıştım. İçimde bir hasret duygusu başkaldırıp duruyordu. Yıllar sonra adını yeni öğrendiğim akrabalarımı görmek istiyordum. İzlerinin peşine düşmeye karar verdim. Yoksa içimdeki neye, kime olduğunu kendimden bile gizlediğim hasret yangını peşimi bırakmayacaktı.

Böyle başlayarak sırasıyla diğer albümleri elime aldığımda kaybolduğunu sandığım, varlığını çoktan unuttuğum ya da unutmam için özellikle saklanmış, her nedense diğer her şey gibi yakılıp yok edilmemiş başka bir fotoğraf çıkıverdi karşıma. (Yoksa varlığından bir şekilde haberdardım da onu mu arıyordum?) Birdenbire beni kırk iki yıl öncesine, kendi hayatımın o dönemine götürdü. Azgın bir dalga misali kayalara şiddetle vurup dağılması gibi içimde boralar, fırtınalar, tayfunlar art arda kopmaya başladı. İşte o gün elime sanki kendiliğinden düşüveren o fotoğraf, her şeyin başlangıcının ilk ânını yakalayan bir fotoğraftı. Yüreğimi yakan hasret (özlem değil) hep vardı ve ben onu içim sıra sürükleyip durmuştum hayatım boyunca.

Fotoğrafın çekildiği gün Aksaray'daki FKF'ye gitmek üzereydim. Bu yüzden acele ediyor, beni oyalayan fotoğrafçıya ve onu yüreklendiren arkadaşıma kızıyordum. 1966 yılının Aralık ayındaydık. Düşüncelerime uygun olduğunu, beni donatacağını düşündüğüm bir oluşum olarak gördüğüm FKF'ye üye olmayı istiyordum.

Orada hayatımı kökten değiştirecek biriyle tanışacağımdan elbette haberdar değildim. Tam o gün, biri üniversite bahçesinde, diğeri gizlice bir deniz kenarında, iki fotoğrafım çekilmişti. Ve ikinci fotoğraf '67 yılının Aralık ayında bana gösterildiğinde, hayatımı derinden etkileyen en büyük kâbusum başlıyordu. '66 yılının Aralık ayında üniversitede çekilen fotoğraf ise o akşamdan birkaç gün sonra amfinin kapısında fotoğrafçı tarafından elime veriliyordu. O sırada tam arkamdan bir kol uzanıyor, elimden fotoğrafı çekip alıyor, fotoğrafçıya bana başkasını getirmesini söyleyerek uzaklaşıyordu. Geniş ve kalabalık koridorda ardından koşmak zorunda kalıyordum. Anayolda ona ulaşıp neredeyse itişip kakışarak fotoğrafı zorla almayı başarıyordum ama ilerleyen günlerde yine yitiriyordum.

İşte elime düşüveren, üniversitede çekilen o ilk fotoğraftı ve sonunda döne dolaşa yine bana ulaşmayı başarmıştı. Aynı günün akşamüzerinde, deniz kenarında habersizce çekilen diğer fotoğrafta ise elimden ilk fotoğrafı çekip alan uzun boylu, esmer genç de vardı. Bir deniz kenarındaydık. Batan güneşin kızıllığı onun yüzünden bana yansıyordu. Ansızın uzanıp beni kendisine doğru çekmişti. O hızla başım göğsüne çarpmıştı. Oluşan bu durum ikimizi de şaşırtmıştı.

Beni yıllarca tutsak eden anılar, işte böylece intikamlarını almaya başlamışlardı. Bu deneyimden sonra açıldığını duyduğum bir sergiye gitmem, kendimi harlı bir ateşe atmaktan farksızdı. Kurduğum sessiz ve sırlarla dolu hayatım; ansızın yön, biçim, anlam değiştirecek ve artık bana o anılar hükmedecekti. Benim onlara karşı çıkmaya gücüm yoktu, olamazdı da. Çünkü çok güçlüydüler. Tıpkı bir zamanlar benim olduğum gibi. Neden o kadar dayanıksız çıkmıştım? Yaşadıklarımı yaşayan çoğu kimse ayakta kalmıştı, birçoğu da benden bir parça can daha çekerek öldürülmüşlerdi ama ben neden onların yanında değildim? Belki de yaşanan ve bir türlü sona ulaşamayan bir sevda öyküsünün yolu; ölümlerle, zulümlerle kesilince, arkada kalanın aklı, ruhu da onunla birlikte ötelere mi savrulurdu? Ardında yalnızca, adı konmayan, ateşi hiç sönmeyen bir hasret, bir öfke yangınında durmaksızın yanmak mı kalırdı?

Şu utancından başını öne eğip hep yere bakarak yürüyen, başı anıların ağır yüküyle uğuldayan yaşlı kadından ne beklenir ki başka? O çoktan ölmüş denemez mi? Ya da yüzlerce ölüm ardından her biriyle birlikte ölmeyi dileyerek bir mezar taşına ya da bir darağacına dönüşmemiş mi? Bırak zavallıyı diyor içimden gelen ama benim tanımadığım dik bir ses. Bırak anılarıyla birlikte o da girsin bir toprağın altına. Ya o anılar... Peşimi bırakacaklar mı? Artık sandık açıldı, ya birilerine anlatmalı ya da yazmalı...

Başka bir kurtuluş daha var.

Sergiye gidip yüzleşmek...

Büyük cesaret ister. Nasıl gideceğim? Ne yüzle gideceğim? Ya birisi tanırsa... Nereden tanısın, artık o genç kız canlanıp yanımdan geçse, rüzgârından uçarım da ben bile tanıyamam onu. "Hadi git, seni kimse tanımaz" dese de içimdeki dik ses... Gidemem, ya o eşyalar beni sorgularsa... Ya dayanamazsam...

Sonunda bir çözüm buldum kendimce. Beni iyi tanıyan, o sergiye ilgi duyan, beni anlayabilecek, gerekirse kimseler görmeden dışarıya kaçabilmemi sağlayacağına inandığım bir arkadaşımı aradım. Benimle sergiye gelmesini istedim. Kabul etti. Onun verdiği güçle gitmeye karar verdim.

İçeride tanıyamadığım birçok insan vardı. Arkadaşımla sessizce aralarından sıyrılıp yukarıya çıktık. Parka oradaydı. Korka korka yaklaştım. Sandalyenin arkasına şöylece atılıvermişti. Yaşadığım ilk duygu şaşkınlıktı. Çünkü parka bana yabancıydı. Tertemiz, biraz parlak ve küçüktü. Benim bildiğim parka değildi. "Ama bu onun parkası değil ki!" deyiverdim ansızın. Arkamdan gelen sert bir sesle irkildim.

- Gören görmeyen herkes onu tanıdığını söylüyor. Oturup bir çay içmişliğiniz var mı? Siz nereden bileceksiniz onun parkası olmadığını?

Öfke ansızın geldi, başım uyuştu, döndüm ve o adamı gördüm karşımda. Parkanın sahibinin, katılmamı istemediği bir eylem sonrasında, aç ve susuz FKF'de sabahladığımız gecelerden birinde, üşümeyeyim diye üstüme örttüğü parkasını tanıma-

dığımı söylüyordu. Arkadaşım telaşla kolumdan çekerek beni aşağıya indirdi. Hemen sergiyi terk ettik.

O parka aslında vardı, sahiciydi, onu giymişti ve ben tanımamıştım. Çünkü beni tanımasının olanaksız olduğu bir durum dışında, kaçtığım yıldan sonra onu hiç görememiştim. Anlaşılan benden sonra edinmişti. Verilecek çok ağır bir hesabım vardı. Salt ona değil, öldürülen birçok arkadaşıma. Tutan eller, gören gözler, söyleyen diller... Sizin adınıza konuşmalıydım. Yapamadım. Bu bir ihanet midir? Yoksa daha kötüsü korkaklık mı?

Sandığıma tıkıştırmaya çalıştım anıları, sığmıyorlardı. Büyüye büyüye üzerime geliyorlardı. Üstelik hiç eskimemişlerdi. Yalnızca sararmışlardı. Evden kaçmayı düşündüm. Kendimden ve diğer her şeyden uzaklaşmazsam delirecektim. Acele acele bavulumu topladım, doğru ablamın bir adada, denize tepeden bakan yazlık evinde aldım soluğu.

İlk iki gün gündelik hayatın olağan akışı, yılların alışkanlığıyla içsel fırtınalarımı yansıtmadığım için bende bir değişiklik görmeyen yakınlarımın normal davranışları, biraz toparlanmamı sağladı. Denize birlikte giriyorduk. Sonra bir fırtına başladı. Üç gün hiç ara vermeden esti, durdu. Tepenin aşağısından denizin öfkeli sesi geliyordu. Verandaya çıkıp onu dinlerken yakalanıyordum kendime. Sanki anlamadığım bir dili çözmek ister gibi hep denizi dinliyorken aynı anda yargılamalar da başlıyordu içim sıra. O kadar sert davrandım ki kendime, artık deniz delirse, evin üstüne bile gelse o sanrılı beklentileri yaşamayacak kadar katılaşmaya çalıştım. Başarıyordum da...

Fırtınanın sürdüğü ikinci gün köye alışverişe indik. Ablamın bir arkadaşı adanın ortasındaki bir köye gitmemizi önermişti. Arabayla yola koyulduk. Adanın ortası olduğu için denizin sesi duyulmuyordu. Görünmüyordu da... Buna özellikle dikkat ettiğimi çok sonra anladım. Sanırım ablam yolu kaybetti ama beni telaşlandırmamak için hiçbir şey söylemedi. Karşımıza çıkan her yola sapıyor, yok bu değildi diyerek geri dönüyordu. Girdiğimiz son yol hiç uyarmaksızın, arabanın pencereleri kapalı olduğu için sesini de duyurmaksızın, gürleyen bir denizin

kenarına çıkıverdi. Öyle ansızın yakalanmıştım ki kendimi hazırlamama ya da kontrol etmeme fırsat olmamıştı. Gözlerimden yaşlar aralıksız akıyorlardı. Deniz bütün hışmıyla üzerimize geliyordu. Ablam beni görmesin diye arabadan çıktım. Denize doğru ilerledim. O da gürleyerek geldi, bir hışımla bana çarptı. Bedenimde öfkesinin tokadı patladı. Bağırmaya başladım. "Ne? Ne istiyorsun benden? Geldim işte, söyle artık... Söyle! Söyle! Alçak de! Yüreksiz de!"

Öfkeden kabara kabara geldi vurdu, çekildi, bir daha vurdu, çekildi. Bir ara fısıldayarak yaklaştı, ayaklarımın altından kumları çekti, düşüyordum neredeyse. Ama hiçbir şey söylemedi. Arabaya döndüm. Kaçışım yoktu. Anlamıştım. Sığındığım mağaramdan çıkmalıydım. Ama nasıl? Nereden başlayacaktım?

Ablam ıslak kıyafetlerime bakarak hemen eve dönmeyi önerdi. Yüzüme hiç bakmıyordu. Bir şeyler olduğunu anlamıştı ancak o da yılların verdiği deneyimle benim konuşmayacağımı biliyor ara sıra rastladığı öfke patlamalarından birini yaşadığımı düşünüyordu.

Ertesi gün fırtınanın üçüncü günüydü. Evdekiler hiç değilse bugün denize girebilmek için arkadaki korunaklı bir koya gitmeyi öneriyorlardı. Tepeleri aşarak adanın arkasına ulaştık. Gerçekten de deniz sakindi. Ötede doğal bir dalgakıran vardı. Plajın solundan başlıyor, denize doğru bir dil gibi uzanıyordu. Arkamızda yüksek kayalıklardan oluşan bir yamaç vardı. Fırtınanın esintisi bize ulaşamıyordu. Çevrede kimseler yoktu. Ama sürekli denizin hırçın sesi duyuluyordu. Sese doğru yürüdüm. Soldaki kumdan dalgakıranın başına kadar geldim.

Esen rüzgâr, kumdan burundaki insana dair bütün hayat izlerini silmişti. Sağımda sessiz, minik dalgalanmasıyla sakin bir deniz, solumda ise açıklardan çırpına çırpına gelip kumdan dalgakırana gümbürtüyle vuran köpüklü dalgalarıyla başka bir deniz vardı. Hayatın ilk başladığı yerde gibiydim. Ayağımı bir insanın uzun bir hastalıktan sonra ayağa kalkıp atabildiği ilk adımmış gibi dikkatle kuma bastım. Burunun ortasına kadar böylece ilerledim. Geriye baktım. Kumda yalnızca benim ve deniz kuşlarının ayak izleri vardı. Yalnızca benim ve deniz kuşlarının hayat izleri...

İşte yine hayatımın önemli bir başlangıcındaydım. Kararı almak benim elimdeydi. Soldaki dalgalı, hırçın denize mi gireyim, yoksa sağdaki sakin olanına mı? Nasıl başlayayım yeniden? Kararı vermek uzun sürmedi. Neredeyse koşarak kendimi soldaki dalgalara atıverdim. İçimde yıllardır hissetmediğimi düşündüğüm ama yalnızca kendimi aldattığımın farkında olduğum yakıcı bir hasret vardı. Bir süre dalgalarla boğuştum, ilerlemeye çalıştım ama olanaksızdı. Dalgalar beni alıp alıp kumdan bir duvara çarpıyor, kumlar bedenimi zedeliyordu. İnatla dalgaların ritmine uyup ilerlemeye çalıştım. Kıyıya çıkmamak için direndim. Burunun ucuna doğru yüzdüm. Orada iki deniz karışıyor, girdap oluşturuyordu. Birkaç kez dibe çekildiğimi hissettim. Can havliyle sağa doğru yöneldim. Sakin denize zorlukla ulaştım. Plaja doğru yüzerek kıyıya çıktım. Yetmedi, geriye döndüm. Kumdan buruna çıktım, yeniden kendimi köpüklü dalgalara bıraktım. Bu deneyi üç kez yineledim. Hepsinin de sonucu aynı oldu. Girdapla karşılaştığımda öte yandaki sakin denize ulaşmaya çalışırken yakalıyordum kendimi.

Yeniden dalgalı denize doğru yürüdüm. Eğilip köpüklerini avuçladım, öptüm, öptüm, yüzüme sürdüm.

Seni çok özledim...

- Biliyorsun değil mi?

- Biliyorum. Sen de biliyorsun değil mi?

- Biliyorum, sevdiğim sensin...

ARTIK YAZMAK ŞART OLDU

Eve, güneş batarken döndük ama içeriye giremedim. Gün batımının en güzel göründüğü tepeye doğru ilerledim. Tepe, bir uçurumun başındaydı. Anılar, belleğimin kalın duvarlarını aşağıda kayaları oyan hoyrat dalgalar gibi paralarken, hayatla ölüm arasında karar verme dehşetinin ilkini bir dağ başında, uçurum kenarında yaşadığım o sisli güne dönüvermiştim. Anlaşılan kırk yılı aşan zaman bile beni yüzleşmekten koruyamamıştı. Ondan korkup kaçınırsam şöyle veya böyle hep o dehşeti yaşayacağımı anladım. Yüzleşmeye başlama kararını almalıydım, ama nasıl?

Kendimle ağır bir hesaplaşmaya girmiştim. Aradan kırk yıldan fazla bir zaman geçmişti ve ben anıların saldırısı altında boğulmaktaydım. Hâlâ saklanmalarının gerekli olup olmadığını, incinebilecek insanların varlığını, ölen eşimi, oğlumu düşünüp duruyordum. En çok da uyulmayan bir devrimci ilkenin onun anısını zedelemesinden ürküyordum. Sonra başımı kaldırıp yaşanan günlük hayata bakıyordum. İlkesizliklerin, duyarsızlıkların, bencilliklerin egemen olduğu hayatları yaşayanların çokluğu beni şaşırtıyordu. Böylesi bir dünyanın insanlarına o derin bağlılığı, erdemliliği, ilkeleri anlatabilmek olanaksızdı. En azından gülerlerdi. Çünkü ilkesizdiler. Bir ilke uğruna sevdasını açık açık yaşamayı kendisine yasaklayan birinin varlığına inanamazlardı. Öte yandan onun ölmüş olmasına karşın "Bir çare!" diyerek açmazı çözme çabalarını düşünüyor, çabasına duyduğum saygıyla aynı ilkenin beni de sımsıkı bağlaması gerektiğine inanıyordum. Ancak ben boğuluyordum.

Eğer güvenilir birini bulur, anlatacaklarımı dinlemesini sağlayabilirsem o anıların ağır yükünü paylaşabilirim, diye düşündüm. Belki de yüzleşmeyi bu şekilde yapabilirsem, kalan ömrüm için biraz huzur bulabilir ve anılarımı dile, sese dökerken onu bir şekilde yine yakınımda hissedebilirim, diyordum. Hiç değilse adını yüksek sesle söyleyebilmeliydim. Bunu yapamazsam olmadık bir yerde, olmadık bir kişiye açılıvermek gibi bir yanlışlık da yapabilirdim. Çünkü içimden gelen bağıra bağıra anlatmak isteğini yenemiyordum. Bazen arkadaşlarımla birlikteyken ansızın bir şeyler anlatmaya başladığımı fark ediyor, kendimi susturmakta güçlük çekiyor, oradan kaçarcasına uzaklaşıyordum. Bu yüzden kaçarak ablamın denize tepeden bakan evine gitmiştim zaten. En güvenli kişi oydu ve yaşananların birçoğunu biliyordu. Hiç değilse yabancı birine anlatmamış olacaktım. Onun deyimiyle "Elden ele, dilden dile" dolaşmayacaktı yaşadıklarımız.

Öyle bir an geldi ki anlatmazsam çıldıracaktım. Tepelerden beyaz bir nokta gibi görünen eve baktım. Ablam oradaydı ve beni dinleyebilirdi. Yokuş aşağıya koşmaya başladım.

Ter içinde eve ulaştığımda onu çay hazırlarken buldum. Tam zamanıydı, karşılıklı oturacaktık ve ben kendi sesimle anlatmaya, o adı kendi dilimle söyleyebilmeye çalışacaktım. Ona kendisiyle konuşmak istediğimi, bazı şeyler anlatacağımı ve bunun benim için çok önemli olduğunu söyledim.

Oturduk, nereden başlayacağımı kestiremediğim için ilkin sözü sergiden açtım. 40. yıl için açılan '68'liler sergisine gittiğimi, onun parkasını gördüğümü, çok değişik duygular yaşadığımı ve o günleri yeniden yaşar gibi etkilendiğimi, günlerce kendime gelemediğimi söyledim.

Sözümü henüz tamamlayamamışken ansızın ayağa kalktı.

- Biz seni okuyasın diye yolladık, sen gittin, (adını da anarak) onunla gezip tozdun. Sonra da olmadık işler geldi başına... Okulu da bıraktın üstelik...

Donakalmıştım. O, salonun girişine yönelip aynı zamanda konuşmayı sürdürdü.

- Ben şimdi bahçe sulayacağım, sen de salata yap. Önemli olan sağlığın, unut artık...

İçeriye girdi.

Onun adını ben bile ağzıma alamıyorken ablamın, yaşadıklarımızı "gezip tozmak" olarak nitelemesine inanamıyordum. Öfkem bir volkan gibi patlamak üzereydi. İçimden çılgınlar gibi bağırmak geliyordu.

- Önemli olan aşk mı? Bedeli aşksa keşke ben ölseydim de o yaşasaydı...

Hiçbirini söyleyemedim. O bahçe hortumunu çıkarmış, şarkı söyleyerek bahçesini suluyordu. Yerimden kalktım, yolu geçtim, yeniden denize tepeden bakan uçurumun başına geldim. Nereye kaçmalıydım? Ne yapmalıydım? İşte yine bir uçurumun başındaydım. Artık dayanamıyordum. Dağ başında yaşanmış bir âna dönmüştüm. Orada yaşama kararı almıştım... Ya şimdi!

Deniz, aşağıdaki varlığını sezdirmek için sert ve sivri kayalara gümbürtüyle vurup duruyordu. Hayır, deniz yalnızca aşağıda değildi, her yerdeydi. Sanki yanı başımdaydı. Sesini öylesine net duyuyordum ki başımı çevirip bakmaya korkuyordum. Ya ses gerçek değilse, ben hayal kuruyorsam, kendisini göremezsem dayanamam diye hem korkuyor hem de bu sanrılı durumun sona ermemesi, gerçek olanın hayatımdan çıkıp gitmesi için gözlerimi kapatıyordum. Kafamın içinde akortsuz, gür bir ses çok iyi bildiğim bir türküyü söylüyordu...

"Kız nereden geleyim,
Hep tutmuşlar yolları
Salına da salına da gel
Hadi yavrum dön dolaş
Yine bana gel"

Gözlerimi kapatıp türküsünü dinledim.

- Geleceğim sevdiğim... Hele bir yüzleşmem bitsin, kendimi aklayayım, geleceğim, diye söz verdim.

Açtım gözlerimi, türküler benim içsel konuşmamı duymuş gibi susuverdi. Güneş batarken dalgalar aşağıdaki sivri kayaları paralamak ister gibi köpürmeleri bıraktı, sevgilinin eli olup okşamaya başladı. O ele uzanmak istiyordum. İçimde bilmediğim bir dili çözmüş, yıllarca bana o dilde sorulan soruları anlamış, kendime uyguladığım yargılamaları, savunmaları o dille yanıtlamışım gibi bir durulmuşluk vardı.

Eve döndüm. Ertesi gün fırtına dinmişti. Ablamın karşı çıkışlarını hiç dinlemedim. Yüzleşmemi nasıl yapacağımın yolunu bulmuştum. Yazacaktım.

Artık yazmak şart olmuştu.

İçim; sandıklarda korunmuş, saklanmış anıların acıları, coşkuları, görkemli anlarıyla dolup dolup taşıyordu. İstanbul'a dönmek için bindiğim vapurun küpeştesinden pervanenin oluşturduğu köpüklerle binbir renk değiştiren denize bakıyordum. Uçurum başında bana türkü söylemişti. Türküleri hep salınmakla ve "Gel!" diye çağırmakla ilgiliydi. Ya üniversite bahçesinde yakınımda olduğunu hissettirmek ya da köşke dönen yolun başında beni çağırmak için ıslıkla çaldığı türküyü duymayı bekliyordum. Duyacaktım, biliyordum. Ancak önce yazmam gerekliydi.

"Salın da gel aman

Meydan kız görsün..."

Ardından gülerek bana bakacak, ünlü şakasını patlatacaktı.

"Salınabilsen bari!"

Yazmaya oturduğumda garip olaylar yaşayacağımı bilmiyordum henüz. Önceleri yazarken tıkanmalar yaşıyordum. Bu yazılır, bu yazılmaz gibi kısıtlamalar geliştiriyor, kendime sansürler uyguluyor, sıkıntıdan yağmurda ıslanmışçasına ter içinde kalıyordum. İkide bir kalkıyor, evden dışarıya uğruyor, deniz kenarına koşuyordum. Sanki bir esinti, bir dalganın fısıltısı kulağıma ne yapacağımı, nasıl yapacağımı söyleyecekti. Öyle bir umut gelişmişti içimde. Uzun uzun denize bakıyor, dinliyordum.

Zaman içinde tıkanmayı aşmaya başladım. Yazdıklarımı kimse okumayacaktı nasılsa... Ben kendimle yüzleşiyordum. Kendi düğümlerimi çözüyordum. Hesaplaşıyordum. Kime neydi? Neden çekiniyordum? Elbette yaşanmışlıklarımı yeniden anımsamaya çalışmam yalnızca beni ilgilendirirdi.

Koyuverdim kendimi... Gerisi geldi, su gibi akmaya, taşmaya, coşmaya başladı. Yazdıkça anımsıyordum. Yıllardır hiç aklıma gelmeyen, karanlık bölgemde sessiz sessiz sırasını bekleyen anılar birbiri ardına akmaya başladılar. Bazen hangisinin önce hangisinin sonra olduğunu şaşırıyordum ama kendiliğinden sıraya dizildiler. Aslında onları ben yazmadım, yalnızca tuşlara vuran parmak oldum. Onlar kendi kendilerine yazıldılar. Yıllarca sabretmişler, demlenmişlerdi. Haklarıydı.

Kimse bilemez o anılar ne kadar da baştan çıkarıcıydılar. Hiçbiri kendisinin de anlatılmasından vazgeçmiyor, ille de ak kâğıtta yer almak istiyorlardı. İncitmedim, kavgayı, küskünlüğü, acıyı, sevdayı, hasreti yazdım, yazdım...

Yazdıkça o günlere dönüş yaşadım. Yıllar önce yitirdiğimi sandığım o genç kız ara sıra aynalardan bana bakarken gülümsedi bile. Oysa öylesine kırgın ve öfkeli bakardı ki. Şimdi aynalardan çıkıp yanı başıma gelir oldu. Bedenime, yüzüme aynasız yansımaya başladı. Dostlarım bana tuhaf tuhaf baktılar. Böylece değişivermenin bir nedeni olmalıydı. Kimileri açıkça hayatımda bir değişiklik olup olmadığını sorguladılar. Oysa sağlığımdaki aksamadan başka hiçbir değişiklik yoktu. Onu da yok sayıyordum. Hatta beni uyandırdığı için seviyordum bile onu... Ben yalnızca yüzleşmiştim, o kadar...

SHANGRI-LA

KASIM, 1966

Uzun yıllardan sonra ilk kez yazabildiğim ve hiç dile getiremediğim bir sözcüktü Shangri-La. Kurduğum bütün hayallerin, geleceğimin, ruhumun ve biricik sevdamın katili. Adı her ne kadar cennet anlamına gelse de aslında cehenneme açılan bir kapıydı Shangri-La...

1966 yılının, Kasım ayı sonlarında, güneşin sinsi bir yağmur pusunun ardında yalancı bir mehtaba dönüştüğü o karanlık günde karşılaşmıştım onunla. Korkularımın, karabasanlarımın, zamansız ölümlerin, acıların ve ülkede yaşanan başkaldırıların nedeni olan gri, dev gibi bir yaratıktı. O gün, bambaşka bir hayata savrulacağım bir güne gebeydi ve ben bunu henüz bilmiyordum. Çocuksu bir coşkuyla, değişik bir deneyim yaşayabileceğimi umarak, tasasız ve aptalca bir neşeyle geçtim o cehennemin kapısından.

Belki de o kapıya giden yolun taşları çok daha önceden döşenmişti. Elbette henüz çocuk olan bizler bir yana onca uyanık olan büyüklerim bile anlayamadılar. Liseye başladığım yıl okul müdürümüz, bizlerin ellerine tutuşturduğu "Ümmetçiyiz" pankartıyla, Kıbrıs için sokaklara çıkarıp –Ya Taksim, Ya Ölüm!– sloganları eşliğinde yürüyüş yaptırdı. Ertesi yıl okulumuza Amerikalı barış gönüllüleri geldiler. Dünyanın bir ucundan, öte ucundaki Orta Anadolu kentine* neden geldiklerini sorgulamak kimsenin aklına gelmedi. Deneyimli öğrenciler, onların öğret-

* Sözkonusu kent Kayseri'dir –e.n.

menlik yapmak için gereken donanıma sahip olmadıklarını kısa bir sürede çözmüş, dersleri bir kaynatma saati olarak çoktan belirlemişlerdi. Amerikalı öğretmenler, kendi öğretmenlerimize göre çok sabırlıydılar. Onlar bize hiç İngilizce öğretemediler ama Türkçeyi kısa sürede belleddiler. Belki de biliyorlardı ve yalnızca pratik gerekiyordu.

En çok üzerinde durdukları ders dramaydı. Amerikan edebiyatının ünlü romanlarından kısa bir sahne seçilip basit İngilizce diyaloglar yazılıyordu. Bazılarımız oradaki kahramanları canlandırıyorduk. Çok da eğleniyorduk. Benim payıma Scarlett O'Hara düştü. O kısacık sahne için saçlarım lüle lüle kıvrıldı. Yönetmenlik yapan Mr. Hovard Lerner'in işaretiyle karşımdaki kişiye ezberlediğim repliği söylerken, diğer öğretmen Mr. Curtismail, durmaksızın fotoğraf çekiyordu. Bizlerse her durumu bir eğlenceye dönüştürme pervasızlığındaydık. Kennedy'nin ölümüne çok üzüldük. Okuldan artan zamanlarımızda bol bol Holywood filmlerine giderek romantik düşlere daldık. Elvis Presley ve Beatles hayranıydık. Evlerimizde arkadaşlarımızla bir araya gelip yeni çıkan plaklar eşliğinde deliler gibi dans ettik. Liseyi böylece bitirdim ve üniversite sınavında İstanbul Hukuk Fakültesi'ni kazandım.

Babam beni üniversite kapısına getirip "Haydi kızım, alayişle girip asayişle çıkasın" diyerek ayrıldığında ilk burkulmayı yaşadım. Ne o coşkulu açılış ne de hocaların görkemli cübbeleri içinde ciddiyetle kürsüye gelişleri beni etkiledi. Çünkü aile arasında başka bir adla çağrılmama neden olan çocukluk huysuzluğum depreşmiş, hemen onları özlemeye başlamıştım bile. Artık okuldan sonra koşa koşa gideceğim bir evim yoktu, annem gülümseyerek kapıyı açmayacaktı bana. Eve girer girmez o günün yemeğinin ne olduğunu anlamaya çalışmam ancak bir hayaldi. Babamın şakalarına kızmayı bile özlüyordum ve düpedüz acı duyuyordum. Yurt çok sevimsiz, yataklar rahatsız, kızlar aşırı gürültücüydü. Kendimi kimsesiz hissediyordum.

Böylesi bir durumun yaşanabileceğini öngören annem, sıkıldığımda kuzeninin karşı yakada oturduğu, çocukluğumuzun

bazı yazlarının geçtiği köşke gitmemi öğütlemişti. Daha ikinci haftanın sonunda oraya kaçıvermiş, sıcak ve tanıdık bir ortama kavuşmuş, bazen hafta ortasında bile kaçar gibi gider olmuştum. Fakülteye çok uzak olması da beni etkilemiyordu. O köşkü evim gibi benimsiyordum.

O dönemde benimle aynı fakülteye giren liseden bir sınıf arkadaşımla birlikte olmak da beni bir ölçüde rahatlatıyordu. Ancak o başka sınıftaydı. Öğle aralarında birbirimizi görebiliyorduk. Ayrıca o, İstanbul'da uzun yıllar yaşamış, liseyi babasının işi dolayısıyla bizim yaşadığımız kentte bitirmek zorunda kalmıştı. Bu yüzden her yeri çok iyi tanıyor ve gençlerin hayatına hiçbir yabancılık duymadan katılabiliyordu.

Bir gün yine öğle arasında beni buldu. Çok heyecanlıydı, elinde bir davetiye vardı. Amerikalılar tarafından davet edilmiştik. Ertesi sabah Dolmabahçe rıhtımından bizi alacaklardı. Neden bizi çağırıyorlar, bizi nereden tanıyorlar demek aklıma bile gelmedi. Sabahleyin sanki çok normal bir geziye katılıyor gibi gittik Dolmabahçe rıhtımına...

İşte o zaman gördüm Shangri-La'yı. Açığa demirlemişti. Gri bir dev gibi yayılmıştı denize. Adı cennet anlamına geliyordu ama cehennemin kapısıydı aslında, bilemedim. Taş rıhtımda bir motor bağlıydı. Genç, iri yapılı denizcilerden biri, denizin dalgalı olmasına, motorun dalgalar arasında bir yükselip bir alçalmasına aldırmadan tek hamlede kıyıya atlayıverdi. O kıyıdan, diğerleri tekneden ellerimizi tutarak çabucak bindirdiler bizi. Denizde seke seke gittik gemiye. Aynı düzenle bizi geminin merdivenlerine alıverdiler. Böylece bindik bu dev uçak gemisine. Güvertede rehber eşliğinde dolaşıyorduk. Aşağı yukarı bahçesiyle birlikte bir evi barındırabilecek büyüklükteki çevresi kırmızı çizgiyle belirlenmiş bir alanın üzerindeydik. Ansızın garip bir ses duyduk. "Honk, honk, honk!" sesi besbelli bir uyarıydı ve rehberimiz bize kırmızı çizgilerin ötesine geçmemiz gerektiğini söyledi. O koca alanın bir asansör olduğunu, aşağıya indiğinde bir dolu savaş uçaklarını ve helikopterleri görünce anladık. İşte ilk kez o zaman ürperdim. O uçakların kimleri

bombaladığı ya da bombalayacağı soruları aklıma geldi. Bu açılışın bir uçağı dışarı çıkarmak ya da başka bir gereksinim için yapıldığını düşündüm, nasıl olacağını görmek için beklemeye başladım. Hiçbir şey olmadı. Bizler o savaş makinelerini gördükten sonra platform yeniden yükseldi ve kapandı. Çok sonra anladım bize gövde gösterisi yaptıklarını.

Bir geminin bu kadar büyük olabileceğini düşünemezdim. Yalnızca bir katında orta halli bir semtin her türlü sosyal gereksinimini sağlayabilecek müzik ve dans, spor, sinema, oyun salonları, bir iki de bar vardı. Bizi müzik ve dans salonunda topladılar. Bir subay hepimizi gülümseyerek karşıladı. Hemen yanında sivil bir adam duruyordu. Gözleri, içinde bulunduğumuz gemi kadar griydi. Ağzı gülümsüyordu ama gözleri buz gibiydi. Bir bize bakıyor, sonra elinde tuttuğu listeden adımızı okuyor, yanındaki subayla tanıştırıyordu. Bizleri nereden tanıdığını hiç düşünmedim. Türkçesi iyiydi ama bazı sözcükleri söyleyişi, onun yabancı olduğunu ele veriyordu.

En sevdiğimiz müzikler duyuluyordu hoparlörlerden... Genç Amerikalı askerler doluştular salona. Kahveler, pastalar ikram edildi. On ya da on beş genç, geldiğimiz gibi motorlara bindirilerek kıyıya çıkartıldık. Güzel, ilginç bir gezi olduğu kaldı belleğimde. Yalnızca o gözleri buza benzeyen adamın yüzü hiç aklımdan çıkmadı. O anlamsız bakışları da...

Beni gemiye götüren arkadaşım, Dev-Genç'e katıldı. Bir süre Sultanahmet Cezaevi'nde yattığını duydum. İlerleyen yıllarda '68'liliğinden çok gerekmedikçe söz etmedi. Hayatın her alanında çok başarılı oldu. Büyük bir şirket kurdu, önemli kuruluşların başında yöneticilik yaptı. Siyasete sağdan girdi ve bakan oldu. Hep gündemde kaldı. Onca yıldan sonra hâlâ gündemde ve saygın biri olarak anılıyor. Ama ben biliyorum, nasıl mı? Aynı yerden yola çıktık, başka yönlere savrulduk. Hırpalandım, fiziksel ve duyusal her türlü acıyı yaşadım. Ama dönmedim yolumdan. Onun için cezalandırdı beni Shangri-La...

İLK KARŞILAŞMA

ARALIK, 1966

O günlerde sürekli üniversite içinde dolaşan bir fotoğrafçı kafasını bana takmıştı. Adam bir türlü peşimi bırakmıyordu. Hemen her gün amfi önüne geliyordu. "Bugün bir karar verdiniz mi? Fotoğraf çektirmek ister misiniz? Açık havada harika fotoğraflar elde edebiliriz" gibi sözlerle beni bezdiriyordu. Elinden kurtulmak için neredeyse kaba davranmam gerekiyordu.

Kıbrıslı arkadaşım o gün bizim fakülteye, beni ziyarete gelmişti. Yine aynı fotoğrafçıya yakalandık. Ancak adamın şansı bu kez dönmüştü. Çünkü arkadaşım fotoğraf çektirmeyi çok istiyor, beni de ikna etmeye çabalıyordu. Fotoğraf çekilmesine karşı değildim ama adamın ille de benim yalnız olduğum bir fotoğraf çekmek istemesini anlayamıyordum. Sonunda her ikimizin de rektörlük binasının, Beyazıt Kulesi'nin önünde birkaç fotoğrafımızı çekti. Yine ısrarla benim yalnız olduğum bir fotoğraf çekmek istediğini söyledi. Arkadaşım inadımın gereksiz olduğunu, bana önemli bir anı kalacağını söylüyordu. Sonunda fotoğrafçıya izin verdim. Beni bodur bir ağacın dibine oturttu. Çeşitli emirler vermeye başladı. Gülümsememi, başımı kaldırmamı, çeşitli pozlar almamı istiyordu ki sıkıldım. Bırakıp gideceğimi söyleyince ansızın çekiverdi. Birkaç gün sonra amfi kapısına fotoğrafları getirecekti.

Arkadaşımla üniversitenin kapısında ayrıldık. Aksaray'a doğru yürüdüm. Soldaki sokağa saptım ve FKF'nin kapısını buldum. İçeride nasıl karşılanacağım konusunda tedirgindim. Hava soğuktu. Ara sıra yağmur atıştırıyordu.

FKF'de yaptığım görüşmeden sonra çıktığımda elektriklerin kesik olduğunu fark ettim. Dar merdivenlerden, iki taraftaki duvara ellerimle tutunarak, apartman girişinden gelen ışığın yardımıyla inmeye çalışıyordum ki giriş kararıverdi. Tökezledim ve aşağıya doğru uçtum. Girişi karartan kişinin üzerine düştüm. Beni kaldırarak kapıdan çıkardı, duvarlara sürtünmekten berelenen bileklerime baktı, elimi bırakmadan yakındaki bir eczaneye götürdü. Sıyrıklar temizlendikten sonra deniz kıyısına gittik birlikte. Hiç karşı çıkmadım. Güneş batmak üzereydi, ne konuşacağımızı bilemiyor, öylece karşı karşıya duruyorduk ki ansızın slogan atmaya başladı.

-Haydi denize karşı bağır, "Tam Bağımsız Türkiye!"

Utanıyordum, kıyının yanındaki yoldan geçenlere bakıyordum. Ya bize deli derlerse diye düşünüyordum. O ise zorluyordu, bağırıyordum ama beğenmiyordu.

-Kedi gibi miyavlama! İnanarak, haklılığını hissederek, yüreğinle, tüm sesinle bağır!

Sonunda bağırabildim. "İşte böyle olacak, gördün mü?" diyerek bana döndü, iki elimi birden tuttu. Arkasındaki batmakta olan güneş gözlerimi kamaştırıyordu. Bu yüzden yüzü karanlıkta kalmış gibiydi ama gözleri ışıl ışıldı. Bakakaldım, "Güneş senin gözlerinde batıyor" dedi. Tuhaf bir andı, birbirimizden gözlerimizi alamıyorduk ki ansızın kendisine çekti beni. Başım göğsüne çarptı. Sol omzunun ardında kalan güneş batıyordu. Çok tedirgin edici bir an yaşıyordum. Sanırım o da öyleydi.

Ansızın bıraktı beni. Kara, şimşek şimşek çakan gözlerinde belli belirsiz bir hüzün, bir ikilem vardı. Deniz kıyısına doğru yürüdü. Birkaç taşı denize savurdu. Onun ince, uzun gövdesini, ikide bir omuzlarını hafifçe öne alıp geriye doğru devindirmesini sessizce izledim. Bir şeyler olmuştu... Adını koyamadığım bir şeyler...

Hava kararmaya başlamıştı. Pek fazla konuşmadan ama içten içe birçok şey paylaşarak yürüdük. Caddeye çıktığımızda yağmur yeniden başladı. Her ikimiz de kararsızca kaldırımda durmuş, önümüzden gelip geçen arabaların asfaltta bıraktıkları ışıklara bakıyorduk. İlk ayrılık sözcüğünü kimin söyleyeceğine,

sonra ne yapacağımıza karar veremiyor gibiydik. Sonunda omuzlarını yeniden devindirdi, bana doğru döndü. *"Sen kimsin? Nasıl birisin?"* dedi.

Soru bana sorulmamıştı. Daha çok kendi kendine konuşur gibiydi. Bakışlarından birçok soru, hemen ardından kararsızlık, benden beklenen bir yanıt isteği ve çözemediğim daha birçok şey geçiyordu. Tanımadığım bir gencin gözlerini okurken onun da benim gözlerimi okumasına engel olamıyordum. Kalemde açılan bir gedikten içeriye doluşan fırtınanın uğultusu kulaklarımda yankılanırken aynı anda içimde duyduğum ürperme duygusu, ne bastıran yağmurdan ne de soğuktandı. Bu duyguyu tanımıyordum, ürktüm.

Beni hep uzaktan izleyeceğini, çünkü kafasının karıştığını, bu dönemde önceliğin devrim olması gerektiğini söyledi. Söylediklerini anlamıyordum, onun gözlerine bakmamak için ıslak asfalttaki ışıkları izliyordum. Yine de başımı onaylar gibi salladım. Sonra birbirimize bakmaya çekinerek tokalaştık. Hızlı ve çevik adımlarla uzaklaştı. Başıma ne geldiğini anlayamadan onun kalabalıkta kaybolmasını izledim. Aynı soruyu içten içe ben de kendime soruyordum. *"Kimsin sen! Nasıl birisin?"*

O akşam yurtta hiç rahat edemedim. Müthiş bir uyku bastırıyordu, yatağıma gidiyordum. Gözlerimi kapatır kapatmaz o kara gözleri görüyor, bir yerime iğne batırılmış gibi yerimden fırlıyor, boş koridorlarda hızlı hızlı yürüyerek bedenimi yormaya, beni terk etmişe benzeyen aklımı aramaya çalışıyordum.

Ertesi gün birbirimizi uzaktan selamlayarak hızlıca geçip gittik. Paylaştığımız bir gün batımı bizi birbirimize yakınlaştırırken, bir o kadar da uzaklaştırıyordu. Her ikimiz de tedirgindik. Yakınlaştığımızı unutmak istiyorduk sanki...

O günden sonra FKF'ye birkaç kez daha gittim. Çoğunlukla oradaki kitapları okuyordum. Bazı olaylar zihnimde aydınlanıyor, olması gereken yerlere oturuyorlardı. Anlamaya başlıyordum. Henüz her şeyi çözebilecek kadar kendimi bilgili hissedemiyordum. Çevremdeki gençlerin tartıştığını duyuyordum. Ne kadar az şey bildiğimi anlayarak şaşırıyor, utanıyordum. Oradaki gençler çok farklı davranıyorlardı. Onların yanında güvendeydim.

Beni gemiye götüren arkadaşımla buluştuğumuz bir gün, ona FKF'den söz ettim. Şaşırdı. Neden kendisiyle görüşmeden böyle bir girişimde bulunduğumu sordu. Demek ki artık birbirimizden bağımsız hareket edecektik. Sitemlerini sıralarken bir aralık sıradan bir şeymiş gibi kendisinin de solcu gençlere katıldığını söyledi. Benim neden haberim olmadığı sorusunu sormadım bile. Çünkü anlattıklarının arasında geçen bir isme takılmıştım. Onu tanıyordu. Adını duyar duymaz soluğumun kesilmesinin nedeni neydi? Aklım karmakarışıktı. Arkadaşım bir şeyler anlatıyor, ağzının hareketlerine bakıyor ancak onu duymuyordum bile.

Hayatım boyunca ilk kez tembellik ettiğimin farkındaydım ama amfiye girer girmez beni içine alan sıkıntıdan kurtulamıyor, ders bitiminde kendimi dışarıya atıyordum. Hava güneşli ise fakültenin bahçesinde zaman geçiriyordum. Bir banka oturuyor, notlarımı gözden geçirmeye çalışıyordum. O gün de soğuğa karşın içerilere sığamamış, kendimi bahçeye atmıştım. Yanımdaki yoldan bir grup genç geçiyordu. Birisi hiç çekinmeden açıkça beni hedef alarak laf attı.

- Dersini almış da ediyor ezber...

Hemen ardından sert bir ses onu uyarınca dönüp baktım ve onu gördüm. Şaşırdığım için hiçbir hareket yapamadım. O ise arkadaşına laf attığı için söylenmekteydi. Bana uzaktan gülümseyerek selam verdi. Yürüyüp gittiler. Arkalarından bakıyordum ki döndü, elini salladı. Utandım, başımı önüme eğdim. Doğal davranamamak bana göre değildi. Bu gencin üzerimde ters bir etkisi olmuştu. Bu etkiden kurtulmam gerekiyordu. En yakın zamanda bir daha karşılaşırsak ona uzak davranacaktım. Ansızın sarılmak da neyin nesiydi? Boş bulunmuştum. Yoksa o anda terslemek gerekirdi. Bir daha görürsem, yanıma yaklaşırsa onu tersleyeceğime ilişkin kendime söz verdim. Ama göğsümde bir kuş kanat çırpıyordu. Bu beni daha da öfkelendiriyordu.

Düşündüğümü yapmak için çok zaman geçmesi gerekmedi. Ertesi gün durakta beklerken gördüm onu. Arkadaşlarıyla birlikteydi. Beni gördü, onlardan ayrılarak yanıma geldi. Arkasında kalan gençler gülüyorlardı. Birlikte bir yerlere gitmemizi istedi.

İstersem yürüyüş de yapabilirdik. Boşa harcayacak zamanımın olmadığını söyledim ona, şaşırdı.

- Oldu! Anladım. Bana ayıracağın zamanı boş geçen zaman olarak niteliyorsun öyle mi? Neden böyle yaptığını anlamış değilim. Öyle olsun. İyi akşamlar...

Neden öyle kırıcı konuşmuştum, bilmiyordum. Onu incitmek istemiştim. Neden? Bana ne yapmıştı ki? Kısacası garip ve anlaşılmaz davranıyordum. Durup dururken bir gencin kalbini kırmıştım. Oysa o bana ne kadar sıcak ve ilgili davranmıştı. Neden böyle nankörce davrandığımı anlayamıyordum. Bu kez öfkem kendime yöneldi. Ne aptallığım kaldı ne tutarsız davranışlarım... Yine uykusuz bir gece geçirdim. Beni böyle davranmaya iten öfkenin asıl nedenini çözemiyordum. Ama yaptığım densizliğin de farkındaydım. Bir daha görürsem özür dilemem gerekir diye düşünürken aynı anda "Onu bir daha görebilir miyim acaba?" sorusu, bir telaşla gelip aklımı karıştırıyordu.

Ertesi gün hiçbir derse girmedim. Ara sıra atıştıran karın altında, bahçede amaçsızca dolaşıyordum. Aslında kendimi aldatmaya çalışıyordum. Gözlerim hep onu arıyordu. Kantinde oturmak alışkanlığım hiç olmamıştı. Ama bu kez kantine de uğradım. Gördüm onu. Kalabalık bir grupla oturuyor, yüksek sesle konuşuyordu. Herkes onu dinliyordu. Zaman zaman tartışma başlıyordu. Sessizce tartışmayı dinliyor, ayrışmayı çözüyor, yeniden konuşmayı sürdürüyordu. Uzaktan ona bakıyordum. Söylediklerini dikkatle dinliyordum. Anlayamadığım bir şey vardı. Neden onca kalabalığın arasında yalnızca onu görüyor, yalnızca onun sesini duyuyordum. Nedenini anlamak için ona daha dikkatlice baktım. Neydi onu bunca eşsiz kılan? Neydi beni bunca etkileyen?

Ansızın konuşmayı bıraktı, başını tam da benden yana çevirdi ve beni gördü. Yine bir aptal gibi davrandım, ona bakarken yakalanmış olmaktan duyduğum utançla dışarıya kaçıverdim. Kaygan bir kuyuya düşmüş gibiydim. Kurtulmayı denedikçe daha da aşağılara kayıyor, dibe düşüyordum. Bahçe yollarında koşmaya başladım. Ne denli hızlı hareket etsem de düşüncelerimi, en çok da

duygularımı durdurmayı başaramıyordum. Anayola ulaşınca çevrem kalabalıklaştı. Dikkat çekmemek için yavaşladım. Kar atıştıran havada ter içindeydim. Derslere girmeyi hiç düşünmeden doğruca yola çıktım ve yurda döndüm. Ertesi sabah hastalandım. Başım ateş gibi yanıyordu. Bir süre fakülteye gidemedim.

Hastalıktan sonra fakülteye gittiğim ilk gün amfinin kapısında gördüm onu. İçeriye bakıyor, birini arıyordu. Sonra beni gördü ama yaklaşmadı. Kapıdan ayrılıp koridora yöneldi ve arkasına bakmadan yürümeye başladı. Artık içimdeki soruların yanıtlarını bulma cesaretini göstermenin zamanıydı. Adıyla seslendim, dönüp baktı. Yanına gittim, konuşmak istediğimi söyledim. Bahçeye doğru yöneldik. Dirseğimden tutarak beni yönlendiriyordu. Birkaç gündür okula neden gelmediğimi sordu. Hastalandığımı söyledim. Yüzüme dikkatle baktı:

- Evet, o rengârenk yüzün solmuş.

- Ben senden özür dilemek istedim. Hani durakta söylediğim şeyler için... Aslında hiç öyle şeyler düşünmemiş, hiç o kadar hırçın davranmak istememiştim. Nasıl olduğunu bilemiyorum. Belki de arkadaşlarının gülüşmelerine kızdım. Ben öyle önüne geleni azarlayan biri değilim. Yani salt birini kırmak için kasıtlı davranan biri değilim demek istiyorum. Bugünlerde her şeye, herkese kızıyorum. Sanki içimde bir öfke birikiyor ve o anda karşıma çıkan ilk kişiye patlıyorum... Sana rastladığı için özür dilerim.

- Yani bana zaman ayırabilirsin anlamına mı geliyor bu?

Sana zaman ayırmak anlamında değil, anlatamıyorum. Söylediklerimden yola çıkıp bana sitem etme. Şunu demek istiyorum. Sen aslında o gün söylediğim gibi boş zaman geçirmeye çalışan biri değilsin demek istiyorum. Düşünmeden, ölçüp tartmadan konuştum o gün... Sakın seni öyle değerlendirdiğimi sanma.

- Açık konuşuyorsun. Bunu çok sevdim. O halde söyle bana, neden öyle kızgındın?

Bilmiyorum, bunu ben de anlamıyorum. Nedensiz bir öfke... Anlayamıyorum dedim ya! Seni hiç tanımıyordum. İlk karşılaştığımız gün adını bile bilmiyordum. Ama dürüst biri

olduğunu düşündüm. Öylece aklına geleni yapıveren birini de hiç tanımamıştım. Şaşırdım, bazı hareketlerine karşı normalde oluşması beklenen refleksim bile dondu. Sen insanı rehin alıp kendine uyduruyorsun. Bunu çok normal bir şeymiş gibi yapıyorsun. Ben ise kimsenin akışına kapılmayan biriyim. Karşı çıkmak gerektiği halde karşı koyamadığım için öfkelendim. Hem sana hem de kendime...

- Anladım, sana sarılmama kızdın.

- Hayır, daha çok neden engelleyemediğime kızdım.

- Sanıyor musun ki seni ben yönettim? Dayanamadım. Bir şey çekti sanki seni bana... Yapacağım başka bir şey yoktu, sarıldım. Kantine geldiğin o gün bana baktığını da görmeden sezdim. Başımı çevirdim, seni gördüm. Aslında seni de beni de yöneten çok güçlü, başka bir şey var sanırım. Tek anladığım artık birbirimizi yok sayamayız.

Şaşırmıştım. İkimiz de aynı anda aynı şeyi hissetmiştik ama o bunu çok iyi açıklayabilmişti. O ise konuşmayı sürdürdü.

- Ansızın sarıldığım için özür dilerim. Çok anlık bir şeydi. Seni deniz kenarına gerçekten biraz hava alasın, dağıtasın diye götürmüştüm. Başka bir niyetim olsa açıklardım. Ben de o anda ne yaptığımı bilemedim. Daha açık söyleyeyim, korktum. O anda yaşadığım duyguyu ben de çözümleyemiyorum. Ancak şiddeti beni de korkuttu. O yüzden seni yol ortasında bırakıp yurda bile götüremedim. Bu da bana yakışan bir davranış değildi.

- Ben hiç incinmedim. Öyle kapılara kadar götürülecek narin kız olmadım hiç...

- Bunu da fark ettim.

Fakülteden, gündelik olaylardan, derslerden söz ederek yürüdük. Her ikimizde de bir ferahlama vardı ama bazı alanlara girmeme konusunda çok özel bir gayret gösteriyorduk. Bana kitap getireceğini söyledi. El sıkışarak, kaçınmadan birbirimizin gözlerine bakarak ayrıldık.

O günden sonra her ikimiz de özellikle birbirimizden uzak durmaya çalıştık. Nedenini tam anlayamıyorsam da böylesinin

daha uygun olduğunu düşünüyordum. Gelmekte olan ve ne olduğunu bilmediğimiz bir şeye karşı koymaya çalışıyorduk. O şey, her neydiyse, ikimizi de ürkütüyor, onunla baş edip edemeyeceğimiz sorularına neden oluyordu.

FOTOĞRAF

Üşüttüğüm için bir süre okula gidememiştim. FKF'ye gittiğim gün üniversite bahçesinde fotoğrafımı çeken adamı da görememiştim. O da beni aramaktaymış ki tam amfiye girmek üzereyken seslendi. Epeydir beni aradığını, fotoğrafların çoktan hazır olduğunu söyledi. Ben fotoğrafları incelerken özellikle birisini göstererek büyütüp vitrinine koymak için izin istedi. Tam ağzımı açıp "Hayır!" diyecekken omzumun üzerinden bir kol uzandı, o fotoğrafı elimden çekip aldı. Fotoğrafçıya:

- Yok öyle şey, koyamazsın vitrine, sakın ha!

Arkama baktım, oydu. Kalabalık, geniş koridorda hızla çıkışa doğru ilerlerken bana seslendi:

- Sen kendine yenisini yaptırırsın.

Birdenbire içimde yine o yeni tanıdığım, bana yabancı öfkenin patladığını hissettim. Onu yakalamak, incitmek istiyordum. Arkasından hızla seğirttim. Benim geldiğimi görünce güldü, daha da hızlandı.

Zarafetin çok önemsendiği yıllardı. Bir genç kızın üniversite bahçesinde lap lap koşması pek de görülmüş bir şey değildi. Bugünün kotları, spor ayakkabıları da yoktu. Genellikle kızlar yüksek topuklu ayakkabıları, dar etekleriyle narin ve kırılgan bir edayla yürürlerdi. O kırılganlıktan ve zarafetten yoksundum. Becerebileceğim bir şey değildi. Koşmak benim için yürümekten kolaydı. Atlet olarak eğitilmiştim çünkü. Ayağımda düz, rahat ayakkabılar vardı. Koşmaya başladım. O ise artık yetişemeyeceğimi düşünerek yavaşlamıştı.

Sonunda ona yetişip kolundan asılmamla bana dönüvermesi neredeyse aynı anda oldu. İlkin çok şaşırdı.

- Fotoğrafımı ver, dediğimde o çoktan haşarı bir çocuk oluvermişti bile. Gülümseyerek elini sol göğsünün üzerine koydu.

- İşte burada, istersen al, dedi.

Ama benim saldırıp elimi içeriye sokabileceğimi hiç düşünmemiş olmalıydı. Kısacık bir şaşkınlık anı daha yaşadı ama karşı bir atakla bileğimi giysisinin üzerinden yakalayıverdi.

- Hadi bakalım şimdi ne yapacaksın? Hem fotoğrafın hem de elin bende kaldı.

Yüzüme sevimli sevimli bakıyordu. Kızgındım, şaşırmasına karşın sürekli geliştirdiği hızlı ataklar beni bunaltmıştı. Bileğim bir mengenedeydi, kıpırdatamıyordum. Yüreğinin atışlarını, gömleğinin altındaki teninin sıcaklığını tutuklu elimde hissediyordum. Sulu kar yağan soğuk havada, yolun ortasında ince bir kazakla kalakalmıştım. Bu durumdan nasıl kurtulacağımı bilemiyordum. Üstelik gelen geçen gülerek bize bakıyordu.

Daha da ötesi, ona sarılmak istiyordum. Sarılırsam sanki bütün kimsesizliğim, yalnızlığım dinecekti. Bu isteği sezer sezmez delirdim sanki. Hançerimi çekiverdim bir anda. Onu en acıtacak şeyi bulmuştum. O âna lanet olsun... Neredeyse dişlerimin arasından tıslayarak:

- Benim bir erkek arkadaşım var, hem de devrimci, deyiverdim.

Elinin omzundan kırılmış gibi nasıl düşüverdiğini, yüzündeki haşarı çocuk ifadesinin nasıl silindiğini gördüğümde artık çok geçti. Gömlek cebinden fotoğrafı alırken yeterince hızlı davranamadım. Gözlerim her ani atağına karşı onu tartmak için gözlerindeydi. Elimi dışarıya çıkardığım anda bütün bedenim soğuğu algılayıverdi. Titriyordum.

Onun ise coşkulu ve muzip neşesi sönmüştü. Yüzü ciddileşmişti. Bir daha bana yaklaşmayacağını söyleyerek yanımdan hızla ayrıldı. Elimde fotoğraf, arkasından bakakaldım. İçimde hiç zafer coşkusu yoktu. Fotoğrafta ise ürkek bir genç kız, bodur bir ağacın altına sığınmış, küskün küskün bana bakıyordu.

Fakülteye gitmek benim için anlamsız olmaya başlamıştı. Kendimi zorluyor, ayaklarımı sürüye sürüye ilk derse yetişiyordum. İkinci derse kalabilmem için uyguladığım hiçbir zorlama yetmiyordu. Kendimi dışarıya atıyor, bilmediğim kentin, bilmediğim sokaklarında, çarşılarında dalgın dalgın dolaşıyordum. Bazen de Kıbrıslı arkadaşımla sinemaya, İstiklal Caddesi'ne gidiyorduk. O, dalgınlığımı derslere uyum sağlayamamama bağlıyordu. Ama içsel yalnızlığımı, kendimi öksüz bir çocuk gibi hissetmemi, içine çekildiğim tuhaf, tanımsız, anlaşılmaz ama çok etkili duygulanmaları hiç anlayamazdı. Çünkü yaşamakta olduğum karmaşayı ben bile anlayamıyordum. Yurda gittiğimde çıplak masalar, sadece dolap ve yatakların olduğu odalar, patırtı çıkaran kızların sesleri, müdire hanımın pürüzlü sesiyle yaptığı buz gibi konuşmalarla geçecek bir akşama daha katlanmak bana çok zor geliyordu.

Kendime sorduğum soruların yanıtları da yoktu. Neden onu incitiyordum, neden bunu yapmaktan kendimi alamıyordum, neden sonra ağır bir pişmanlık yaşıyordum, neden uygun ve normal davranamıyordum, bilmiyordum.

Bildiğim bir şey vardı ki; canımı yakıyordu. O bir daha yanıma gelmeyecekti. Ve buna ben neden olmuştum. Bir de o fotoğraf...

KAVGA

Amfide yer bulup oturabilmek hep sorun oluyordu. Ancak arka sıralarda yer bulabiliyordum. Arka sıralara "Yayla" denilirdi. Mikrofon bile olsa hocaların sesini duyabilmek, anlayabilmek, not tutabilmek çok zordu. Üstelik o sıraları öğrenciler dersi kaynatmak, başka işleriyle ilgilenmek, birbirleriyle konuşup sohbet etmek için kullanıyorlardı.

Bu yüzden o gün fakülteye zamanından önce gittim. Uygun bir yer bulup oturdum. Ders başlamadan önce kızıl saçlı bir genç yanıma geldi.

- Ben bu yerleri tuttum, oturamazsınız, dedi.

Adanalılar grubu olduklarını söyleyen bu gence karşı çıktım. Karışamayacağını, burada oturmamın benim de hakkım olduğunu söyledim. Genç gülerek benim kitaplarımı toplamaya başladı. Ona engel olmaya çalışırken arkamda bir ses duydum.

- Orada oturacak. Bırak o kitapları yerine...

Kızıl saçlıyla aynı anda dönüp arkaya baktık. Hiç tanımadığım üç genç hızla merdivenlerden indiler. Biri kızıl saçlı gencin yüzüne dik dik bakarak konuştu.

- Bu arkadaş memleketlimizdir. Nereye isterse oraya oturacak.

Kızıl saçlı, hiçbir şey söylemeden yanımızdan ayrıldı.

Üçü birden önümdeki sıraya geçtiler. Böylece karşılıklı konuşabilecektik. Diğer iki genç, biraz önce kızıl saçlıyı haşlayan genci aralarına almışlardı. Onlardan birini uzaktan tanıyordum. Aynı liseden gelmiştik. Adımı bile biliyordu. Ben hiç tanışıklık göstermediğim için yaklaşmadığını söyledi. Neden derslere gelmediğimi sordular. Bir türlü uyum sağlayamadığımı, not tutamadığımı,

sıkıldığımı söyledim. Notlarla ilgili hiç derdim olmamalıydı, bana hepsini sağlayacaklardı. Ne türden bir sıkıntım olursa olsun onlara söylemeliydim, çözerlerdi. Hafif kabadayı, tuttuğunu kopartabilecek bir tavırları vardı. Bu tavırlardan hoşlanmadığımı belli etmek istemedim. Ne kadar kaçınsam da memleketlilerin yardımına muhtaç kalmayı kendime yediremiyordum. Yine de sesimi çıkarmadım. Ders çıkışına yakın bir saatte geleceklerini, bana notlar getireceklerini söyleyerek ayrıldılar.

Adlarını bile öğrenemediğim bu gençler, son derse girmemize yakın bir saatte yine geldiler. Bana bir dolu notlar getirmişlerdi. Yine oturduğum sıranın önüne geçerek eğer istersem çıkışta beni yurda götürebileceklerini söylüyorlardı. Anladığım kadarıyla korumaları altına almayı ve hayatımı kolaylaştırmayı öneriyorlardı. Böylesi bir duruma hiç yatkın biri değildim. Onları kırmamaya çabalarken, tanımadığım bu gençlerle yakın bir alışverişe girmemenin yollarını arıyordum. Notlarını almış olmaktan pişmanlık duymaya başlamıştım. Tam o sırada içlerinden biri arkada dolaşan fotoğrafçıyı gösterdi ve hep birlikte fotoğraf çektirme önerisi yaptı. Bakmak için arkama döndüğümde gördüm adamı. Karşı çıkmak için zaman bile bulamadım. Fotoğrafçı flaşı patlatıverdi.

Ondan sonrası öylesine karışıktı ki olanları tam olarak anlayamadım bile. Birdenbire onun sıraların üstünden atlayarak bize doğru gelişini, o üç gencin basamaklara hızla geçip yukarıya doğru koştuklarını gördüm. Hemen ardından onun önümdeki kitapların yanına "Güm!" diye ayağını basıp oradan basamaklara atlayıvermesi bir oldu. O kısacık arada bana "Seninle sonra görüşeceğiz!" diyerek yukarı doğru koşmaya başladı. Öylesine şaşırmış ve korkmuştum ki arkada ne olup bittiğine bile bakmadan kitaplarımı, notları topladığım gibi aşağıdaki amfi kapısından çıkıp fakülte kapısına, oradan üniversite çıkışına ulaşan geniş yolda koştum. Ansızın yolun solundaki ağaçlıkların içinden karşıma çıktı.

Tutup kolumdan çekiyordu, karşı çıksam kolum incinecekti. Beni peşi sıra sürüklerken bir yandan da "Nasıl o faşistlerle

fotoğraf çektirirsin?" diye kızıp bağırıyordu. Kabanımın kol altından sökülme çıtırtıları geliyordu. Ağaçlar arasındaki bir düzlüğe gelince, sanırım karşısına dikip yüz yüze konuşmak için ansızın ilerideki düzlüğe doğru beni savurduğu anda, direnmeyi bıraktığım için hızım katlanıverdi. Yerdeki bir şeye takıldım, dengemi sağlamak için yakında gördüğüm ağaca tutunmaya çalıştım ama çok hızlıydım. Başımı ağaca çarptım. O ise kolunu ileri doğru uzatıp parmağını bir silah namlusu gibi bana doğrultarak hesap sorarken kitaplarım, notlarım ıslak toprağa düştü. Onları almak için eğilirken ansızın gözlerim kararda ve düştüm. Kendime geldiğimde başım kucağındaydı. Kazağının altındaki gömleğiyle alnımdan akan kanı silmeye çalışıyordu.

Durmadan onu bağışlamamı istiyor, neden böyle dikkatsiz davrandığını anlayamadığını söylüyordu. Fakültenin bahçesindeki aydınlatma direklerinden birinin yakınındaydık. Oradan bize ulaşan ışık yolunda kar tanelerinin uçuştuğunu görebiliyordum. Günlerdir içimi bunaltan sıkıntı, sorular, yargılamalar yitip gitmişti. Orada, ıslak toprağın üzerinde, sanki yumuşak bir yataktaymış gibi rahattım. Karı görüp ayırt edecek kadar kendime geldiğim halde yeniden gözlerimi kapatıp o ânı uzatmak istiyordum ama çok üzüldüğünü de görüyordum. Ona tutunarak ayağa kalktım.

Hızlanan karın altında yürüdük. Alnımdaki yarayı sardıracağımız bir yer arıyorduk. Düşersem diye sıkıca tutuyordu kolumdan. Birbirimizi tanıdığımızdan beri neden hep karşılıklı incitme çabalarımız olduğunu, neden gereksiz öfkelerle birbirimizi hırpaladığımızı sordu bana. Bilmediğimi söyledim. Ama onu her görüşümde nedense hep bir terslik yaşayıp yaralandığımdan söz ettim.

Ertesi gün yurt kapısındaydı. Akşam sardırdığımız yaramı merak etmişti. Karşıya gitmek istediğimi söyledim. Birlikte vapura binip karşıya geçtik. Ara sıra yaşadığım köşkün olduğu semte geldik. Deniz kenarına indik. Birdenbire durdu, karşıma geçti.

-Ben çok düşündüm. Sonunda anladım durumu... Biz öfkeli değiliz birbirimize... Tutulmaktan korkuyoruz. Teslim ol artık kız!.. Teslim ol diyorum sana... Bak ben teslim oldum. Ne diyor şair, dinle!..

GÖZLERİ*

Sanki hiçbir şey uyaramaz
İçimizdeki sessizliği
Ne söz, ne kelime, ne hiçbir şey
Gözleri getirin gözleri!..

Başka değil, anlaşıyoruz böylece;
Yaprağın daha bir yaprağa değdiği
O kadar yakın, o kadar uysal
Elleri getirin elleri!..
Diyorum, bir şeye karşı komaktır günümüzde aşk;
Birleşip salıverelim iki tek gölgeyi.

Şiiri denize karşı okudu. Sonra başını bana çevirdi.

- Yeter artık ama değil mi? Bir yanlışlık var. Düzeltmemiz gerekir.

Bir süre daha yürüdük. Bir ara uzandı, elimi tuttu.

- Benden niçin kaçıyorsun? Açık açık söyle bana... Derslere girmiyorsun, yurttan dışarı çıkmıyorsun. Seni erkek arkadaşınla birlikte hiç görmedim. Ara sıra kayboluyorsun da...

Aklıma gelen ilk yanıt, birbirimizi gördüğümüz ilk günden kalmaydı.

- Ama senin kafan karışıyordu, önce devrim gelir, demiştin.

- Doğru, öyle söyledim. Sanırım ben sana kötü tutulmaktan korkuyordum. O rüzgârlı günde, hani deniz kenarında sana

* Edip Cansever'e ait *Gözleri* isimli şiir. *Yerçekimli Karanfil*'in içinde –e.n.

bakarken, biraz sonra ne yapacağım, kimlerle ne konuşacağım, yani anlayacağın her şey bir anda yok oldu. Bütün dünyada hiçbir şey kalmadı sanki... Sadece deniz, dalgaların sesi ve senin yüzün vardı. Ürktüm, beni yolumdan alıkoyarsa diye düşündüm. Dünyada senden başka her şeyin varlığını yok eden o garip duyguya direndim. Sonra karar verdim. Seninle birlikte olursak o duygularla baş edebilirim sanıyorum. Sen de benimle baş edebilir misin?

Hiçbir yanıtım yoktu. Söyleyecek sözüm de.

İki yanında bahçeler olan bir sokakta yürüyorduk. Bu kez ben ansızın durdum. Ona döndüm, uzanıp o sevgili yüzü avuçlarımın arasına aldım. Artık ellerim düşünüyordu. Onları özgür bıraktım. Gözlerimi gözlerinden hiç ayırmıyordum. Ellerim omuzlarına kaydı, sıkıca kavradı, hafifçe sarstı. Neden öyle yaptıklarını bilemedim. Sonra göğsüne doğru indi, avuçlarıyla bastırdı, hafifçe birkaç kez iter gibi yaptı. O, bir kaya gibi durdu, sarsılmadı. Benden ayrışmış, özgürleşmiş ellerimin düzenlediği bir törene konuk olarak katılıyormuşum gibi yavaş hareketlerle başımı göğsüne yasladım.

- Merak etme! Yüreğim de sağlamdır benim, dedi.

Hiç şaşırmadım.

Bütün bu tuhaf şeyler yaşanırken o, elleri iki yanında, öylece bekliyordu. Sonra kendisinden beklenmeyecek kadar yavaşça sarıldı. Yağmur yağıyordu. Hava ayazdı. Hiç üşümüyorduk. Başını saçlarıma gömüp fısıldadı.

- Gözleri bal, saçları bal, kokusu bal sevdiğim benim...

Akşam aydınlığı yerini gece karanlığına bırakıyordu. Yapraklarından yağmur sızan bir ağacın altında duruyorduk. Fısıltıyla yanıtladım onu...

- Seninle baş edebilir miyim, etmeliyim. Başka çarem yok. Artık iyice biliyorum, sen benim sevdiğimsin.

Bütün o öfkeler, birbirimize kıyasıya saldırmalar demek bunun içindi. İnanılmaz bir bütünleşme duygusu yaşıyorduk. Onun yüreğinin vuruşunu, alnımı yasladığım boynunda hissediyordum.

Dudakları tedirgince alnımı yokluyordu. Hiçbir şey, hayat, ölüm, savaşlar, insanlar, yoktu artık dünyada... Yıllardır bu an için yaratılmış gibiydik. Biz olmak için... Artık o ya da ben yoktuk. Biz vardık ve soluk almak için bile olsa ayrılmak neredeyse canımızı yakıyordu. Böyle bir şeyin olabileceğine inanamazdım. Ne bir kan bağımız vardı ne de ortak bir geçmişimiz... Ama bin yıldır bu ânı bekliyorduk. Sanki yürüyen, yaşayan heykellerden oluşmuştuk, şimdi can veriyorduk birbirimize. Keşke o anda donup kalsaydık ve hiç yaşamasaydık bir daha...

Yağan yağmurun altında el ele yürüdük. Ellerimizin ya da bileklerimizin arasına giysilerimizin kumaşları sıkışsa tedirgin oluyordu. Kollarımızı sıvadık soğuk havaya aldırmadan. Keşke diğer engelleri de bu kadar kolay kaldırabilseydik. Sonrasını hiç aklımıza getirmiyorduk ama önemli bir derdimiz vardı. Arkadaşıma ne olacaktı?

- Çözüm şöyle olacak. Kimseyi incitmeyeceğiz, ortaya çıkmayacağız. Sorun kendiliğinden çözülecek. Şurası kesin ki biz bir arada olmalıyız Balkız... Biz birbirimizin gözlerine dimdik bakabilmeliyiz. Çünkü bir şey yakaladık. Ondan vazgeçmemeliyiz.

Köşke kadar yürüdük.* Bazı kararlar aldık. O gidebileceğim her yeri bilmeliydi. Varsa telefonları kendisine ulaştırmalıydım. Daha çok bu yakada buluşmalıydık. Öğrenci çevresinde pek görünmemeliydik. Birtakım sorunlar çözülünceye kadar ortaya çıkmamalıydık. Çevremizdekiler ne kadar yakınımız olurlarsa olsunlar ilişkimizi sadece ikimiz bilecek ve dış etki olmadan sürdürecektik. Zamanla elbette bu kararlar değişebilecekti. Üstelik fakültede, bahçe yollarında öyle uzun yürüyüşler yapmamalı, yalnız başıma orada burada dolaşmamalıydım. Bana laf atılıyor, bazı gençlerin yaklaşma girişimleri oluyor, bundan çok rahatsız oluyordu. Sömestr için eve gitmeme karşı çıkamadı. Ancak fazla uzatmamalıydım.

Gelecekte bu tür kısıtlamalara zaman zaman karşı çıktığım yenileri ekleniverececkti. Çoğunun nedeni ya benim grup eylemleri-

* Bahsi geçen köşk, günümüzde İstanbul Oyuncak Müzesi olarak kullanılmaktadır –e.n.

ne ona sormadan katılmam ya da onun bulunduğu toplantı, forum ya da eylemlere gelişimin onda yarattığı tedirginlik oluyordu.

Birleşip salıverdik iki tek gölgeyi...

Evet, sevda bizi ele geçirmişti çoktan ve biz de bunun farkına varmıştık. Karşı koymak olanaksızdı. Köşkün bahçe kapısına yaklaştığımızda şöyle diyordu.

-Demek ki kaybolduğun zamanlarda buraya saklanıyorsun. İyi, ara sıra ben de burada saklanabilsem seninle birlikte, ne güzel olur.

Artık fakülteye daha seyrek gidebiliyordum ve sevdamızı herkesten gizlemek zorundaydık. Bazı durumlar öyle olmasını zorunlu kılıyordu ve tek derdimiz buydu. Çok gerekli olduğu zamanlar dışında yurtta da pek kalmıyordum. Daha çok karşıdaki köşkteydim.

SONUNDA EVDEYİM...

ŞUBAT, 1967

Sömestr gelmişti ama eve gidebilmem için ailemin güvendiği bazı gençlere haber vermem gerekiyordu. Çünkü onlara emanet edilmiştim. Onlardan biri bu görevi o kadar çok önemsiyordu ki yanında başka bir arkadaşımızla birlikte henüz kendi fakülteleri tatile girmeden benimle birlikte gelmeye karar verdiler.

Yolculuk çok uzun ve zor geçti. Bolu dağlarında otobüsümüzün arka lastikleri kaydı ve teki uçurumun kenarında kaldı. Hepimiz aşağıya indik. Arkadaşlarım üşümemem için paltolarını bana veriyorlar, kendileri koşarak ısınmaya çalışıyorlardı. Sonunda on iki saat süren yolculuktan sonra eve gelebildik. Babam, annem, ablam merak içindeydiler. Yol boyu otobüsteki ağır sigara dumanı saçlarıma, giysilerime sinmişti. Üstelik uyumamak için zorlu bir çaba göstermiştim. Çünkü uyursam arkadaşlarımın beni rahatlatmak için gereğinden fazla çaba gösterebileceklerini sezmiştim. İstemiyordum bu kadarını.

Sonunda ailemle baş başa kaldık. Kendi yatağıma yattım. Mutluluk, sevgi, huzur içinde olmam gerekiyordu. Günlerdir bu anın özlemini çekmiştim. Mutfaktan annemin tıkırtıları geliyor, babam salonda radyosunu karıştırıyor, ablam masada ders planları hazırlarken şarkı söylüyordu. Her şey umduğum, beklediğim gibiydi. Aile senfonisi çalıyordu ama ben uykusuzluğuma karşın uyuyamıyordum. İçimde özlemekten öteye geçen onsuzluk acısı, arasam da onu bulamayacağımı bilmek duygusuyla birleşiyor, çalkalanıp duruyordu.

Bir insan başka bir insanı, daha "Hoşça kal!" dediği ve el sallayıp köşeyi döndüğü anda özlemeye başlar mıydı? Onu yeniden görünceye kadar hayatı ve diğer her şeyleri erteler miydi? Uyanık ya da uykuda olsa bile her ânı onunla ilgili düşüncelerle geçer miydi? Neden göğüs kafesimin tam ortasında yangılı bir sızı vardı?

Başka insanlar da böylesine coşkun, böylesine her şeyi kapsayan biçimde mi yaşıyorlardı sevdayı? Evet, adını koymuştum, tastamam buydu. Ben sevdalanmıştım. Sevmek sözcüğü yetmiyordu duygularımı adlandırmaya. Sevda, sevda, karasevda...

Uykumun arasında saçlarımın okşandığını fark ettim. Bir umut, ah bir umut!.. Babamdı.

- Senin alnına ne oldu böyle? Ne zaman oldu? Nasıl?

Ayağım takılıp düşerken ağaca çarptığımı söyledim. Hepsi başıma toplanıp yara izini incelediler. İzin kalıp kalmayacağını merak ettiler. Asıl iz benim yüreğimde kalmıştı, anlatamazdım.

Akşam eve bir telefon geldi. Ablam arandığımı söyledi. Kucağımdaki her şeyi fırlatıp koştum. Oydu. Merak ettiğini, aramadan edemediğini söylüyordu. Uygun yanıtlar vermeye çalışıyordum. Ancak "Sevdiğim" dememek için neredeyse elimle ağzımı kapatmam gerekiyordu. O ise dilediği gibi konuşuyordu. Özlediğini, ben olmayınca güneşin bile karardığını, içi sıra hep benimle konuştuğunu söylüyordu.

"Sana sarılamadığım için kollarım boşuna yaratılmış gibi geliyor bana..."

Yemekte herkes yüzüme kaçamak bakışlar fırlatıyordu. Hiç anlamamış gibi davranıyordum. Ama sömestr boyunca uyurgezer gibi dolaştığımı, önemli bir şey konuşurken ansızın dalıp konuşmayı kaçırdığımı, pencereden karşıdaki yüce dağa dakikalarca bakarak takılıp kaldığımı hissetmemeleri olanaksızdı. Elbette sonunda birtakım sorulardan kaçınamadım. Önce ablam yaklaşmaya çalıştı, sonra annem yokladı. Son vuruş babamdan geldi. Birlikte yürüyüşe çıkmamızı önerdi, anlamıştım. Kaçış yoktu.

Konuya doğrudan girdi.

- Nasıl bir çocuk?

Çok duygulu, çok yürekli, çok dürüst biri olduğunu söyledim. Fazla öğüt vermedi. Yalnızca bana böylesi dönemlerin aşırı duygusallık yüzünden ve yaşım gereği çok tehlikeli olduğunu belirtti. Bu yüzden eskiden nasıl dengeli ve aklı başındaysam bundan böyle daha da fazla dengeli ve akıllı olmam gerekiyordu. Erkekler doğaları gereği dengeyi pek önemsemezlerdi. İş bana düşüyordu. İçimden gülümsedim. Onu yönlendirmek ve kontrol etmek olanaksızdı. Üstelik o; değil beni, ülkeyi kontrol etmeyi düşünüyordu.

Babam eve gireceğimiz sırada birden durdu ve şunları söyledi.

- O veya bir başkası, her kim olursa olsun, şunu bilmeni isterim. Gelecek planlarında okul bitmeden evlenmek diye bir şeyi düşünecek olursan bana sakın sorma... Şimdiden yanıtlayayım seni... Böyle bir şeyi kabul etmem mümkün değil. Bilesin, o takdirde yalnızsın demektir.

Neden böyle bir uyarı yapma gereği duyduğunu sordum. Henüz tanıdığım bir gençti, belki de anlaşamayacaktık. Evlenme olasılığı aklımızın ucundan bile geçmemişti.

- Şimdi böyle söylüyorsun ama duygularının seni nereye götüreceğini bilemezsin. Bu gelişinde seni çok farklı gördüm. Kapılmışa benziyorsun, sınırlarını belirleyelim diye söylüyorum.

İstanbul'a dönmek istiyordum. Ailem boykot yapılması olasılığı yüzünden dönmemin gereksiz olduğunu söylüyordu. Onlarla tartışamıyordum. İçim içimi yiyordu. Aylarca bana bir kâbus yaşatan İstanbul, şimdi bir çift kara göz olmuş beni bekliyordu. Sonunda otobüse bindiğimde yol, her zaman olduğundan daha uzun, daha sıkıcı; gece daha karanlık, tek tük öteden görünen kentler ıssız, dağ yamaçlarına yapışmış köylerin cılız ışıkları uzaktı.

Bir çift kara göz, hasret olmuş, sitem olmuş, sevdayı yüklemiş gözbebeklerine, yolumu bekliyordu. Sabahın çok erken bir saatiydi. Otobüsten iner inmez elimden tuttuğu gibi yüzüme fazlaca bakmadan valizimi yüklendi. Hızlı hızlı yürümeye başladık. Bir parka girdik, beni hemen bir yere oturttu. Önüme diz çökerek ellerini dizlerime koydu. Telli telli bakıyor, yüreğimin ta içine sızıyordu.

- Bir daha hiçbir yere gitme! Çok ağır geldi bana. Ne yapacağız biz? Bu işe bir çare bulalım, diyordu.

Park bomboştu. Birden ayağa kalktı. Biraz öteye gitti. Gümbür gümbür bir sesle art arda türkü söylemeye başladı.

Onun coşkusuna, sevdasını hiçbir çekince duymadan dile getirişine hayran hayran bakıyordum. Ondan bana çağlayan bir pınar, yüreğimin ta içine akıyor, günlerin susuzluğunu, onsuzluğun neredeyse canımı yakan acısını dindiriyordu.

Tam önüme geldi, dikildi. Gözlerinde yaramaz ışıltılar vardı. Tanıdığım ışıltılardı ki birazdan ne yapacağının belli olmadığı zamanların muzip ışıltıları...

- Bak sana güzelleme yaptım, beğendin mi?

Çok beğenmiştim. Daha çok şaşırmıştım. Çünkü ben de nicedir içim sıra türküler söyleyip geziyordum. Öyle türkü düşkünü biri de değildim üstelik. Ama sevdamın sesine ancak türküler yankı veriyordu. Anladığım o ki kadim Anadolu, sevdanın kendine özgü dilini ve sesini yakalamış, can suyu vermişti. Ancak herkesin sevdası bir başka türküydü. Bizimkisi de... Ayağa kalkıp ona yanıt verdim.

Deniz dalgasız olmaz
Güzel sevdasız olmaz
Yiğit olan yiğidin
*Başı boransız olmaz.**

Gülüyordu.

- Vay be! Beatles hayranı kızımız ne zaman türkücü oldu?

Coşkuluyduk, sevinçliydik, deli deli gülüyor, birbirimize sarılıp duruyorduk. Sevda bizi ateşten avuçlarına almış, yalnızca ikimizin yaşadığı bir dağ başına savurmuştu. Sanki başka hiçbir şey yoktu hayatımızda. Öyle olmadığını biliyorduk ama bir umursamazlık yaşıyor, kendimizden başka her oluşumu, her olayı, her

* Kırşehir yöresine ait *Deniz Dalgasız Olmaz* türküsü. *Kaynak:* Muharrem Ertaş, *Derleyen ve notaya alan:* Nida Tüfekçi –e.n.

kişiyi önemsiz kılan bir sis bulutunun içinde kaybolmak istiyorduk. Böyle gitmeyeceğini, gidemeyeceğini de biliyorduk.

Fakültede boykot başlamıştı çoktan. Önceleri bir hafta süreceği bildirilmiş, ancak süre dolduğu halde hâlâ boykotun sürdüğü bildirileriyle karşılaşmıştım. Sevdiğim sürekli bir yerlerde koşuşturuyor, düzensizliğin ve anlaşmazlığın egemen olduğu boykot süresi hakkında ondan da bilgi alamıyordum.

Her okula gelişimde o gün boykot olup olmadığını soruyordum. Kimi zaman var, kimi zaman yok deniyordu. Sınıflar yarı yarıya boş oluyordu. Ne düzenli bir boykot ne de düzenli ders vardı. Bu durum işime geliyordu. Eğer önceden anlaşmışsak aşağıya Cağaloğlu'na doğru ilerliyordum. Ya yolda ya da vapurlarda buluşuyorduk. Henüz okuduğumuz kitapları birbirimize aktarmaya çalışıyor, dergi alış verişi yapıyorduk. Daha çok o, edindiği notları bana veriyor, hep kaçırdığım derslerin yarattığı boşluğu kapatmama yardımcı oluyordu. Kendisinin de derslere düzenli girdiği yoktu ama nasıl olup da benden daha iyi olduğunu bu çalışmalar sırasında anlıyordum. Doğrudan özü yakalıyor, kalan veriyi onun üzerine kuruyor, mantık çıkarımlarıyla anlaşılır, unutulmaz duruma getiriyordu. Harika bir öğretmendi. Çok zeki ve yaratıcıydı. Ona göre her şeyin bir çözümü vardı. Elbette bu çözüm bazen Gordion düğümü çözer gibi de halledilebiliyordu.

Vapurdan sonra eve yürüyerek giderdik. Yol boyu bana bir sevda masalı anlatır gibi devrimi anlatırdı. Kafasında kurgulamaya çalıştığı devrim ille de bir yerinden Atatürk'e dokunurdu. Ho Chi Minh ve Che, onun kahramanlarıydı. Bazen çelişkiye düştüğü oluyordu ama hemen eşsiz zekâsıyla açmazı çözmeyi ya da kendi kurgusuna bağlamayı başarıyordu. Sevdamız, devrim sevdasıyla örgülenerek büyüyordu. Ara sıra birbirine dolaştığı da oluyordu. Çünkü her ikisi de özel alan, özel emek istiyordu. Bir araya gelmemizi zaman açısından zorluyordu. Hep birilerini görmek, konuşmak, bir yerlere yetişmek zorundaydı. Arada kalan zamanı geceye sarkmamak kuralıyla bana ayırmaya çalışıyordu. Bu yüzden sık sık şöyle söylemeye başlamıştı.

- Bir çare bulmalıyız. Öyle olmalı ki seni döndüğümde yanı başımda, arkama baktığımda hemen ardımda ya da önümde ilerlerken görmeliyim. Hep görmeliyim. Ama nasıl yapmalı? Öyle istiyorum ki seninle üniversitenin anayolunda el ele, başımız dik, sevdamızı gözlerimizle haykırırken yürümeyi... Seni o yolda her gördüğümde içimden bir türkü geçiyor. Şöyle ağız dolusu söylemek istiyorum sana doğru... Herkesin içinde...

Salın da gel aman

Meydan kız görsün...

Ardından bana şaka yapma fırsatını hiç kaçırmadan ekliyordu.

- Hiç salınan kız görmemişim gibi... Sen aslında hiç salınmıyorsun. Bir yaydan fırlatılmış ok gibi hızlı ve uzun adımlarla yürüyorsun. Hiç öyle çevreye baktığını da görmüyorum. Dört bir yanından geçen hiçbir şey ilgini çekmiyor, bakmıyorsun. Bu yüzden yakınında bile olsam beni görmeden geçip gittiğin oluyor.

- Salınamasam da sen beni salınıyormuşum gibi düşün. Söyle yine türkünü...

Şakayla karışık o serzenişin olduğu günden sonra türkü aramızda bir parola oldu çıktı. Seyrek de olsa fakülteye geldiğimde çevreyi dinlerdim yürürken. Ara sıra köşkün çevresinde ıslık sesi duyardım. Kimseye sezdirmeden bahçe kapısından çıkardım. İçten içe fakültemi değiştirme fikrini olgunlaştırmaya başlamıştım. Fırsatını bulup ona da söylemeyi kuruyordum. Olaylar hep Hukuk Fakültesi çevresinde başlıyor, hepimizi bir şekilde içine alıyor, katılsam da katılmasam da derslerim aksıyor, zaten olmayan isteğim bütünüyle yitiyordu. Bu öneriden hiç hoşlanmadı. Bizler hukukçu olmalıydık. Geleceği biz kuracaktık ve bizler ülke yasalarını hazırlayacaktık. Bu arada geliştirdiği yeni söylemlerle FKF'ye gitmemin onu rahatsız ettiğini iletme çabaları başladı. Ona göre gereğinden fazla bürokrat tavırları vardı. Onlarla birlikte yola çıkılması zordu. Bir otoriteye bağlıydılar ve bu onların hareket yeteneklerini kısıtlıyor, yavaşlatıyordu.

---

* Kayseri yöresine ait eser. *Kaynak:* Ahmet Gazi Ayhan, *Derleyen ve notaya alan:* Nida Tüfekçi –e.n.

ATAYIM MI SENİ AŞAĞIYA?

NİSAN, 1967

Bahar başladığı günlerde artık üniversitede sık sık solcu-ülkücü kapışmaları yaşanmaya başlamıştı. Her iki taraf da gruplar halinde dolaşıyorlardı. Fakültenin biri bir gün ülkücülerin egemenliğine geçiyor, ertesi gün devrimciler bir saldırı düzenleyip onları püskürtüyorlardı. Giyimleri, bıyıkları, davranışlarıyla ayrışma iyice belirginleşmişti. Tanınan yüzlerin yalnız dolaşmaları tehlikeliydi.

Her an bir kavganın içinde kalıvermek olasılığı vardı ve kızlar da bu kavgadan paylarını hakaret edilerek alırlardı. Özellikle M.G.'nin içinde bulunduğu kalabalık grup, saldırganların başında geliyordu. Belli noktalarda birikip geleni geçeni sözle taciz ederlerdi. Yalnız birini bulurlarsa çevresini sarar ve döverlerdi. Ara sıra yollarımız kesişirdi. O taşkın grup ansızın sessizleşirdi. Bu sessizlikten ürkerdim. Oradan uzaklaşıncaya dek sırtımın bütün kasları gerilir, her an bir saldırıya uğrayacakmışım ürküsüyle tetikte, adımlarımın ritmini bozmamaya çalışarak ilerlerdim. Bir gün içlerinden biri arkamdan laf attı, daha doğrusu attığı lafı tamamlayamadı. Şiddetli bir tokat sesi duydum. Sanırım grubun ortak kararını henüz bilmeyen biri olmalıydı ve anında cezası kesilmişti. Dönüp bakamadım. Ama bu durumdan yeni bir tedirginlik edindim. Ülkücülerin içinde tanınıyordum. Bu hiç de iyi bir şey değildi.

Korktuğum başıma geldi sonunda. Bir kavganın tam ortasında kalakaldım. Devrimci bir genç, sürü tarafından yakalanmıştı.

Tekme tokat kıyasıya dövülüyordu. Sanırım kız ya da erkek, hiç kimse bu duruma seyirci kalamazdı. Köşeye sıkıştırılan gencin önüne geçmeye çalıştım. Bu durum onları bir süre durdurdu. Şaşkınlıktan yararlanan genç kendisini toparlama fırsatını yakaladı. Bağırarak kaçmaya başladı. Sesi duyan solcu gruplar bize doğru hareketlenince ülkücüler dağılıverdiler. Gelen grubun içinde sevdiğim de vardı.

Genç heyecanla anlatıyordu:

- Bacım beni kurtardı. Şaşırttı itleri!

O ise yüzüme canımı alacak gibi bakıyordu. Ortalık sakinleşince yanıma yaklaştı.

- Sana bu yollarda fazla dolaşmamanı söylemedim mi? Kavganın tam ortasında ne işin var? Artık fakültede tehlikedesin. Gelme, okulda görmeyeceğim seni bir daha... Anladın mı?

Çevremizde bize bakanlar vardı. Sesini duyurmadan konuşuyor, sıradan bir şey söyler gibi yapıyor ama bu arada beni kıyasıya azarlıyordu. İçimden üzerine atılıp vurmak, tekmelemek geliyordu. Sözleri değil sesinin içeriğindeki hınç canımı yakıyordu. Kendimi tutmak için alabildiğine zorluyordum ki dayanamadım. İki elimi göğsüne dayayarak sertçe ittim. Boş bulundu, geriye doğru birkaç adım atarak ancak dengesini sağlayabildi.

Öte yandan bağırıyordum:

- Çekil git başımdan!

Koşarak oradan uzaklaşırken arkamdan gelen kahkahaları duyuyordum.

- Sert mi geldi oğlum!

- Her kuşun eti yenmez.

Yol boyu içim içimi yedi. Sesindeki hınç, hiç aklımdan çıkmıyordu. Öfkemden deliye dönmüştüm. Olmuyordu işte, olmuyordu. Onun koyduğu kurallarla yaşamamı bekliyor, benden başkaca hiçbir şey yapmamamı istiyordu. Bıraktığı yerde taş gibi kalmalıydım. Verdiği dar alanda yaşamalıydım. O dokununca

canlanmalı, gittiğinde renksiz, kokusuz, varlığı yokluğu belirsiz biri olmalıydım.

Hem devrimin içinde birlikte olmaktan söz ediyor hem de olabileceğim her noktada karşıma çıkıyordu. Belki de haklıydı. Durumum onu zorluyordu. Madem açıkça yaşanamıyordu birliktelik, o zaman gizli de yaşanmamalıydı.

Vapurda sürekli "Bitti artık bitti! Ben de bıktım böylesine yaşamaktan..." diyor, zaman zaman içsel bağırışımın yüksek sese dönüşmemesi için kendimi zorluyordum. Sonunda dilimde salt "Bitti!" sözcüğü kaldı. Eve gelinceye dek içimde yankılandı durdu.

Köşkün bahçesinde bahar dalları çoktandır patlamış, yaprakların taze yeşilleri meraklı çocuklar gibi başlarını çiçeklerin arasından uzatmaya başlamışlardı. Hava ılıktan sıcağa doğru geçiyordu. Topraktan buğu gibi yükselen kokular burnuma dolduğunda biraz sakinleştim. İçeriye geçmeden kameriyede oturdum. Üstüne üstlük bir de gözlerimden yaşlar akmaya başlamasın mı? Öfkem imdadıma yetişmese oracıkta çaresiz, zavallı kızlar gibi hıçkırarak ağlayacaktım. Hemen kendimi toparladım, içeriye girdim. Onu düşünmemeye, sesinin hıncını unutmaya çalıştım. Evin ıslık sesi duyulmayacak odalarında kalmaya çalışıyordum. Sürekli içten içe söyleniyordum. "Bir salın da gel", pat yanındayım öyle mi?

Bütün akşamı ne yaparsam yapayım kulağım kirişte ıslık sesi dinleyerek geçirdim.

Gelmedi. Odama gittim, böcek desenli pijamalarımı giyip yattım.

Yarı uyur yarı uyanıkken pencereden bir ses geldi. Korktum, ürke ürke pencereye yaklaştım. Kapalı camı açıp aşağıya bakmak için başımı uzattığım anda bir el boynumu yakaladı. Çığlık atmak üzereyken onu tanıdım. Bodrum kattaki küçük pencerenin parmaklıklarına ayaklarını basmış, elleriyle çerçeveyi tutmuş, başı pencereye kadar uzanabilmişti. Zorlukla duruyordu. Fakat hem korktuğumdan hem de gündüz benimle yaptığı hoyrat konuşmalarından ötürü öfkeliydim. Onu itelemeye başladım.

Ara sıra pervazı tutan ellerine vuruyor, düşürmeye çalışıyordum. O ise kendini savunamıyordu bile. Üstelik gülüyordu da... İyice delirdim, giyotin pencereyi ellerinin üzerine kapamaya çalıştım. Buna çok kızdı. Dirseklerini kullanarak bir hamlede kendisini içeriye çekti, odanın içine "Pat!" diye atladı. Üzerime yürüdü. Arkamdan belime sarılıp kollarımla birlikte sıkıştırarak pencerenin önüne götürdü. Yarı bedenimi aşağıya sarkıtıp "Atayım mı ha atayım mı seni aşağıya!" diyordu. Bir yandan gürültünün diğer odalardakileri uyandıracağından kaygılanıyor, öte yandan "Bu deli oğlan beni aşağıya atar mı atar!" diye korkuyordum. Ama hiç de pes etmeyi düşünmüyordum. Fısıldayarak da olsa ağzıma geleni söylüyordum. Fakat küfretmeyi bilmediğim için aynı sözcükleri yineleyip duruyordum. Durumumuz çok komik olmaya başlamıştı. Ansızın ikimiz birden gülmeye başladık. "Seni içeriye mi alayım, yoksa dışarı çıkmak ister misin?"

Dışarıya çıkmanın daha akıllıca olacağını düşündüm. Beni yavaş yavaş aşağıya sarkıttı. Kendisi de ardımdan indi. Kameriyedeki sedire oturdu. Karşısını işaret ederek oturmamı istedi. Çok yorgun olduğunu söyledi. Uzun uzun, yumuşak bir sesle konuştu. Eylemlere katılmamın kendisi için hiçbir sakıncası yoktu. Beni hiçbir zaman hafife almamıştı. Yasaklama, yönetme gibi bir davranışın en azından kendisine yakışmayacağını düşünüyordu. Ancak beni görünce elinde olmadan bir koruma çabasına giriyordu. Bu arada yapması gereken asıl görevini aksatma gibi sorunlar yaşıyordu. Bu durumu yaşayınca da çok öfkeleniyor, bana kötü davranabiliyordu. Yerinden uzanarak ellerimi avuçlarına aldı, öpmeye başladı. Değişik, boğuk bir sesle yeniden konuştu.

- Çöl sıcağında yoluma çıkan serin bir su kaynağına bakar gibi bakıyorum sana... Bedenim sana doğru rüzgârda göle yatan bir saz gibi eğiliyor. Ne oluyor? Nedir bu? Ara sıra kızıyorum sana... Olanlardan seni sorumlu tutuyorum. Gözlerinde güneşi batırdığın için... Aklımı karıştırdığın için... Sonra diyorum ki; onun ne suçu var? Bu benim zayıflığımdır belki, utanıyorum, öyle çok utanıyorum ki...

Öyle içten, öyle açık, öyle karışıktı ki dayanamadım. Oturduğum yerden kalkıp onun yanına geçtim. Başımıza gelen olayın bizi, bildiğimiz kendimizden öte farklılaştırdığını, her ikimizin de bu yeni durumu yaşarken zorluklar çektiğimizi, karışık duygular içinde bocaladığımızı, özellikle kendisinin yaşadığı karmaşayı anladığımı ve ona yardımcı olmak için başka önlemler alacağımı söyledim. Saçlarını, alnını okşadım. Hemen sedire uzanarak başını kucağıma bırakıverdi. Ancak beni de anlaması gerekiyordu.

- Kolay mı sanıyorsun her olay çıktığında seni en önde koşarken görmek? Her senden ayrıldığımda başına türlü şeylerin gelebileceği kaygısını yaşamak kolay mı? Aynı duyguları ben de yaşıyorum. Sana kızıyorum. Sen öylesine koşarken önüne gerilmemek için kendimi zor tutuyorum, başına ne gelecekse ben göğüslemek istiyorum. Ama öte yandan biliyorum ki senin durumun farklı, anlıyorum. Seni rahatlatacak şekilde davranmaya çalışıyorum. Ama zaman zaman dışlandığım duygusuna kapıldığım da oluyor. İşte o zaman çok kızıyorum.

- Kız sen bana sevdiğim, ne kadar istersen kız! Nasıl oluyorsun biliyor musun? Yanakların kızarıyor, gözlerin kaplan gibi kısılıyor, önüne geleni yakıp kavuracak bir yangına benziyorsun. O zamanlarda seni tutup sımsıkı kucaklamamak için kendimi nasıl da zorluyorum? Sen de bunu biliyor musun?

Onca delişmenliğine karşın sevgiyi yaşayışındaki oyunsuz, dolansız, kolayca okunan açıklığı öyle temiz ve saftı ki ona duyduğum sevgiyi; gurur, üstün gelme, kıskançlık gibi duygularla zedelemek, onun kadar dürüst olmamak olanaksızdı.

Arıkovanı gibi işleyen kafası, çocuk duruluğuyla bakan gözlerine karşı ne yalan söylenebilirdi ne de kadim kadın oyunları kurulabilirdi. Kaldı ki ben öylesi biri değildim. Kucağımdaki sevgili başı kendime çektim ve yanan alnını öptüm. Bundan böyle benim için hiçbir kaygı duymamasını sağlama sözü verdim. O da bana bir daha öyle kötü sözler söylememeye, kötü davranmamaya söz verip ayağa kalktı. Kameriyede birkaç adım atıp yeniden döndü.

- Ellerimi koparacaktın neredeyse, bu kadar güçlü olduğunu bilseydim seni kavgadan alıkoymazdım. Beni döveceğine faşistleri döverdin. Sen bugün beni iki kez dövdün biliyor musun?

Gözleri karanlık gecede kor gibi parlıyordu. Ama şaka yapmaktan kendini alamıyor, soruyordu:

- Pijamandaki böcekler ısıran cinsten mi?

TEYZEM, SEVDİĞİM VE ANNEM

MAYIS/HAZİRAN/TEMMUZ, 1967

Artık fakülteye sınavdan sınava uğruyordum. Köşkteki telefon onunla aramızdaki tek bağ olmaya başlamıştı. Gelebileceği saati söylemek için arıyordu, ben de iskeleye kadar gidip gelişini bekliyordum. Böylece birlikte daha uzun süre geçirebileceğimiz zamanı kazanıyorduk. Hem de başka bir nedenimiz daha vardı. Sık sık izlendiği kuşkusuna kapılmaya başlamıştı. Hızlı hızlı yürüyor, zaman zaman çocuklar gibi koşuşarak önceden ezberimize aldığımız sokaklarda şaşırtmaca veriyorduk. Oyun oynuyor gibiydik. Onun bu hallerini macera sever bir çocuğun kurduğu oyuna benzetiyor, ona katılmakla birlikte içimden "hâlâ kovboyculuk oynuyor" diye geçirmekten kendimi alamıyordum. Ne kadar yanılmışım!

Onun katıldığı eylemlere katılmamaya özen gösteriyordum artık. Ondan kimseye söz etmiyordum. O da benden kimseye söz etmiyordu. Yakınlığımızın başımıza açabileceği dertlerden beni korumak için üniversite çevresinde görüşmemek, Kadıköy yakasındaki akraba evi çevresinde buluşmak, gidebileceğim bütün yerleri bilmek gibi bir dolu önlemler alıyordu. Eğer ben iskeleye inemeyeceksem, köşk ve çevresini güvenli kılmak için oraya gelirken çok dikkatli hareket ediyordu. Sürekli başka duraklarda iniyor, zaman zaman ya bir durak öncesinde ya da sonrasında trenden atlıyordu. Gelişini ıslıkla çaldığı türküden anlıyordum. Ansızın denize kadar bir yürüyüş yapmak istediğimi söylüyor, apar topar çıkıyordum.

Yaz başında bir akşamüzeri teyzemle kameriyede çay içmekteydik. Birden ıslık sesini duydum. O ana kadar yaşlı teyzemin hiçbir şey fark etmediğini sanıyordum ki o bana döndü.

- Senin Uzun Oğlan geldi, çağır da bir çay içsin yorulmuştur.

Utancımdan kıpkırmızı kesilmiş olmalıydım. Bahçe duvarından aşağıya baktığımda onu hemen köşede gördüm. Kapıdan çıkarak yanına gittim. Teyzemin söylediğini ilettim. Utancımdan başımı yerden kaldıramıyordum. O da çekiniyordu. İkimiz birlikte bahçeye girdik, teyzemin yanına gittik. Karşısında durduk. Teyzem şefkat dolu bir kadındı. Sade, sakin, bir kaynak suyu kadar duru, içinde kötülüğün hiç yer bulamadığı bir insandı. Bize gülümseyerek baktı.

- Maşallah oğlum! Allah annene babana bağışlasın, hoş geldin. Bir daha ıslık çalma öyle!.. Gel kapıyı çal, yeğenimin arkadaşısın sen... Bir çayımızı iç.

Çayı bardağa koyup dönerken onun teyzemle birlikte bana bakarak güldüklerini gördüm. Konu, neden o türküyü ıslıkla çaldığıyla ilgiliydi. Benim yürüyüşüme ilişkin şakalar yapıyorlardı. Teyzem daha çok, kocaman bir genç kız olduğum halde deliler gibi koşmamdan şikâyetçiydi.

Birlikte sokağa çıktığımızda bana ne kadar mutlu olduğunu söyledi. Teyzemi çok sevmişti. Onunla birlikte beni çekiştirmek daha da hoşuna gitmişti.

- Gerçekten merak ediyordum. Senin nasıl bir kız olduğunu düşünüyordum. Çok tuhaf buluyordum önceleri... Çünkü bir kızda olması gerektiğini düşündüğüm ya da olmasına alıştığım birçok şey sende yoktu. Kavga ediyor, kapris yapmıyordun. Nazın, edan, işveli davranışların da yoktu. Ama dimdik gözlerime bakıyordun. Beni başka kız arkadaşlarımla gördüğünde, soru bile sormadın. Kıskançlık da yapmadın yani... Yanlış anlama; neşeli, canlı bir kızsın ama diğer kızlara pek benzemiyorsun. Bunu sık sık düşündüm. Şimdi anlıyorum. Demin teyzenle konuşuyorduk. Hani senin ünlü yürüyüşünle ilgili... Sen merdivenden inerken baktım. Kendin gibi yürüyordun. Kırıtma, kırılma, omuzlarında kadınlara özgü dalgalanma yoktu. Saçlarını savurmuyor, cilveli cilveli bakmıyordun. Sağlıklı bir kızın, yere sağlam basa basa, hedefe çevik

adımlarla gitmesinden başka bir şey değildi yürüyüşün. Sen busun, böylesin. Beni en çok çeken de işte bu... Yaldızsız, boyasız, doğduğun gün kadar doğalsın neredeyse...

Alnımın yaralandığı günden beri yara izimi öpmeyi âdet edinmişti. Bu kez aynı hareketi daha yavaş ve törensi bir edayla yaptı. Saçlarımı kaldırarak yara izinin üzerine dudaklarını koydu. Sonra yüzümü avuçlarının içine alarak gözlerime baktı.

Senin erkeğinin savaşa giderken gözü arkada kalmaz. Ülkesini, yurdunu, namusunu, çocuğunu senin gibi bir kadına emanet eden erkek, gerekirse bütün dünyayla savaşır. Çünkü geride hayatı sürdürebilecek bir güç olduğunu bilir.

O günden sonra artık kapıya kadar gelmeye başladı. Eğer zamanı varsa kameriyede oturup getirdiği notlardan ders çalışabiliyorduk. Deniz kenarına inip yürüyorduk ve beni rahatça eve bırakabiliyordu. O köşk bize ait bir ada gibiydi. Teyzem ona hayran olmuştu. Sürekli ne kadar efendi, ne kadar cana yakın, terbiyeli bir genç olduğundan söz edip duruyordu. Hatta ona sevdiği peynirli poğaçalardan yapıyordu. Gelmesinin arası uzadığında "Nerede kaldı bu Uzun Oğlan? Hiç uğramıyor bugünlerde..." dediği de oluyordu. Ona Uzun Oğlan'ın Türkiye'yi kurtarmak, devrim yapmak istediğinden söz edemiyordum. İçimde ona yalan söylüyormuşum gibi bir burukluk oluşmasına engel olamıyor, içtenliğine yeterli karşılık veremediğim için üzülüyordum.

Sınavların hiç ummadığım halde çoğunu verebilmiş, yalnızca anayasadan takılmıştım. Sevindiğim bir başka gelişme de annemin İstanbul'a geliyor oluşuydu. Düşündüğüm başka bir şey daha vardı. Annem kuzenine benzemezdi. Hiçbir gelişmenin dışında kalmaz, seyirci olmazdı. Sevdiğimin yürümeye başladığı yolun tehlikesinden, yürüyüşün koşuya dönüşeceğini sezmesinden, beni korumak adına onu incitmesinden korkuyordum. Birbirlerini bir kez bile görmeleri sakıncalıydı, çünkü her ikisinde de kâhin gözleri vardı. İnsanın içine sızan, gizlileri yoklayan, sırları açık eden akıl gözleri... Karşılaşmalarını hem merak ediyor hem de istemiyordum. Beni seven iki güçlü yürek, ansızın iki karşı taraf olabilirlerdi. Bir şeyler yapmam gerekiyordu.

Bir öğleden sonra, her zamankinden erken geldi sevdiğim. Denize gitmeye hazırlanıyordum. Birlikte gitmeye karar verdik. Plaja yöneldiğimde beni durdurdu. Kayıkla açılacaktık, öyle de yaptık. Birlikte denize girdik. İyi ve hızlı yüzüyordu ama tekniği kendiliğinden edinilmiş gibiydi. Benimle yarışmaya kalktı. Kurnazlık yaparak uzun mesafe seçtim. Uzun süre aynı tekniği kullanarak yüzemediği için beni yenemeyeceğini düşünmüştüm. Doğru kestirmişim ki sona doğru geride kalmaya başladı. Kızdı, kendisini zorlayarak üzerime geldi ve beni yakaladı. İkimiz de dibe battık. Bu işi çok sevdik. Bir süre dipte kalıyor, denizin üst katmanını seyrediyorduk. O, ben ve deniz birbirimizi çok seviyorduk. Sanki bizim gerçek dünyamızdı. Ve hep öyle kalacaktı.

Ona annemden söz ettim, çekincelerimi anlattım. O yine bu işe bir çare bulacağından söz etti. Hep bir çareden söz ediyor ama ne olduğunu açıklamıyordu. Sormaya korkuyordum. Ardından kabul edemeyeceğim bir yaptırım çıkmasından kaygı duyuyordum.

- Bak sevdiğim, seninle ben birbirimizi ne kadar çok sevdiğimizi söylemedik. Sormadık da... Çünkü bildik bunu... Senin arı duru bakan gözlerinde gördüm beni sevdiğini... Hiç kaçırmadığın bakışlarından sezdim dürüstlüğünü... Söze gerek kalmadı hiç... Biz biraz kaçak ama çok ciddi bir sevda yaşıyoruz. Hiç kimseyle paylaşmamamız küçültmedi sevdamızı... Hatta daha da güçlü kıldı. Onun bunun sözleriyle, küçük sataşmalarıyla zedelenmedik hiç... Anladım ki bu sevgi ileride bir biçimde açığa çıktığında kimsenin ulaşamayacağı bir noktaya erişmiş olmalı. O zamanın gelmesini daha önceden sabırsızlıkla beklerdim. Şimdi doğru bir yolda olduğumuzu anlıyorum. Bir süre vardı beklediğim, o da çok yakında gelecek ve biz el ele çıkacağız herkesin karşısına...

Köşkün demir kapısına kadar ıslak saçlarımız, sürekli birbirinde buluşan gözlerimiz ve sevdayla kanatlanmış yüreklerimizle el ele geldik. Ara sıra bu çalınmış anların suçluluğunu hissetmiyor değildik. Ama sevincimizi karartmasına izin vermiyorduk. Biz de gençtik ve duygularımızı yaşamak elbette hakkımız olmalıydı. Sevdiğim mutluydu, yol boyu biz olmanın tadından o

bulaşıcı heyecanıyla söz edip durmuştu. El ele köşkün sokağına dönüp duvar dibinde yürüyerek bahçe kapısına geldiğimizde, demir parmaklığın ardında annemi gördüm.

Bir anda gözlerine ışık tutulmuş tavşan gibi dondum. İlk hareketim elimi onun elinden çekmeye çalışmak oldu. Heyecanla bir şeyler anlatmakta olan sevdiğim ne olduğunu anlamak için yüzüme baktı. Başını çevirdi, kapıda annemi gördü. Birbirlerine dimdik bakıyorlardı. Akşam alacasında yeşil çakıntılarla, kara gözlerin şimşekleri birbirlerini tartıyorlardı. Annemin sakin ama ölçülü olmasına özel çaba gösterdiği besbelli olan sesi, donuk havada yayılarak bize kadar ulaştı.

- Ben mi size hoş geldiniz demeliyim? Yoksa siz mi bana demelisiniz?

Elimi yavaşça bıraktı. Çatışmayacaktı. Büyüğüne saygı alışkanlığı ona geri adım attırmıştı. Hemen kapıyı açtı, bana yol verdi. Geç kalışımıza kendisinin neden olduğunu, bu yüzden özür dilemesi gerektiğini söyledi. Annem elini uzattı, tokalaştılar. Sezgisiyle karşısındakinin ezilebilecek biri olmadığını çoktan anlamıştı annem. Bu kez sesine sıcaklık da katarak yol yorgunu olmasaydı onu ağırlamaktan mutlu olacağını söyledi. Ancak bu akşam kendisinin bağışlanmasını istedi. Sevdiğim bana ve ona ayrı ayrı "İyi akşamlar!" dedi ve köşeyi dönerken bana el sallamaktan da sakınmadı. O akşam hiç bu konuyu açmadı annem. Sanki kapıda hiç karşılaşmamışlar gibiydi. Hiç kimseyi eli elimde görmemişti. Annemi tanıyordum. Olanları henüz ölçüp biçemediği, bir karara varamadığında kendisine zaman tanırdı. Bir yanlış yapmamak için uzun uzun düşünürdü. Ancak bir süre sonra beni yanına çağıracağını ve konuyu ince ince irdeleyeceğini biliyordum. İçimde hiç korku kalmamıştı ama olabileceklerden ötürü kaygı duymadan da edemiyordum. Sevgimin gücünü ona açıklayabileceğimi umuyordum. Gerekirse çatışmaya hazır hissediyordum kendimi...

Aradan upuzun üç gün geçti. Ne annem konuştu ne de sevdiğim geldi. İçimde sürekli yaşadığım yoğun heyecan, kaygı ve gelgit çarpıntıları beni yorgun düşürüyordu. Uzun uzun uyuyor-

dum ya da denize koşturuyor, bol köpüklü yüzmelerle sorulardan, sorunlardan kaçmaya çalışıyordum. Artık bu belirsizliğe dayanamıyordum. Sonunda annemi mutfakta yakaladım ve kameriyeye gelmesini istedim. Apaçık sordum ki apaçık yanıt versin.

- Bizi el ele yakaladın. Duvar boyu yürürken konuştuklarımızı da kameriyeden duymuş olmalısın. Kapıya o anda geldin sanırım. Benim bildiğim annemsen söyleyeceklerin olmalı, neden üç gündür hiç konuşmuyorsun? Ne kadar bunaldığımı görmüyor musun?

Karşımda öylece durup bana bakıyordu. Yeşil gözlerinden her çeşit duygunun gelip geçtiğini görebiliyordum. Sevgi, tedirginlik, hüzün, şefkat ve anlamadığım diğerleri...

- Otur karşıma... Öyle dikilip hesap sorar gibi tavırlar takınma. Ben de rahat rahat konuşabileyim... Şimdiye kadar konuşmamamın nedenini açıkça söyleyeyim sana. Teyzen telefonda o delikanlıdan söz etti. Senin Şubat tatilindeki durumunu da göz önüne alınca işin rengi değişti. Teyzeni bilirsin, saftır. Bir gelip kendi gözlerimle göreyim, dedim. Ben kızımı bilirim, kolay kolay kapılmaz, kapıldıysa bile bu iş başkadır diye düşündüm. Aslında buraya onu görmeye geldim. Kimdir, neyin nesidir? Nasıl bir delikanlıdır ki babasının ordu içine salabilecek kadar güvendiği kızının yüreğini avucunun içine alabilmiş. Her türlü şeyi düşündüm. Bu işi halletmek için geldim. Şimdi git bana bir kahve pişir, sigaramı da getir.

İşte annem şimdi konuşacaktı ama sözünün sonuna eklediği "Bu işi halletmeye geldim" sözleri beni can evimden vurmuştu. Ellerim titreyerek kahveleri pişirdim. Teyzem mutfaktaydı, bana acıyarak bakıyordu. Gelip sırtımı okşadı. Annemin çok akıllı bir kadın olduğunu, onu dinlememi söyledi. Büsbütün telaşlandım.

Kahvesinden ilk yudumu almasını, sigarasını yakıp ilk nefesi çekmesini bekledim.

- Evet, bu işi halletmeye geldim demiştim, değil mi?

Hafif dik bir sesle yanıtladım:

- Evet, öyle söylemiştin.

- Dedim ama pek halledilebilecek bir iş gibi görünmüyor. Tam da tahmin ettiğin gibi siz duvarın ötesinden geçerken konuştuklarınızı duydum. Önemli şeyler değildi ama sesinizin tonundaki heyecan, onun kapı önünde gerekirse seni bana karşı bile koruyabilecek kararlılıktaki davranışları ve sözleri, bakışlarındaki dürüst, yürekli ifade beni sarstı. Kim bilir seni ne kadar etkilemiştir diye düşündüm.

Kızım, bu delikanlı başka bir şey... Onda anlamadığım, tanısam da bütününü anlayabileceğimi sanmadığım bir şeyler var. O çocuk seni değil orduyu arkasından çekip götürür. Senin de güçlü olduğunu bilirim ama onunki farklı... Bir Köroğlu mayası var sanki. Yiğitçe bir duruşu var. Korktum, senin adına korktum. Daha başka bir şeyler söylemek istemiyorum. Kafam karıştı. Hem ürktüm hem de içten içe sevdim onu...

Kızım, onunla hayat zor olur. Bunu hiç aklından çıkarmayasın. Şunu da söylemem şart. Ne olursa olsun önce okul bitecek. Babanın söylediği bu... Benim de fikrim bu... Aklınızı başınıza devşirin. Sevdanız kayalara çarpa çarpa akan bir ırmak gibi hızla ilerliyor ama çabuk yorulur, tükenirsiniz. Biraz araya serinlik koymak gerek ki düşünebilesiniz. Çok hızlı ilerlemişsiniz. Diyeceğim budur.

Bir hafta sonra gidiyoruz, ona göre hazırlıklarını yap.

Şaşırmıştım. Ama şaşırmamam gerektiğini de biliyordum. Çünkü annemi tanıyordum. O bir sezgiciydi. Nasıl da "Köroğlu" yakıştırmasını yapıvermişti. Korkularım yatışmıştı ama dediklerinde haklı olduğunu biliyordum. Çok hızlı gelişmişti sevdamız... İkimiz de elimizden geldiğince karşı koymaya çalışmıştık, yetmemişti. Acaba deli yaşlarda oluşumuzdan mıydı? Yoksa hep düşündüğüm gibi bu sevda ikimizden de güçlü müydü? Neden bana hep "Sana sevdalanmak var ya, öyle kolay oldu ki şaşırdım kaldım," diyordu. Aynı duyguları ben de yaşamıştım, onu sevmek öylesine kolay ve doğal oluvermişti ki ikimiz de şaşırmıştık.

Geriye, gidişimin yaratacağı sorunlar kalıyordu. Annem bu ayrılığın bizi kendimize getireceğini düşünüyor, öyle umut ediyordu. Bir bakıma ben de kendi yuvama dönüp kendi çevremde, etkilerin

tümünden uzak kalarak, alışık olduğum derli toplu duygusal yaşantımın dingin beşiğinde kendimi yeniden değerlendirmek istiyordum. Ama bunu sevdiğimin nasıl karşılayacağını bilemiyordum. Sömestr için gittiğimde ne kadar üzüldüğünü, dönüşümü nasıl beklediğini biliyordum. Bu kez bir aydan fazla kalacaktım.

Sonunda beklediğim telefon geldi. İskeleye inmemi istiyordu. Yol boyu acaba annemden çekindiği için köşke gelmemiş olabilir mi, diye düşünüyor, onu nasıl bir halde bulacağımı merak ediyordum. Vapurdan inenlerin arasından onu ayırt edemedim. Gözlerim çevreyi tarıyordu. Ansızın biraz ötede el sallayıp benim dikkatimi çekmeye çalıştığını fark ettim. Şaşkınlığım, onu gördüğüm halde tanıyamamış olmamdan ötürüydü. O kadar farklı görünüyordu ki onu bir başkası sanmıştım. Çünkü hiç bu kadar özenli giyindiğini görmemiştim. Beyaz, tiril tiril bir gömlek, siyah bir pantolon giymişti ve çok yakışmıştı. Doğruca yanıma geldi. Yüzü ışıklıydı, sevindim. Kim bilir içim sıra neler geçirmiş olmalıyım ki ferahladım.

Saçlarımı kaldırdı, alnıma ünlü tören öpücüğünü kondurdu. Hiç yapmadığım bir şeyi yaptım. Neden beni hiç aramadığını, hiç telefon etmediğini, üzülüp merak ettiğimi söyledim. Yüzünde yine o haşarı çocuk ifadesi belirdi.

- Çok önemli şeyler yaptım. Bir süredir birileriyle görüşüyordum. Beni yayınevine alacaklarını söylediler. Orada düzeltmen olarak çalışabiliriz. Senden de söz ettim, gelsin dediler. Yani anlayacağın sevdiğim, artık çalışmaya başlıyoruz. Bu ne demektir biliyor musun? Daha özgür, daha rahat olacağız ve bir arada olacağımız süreler uzayacak. Yalnızca bu kadar değil. Evlenebilmemiz için gerekli olan başvuruları yaptım.

- Neden?

- Nedeni var mı? Koşulların oluşmasını bekledim... Artık evlenebiliriz. Düşünebiliyor musun? Evlenmişiz, küçük bir öğrenci odası tutmuşuz, birlikte fakülteye ve işe gidiyoruz. Kim ne söyleyebilir artık?

Birden durakladım. Sevincine, coşkusuna, hayallerine, o güzelim gözlerine bakarken nasıl böyle bir şeyin olmasının ola-

naksızlığını söyleyebilirdim? O, duraklamamı şaşkınlığıma veriyor, olabilirliğini kanıtlamak için heyecanla konuşuyordu. Araya girip susturdum.

Ailelerimiz böyle bir şeye kesinlikle izin vermezler. Benimkilerin vermeyeceğini şimdiden söyleyebilirim. O zaman ne olacak?

- Anneni görür görmez anladım böyle bir şeye izin vermeyeceğini... Bu yüzden gizli evleneceğiz. İleride açıklarız.

- Ama biz gidiyoruz. Bu kez bir aydan fazla sürebilir buraya gelmem...

Bir an yüzü karardı. Hızlıca düşündü.

- Hani yaz tatilini burada geçirecektiniz? Anladım, annen seni benden kaçırıyor değil mi? dedi.

Hayır diyemedim. Çünkü bir bakıma gerçekten öyleydi ama çok da kötü değildi. Çünkü annem bize karşı çıkarsa beni yitireceğini düşünmüş olmalıydı. Şimdi daha iyi anlıyordum onu... Araya zaman koyarak bizleri denemek, daha akılcı davranmamızı sağlamak istemişti.

Onu yatıştırmak için annemin söylediklerini anlattım. Düşündü.

- Annen çok akıllı bir kadın... Olacakları sezmiş, hemen önlemini almış. O ne yeşil gözler öyle... Benim sözüm yalnızca sana... Bu işte kararı verecek olan sensin. Ben kesin kararımı verdim bile... Bana şimdi yanıt vermelisin. Artık kaçarak göçerek, görülmekten çekinerek bu durumu sürdüremem. Tek çaremiz bu... Anlamıyor musun?

Onun çok hızlı davrandığını, başka türlü olamadığını biliyordum. Çünkü artık iyice tanıyordum. Üstelik davranışlarının tek aşırılığı, hızı değildi. Ne bende ne de başkalarında olan çabuk karar alma ve sorunu hemen çözme yeteneğiydi. Yaşım ve deneyimlerim arttıkça bu yeteneğin önder kişiliği olan nadir insanlarda bulunduğunu anlayacaktım. Sevdiğim tam bir önderdi ve birilerinin bunu çoktan anladıklarını ve ne yapacaklarını planladıklarını daha ileride anlayacaktım.

Demek ki "bir çare" diyerek günlerdir tasarladığı buydu. En çok korktuğum da... O anlatırken olabilecek bir şey gibi görünüyor, babamla annem aklıma gelince ansızın buz kesiliveriyordu bedenim. Öylesine arada kalmıştım, öylesine bunalmıştım ki ne yapacağımı bilemez bir halde yakında gördüğüm bir banka oturuverdim. Yüzüme şaşırarak bakıyordu. Benden sevinçli davranışlar, sözler bekliyor olmalıydı. Sevinci pörsümüş, gözlerinin ışıltısı sönmüştü. Böyle olmasını da istemiyordum.

Beni anlamasını sağlamaya çalıştım. Ailelerimizden gizlemeyi başarsak, yalnızca bu gizleme hareketimiz bile yeterince yaralayıcı olacaktı. O da ben de güvenilir gençlerdik. Bu bize yakışmazdı. Hayatımızın en önemli kararını, üstelik onlardan gizleyerek yapmaya değer miydi? Ailemin yanına gidip bir süre kalıp gelecektim. Gelince bu işi yeniden konuşur, kendi kararımızı alır, ona göre çözerdik. Aklına annemin beni kaçırdığı gibi bir şeyler getirip tedirgin olmamalıydı. Ben oradan buraya taşınabilen, kaçırılabilen bir eşya değildim. Hayatıma ilişkin kararları kendim alabilirdim. Biz birbirimizi seviyorduk, ne yapmamız gerekiyorsa yalnızca bunun için yapmalıydık. Üniversite çevresinde daha rahat olabilmek adına değil.

Hiç ummadığım kadar sabırlı davranıp beni sonuna kadar dinledi. Düşündü, deminden beri karşımda meydan okur tavırla ayakta duruyorken ansızın yanıma oturuverdi.

- Sevdiğim ne de akıllıymış. Neler de söylermiş. Sen haklısın sanırım. Hele bir git gel, sonra yine düşünürüz. Ancak bir şartım var. Annenle konuşacağım.

- Ne konuşacaksın?

- Bilmiyorum ama onunla konuşmam gerekiyor, öyle bir his işte... Belki de önlem alıyorum. Yalnız bu iş için çok kararlıyım. İşte çalışmaya gelince, döndüğün zaman sen de başlarsın.

Yaz güneşinin altında, gölgelere sığınarak el ele yürüdük. Ayrı kaldığımız sürede neler yapacağımızı konuştuk. O, coşkuyla yapılacak bir panelden söz ediyordu. Henüz tarihi belirlenmemişti ama burada olursam kesinlikle gelmeliydim. Şaşırdım, beni ortalıkta görmenin onu tedirgin ettiğini biliyordum. Bunu ona da söyledim.

- Biraz önce ne söylüyorduk? Artık yeni bir durum oluşuyor, sen de ben de alışacağız kızım. Artık bir arada oluşumuzun yeni bir dönemi başlıyor.

Bundan pek emin olamıyordum çünkü benim ortalıkta görünmemden tedirgin oluşunun nedeni salt bir ilke değildi ya da bana öyle geliyordu. Arkadaşlarından söz ettik. Zaman zaman onların bazı tavırlarına öykünerek yaptığı davranışlardan hiç hoşlanmıyordum. Elbette bu hoşnutsuzluğumu dile getiriyordum. "Biz öyle salon erkeği değiliz kızım!" tavırları, üzerine uymayan bir gömlek gibi sırıtıyordu. Onun özüne uymuyordu aslında... Nereden gelmiş olursa olsun bir Anadolu erkeği gibi şişirilerek büyütülmediği apaçıktı. Ara sıra Orta Anadolu ağzıyla konuşmaya çalışsa da beceremediğini yüzüne karşı söylüyordum. Çünkü o ağzı çok iyi tanıyordum. Kızmıyordu. Ama korumak kollamak konusunda hiç şakaya gelmiyordu. Eşitlikçiydi, ancak kendisinin belirlediği bir yere kadar...

Eve yaklaşmaya başladığımızda ayrılacak olmanın tedirginliği sardı ikimizi de. Elimi zaman zaman acıtacak kadar sıkı tutuyor, yüzüme telli bakışlarıyla bakıyordu. Durgunlaştı. Ben ise anneme ne söyleyeceğini düşünmekten kendimi alamıyordum. Köşeyi dönmeden önce durdu. İyice ciddileşmişti.

- Bak, beni iyi dinle. Sana söyleyeceklerim var. Giderken hep bunları aklında tut. Belki bildiğin şeyler... Ama bir kere daha şu saatte, seni uzun zaman göremeyeceğimi bildiğim şu dakikada söylemem gereken şeyler... İyi dinle...

Bir amacımız var bizim. Bir yolumuz var. Bu yol çetin, zor, sert bir yol. Başımıza her şey gelebilir. Bizim bazı şeyleri beklemeye zamanımız olmayabilir diye söyledim. Bu süreçte birbirimizi sakıncasız, çekincesiz, zamana bağlı olmadan görebileceğimiz tek yol var. Hep birlikte olmak... Bunu ancak evlenirsek başarabiliriz. Söylediklerinde haklı olabilirsin, ancak yaşadığımız ve yaşayacağımız günler sıradan günler, bizler sıradan sevgililer olmayacağız ki...

Güzel, akıllı öğütlerine kandığımı düşündün değil mi? Bir bakıma haklısın. Git, gel, sonra yeniden konuşalım bu konuyu...

Ama şunu hiç unutma! Bana söz vermeni istiyorum. Senin ya da benim başımıza bir şey gelirse birbirimizi hiç unutmayacağız değil mi? Çünkü ben seni hiç unutmayacağım. Seni unutmak, sevdayı hiç tanımamış olmak demektir. Kaldı ki şu anda ben tepeden tırnağa sevda kesilmiş sana bakıyorum. Söz ver bana... Unutmak yok.

Söyledikleri içimi yakmıştı. Elbette söylediklerime bu kadar kolaylıkla boyun eğmeyeceğini bilmeliydim. Ama bu denli acı, ayrılık tüten bir konuşma yapmasını da beklemiyordum. İçimden ağlamak geliyordu. Kendimi tutamıyordum. Ağladım da... Hem de artık utanmadan, saklamadan, içim yana yana ağladım.

Bana sarıldı, bir sakız ağacının koyu gölgesinde, burnumu boynuna dayayarak, derin derin soluklar alıp kokusunu içime çekerek ve güzel gömleğinin omzunu ıslatarak ağladım. Duygularımız bir o yana bir bu yana savrulup duruyordu. Bir anaforun içinde savruluyorduk. Bir yandan hüznün diplerine çekilirken, öte yandan ateş olup gökyüzüne uzanıyorduk.

Böylesi bir konuşmayı yapmasının nedenini de anneme karşı duyduğu bir tedirginlik, bir önlem olarak algıladım ama araya başımıza bir şeyler gelmesi gibi bir olasılığı koymasını aşırı duygusallığına yordum. Oysa sevdiğim de annem gibi bir kâhindi.

Bahçeye birlikte girdik. Annemle kameriyede yan yana oturdular ve beni içeriye yolladılar. Konuşurken başları öyle birbirine yakın, öylesine sırdaşlarmış gibi konuşuyorlardı ki onları pencereden izlerken korkayım mı, sevineyim mi, bilemedim. Bir ara annem onun başına dokundu, saçlarını okşadı. Uzaktan bir ana oğul gibi görünüyorlardı. Sevdiğim onu pek görmediğim bir duruş içindeydi. Başını hafifçe annemden yana eğmiş, gözleri yerde, ellerini birbirine kilitleyip dizlerinin üzerine bırakmış, sanki bir teslimiyet içindeymiş gibi duruyordu. Artık dayanamıyordum. Yanlarına gittim. Bana bir yabancıymışım gibi anlamsızca baktılar. O anda anladım ki iki gelecek habercisi, benim bilmediğim bir yerlere uzun seyahatler yapmış ve dünyaya dönmüşlerdi. İlk uyanan annem oldu.

- Sor bakalım Köroğlu'na, bir çay ister mi?

Güldü sevdiğim. Ağız dolusu bir sevincin katkısıyla güldü. İçimdeki korku uçtu gitti. O hemen anneme döndü.

- Hayır, bu kez bilemediniz. Köroğlu'nun bir sevdiği yoktu. Ama benim var. Üstelik teyze de adımı Uzun Oğlan koymuştu önceden...

Ayağa kalkarak yanıma geldi. Hiç çekinmeden elini omzuma koydu. Bir şeyler olmuştu. Her ikisi de aklımın almayacağı kadar tuhaf ve yakın davranıyorlardı. Sevdiğim, zamanının olmadığını söyleyerek annemin elini öptü. Onu uğurlamaya bahçe kapısına kadar gittim. Ama o bu kadarıyla yetinmedi. Elimden çekerek sokağın başına kadar birlikte yürümemizi istedi. Ne konuştuklarını sordum.

Seni anandan istedim, o da verdi, diyerek çekincesizce sarıldı bana...

Elbette inanmadım buna. Yine bir şaka yapıyor olmalıydı. Ama her ikisinin de bu tuhaf davranışlarının nedenini bilmeliydim. Onu yolun başına kadar götürdüm. Giderken dönüp dönüp bakıyordu. İçim o andan başlayarak hasretle doldu. Ona özgü, omuzlarının yürüyüşündeki her adıma katılımının benzersizliğine, kıvamlı esmerliğinin beyaz gömleğiyle eşsiz uyumuna, bir daha göremeyecekmişim gibi gözlerim dola dola baktım. Döndüğümde annemin yanına gittim. Ne konuştuklarını sordum.

- Evlenmeye kalkmışsınız öyle mi?

- Evet ama yalnızca bir düşünceydi.

- Bir düşünce değil, Köroğlu yekten istedi seni benden.

- Ne?

- Nesi var mı? Kızınızla evleneceğim, dedi.

- Sen ne dedin?

- Zamanı gelince evlenirsiniz, senin gibi bir yiğide kız verilmez mi, dedim.

- Şaka mı yapıyorsun anne?

- Şaka ya da ciddi... Bu delikanlı kararlı... Ama aşırı heyecanlı ve aceleci... Ona "Hayır, şöyleydi böyleydi" diyemezsin.

"Tamam" dersin, o sevincini yaşarken sen ardından mantıklı süreci başlatırsın. Böyle adamları idare etmek zordur. Olmadı sırtlar götürür. Her şeyi ağzınıza burnunuza bulaştırırsınız.

- Yani onu oyalama taktiği miydi yaptığın?

- Tam olarak değil. Evet, bu delikanlı başka bir şey... Hayata ve her şeye karşı dik bir duruşu var. Ama hayatın da binbir oyunu var. Sen kurarsın, o bozar. Delikanlı hayatı yönetebileceğini sanıyor. Ama biraz dizginlenmesi, hayatın sesini duyabileceği zamanı kazanması gerekiyor. Onun duyguları ile aklı ise dörtnala gidiyor. Benim yaptığım ona da sana da zaman kazandırmak. Yanlış mı? Çok gençsiniz. Önceki akşam sana dediğim gibi size gereken biraz zaman... Onun başı arı kovanı gibi uğulduyor. Ama bal almak sabır işidir. Öğreneceksiniz. Bana söz verdi, bundan böyle sizinle ilgili benden habersiz hiçbir şey yapmayacak. Bu kadar...

Daha fazla konuşmadı. Eve girerken dönüp ona baktım. Ardımdan kaygıyla bana bakarken yakaladım. Biraz önce benimle yaptığı yarı şaka yarı ciddi konuşmayla hiç ilgisi olmayan bir ifadeydi bu. Bir an ürktüm. Sevdiğimin mutlu ayrılmasının içime verdiği dinginliği bir kaçamak ifadeyle bulutlandırmak istemedim. İçeriye girince dayanamadım, pencereden gizlice yeniden anneme baktım. O gözlerini uzaklara dikmiş, öylece oturuyordu. Yüzü bir heykel kadar donuktu. Yaz gününde sırtıma buzdan bir el değmiş gibi ürperdim. Sonra yaşadığım heyecan yeniden ısıttı yüreğimi, her şeyi unuttum.

Ertesi gün yola çıktık. Sevdiğim söz ettiği önemli panelin hazırlığı için çalışıyordu. Onu mutsuz bırakmamış olmanın sevinci, ara sıra kafama takılan o konuşmadan ötürü gölgeleniyordu ama üzerinde durmuyordum. Annem ise ondan pek söz etmiyordu. Söyleyeceğini söylemiş olduğunu düşünüyordu sanırım. Belki de söz ettiği o mantıklı düşünme zamanının gelmesi için sevdiğime verdiği umudu yeterli görüyordu. Sonuçta ben yanındaydım ve kilometrelerce uzaktaki kentimize gidiyorduk.

ÇOCUKLUĞA KAÇIŞ

AĞUSTOS, 1967

Yaz bitmeden sütannemin yaşadığı ilçeye* gitmek iyi bir fikirdi. Evin hem önünden hem de arkasından akan ırmakların sesini dinleyerek ve onları ayırt etmeye çalışarak uyumayı özlemiştim. Dalından meyve koparark yemeyi, ırmak boyu yürüyerek kaynağın başına gitmeyi, derin suların oluşturduğu gölcüğün bir ucunun sabırla sessiz sessiz ilerleyip ansızın köpüklenerek bir yardan aşağıya koşuşturmasını seyretmek, o coşkulu sesini dinlemek istiyordum. Yıllar olmuştu oraları görmeyeli. Belki bir iz beni alır, kaygısız, mutlu, kendi içinin derinliklerine dalmış bir kız çocuğunun yanına götürebilirdi. Belki de o, hâlâ bir ırmağın yanı başına oturmuş, yüzünde yaprakların gölgesi oynaşırken, elinde kitabıyla harikalar dünyasına kaymış olabilirdi. Kimseye seslendiremediğim, gözlerden kaçırdığım, içinde boğulmamak için sürekli yüzmem gereken denizi anlatabilirdim ona. Bazen öfkelenip köpüklendiğini, bazen yumuşak bir yastık gibi beni kucağında uyuttuğunu ama çoğunlukla dalgalı olup kayalara hınçla çarpan o denizi anlatmalıydım. Belki de anlatmamalıydım çünkü korkabilir, büyümemeyi yeğleyebilirdi.

Üstelik telefon beklemek kâbusundan kurtulmak da az şey değildi. Sevdiğimin sesinden, aslında olsa da olmasa da duyduğum her türlü tınıyı olumsuza çevirme becerisini edinmiştim. Onsuzluğun bir süre beni durultacağını, duygularımı daha mantıklı bir çerçeveye oturtacağını, etkisinin beni ben olmaktan çıkarıp çıkarmadığını iyice anlayacağımı, eğer öyleyse buna karşı ne

* Bahsi geçen yer Kayseri'nin ilçesi Pınarbaşı –e.n.

yapabileceğimi düşünecektim. Öyle sanıyordum. Ancak hiç de beklediğim gibi olmadı. Bütün bilinen, görünen, sezilen, duyumsanan, duyulan her şeyin önüne geçen keskin bir hasret duygusu oluyordu. Onu ise korkular, kaygılar, hüzünler izliyordu. Annemle babam haklılardı. O güçlü, sakin, hayata neşeyle bakan kızları, huysuz, dik başlı, çekilmez biri olmuştu. Onlar da tedirginlerdi.

İlçe hep eskisi gibiydi. İnsanlar sıcak ve sevecendi. Yıllar sonra gelişim onları mutlu etmişti. Beni kocaman bir genç kız olarak görmek bazılarını –kente pek yolu düşmeyenlerini– şaşırtıyordu.

- O tombiş kız sen misin sahiden? Nasıl bu kadar değiştin? Pek bir güzelleşmişsin. Yarın akşam bir düğün var. Seni oraya götürelim, herkes görsün. Hatta yengenin çerkeskasını giydirelim. Nasıl olsa ne kemeri takabiliyor ne de giyebiliyor artık...

Onlarla bir süre birlikte olduktan sonra kendimi bahçelere, ırmak kenarlarına attım. Sevgili ırmak beni daha dün görmüş gibi karşıladı. Taşlarına tutunmuş kimi yeşil kimi mercan kırınızısı yosunları bile sanki çocukluğumdan kalmıştı. Ayakkabılarımı çıkardım, eteklerimi toplayarak suya girdim. Akışa karşı yürüyerek, çocukluğumdaki gibi suyun altından geçtiği dar köprüye doğru yürümeye başladım. Oradan kaynak görülebiliyordu. Ama unuttuğum bir şey vardı. Çocukluğumuzda bu oyunu birkaç kişi oynardık. Birisi suya hiç girmez, ayakkabılarımızı taşıyarak yoldan yürürdü. Köprübaşında, yassı bir taş yıkayıp getirir, teker teker bizi yola çıkarırdı. Köprünün altından daralarak çıkan ırmak ise daha güçlü olduğundan, zaman zaman içimizden birisini suya devirirdi. Hepimiz yardım ederdik. Ben ise yalnızdım. Büyüdüğüme güvenip köprüye tırmanarak çıkmayı düşündüğüm sırada uzaktan birisi göründü. Arkamı dönüp gitmesini bekledim. Çünkü tuhaf bir durumdaydım. Yabancı birinin bir elimde ayakkabılarım, diğerinde toplanmış eteklerimle beni görmesi hoş olmazdı. Beklerken ayaklarımın soğuk suda üşüdüğünü hissettim. Dönüp baktım, hâlâ oradaydı. Bana bakıyor, gitmiyordu. Eh ne yapayım, eteklerim ıslanırsa ıslansın, ayaklarım kirlenirse kirlensin diyerek kenara doğru yürümeye başladığımda adımla seslendi.

- Dur, sana yardım edeyim, ver ayakkabılarını bana...

Daha dikkatle baktım, tanıdım. Liseden bir arkadaştı. Hatta son okul pikniğinde fotoğraflarımızı o çekmişti. Suyun kenarına geldi. Bir yassı taş bulup getirdi. Elini uzattı, ayakkabılarımı aldı, bekledi. Benim ise coşkun sudan çıkmak için yardıma ihtiyacım vardı. Ona elimi uzattım, çabucak atılıp elimi tuttu, taşın üzerine çıkmama yardım etti.

Unutmuşsun. Eskiden taşın üzerine çıkardınız, köprüye tırmanmaya çalışmazdınız.

- O zaman boyumuz yetmiyordu, şimdi tırmanabilirim sandım. Sen nereden biliyorsun?

- Buradan her pınar başına gittiğimde sizi görürdüm. Bir dolu çocuk ya ağaç tepelerinde ya da ırmakta oynardınız.

- Ben seni hiç görmedim.

- Sen beni gördün, hatta sana elma vermiştim, anımsamıyor musun?

Evet, şimdi anımsadım seni... Nasıl da tırmanmıştın o ağaca...

- Hadi artık ayakların kurumuştur, giy ayakkabılarını...

Bana yardım etmek için dokunmaya çekiniyordu. Yine hiç çekinmeden uzanıp omzundan tutunarak ayakkabılarımı giydim. Sudan çıktığımda o da ben de bizi tanımlayan bazı çemberleri kırmış gibiydik. Yüzündeki yumuşamayı izlemek beni mutlu etmişti.

Kaynağa doğru hiçbir şey kararlaştırmaksızın yürümeye başladık. O küçük kızı tanıyan biriyle karşılaşmak beni sevindirmişti. Neşeyle konuşuyordum.

- O elma ağacına kimse tırmanamıyordu. Hep bekliyorduk bir elma düşsün diye... Ama düştüğünde diğerleri gibi hızlı olamıyordum kapmak için...

- Ama sen kent kızıydın. Onlar buralılardı, talimlilerdi.

- Ama onlar da o elma ağacına tırmanamıyordu.

- Demek ki yeterince istememişler. Tırmanmak çok gerekliyse tırmanılamayacak ağaç yoktur.

- Ben de ne çok mızmızlanmıştım değil mi?

- Hayır mızmız değildin, haksız bir davranışa karşı çıkıyordun. Onlar da senin bu yetisizliğinden insafsızca yararlanıyorlardı. Paylaşmıyorlardı.

- Nereden nerelere getirdin bir çocukluk anısını. Olsun, yine de çok güzel bir elmaydı. O zaman sana teşekkür etmiş miydim?

- Hayır etmedin, etsen de ne dediğini anlayabilir miydim bilmem. Ne de olsa bir köylü çocuğuydum. Yalnızca şaşkın şaşkın baktın bana...

- Elbette çok şaşırmıştım. Kucağıma elmayı bırakmış, sonra da "Ye işte!" demiştin.

- Sen öyle şaşkınca bakınca ne diyeceğimi bilememiştim. Elmaya dokunmuyordun bile... O zaman "Ye işte!" dedim.

- Yedim ama değil mi?

- Sütannen seni kolundan çekip götürürken bir elinle elmayı ısırıyordun.

- Neden okulda hiç konuşmadın benimle?

- Seninle konuşmak zordu. Sana yaklaşmak bile zordu. Hele benim için...

- Neden? Çok mu kötüydüm?

- Hayır, kötü biri değildin. Ama farklı bir dünyanın çocuğuydun. Nasıl davranacağını kestiremezdim.

- Benim hiç kimseyi incittiğimi gördün mü?

- Sen farkına varmadan çok kimseyi incitiyordun ama senin suçun değildi. Bazı özelliklerinden kaynaklanıyordu bu incinmeler...

- Ne yapıyordum örneğin?

- İnsanları görmüyordun bile. Yanlarından geçerken onlar bir duvarmış gibi yok sayıyordun.

- Öyle mi yapıyordum gerçekten? Hiç farkında değilim, çok üzüldüm. Neden öyle davranıyordum acaba?

- Aristokrat bir duruşun vardı. Bir örnek vereyim. Aynı okuldaydık. Şimdi anımsadığın küçük anıyı birlikte yaşamıştık. Ama sen beni tanımadın bile... Yılsonu pikniğine ben de gelmiştim. Yine

anımsamadın. Ancak fotoğraf çektirirken doğan bir gereklilikte, en yakında beni buldunuz yardım için... Orada adımı da söylemiştim. Şimdi yine anımsamadın. İşte böyle incitiyordun insanları...

Karşı çıkmaya çalıştım.

- Peki, söyle o zaman, benim adım neydi?

Yanıtlayamadım.

- Hatırlamadın değil mi? Hüseyin* benim adım...

- Özür dilerim Hüseyin, böyle bir insan olduğumu bilmiyordum. Sanıyordum ki ben bütün insanları seven biriyim. Özür dilerim. Neden böyle olduğumu bilemiyorum.

- Çünkü senin de elinde değildi. Sütannen benim seninle konuştuğumu görüp uçarak yetiştiğinde, kolundan çekerek götürdüğünde, senin de benim de sınıfımızı belirlemişti. Ama sakın üzülme. Üzülesin diye anlatmadım bunları. Çünkü sen ayna tutulacak olgunluğa gelmişsin. Bak ne kadar rahat rahat bunları konuşuyoruz.

Pınar başına gelmiştik. Orada bir kır kahvesi açılmıştı. Başım suların coşkun sesiyle ya da Hüseyin'in tuttuğu aynada gördüklerimden ötürü uğulduyordu. Masanın üzerinden uzanıp elini tuttum.

- Bunu yürekten söylüyorum Hüseyin. Ne olur beni bağışla!

Hüseyin utanmıştı. Elimi çektim.

Sonra birbirimize gülümsedik. Üniversiteden söz ettik. O Orta-Doğu'yu kazanmıştı. Ben de kendi fakültemden söz ettim. Tanıyabileceği birileri olup olmadığını sordu. O da kendi fakültesini anlattı. Ama ben ne denli dikkatle konuşuyorsam o benden öte dikkatli davranıyordu. Çoğunlukla bilgi almak isteğiyle soruyordu.

Baktım ki çekiniyor, pattadak söyleyiverdim:

- Lafı dolandırma Hüseyin! Besbelli ki ikimiz de aynı yoldayız.

Yüzüme baktı. İçtenliğime inanmış olmalı ki güldü.

- Aynı yoldayız ha! Şu feleğin işine bak. Bir köylü çocuğu ile bir kentli kız aynı yolda... İşte budur anlatmak istediğimiz...

---

* Bahsi geçen isim THKO kurucularından, Deniz Gezmiş'in yoldaşı Hüseyin İnan –e.n.

Çayımızı içtik, kalktık. Her ikimizin de içinde bir neşe vardı. Dönüp dönüp bana bakıyor, sevincinin her şeyi gizleyen gözlerinden taşmasına izin veriyordu.

Ayrılırken:

- Ben sana bir elma verdim, sen benim bugünümü aydınlattın. Ödeştik.

- Ödeştik mi gerçekten?

- Elbette, borçlu bile kaldım. Seni arayacağım. Sütannen gelmeden kaybolayım.

Ondan ayrıldığımda birden fark ettim ki hep beni gözleyen bir çift kara gözün ürküntüsü oluşmamıştı içimde. Doğal, olması gerektiği gibi sıcak bir arkadaşlık yaşamıştım Hüseyin'le. Ertesi gün buluşmak üzere ayrılmıştık ve beni kendi istediği yerlerde dolaştıracaktı, öyle söylemişti. O akşam bana çerkeskayla gümüş kemer giydirildi ve düğüne gittim. Elbette onlar gibi dans etmem olanaksızdı. Çünkü dansın özü güzel salınmayı gerektiriyordu. Bense hiç salınamıyordum. Meydan, salınan güzel kızlarla doluydu. Gece boyu yüzümde garip bir gülümseyişle çevreme bakındım durdum. Bir çift kara göz, oralarda bir yerlerdeydi. Belki de halime gülüyordu:

Salın da gel aman!

Ertesi gün Hüseyin'le köprü üstünde buluştuk. Sütanneme uzaktaki akrabalarımıza gideceğimi söylemiştim. Beni hiç görmediğim yerlere götürdü. Dağlara tırmandık, uzak bir köye uğradık. Köylü kadınlarının bazı bitkilerden kengel sakızı yapmalarını izledik. Bir evden verilen sıcak bazlamanın üzerine tereyağı sürüp peynir koyarak yedik. İlçe pazarına inerken evin önünden başları önlerinde, yükleri sırtlarında sessizce geçerken gördüğüm kadınların yakın ve sıcak ilgileri içimi ısıttı. Hüseyin'e gösterdikleri saygı beni şaşırttı. Gelip sırtını sıvazlayan yaşlı kadınlara karşı davranışındaki sonradan edinilmemiş olduğu belli olan kendiliğinden yakınlığını hayranlıkla izledim. Bazı genç kadınların gülüşerek söylediklerini anlayamayıp ona sorduğumda yüzü kızarınca bir daha üstelememeyi öğrendim.

Dönüş yolu daha kolay ve hoş geçti. Çünkü hem yokuş aşağı iniyorduk hem de önümüzdeki ovada kıvrıla kıvrıla ilerleyen ırmağı seyrediyorduk. İlk kez devrim sözcüğünü bu yolda ağzından duydum.

"Devrim halkın kendi içinden gelmelidir, onlara yaşadıklarının kader ya da alın yazısı olmadığını anlatmak, dağları yerinden oynatır. Ancak onların diliyle, onlardan biri olarak yapılmalı, tepeden inmemeli, içtenlikten uzak olmamalıdır. Bunu sağlamanın yolu ise gerçekten onların içinde olmaktan geçer. Seni bu yüzden getirdim buraya. O gördüğün insanlardır devrimi yapacak olanlar. Köyden kente doğru gelişmelidir devrim. Ülkemizdeki sosyalizme inanmış insanları şöylece bir geçir kafandan... Kim bunlar? Birçoğu İstanbul'da yetişmiş, bazıları Avrupa'da okumuş, eğitimli, donanımlı insanlar... Hatta çoğu varlıklı, soylu ailelerin çocukları. Fazla bilip fazlaca tartışarak elbette bazı fikir ayrılıkları yaşayarak hareketi gelip geçici bir akım gibi gösteriyorlar. Belki de fark etmeden, istemeden uç noktalarda görünüyorlar. Halk onların peşinden gider mi? Aksine uzaktan köyde sana çekinerek baktıkları gibi bakarlar. İçselleştiremezler.

Düşün bakalım. Devrim ben ve benim gibi olan gençlerle burada yeşerirse hangi güç onu durdurabilir? Yanlışlık, devrimi tepeden indirmek çabası... Buralarda çoğalmalıyız. Elbette kentlerdekilerin de orada yapacakları işleri olacak ama ağırlık merkezi kırsalda olmalıdır. Dağlarda, köylerde yapılmalıdır örgütlenme..."

Sessiz kalıyor, onu dinlemeyi yeğliyordum. Söyledikleri hiç duymadığım şeyler değildi. Ancak önemli bir fark vardı. Bu sözler bir forumda değil, bir konferans salonunda değil, büyük bir kentteki mitingde değil, tam yerinde söyleniyordu. Yol, Hüseyin'in sözlerine benziyordu. Elimde olmadan eşleştiriyordum bir beste gibi. Yürürken hep dikkat etmeliydik önümüze. Bir oynak kayaya basarsak düşebilirdik. Keskin bir taşa dikkat etmezsek, ayaklarımız kan içinde kalırdı. Yüksek otların arasından geçerken yılanları kollamalıydık. Çevremizdeki her sesin neye ve kime ait olduğunu bilmeli, tehlikeyi kokusundan sezmeliydik. Ancak ilerlediğimiz noktayı da gözden kaçırmamalıydık. Yoksa kaybolur gider-

dik. Ortam böyle olunca Hüseyin'in sözleri ete kemiğe bürünüyor, gerçek oluyordu. Gerçekten kentte her kafadan çıkan sesin uğultusunda birçok gerçeği gözden kaçırıyorduk.

İkimiz de yolun kalanını susarak tükettik. Köprü üstünde ayrıldık. Bir daha ne zaman, nerede, nasıl birbirimizi göreceğimizi hiç konuşmadık bile. Çünkü Hüseyin, "Bana ihtiyacın olursa bir haber et, yeter" demişti. Ela yeşil gözleri de dili gibi suskundu. Ama onun hakkında yazılanları sonradan okuduğumda benimle yaptığı konuşmaların epeyce uzun olduğunu anlayabildim.

O gün ikimiz de ileride bir gün, sulu kar yağan bir havada, batmış güneşin ıslak geceyi peşinden sürüklediği bir saatte, yarasalar gibi evden çıkıp karanlığa karışmaya çalıştığım sırada, bambaşka durumlardayken karşılaşacağımızı bilemiyorduk. Ardımdan çekinerek "Sen misin?" diye seslenecekti. Ben hiç yanıt vermeden uzaklaşacaktım. O hızlanacak, karşıma geçecek, kaşlarıma kadar çektiğim kalın berenin, boynuma, yüzüme sarılmış atkının arasından gözlerimi seçmeye çalışacak, öfkeli bir sesle beni suçlayacaktı.

- Sensin biliyorum, işte yine aynı sen... Yine görmeyen, tanımayan sen... Tanımadın mı beni?

İçimde taşıdığım yakıcı öfke bir yanardağ olup patlayacaktı. Elinden tutup sertçe bir sokak lambasının ışığına çekecektim onu. Atkıyı çekiştirerek çıkaracak, hırıltılı bir sesle bağıracaktım.

- Bak bakalım, sen beni tanıyabilecek misin? Ben miyim bu?

Hüseyin'in duygularını belli etmemeye koşullandırdığı yüzü ansızın değişecek, şaşkınlık, öfke, acı geçişlerini art arda yaşayacak, karanlığa karşı yumruklarını sıkıp:

- Puştlar! diye haykıracaktı.

- Nasıl kıydınız alçaklar?

Ben günlerdir ilk kez gözlerimden dökülen yaşlara şaşıracaktım.

Hüseyin taş gibi susacaktı.

AĞUSTOS SONU, 1967

Çağıl çağıl akan ırmakların köpüklerini, sütannemin durmaksızın sırtımı sıvazlayarak "Allah seni nazarlardan korusun" dualarını, torunlarının ellerimi tutup çekiştirerek "Gitme abla!" yakarışlarını ardımda bırakıp otobüse bindim. Günlerce saklandığım elma ağacının yayvan gölgesine yığılmış kaygılarımı, içten içe biriktirdiğim yakıcı hasretimi, köşe başından dönen her gölgeyi o sanmanın çarpıntılarını, gözlediğini sandığım kara gözlerin kartal bakışlarının gizli anlamlarını çözememenin sıkıntısını yanıma aldım ve kente döndüm.

Annem beni kapıda karşılarken belli etmeden gözlerime bakıyor, sarılırken elleriyle bedenimi yoklamaya çalışıyordu. Bir yandan da "İyi, bedenin biraz toplanmış. Kadidin çıkmıştı," diyordu. Çocukluğumdan beri ailenin gözetici ilgisini çekmemiştim. Güçlü bir bedenim, sağlıklı bir yapım vardı. Ama İstanbul'da geçirdiğim bir yıl, onlara göre beni zayıflatmış, sinirlerimi bozmuştu. Söz arasında bana bunlar anlatılırken hayatımdaki hiç beklenmeyen değişikliğin üzerimdeki kötü etkisi alttan alta sezdirilmeye çalışılıyordu. Bunun farkına vardığımda daha da huysuzlanıyordum. Sevdiğime laf dokundurulduğunu algılıyor, nasıl karşılık vereceğimi bilemiyordum. Üstelik uzun bir zamandır, sitemli de olsa sesini duymamış, duymamayı göze alarak daha da uzaklara kaçmıştım. Sınav tarihini bildirecek telefonunu bekliyor ancak onu hiç aramıyordum. Ne olur ne olmaz diye verdiği bir telefon numarasını ise hiç kullanmamıştım. Başkası çıkarsa ne diyeceğimi bilememekten daha çok utancımdan aramayı istemiyordum. Fakat bir yandan da sınav tarihini geciktirme korkusunu yaşıyordum. Yurttan yakın bir arkadaşımı aradım. Bana bir dolu haber

verdi. Ortalık daha da karışmıştı. Yakında 6. Filo'nun İstanbul'a geleceği söyleniyordu. FKF birtakım eylemlere hazırlanıyordu. Benim için sınav tarihini öğrenmeye söz verdi.

Kent; sarı sıcak, tozlu Ağustos'u üzerinden silkelemeye, sonbaharın gelişine hazırlanmaya başlamıştı. Bağlardan dönüş yapan arabaların tıkırtıları duyuluyordu sokaklardan. Annem, yokluğumda onun bir kez aradığını söylemiş, kasabaya gittiğimi öğrenince bir daha aramadığını belirtmişti. Ne zaman döneceğimi sormadığını da özellikle eklemişti.

Kendimi koyu bir hüzne kaptırmıştım. Ayrıldığımız gün yaşadıklarımızı, konuştuklarımızı sık sık yeni baştan düşünüyor, onu üzdüğüm, kırdığım bir an olup olmadığını yoklayıp duruyordum. Bir şey bulamıyordum ama aynı gün onun ne kadar da yakışıklı olduğunu, sanki bir yabancının gözüyle bakarak ansızın fark etmiştim. Vapurdan inenler arasında onu ararken her zamanki giyimleri içinde olduğunu varsaydığımdan bana doğru gelen yakışıklı, beyaz gömleği biçimli bedenini saran uzun boylu delikanlının, sevdiğim olduğunu görünce nasıl da şaşırdığını anımsıyordum. Yüreğimdeki sıkışma o an başlıyordu ve baş etmesi güçtü. Her birlikte olduğumuz ilk anlarda onun nasıl da giydiklerime dikkatle baktığını, eteklerimin boyuyla ilgilenmiyormuş gibi davranarak rahat olup olmadığımı sorarken gözlerinde beliren kartal bakışlarını, oturmamı kalkmamı inceden inceye kontrol edişini görüyordum. Hatta bazen renklere takıldığını, kimi zaman kırmızı, bazen beyaz, kimi zaman da siyah derken bütün renklerin onu tedirgin ettiğini her ikimizin de fark edip birlikte güldüğümüzde, "Ama ne yapayım, seninle dargın bir renk arıyorum, bulamıyorum. Bütün renkler seni seviyor," deyişindeki çocuksu hali, her şeyi anımsıyordum. Artık onu çok iyi anlıyordum.

Annemin bekleyişine uygun bir gelişme yaşanmıyordu içimde. Bütün geçmişe dönüşlerim hep onu ne kadar sevdiğimin birer kanıtı olarak dönüyordu yaşadığım âna. Ancak ondan bir ses yoktu. Onun beni ne kadar sevdiğinin kanıtları ise geçmişte kalıyor, kendimi sevdamla birlikte yapayalnız kalmış, çaresiz hissediyordum. Yine de verdiği numarayı aramıyordum. Bu da benim direnç noktamdı.

Akşamları kapıldığım umut, sabahları soluyordu. Çünkü bugüne kadar hep akşam saatlerinde aramıştı. O sabah canım yataktan çıkmak istemiyordu. Ev hareketlenmişti çoktan. Annem sık sık odamın kapısını aralıyor, uyuyup uyumadığımı kontrol ediyordu. Onun ne düşündüğünü anlamaya çalışırken onun da benim için aynı çabayı gösterdiğini elbette seziyordum. Ama anlaştığımız tek noktanın çatışmaya girmememiz olduğunu biliyorduk. Çünkü her ikimiz de sessiz akan derin nehirlere benziyorduk. Berrak ve sığ gibi görünen, derin olduğu ancak acı denemelerden sonra öğrenilen, girdapları ölümcül, sessizce akan iki nehirdik. Köpüre köpüre, çağıldayarak akan şamatacı, cılız derelerden değildik. Bu yüzden birbirimize doğru taşmamaya özen gösteriyorduk. Annem, önemsediğimi bildiği sezileriyle zaten beni yeterince tedirgin etmişti. Kaldı ki kendince haklıydı da... Bunu kabul etmek istemesem de içimdeki kaygının asıl nedeninin İstanbul'daki son akşamüzerinde, onunla sevdiğimin kameriyede baş başa konuştuktan sonra oluştuğunu, annemin bir heykel donukluğuyla sedirde oturup kaldığı ânı gizlice köşkün penceresinden gözetlerken yüzünde gördüğüm geleceği okumaya dalmış kaygılı yüzüyle sırtıma dokunan buzdan bir el olduğunu çoktan anlamıştım bile... Belki de bu yüzden haksız olduğumu bile bile anneme öfkeleniyordum.

Uyumadan ama uyuyormuş gibi yaparak hayatın içine girmeyi geciktirmeye çalışıyordum. Telefon çaldı, annemin ayak seslerinden odama doğru yürüdüğünü duyar duymaz fırladım. Oydu, biliyordum.

Sevdiğimin, kara gözlü, kartal bakışlı sevdiğimin sesi telefondan geliyordu. İnanamıyordum. Sanki yıllar olmuştu birbirimizi görmeyeli, sesimizi duymayalı. Her ikimiz de birbirimizin sesinde, söylenenlerin dışında bir şeyler aramaktaydık. Sınav tarihim bazı nedenlerle Eylül sonuna kaydırılmıştı. Elbette bu yüzden İstanbul'a gelişim de ertelenmiş oluyordu. Onun üzüleceğini düşünüp İstanbul'a gelebilmek için her türlü yolu deneyeceğimi söylemeye hazırlanıyordum ki sözümü keserek bana çok garip bir soru sordu. Belki de İstanbul'a dönmek yerine bir deniz kıyısına, küçük bir tatile gitsem daha iyi olmaz mıydı?

İnanamıyordum. Elbette "Neden?" diye sormadan edemedim. O neşeli bir sesle bazı kasaba adları sayıp duruyordu. Sonunda patladım. "Gitmiyorum işte! Nereden çıktı bu tuhaf seyahat? Kiminle gideceğim? Nasıl giderim tek başıma? Aklın alıyor mu senin? Ne diyeceğim ben buradakilere? Hem ne diye İstanbul'a gelmiyormuşum?"

- İşte ben de bunu söylemeye çalışıyorum sana. Seni Ege'den arıyorum. Ah bir olanak bulsan da sen de gelsen... Burada küçük pansiyonlar var.

Şaşırıp kalmıştım. Uzun uzun açıkladı, zeytincilerin yanlarında olmaları gereken çalışmalar yapılıyormuş, o da katılmış. Çok coşkuluydu. Çoban ateşleri deyimini ilk kez telefonda duyuyordum ağzından... "Devrim; ancak böylesi çalışmalarla, emekçiyle birlikte ter dökerek, onlarla aynı şartları paylaşıp iç içe yaşayarak, üretim sürecini görüp sorunlarına çözüm getirerek, aynı sofrada bağdaş kurup aynı ekmeği bölüşerek, onlarla omuz omuza yapılabilir. Böyle çalışılmazsa emeğin değerini anlamak, onu yüceltmek olanaksız olur," diyordu. Benim de orada olmamı elbette çok istediğini ama olamayacağım gerçeğini de bildiğini, işleri kotarır kotarmaz bana haber ileteceğini, ancak o zaman İstanbul'a gelmemin daha uygun olacağını söylüyordu. Yani açıkça ailemin yanında kalmamı istediğini belirtiyordu. Evde geçen günlerim hakkında sorular sordu. İlçede neler yaptığımı, ders çalışıp çalışmadığımı sorguladı. Ara sıra kendisiyle alay etmek için yaptığı bir şakayı yineledi.

Beyaz giyme, siyah giyme, kırmızı hele hiç giyme... Renksiz giy, seni kimse görmesin, dedi.

İçimden ansızın fırlayıp gelen ancak hiç dile getirmediğim ve getirebileceğimi düşünmediğim bir şey söyleyiverdim.

- Biliyor musun? Sanırım yanımda olmadığın zamanlarda seni kıskandığımı hissettim. Bu ne kadar rahatsız edici, berbat bir duygu böyle!

- Sahi mi? Çok sevindim yahu! Niye biliyor musun? Çünkü sanırım artık beni anlamışsındır. Sen de beni sahiplenmişsin demek ki... Bunu duymak bana iyi geldi biliyor musun? Çünkü

sen sözsüz seviyorsun, ben haykırmak istiyorum. Bazen aramızda bir dengesizlik var gibi geliyordu bana... İşte şimdi bana benzemeye başladın. Herhalde artık ne diye çare çare diye tutturduğumu da anlarsın umarım. Hasretlik bu kadar can yakıyorsa bir yararı da olmalıdır elbet...

O günüm aydınlandı, can buldu sanki. İştahımın açıldığını masadaki herkes fark etti. Gizlice birbirlerine baktılar. Kötü olan tek şey kavuşmanın daha da uzak bir zamana ertelenmesiydi ki o kadar da kötü değildi. Sevdamızın devrim aşkıyla çakıştığı, onur veren durumlardı ki özveri olarak bile adlandırmam gerekmezdi.

Gizli ve karanlık bir yerlere saklanan neşem yeniden beni aradı, buldu. Ailem ise coşkulu neşeme bakarak kendi neşelerinin nereye kaybolduğunu bana sormaya kararlı gibiydiler. Kendimi kontrol etmeye, sakin davranmaya çalışarak doğabilecek sorgulardan, gelebilecek örtülü öğütlerden kaçınmaya çalıştım. Tedirginliklerinin nedenini anlıyordum. Yaşadığım duygusal karmaşa, onların benden hiç beklemedikleri bir durumdu ve önlemek adına yapabilecekleri pek fazla bir şeyin olmadığını düşünüyorlardı. Çünkü karmaşanın neden olduğunu düşündükleri insan da çok farklı biriydi. Bu yüzden ne onu ne de beni... Bizi kontrol edemeyeceklerini sezinliyorlardı. Çaresizlik yaşıyor ve hiçbir şey yokmuş gibi davranarak olayı küçültmeye çalışıyorlardı. Böylece benim için de çok önemli olmamasını sağlayabileceklerini umut ediyorlardı.

Kendi evimde, kendi kentimde geçirdiğim beklemek, kimi zaman soluveren neşemle gölgeleniyor kimi zaman ansızın bulutların ardından sıyrılan güneş gibi parlayıveriyordu. Kendimi tanıyamıyordum. Yorucu bir gelgit içindeydim. Hayat neredeyse yalnızca bir beklemekti benim için. Beklemekse hayatı ertelemek gibiydi. Döneceğim günü ona söyleyememiştim. Çünkü hâlâ Ege'deydi. Geldiğinde bıraktığımız yerden başlayacaksak beni çok zor günlerin beklediğini biliyordum. Henüz ne yapacağıma ilişkin bir kararım da yoktu. Ama sınırlarım ailem tarafından kalın kalın çizilmişti.

SINAVDAN SONRA

EYLÜL/EKİM, 1967

Okulda bir hareketlilik yaşanıyordu. Ders kitapları konusunda yaşanan sıkıntı öğrencileri çok zorluyordu. Fakat durum salt kitap bulamamayı, öğrenci haklarını ve diğer bütün protestolara neden olan konuları aşmış, gelmesi beklenen ABD'nin 6. Filosu'nu protesto etmek üzerinde yoğunlaşmıştı. Kantinlerde toplanılıyor, üniversite bahçelerinde küçük çaplı eylemler, karşı duruşlar görülüyordu. Sevdiğimin adı ise artık dillerde dolaşıyordu. FKF'de gördüğüm bazı gençlere yolda rastlıyordum, selamlaşıyorduk. Birbirimizin adını bilmesek bile bizi birleştiren, yakınlaştıran coşkunun aynı yolda yan yana olduğumuzu hissetmenin bambaşka bir sıcaklığı vardı.

Sınava girdikten sonra yeniden FKF'ye gitmeye karar verdim. Uzunca bir süredir uğrayamıyordum. Bir arkadaşımla orada buluşmak için sözleşmiştik. Gürültülü ve yoğun bir çalışmayla karşılaştık. Yakında yapılacak bir protestonun hazırlıkları sürüyordu. Pankart hazırlayan arkadaşlara yardım ettik. Bir aralık sokağa bakan sedirde Dr. Kadriye dediğimiz bir arkadaşımla oturmuş, çay içip dinleniyorduk. Sokak hareketlendi, birileri paldır küldür binaya girdi. Kapılar açıldı, bir grup genç içeriye doluştu. O da içlerindeydi. Yüksek sesle konuşup şakalaşıyorlardı. Onu gördüğüm anda yapacağım ilk şeyin yerimden fırlayıp boynuna sarılmak olduğunu ve bu isteği nasıl yenebileceğimi düşünmek sadece birkaç saniye sürdü. Zaten hiçbir şey yapamazdım çünkü kıpırdayamıyordum bile... Ellerimden derman, yüzümden kan çekilmiş, dizlerim bana ait olmaktan çıkmıştı. Yalnızca başımı pencereye

çevirip yüzümü gizlemeye çalışmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu. O ise yüksek sesle döndükleri seyahati, yaptıkları çalışmaları coşkuyla anlatıyordu. Birden sustu, adımlarının sesinden bize doğru yaklaştığını anladım.

- Vay vay vay! Kızlarımız da buradalar ha! Gelin sizi kucaklayayım. Yolcu böyle mi karşılanır?

Doktor Kadriye hemen fırladı, elini onun omzuna uzattı. O ise bir eliyle onun omzunu kavradı diğeriyle bana doğru eğilerek kolumdan çekti ve kaldırdı. İki kolu omuzlarımızdayken:

- İşte böyle arkadaşlar, gittik, gördük, geldik ve artık neyi daha iyi yapabileceğimizi öğrendik, dedi.

Başını bana doğru çevirdiğinde gözlerine bakabilecek gücüm yoktu. Buraya gelmem konusunda tartışmıştık ve ben ona söz vermiştim. Bana çok kızdığını biliyordum. Eli ateşten bir mengene gibi omzumu yakıyordu. Bakarsam gözlerindeki tanıdık kıvılcımların iğne ucu parıltılarını göreceğimi sezinliyordum. Artık karşı çıkacak, tartışacak gücüm de yoktu. İsyanım daha çok bundandı. Bir yandan hasret, öte yandan isyan... Çok zordu ve ben yorulmuştum. Kendimi haklı bulmakla onu haklı bulmak arasında gidip geliyordum. Karışıklıktan yararlanarak yavaşça kapıdan süzülüp kaçtım.

Bir yıldır hukuk fakültesindeydim. Kendi sınıfımdan yakın bir arkadaşım bile yoktu. Bazıları beni başka fakültelerden ara sıra dersleri dinlemeye gelen konuk öğrenci sanıyorlardı. Sınavlarda gördüklerinde şaşırıyorlar, sık sık "Sen de bizim sınıftan mısın?" sorusuyla karşılaşıyordum. Yani okulda çok az tanınıyordum. Yurtta elbette kız arkadaşlarım vardı. Onlarla gündelik hayatı paylaşıyor, konuşuyor, tartışıyorduk. Fakat içten içe o kadar yoğunken bir o kadar da suskun oluşumdan ötürü ilişkilerim yüzeysel kalıyordu. Çimen, ki kendime en yakın bulduğum arkadaşımdı, onunla bile kız kıza konuşmalar yapamıyordum. Yaşadıklarımı bir başka gözle ölçme, karşılaştırma ya da başka düşünceleri öğrenme şansım da yoktu. Kıbrıslı arkadaşım ise beni pek de akıllı bulmuyordu. Yaşadığı küçük aşk maceralarını anlatırken ilgiyle dinliyordum onu. Bir benzerlik, bir yakınlık bulabilmek, kendimle özdeşlik kurmak istiyordum, olmuyordu.

FKF benim için başka gençlerle paylaşım sağlayabildiğim, kendi yaşımda arkadaşlarla konuşabildiğim, şakalaştığım ve gerekirse çalışabileceğim bir yerdi. Fakat oraya da gereken sıklıkta gidemiyordum. Giyim tarzım her ne kadar gösterişten uzak da olsa, oraya sürekli gelen genç kızların giyimlerine benzemiyordu. En doğal davranışlarımda, onlar kadar benim de hissettiğimiz bir farklılık vardı. Arayı ısıtabilir, beni daha iyi tanımalarını sağlayabilirdim. Ancak bunu yapabilmek için de sık sık gelip gitmem gerekiyordu ki bu bile fark ettirilmeden yapılmaması gereken şeyler listesine eklenivermişti.

Hayatımın her alanını, düşünsel ve duygusal her bir köşesini kaptırmış gibi hissediyordum kendimi. O yanımdayken de yanımda değilken de hep vardı. Uzun bir ayrılık yaşamıştık ama kara gözlerinin, kartal bakışlarının beni izleyip durduğu tedirginliğini hep yaşamıştım. Ne yapacağım hakkında kendi başıma karar alamaz olmuştum. Hep onun ne diyeceği, "Acaba bundan hoşlanmaz mı?" sorularının içimi bir burgu gibi oyması, daha doğrusu böyle bir düşünceyi aklıma getirmiş olmam, bana kişiliğimin yıkımı gibi yansıyordu. Şunu da iyi biliyordum ki kentimize giderken başlattığı tartışma, olanca sertliğiyle yeniden alevlenecek ve eninde sonunda o kazanacak, ben de ailem karşısında çok zor bir duruma düşecektim. Bu durumun ortası yoktu. Üstelik ben ne yapacağımı, nasıl yapacağımı hiç bilemiyordum. Korku içindeydim. Ve korkuyor olmak bana çok ağır geliyordu.

Gözümün önüne hep "Teslim ol kız, teslim ol artık!" dediği an geliyordu. Gözlerindeki kararlı, kendine güvenen, sonunda savaşı kazanmış olmanın gururuyla parlayan ifade, beni bir teslim alıyorsa, bir de isyan ettiriyordu. Öte yandan benim, bana bile karşı çıkan bazı kendi isyankârlarım da vardı. Örneğin gözlerim hep onu görmek istiyordu. Burnum bile bana karşıydı. Sivri ucunu bir boyunun oyuğuna gömerek aldığı kokuyu, yaşamsal bir soluk gibi algılıyordu. O koku yoksa soluk almak da yasaktı sanki...

Elbette onun tarafını tutan yanım da bana isyan ediyordu. O çok yoruluyor, çırpınıyor, bir hareketi başlatmak için her şeyini ortaya koyuyordu. Bu arada bir de sevda yaşıyor, yaşadığı sevda-

nın kendisine getireceği küçük çatışmalar bile olsa yıpranması büyük olan duygu karışıklıklarını yaşamak istemiyordu. Ayrıca çok güçlü olan koruma, kollama refleksini dengesizce ve gerektiğinden fazla kullanıyor, başıma herhangi bir şeyin gelmemesini sağlamak adına benim güvenli bir yerde olduğum düşüncesinin ona verdiği rahatlığı anlatıyordu. Üstelik bu önlemlerin ona pek de yakışır olmadığını, aslında aynı yolda birlikte savaşacak iki savaşçı olmak hayaline uymadığını her ikimiz de biliyorken bu çelişkiyi açıklayamıyorduk. Ben baskı olarak algılıyordum, o önlem olarak görüyordu ve zamanla aşılacağını, bunun için bazı çareler aradığını söylüyordu. O çarenin ne olduğunu da gerçekleştirmenin zorluğunu da görmüştüm ama onun anlayıp anlamadığını hâlâ bilmiyordum. Üstüne üstlük bir de bu çatışma vardı. Annemin etkisiyle biraz geriye atılmışsa da yeniden başlayacaktı. Olabileceklerden çok korkuyordum.

Birbirinin tam tersi iki düşüncenin, aynı insanda tam kabulü olacak bir şey değildi. Ama bende böyle oluyordu. Hiç arada kalmıyordum. Ya öyleydi ya da böyle. Anlayamıyordum. Ertesi sabah daha da karıştıracaktım her şeyi...

KAVGA

EKİM, 1967

Sabah alışılmışın dışında, yurttan çok erken bir saatte çıktım. Karşılaşma ve olası bir hesaplaşmayı geciktirmeyi düşünüyordum. O da böyle bir şey yapabileceğimi düşünmüş olmalı ki köşe başında birden karşıma çıkıverdi.

- Benden kaçıyor musun?

Birlikte yürümeye başladık. Çevremiz çok kalabalıktı. Kolumdan tutarak yandaki sokağa doğru yöneltti. Eminönü'ne doğru inmeye başladık. Ara sıra dikkatle yüzüme baktığını, neler olduğunu anlamaya çalıştığını seziyordum. Birazdan neler yaşayacağımız konusunda hiç öngörüm yoktu, bu yüzden olası herhangi bir duruma da hazırlıklı değildim. Alışılmadık ölçüde sakin görünüyor ama uzanıp elimi tutmuyordu. Zaten alnımı da öpmemişti. Bütün bunların ne anlama geldiğini düşünüp dururken aynı zamanda kendi haklılığım konusunda katılaşmaya başladığımı seziyordum ki en kötüsü buydu. Tepkilerim sert, geri dönüşü olmayan bir yola yönlendirebilirdi beni. Kendimi anlatamaz, öfkeme yenik düşebilir, yanlış davranışlarda bulunabilirdim. İçten içe o kadar karmaşık duygular ve düşüncelerle boğuşuyordum ki kendimi kontrol edemez bir duruma düştüğümün farkına varamadım. Vapura binmiş, açıkta oturmuştuk. Yanımızda yöremizde kimsecikler yoktu. Yüzümün Ekim sabahı ayazı da olsa neden bu kadar üşüdüğünü anlamak için ellerimle yanaklarımı yokladığımda, gözlerimden benden habersizce akan gözyaşları parmaklarımı ıslattı. Ağladığımı anladığımda ilk hissettiğim duygu, utanmak oldu. İlk tepkim ise hemen yanından kaçmak, ağladığımı görme-

sini engellemekti. Ayağa kalktım, hızla dar güverte merdivenlerine yürüdüm. Onu da başaramadım. Çünkü ardımdan fırlayıp beni demir basamaklarda yakaladı. Başımı sımsıkı göğsüne bastırdı. Diğer eliyle olası bir direnci kırmak için bedenime sarıldı. Bedenimin sarsıntısı geçip gözlerimin taşkın dereleri kuruyuncaya dek öylece kaldık. Ne o bir şey söyledi ne de ben...

Avucunun içine hapsettiği başımı yavaşça bedeninden ayırarak çekti, gözlerime dikkatle baktı.

Şu anda yemyeşil görünüyorlar. Oysa kaplan gibiydiler ıslanmadan önce...

Hafifçe ama derinden bir "Of!" çekti. Yeniden başımı göğsüne bastırdı.

- Ne oldu sevdiğim? Neden bu kadar öfkelisin? Bunca ayrılıktan sonra beni başka türlü karşılarsın sanmıştım. Niye gizlice kaçıverdin? Hiç değilse nereye gittiğini söyleseydin.

O anda konuşamadım. Ne diyeceğimi bilemedim. Vapurdan çıkmak gerekiyordu. Bir dolu insanın arasındaydık.

Meydana indiğimizde Üsküdar'a gelmiş olduğumuzu fark ettim.

Biraz yürüyeceğiz, önce annemin okuluna uğrayacağız. Ondan anahtarı almam gerek. Biliyorsun yoldan geldim. Gece eve gidemedim. Eve uğrayıp banyo yapmam, üstümü değiştirmem gerek. Sen de annemin okulunda beni beklersin.

- Başka yerde beklesem olmaz mı?

- Neden? Annemi görmek istemez misin?

- İşte! Söylemek istediğim bu... Bana sordun mu? Ben senin bu planının istediğin yere koyabileceğin bir parçası mıyım?

- Neden bu kadar öfkeleniyorsun?

- Annenle karşılaşabilecek durumda olup olmadığımı düşündün mü hiç? Gece boyu hiç uyumaksızın içten içe türlü düşüncelerle savaştığımı biliyor musun? Biraz önce hiç hoşlanmadığım, kendime kızdığım bir sağanak yaşamadım mı? Böyle karmaşık duygular içindeyken, baskın yapar gibi annene götürüyorsun. Üstelik ona da bir baskındır bu. Bunu da mı düşünmedin?

- Haaa! Anladım. Sen dolmuşsun. Şimdi de benim aklıma türlü düşünceler geliyor. Dün neden kaçtın yanımdan? Çünkü birtakım kararlar aldın değil mi? Ne olacak şimdi? Haydi çekinme, söyle!.. Neden ayrılmamız gerektiğini anlat bana!..

Son sözünü neredeyse bağırarak söylemişti ki tam karnımın alt kısmına bir hançer saplanmış gibi iki büklüm oluverdim. Sancı bir noktadan her yana şimşekler çakarak ilerliyordu. Olduğum yere çöktüm.

- Köşke gidelim, ne olur beni köşke götür.

Benzi atmıştı. Yanıma çöküverdi.

- Ne oldu? Neyin var? Önce bir doktora gitmek gerekmez mi?

- Hayır, beni köşke götür. Orada tanıdık doktor var. Hemen yukarıda oturuyor.

Bir taksi çevirdi, bindik. Ağrı kasıklarımdaydı ve beni oymaya kararlıydı. Onun ise durumu benden daha iyi değildi. Yüzü solmuştu, kaygıyla bana bakıyor, elimden sımsıkı tutuyordu. Ağrının şiddetine göre farkında olmadan elini sıkıp duruyordum. Öteki elimi kabanımın aralığından karnımın üzerine koyuyor, ara sıra çıkarıp bakıyordum. Öyle sanıyordum ki kalabalıkta birisi yanımdan geçerken hızla bir bıçak sokmuş, birazdan ellerimde kan görecekmişim gibi geliyordu bana.

Köşkün anahtarını teyzem hep aynı saksının altına saklardı. Anahtarı aldık, kapıyı açtı. İçeri girmeden doktor amcanın eşine seslendim. Benim iki büklüm halimi görünce aşağıya indiler. Ben sedire kendimi bırakıvermiştim bile. Bacaklarımı karnımda toplamış, kıvranıyordum. Doktor amca sert, huysuz bir insandı. Beni muayene etmeden önce ona döndü.

- Bir halt işlemediniz inşallah!

O kıpkırmızı oluverdi, aynı sertlikle yanıtladı. "Hayır, asla..." dedi ve hızla dışarı çıktı. Ben de çok utanmıştım. Doktor amca karnımı muayene ederken utancımdan gözlerimi kapattım.

- Apandisit değil. En son ne zaman regl oldun sen?

Soruyu yanıtladım.

- Çok gecikmiş, olur böyle şeyler. Şimdi sana bir ağrı kesici yapacağım, bir de sökmene yardımcı olacak bir ilaç yutacaksın. Bir saate kadar hiçbir şeyin kalmaz. Ama ağır bir kanama geçirirsen haberim olmalı. Bugün evde konuklarımız var. Yalnız da kalamazsın. Şu dışarıdaki arkadaşın seninle kalacak mı? Kalırsa da ziyanı yok. Bir halt işleyemezsiniz nasıl olsa... Benim hanım da sık sık gelir, bakar sana...

Doktor amca iğneyi yaptı, bahçede aynı sözcüklerle onu bir kez daha utandırdıktan sonra gitti. Sevdiğim yanıma geldi, yüzüme bakamıyordu. İkimiz de utanıyorduk. Birden konuşmaya başladı.

- Amma da aksi ihtiyar ha! Nasıl da haşladı beni...

Kahkahalarla gülmeye başladı. Ben karnım ağrıdığından gülemiyordum. Yattığım sedire yaklaştı, yanıma otururşa rahatsız edip etmeyeceğini sordu. Elimle yanımı işaret ettim. Belki yanlış anladı ya da öylesi işine geldi bilemiyorum, yanıma uzanıverdi. Yastığa dirseğini dayayarak bana bakmaya başladı.

- Seni nasıl özledim biliyor musun?

Saçlarımı okşadı, alnıma uzanıp öptü.

- Hadi şimdi anlat bakalım, neler yapıyormuşum ben sana? Ama önce hasretimizi dindirelim. Birbirimizin yüzünü görelim.

Ben de onun yüzüne baktım. Ne kadar özlemiştim. Şimdi sırası mıydı dır dır etmenin diye düşünmeye başladığım anda neler hissettiğimi söylemenin daha doğru olacağını, belki de rahatlayacağımı anladım. Konuşmaya başladım.

- Dün korktum seni görünce... Oysa ne kadar çok özlemiştim. İlk duygum korkmak mı olmalıydı? Bu bana çok ağır geldi. Sanki kötü bir şey yapıyorken yakalanmış bir çocuk gibi... Kaldı ki ben de bir şeyler yapmak istiyorum. Uzun bir zamandır düşünüyorum. Senden böylece korkmanın normal olup olmadığını sorguluyorum. Hiçbir şey yapamaz oldum. Yaptığım ya da yapacağım her şeyin çevresinde görünmez bir sınır var sanki ve içinde hapsolmuşum gibi geliyor bana...

Böylece başlayarak nasıl kendimle sürekli bir savaş halinde olduğumu, onu haklı bulurken aynı anda kendimi de haklı bulma-

nın çelişkisinde yıprandığımı, o her yerdeyken benim de oturup yolunu gözlemekten öte bir şeyler yapmak istediğimi anlattım.

Başını yastığa bırakıverdi. Duygusallaştığında boğuklaşan sesiyle konuşmaya başladı.

- Biliyor musun? Vapurda gözlerine bakıyordum. Yaşlar akarken gördüm onları... Renkleri değişmişti. Şaşırdım, seni henüz tanımış olsaydım, o anda yeniden âşık olabileceğimi anladım. İçimden şöyle bir düşünce geçti. Şu anda gördüğümü bir başkası da görürse diye korktum. Kendimi çok sorgulamadan geçirdim, ben neden böyleyim diye... Düşünüyorum da böyle bir yaradılışım yok. Öyleyse neden böyle davranıyorum, ben de anlamış değilim. Biliyorum, seni çok dar çemberlere hapsetmeye çalıştığımı kabul ediyorum. Belki de onun için kaçtın? Öyle değil mi? Dün yüzün bembeyaz olmuştu, bana bakmıyordun bile... Ortadan kaybolduğunu anlayınca delirdim sanki. Bir yerlere sığamadım. Ben ne yapıyorum bu kıza, diye düşündüm. Benden korkmana en az senin kadar ben de üzülüyorum. Elbette katlanılası bir durum değil bu...

Ama yine de bana kızma, anlamaya çalış. Hatırlar mısın, bir gece yarısı yine bu odaya gelmiştim. Sonra kameriyede konuşmuştuk. O gün beni anlamıştın. Demiştin ki yepyeni, alışık olmadığımız duygularla karmakarışığız. Bir gün elbette durulacak ve daha sakin olacağız. Ben de buna inanıyorum. Elbet bir gün gelecek, duygularımız yerini, yatağını bulacak ve biz daha sakin, daha olgun olabilmeyi başaracağız. O gün gelinceye kadar bana katlanmaya çalış. Ben de daha uygun davranmaya, seni fazla sıkmamaya çalışacağım. Ama sen de bana anlayış göster.

Elimde olmayan başka bir şey daha var. Ne yapıyorsam, ne yapacaksam bir an önce yapmak isteğimin önüne geçemiyorum. Birçok şey yapmak istiyorum ama bütün bunlara zamanım yetmeyecek gibi geliyor bana... Onun için seni de zorluyorum, başkalarını da... Her neyse sonuçta kendini özgür hissetmeni istiyorum, yapmak istediğin her neyse yapabilirsin. Yanlışa düşmeyecek kadar ölçülü ve sağduyulu bir kız olduğunu biliyorum. Bir taraftan ben de bu duruma alışmaya çalışayım. Fakat birbirimizi yıpratmayalım. Böyle baş başa ve birkaç saat zaman bulmuşken

tadını çıkara çıkara yaşayalım. Sana şiirler okuyayım, sen de bana memlekette neler yaptın, onları anlat. Unutalım bu çatışmayı... Anlayacağımızı anladık.

Oradan buradan konuşmaya başladım. Tatilde yaptıklarımı anlattım. Bazı gençlerin ailelerinin benden nasıl tedirgin olduklarından söz ettim. İlçedeki düğünü ve düğünde salınan kızlara bakarken çevremde kara gözlerin dolaştığını, benimle alay ettiklerini gördüğüme yemin ettim. Hüseyin'den hiç söz etmedim. Ne olur ne olmaz diyerek sakladım. Çünkü içimde yanlış bir şey yapmamış olduğum duygusu baskındı.

O ise beni yüzündeki yumuşak bir gülümseyişle, ara sıra saçlarımı okşayarak, yüzüme gelen rengin çeşitliliğinin onu hep şaşırttığını söyleyerek, parmaklarıyla yanaklarıma dokunarak dinledi. Biraz sonra gözleri kapandı ve uyudu. Yorgundu, daha önceki gece yolda geçmiş, dün gece ise arkadaşlarıyla durum tartışması yapmışlardı.

Uyurken onu seyrettim. Kaşlarını çatmış, kızgın bir erkek çocuğuna benziyordu. Dudaklarını sımsıkı kapatmıştı. Bu kez elini uzatan ben oldum. Kıvırcık kara saçlarının buklelerine parmaklarımı doladım. Yüzünü okşadım. Kaşlarını yeniden çizdim. Aralarındaki kızgın çizgiyi silmeye çalıştım. Uyandırmadan usulca boynuna burnumu soktum. Sezdirmeden öptüm onu, kıpırdanınca korktum. Sessizce yanından kalktım. Uyanıp uyanmadığını anlamak için dönüp yeniden yüzüne bakınca, o öfkeli ifadenin silindiğini, kaşlarının arasındaki çizginin yok olduğunu, dudaklarının hafifçe aralandığını gördüm. Mutlu çocuk mırıltılarıyla sedire iyice yerleşti, battaniyeyi üzerine çekerek yan döndü ve derin bir uykuya daldı.

Onu böylece, çok özel bir anında izlemenin içimi nasıl da mutlulukla doldurduğunu, onu nasıl da çok sevdiğimi, onsuz bir hayat geçirmenin düşüncesinin bile dehşet verdiğini o gün orada, eski bir köşkün yüksek tavanlı bir odasında, kesinlikle anladım. Ve aynı odada, aynı sevgi, ondan ayrılma nedenim olacak, aynı tavan, mutluluğuma tanık olduğu gibi korkunç acılarıma da tanık olacaktı.

Odadan çıktım, sessizce kapıyı kapattım. Odanın penceresinin dibindeki ağaçta kümelenip şamata yapan arsız kuşları kovalamak için bahçeye çıktım. Yeniden eve girerken ansızın bedenimin işlevini yerine getirmeye başladığını hissettim, sancım geçmiş, karnım acıkmıştı. Mutfakta çay demleyip kahvaltı hazırlarken ve ara sıra uyuduğu odaya gidip gizlice onu seyrederken yaşadığım huzurun anlatılmaz tadını yaşıyor, sevdanın şırıl şırıl akan duru bir dere gibi damarlarımda dolaştığını hissediyordum. Ne kadar güzeldi...

Yeniden bahçeye çıktım. Yaprakları sararmış ağaçlara, geveze kuşlara, tam ortadaki taş havuza hiç görmemişim gibi bakarak dolaştım. İleriden geçen trenlere el salladım. Doktorun balkondaki eşiyle konuştum. Kendi sesimi dinledim. Pürüzsüz, yumuşacık ve dikenlerinden arınmış gibiydi. Çünkü sevdiğim içeride, benim odamda, elimi uzatsam dokunabileceğim yakınlıkta uyuyordu. Mutluluk buydu işte!

6. FİLO PROTESTOSU

14 EKİM 1967

Taksim'deki Gezi Parkı'nda kurulmuş çadırın tam önünde E.N.'yle* tartışıyordum. Açlık grevi eylemi başlamıştı. İçeride dört ya da beş genç, bir de kadın battaniyelere sarınmış uzanıyorlardı. Katılmak istiyordum, E.N. karşı çıkıyordu. Eylem sabah başlamıştı ve ben geç kalmıştım. Kaldı ki önceden adımı bildirmemiştim. Önceden bildirmemin ne kadar gerekli olup olmadığını soruyordum. V.S.** de aramıza katıldı ve beni alamayacaklarını söyledi. İkisinin arasından geçerek çadıra girdim.

- Arkadaşlar! Eyleme ben de katılmak istiyorum ama bana izin vermiyorlar. Geç kalmışım. Aranızda bana da yer var mı?

Gençlerden biri üzerindeki battaniyeyi açarak yanında yer gösterdi.

- Gel bacım. Olmaz olur mu?

Hiçbir kararsızlık yaşamadım. Onun yanına giderek yere uzandım. Benimle konuşmaya başladı. Adımı, memleketimi, hangi fakültede okuduğumu, kimleri tanıdığımı sordu. Adı Mehmet Cantekin'miş.*** Adıyamanlıymış, orman fakültesinde okumaktaymış. Öte yanındaki arkadaşını şaka yollu "Laz İsmail" diyerek tanıştırdı. Onun yanında ise otuz yaşlarında, çok

---

* Bahsi geçen isim Enver Nalbant –e.n.

Bahsi geçen isim Veysi Sarısözen –e.n.

*** O dönem Orman Fakültesi öğrencisi olan, 6. Filo'ya karşı yapılan açlık grevine de katılan Mehmet Cantekin, 19 Eylül 1969'da ülkücülerin saldırısı sonucu hayatını kaybetmiştir –e.n.

zayıf, uzun saçlı bir kadın vardı. Adını hatırlamıyorum. Ya bir sendikacının ya da partiden birinin eşiydi sanıyorum. Bizlerden büyüktü. Diğerlerini hiç hatırlamıyorum.

Böylece FKF çalışanlarına karşı çıkarak, eylem içinde kendi eylemimi yaratarak Mehmet ve Laz İsmail'le çok neşeli anlar yaşayarak greve başladım. Çadıra birçok ziyaretçi geliyordu. Bazılarını tanıyordum. Bu arada büyük bir sürpriz yaşadım. Liseden sıra ve sınıf arkadaşlarım, üzerlerindeki Hava Harp Akademisi öğrencileri üniformalarıyla Taksim'de gezerken çadırın içine şöylece bakıp beni gördüler. Çok şaşırdılar. İçeriye girdiler. Benimle konuştular. Arkadaşlarıma sigara aldılar, bana başarılar dileyip ayrıldılar. Fakat tedirgin olduklarını, beni orada görmekten hoşlanmadıklarını yüzlerinden anladım.

Mehmet çok neşeliydi. "Laz İsmail" adını taktığı ve gerçekten de bir Karadenizliye benzeyen arkadaşıyla sürekli şakalaşıyor, türküler söylüyordu. Bana da türkü söyletmeye çalışıyordu. Ben beceremedikçe gülüyor, "Dilin dönmüyor senin, şehirli kız!" diyerek alay ediyordu. O gün akşama kadar battaniyelerin altında biraz üşüyerek, biraz çekinerek, çoğunlukla konuşarak, gelenlerle atışarak, kitap ve dergi okuyarak akşamı bulduk.

Geceyi FKF'nin Aksaray'daki yerinde geçirdik. Önceden kadın eylemci için salonun bir köşesine hazırlanmış yatağın ikimize yetmeyeceği düşünüldü. Ben sorun olmayacağını, onu hiç rahatsız etmeyeceğimi söyledim. Gerçekten de bütün geceyi salondaki koltuğun üzerinde, zaman zaman gelenlere yer kalmadığında eylemci kadının yanındaki yere olabildiğince onu rahatsız etmeden uzanarak geçirdim. Eylem başladıktan sonra katıldığım için sadece açlık eylemi yapmıyor, su da içmiyordum. Savaş adındaki bir tıp öğrencisi, gerekli gördüğü zaman benim eylemimi sona erdirmek niyetindeydi. O beni gözlüyor ben de onu gözlüyordum. Birbirimizi kolluyorduk. Ara sıra tansiyonlarımız ölçülüyordu.

Ertesi gün daha kolay geçti. Çünkü uyumaya başlamıştım. Geceden kalan uykusuzluk, sert zeminde yatmama ve soğuk Ekim havasında olmamıza karşın benim yatağımda gibi uyumama engel olmadı. Mehmet hâlâ canlı ve neşeliydi. Uykumun

arasında onun şakalarını duyabiliyordum. Türküleri ise duyulmayacak gibi değildi. "Muhtar anamı kaçırdı, Uy babo uy uy!.." diyor, beni usulca dürtüyor, uyandırmaya çalışıyordu. Uyanık olsam da uyur gibi yaparak kurtulmaya çalışıyordum. Hemen adımı "Uykucu kız" koydu.

İkinci geceyi pek anımsayamıyorum. Sürekli uyuyor, sabah olmuş sanıp uyanıyor henüz birkaç dakikanın geçtiğini anlıyor yeniden dalıyordum. Kimseyi rahatsız etmemek için sedirin kenarına ilişmiştim. Bir ara birisi gelip kolumu açarak tansiyonumu ölçtü. Yanımda yatmakta olan eylemci kadın, battaniyenin tümünü çekip üzerine aldığından üşüyor, kendi titreyişime uyanıyordum. Bir ara hayal de gördüm sanıyorum. Sanki sevdiğim gelmiş, üzerime parkasını örtmüş, ben de sarınıp ısınınca derin bir uykuya dalmışım, artık titremiyormuşum gibi bir hayal... Sabah uyandırılıp eylem yerine gitmeye hazırlandığımızda üstümdeki parkayı görünce şaşırdım. Demek ki gece gördüğüm hayal değilmiş diye düşünürken kendisinin nerede olduğunu merak ettim. Biz oradan ayrılırken ortalarda yoktu.

Üçüncü gün tuhaf bir şekilde uyanık geçti. Sesler daha yüksek geliyordu. Konuşan herkesin bağırdığını sanıyordum. Dışarıdaki araba sesleri öyle yakından geliyordu ki çadırın üzerine çıkacaklarını düşünüyordum. Mehmet yine de neşeliydi. "Laz İsmail"le konuşmayı sürdürüyordu. Ancak arkadaşının pek konuşmaya isteği yok gibiydi. Yine yanıma yaklaşarak benimle konuşmaya çalıştı. "Kız bırak artık inadı. Bak akşam doktor konuşurken duydum. Su içmezsen eylemini sona erdirecekler. Zaten V.S. sana kötü kötü bakıyor," diyordu. Ben de V.S.'ye kötü kötü bakıyordum. E.N.'den yana ise hiç bakmamaya çalışıyordum. Onlara dert olmamak için elimden geleni yapıyordum. Sorun olmuyordum. Eylemin bütün koşullarına uyuyor, fazladan bir zahmet çıkarmıyordum ama yine de bana baktıklarını görüyordum. Ya da Mehmet'in şakaları yüzünden öyle sanıyordum. Zaman zaman her şey öyle gerçek dışı görünüyordu ki biraz dalsam gözlerimi açtığımda kendimi bir çadırda, yanımda uzanan yabancı biriyle görünce şaşırıp kalıyordum. İşte o anlarda yine Mehmet'in şakalarının saldırısına uğruyordum.

- Kız!.. Biz seni kaçırdık, şimdi dağ başındayız. Birazdan jandarmalar burayı basacaklar.

"Laz İsmail" kızıyordu.

- Bırak kızın yakasını, görmüyor musun korkuyor, diyordu.

Mehmet'in kırmızı yanaklarının renginin hiç solmadığını ama "Laz İsmail"in benzinin iyice sarardığını hatırlıyorum. Zayıf kadın ise hiç konuşmuyor, su istediğinde sesi ancak fısıltıyla çıkıyordu. Onu sık sık muayene ediyor, tansiyonunu ölçüyorlardı.

Bir ara gözlerimi açtığımda çadır girişinde, sevdiğimi bana bakarken gördüm. Parkasını istemeyi düşündüm. Çünkü Mehmet sürekli kıpırdıyor, battaniyeyi çekiştiriyordu. Ama ben bunları düşünürken bir de baktım ki karşımda kimse yok. Anlaşılan yine hayal gördüm, diyerek üzüldüm. Akşam olunca yine FKF'ye götürüldük. Gece geç bir vakitte V.S. yanımıza gelerek eylemin sona erdiğini söyledi. Kadın eylemciyi eşi aldı, evine götürdü. Mehmet hemen bir kuru fasulye pilav yemeyi istedi. Savaş adındaki tıp fakültesi son sınıf öğrencisi önledi. Bu geceyi sulu süt içerek geçirecek, sabah hafif bir kahvaltı yapacaktık. Yoksa hastaneyi boylardık. Benim geç saatte yurda girme olanağım olmadığından yakınlardaki Vedat adlı bir gencin evinde geceyi geçirmem kararlaştırıldı. Bütün bunlar bana hiç soru sorulmadan planlanıyordu. Vedat'a sıkı sıkı uyarıda bulunuldu. Sadece ılık, şekerli süt içebilirdim. Bütün bunları en ince detayına varıncaya dek hatırlarken eylemin kaç gün sürdüğünü hâlâ bilmiyordum. Zaman kavramını yitirmiştim.

O geceyi tanımadığım bir gencin nerede olduğunu hatırlayamadığım evinde geçirdim. Gece boyunca ara sıra benim kaldığım odaya geliyor, sütümü içiriyordu. İçeride erkek kardeşinin de olduğunu söylüyordu. Ama benim aşırı duyarlı hale gelmiş kulaklarım sevdiğimin sesini duyuyordu. Vedat'ın yoklamak için her gelişinde içeride kimin olduğunu soruyordum. O ise hiç kimsenin olmadığını, benim rüya gördüğümü yineleyip gidiyordu. Sonunda uyandığımda gün ağarmıştı. İçeride kahvaltı hazırlanıyordu.

Evinde kaldığım gencin adının Vedat olduğundan başkaca bir şey hatırlamıyorum. Soyadını bile sormamıştım. Hâlâ da kim oldu-

ğunu bilmiyorum. Ama bana bir kardeş gibi bakan, sırtımı destekleyerek eliyle süt içiren o genci tanımamam o günler için çok doğaldı. Herkes birbiriyle kardeşti, bacıydı. Adlar önemli değildi.

Bütün grev süresince sevdiğimi görmedim, gördüğümü sandım. Üzerime parkanın ne zaman örtüldüğünü, Vedat'ın evinde duyduğum sesin ona ait olup olmadığını öğrenemedim. Ne ben bir şey sordum, ne de o bir şey söyledi. Elbette sözleşmemiz gereği olarak bana bir sitemde bulunmadı. Ancak o günden sonra yaptığı konuşmalar, hep pasif direnişin mantığını sorgulamak, yararlarını tartışmak üzerine oldu. Gandhi örneğini verdiğimde ise oldukça kızdı. Bu örnek bize uygun değildi çünkü bizler hep savaşarak karşı durmuş bir ulusun çocuklarıydık ve fazla da zamanımız yoktu. Düşman, içimizde dışımızda hızla yol alır ve fütursuzca saldırırken bizlerin yerlere uzanarak, açlıktan ve soğuktan tir tir titreyerek yaptığımız karşı duruş bir işe yaramazdı. Yapacak başka bir çaremiz kalmadığında, eylem yapma olanağının bulunmadığı zamanlarda ancak bu türden pasif eylemler yapılabilirdi. Şimdi ise ülke işgal edilmekteyken aktif yöntemlerle karşı durmalıydık.

Genel cümlelerinin arasına sızan bazı tanımlamalar kuşkularımı doğruladı. Gece gelip üzerime parkasını örtmüştü, Vedat'ın evinde beni yalnız bırakmamak için sabaha kadar oturmuştu. Ama beni rahat bırakmak adına verdiği sözü tutmak için ve belli başka nedenlerle bana hiç görünmemeyi yeğlediği anlaşılmıştı. Her ikimiz de bunu söze dökmedik. Fakat sinirlendiğini anlamıştım. Bu kadar göz önüne fırlamamalı, daha genel eylemlerin parçası olmalıydım. Çünkü yapacağı onca işi varken benimle uğraşmak zorunda kalmıştı. Oysa o eylemin ne içinde olmak istiyordu ne de yakınında. Bu kez içten içe haklı buldum onu. Ama bir şey söylemedim. O da söylediklerinden uygun bir sonuç çıkardığını anlamış olmalı ki daha fazla konuşmayıp konuyu kapattı.

Günlerden Perşembe olduğunu net olarak hatırlıyorum. Çünkü o gün teyzemin karşı yakaya haftalık gece yatısı ziyareti günü olduğunu ve her hafta bunu titizlikle uyguladığını geçen günlerde öğrenmişti. Ege gezisinden dönüşünde aramızda geçen

tartışmanın ardından hastalandığımda geldiğimiz köşkte birkaç saat uyumuştu. O uykunun kendisini nasıl da rahatlattığını, benim yakınındaki varlığımdan ötürü duyduğu huzuru, kuşları gürültü etmesinler diye kovaladığımda yaşadığı neşeli anları anlata anlata bitirememişti. Elbette bunu kendi tarzına göre anlatıyor, ara sıra beni taklit ederek şaka yapıyordu.

- Hadi gidelim yine sevdiğim, balım benim... Yanı başıma oturup beni o günkü gibi uyut yine... Bak beni gözaltına aldılar, belki de ileride içeride tutarlar. Sonra çok üzülürsün...

Kız bana baksana sen! Hâlâ çektirmedin mi vesikalık fotoğrafını... Karta kaçacaksın ha!.. Söylemedi deme... Aralık sonunda elimde olmalı fotoğrafların... Nüfus cüzdanın da elbette... Artık kaçarı yok bu işin...

AK GECE VE KARA GÜNLER!..

ARALIK, 1967

Kar, güneş batmaya yakın saatlerde yağmaya başlamıştı. Hızına bakılacak olursa gece boyu yağacağa benziyordu. Bahçede, rektörlüğün hemen önünde onu bekliyordum. Kar yağarken yürümeyi sevdiğimi biliyordu. Bir yıl kadar önce, aynı yerde bana bir silah gibi doğrulttuğu parmağını sallayarak bağırdığı akşamı düşünüyor, elimle alnımdaki yara izine dokunuyordum. Birden alacakaranlıkta önüme çıkıverdi. Parkasının başlığını takmış, boynuna da bir atkı sarmıştı. Birbirimize sarıldık. Beremi çıkartarak alnımı, yara izimi birçok kez öptü. Anlamıştım, o da aynı akşamı hatırlamıştı. Güldük, yan yana yürüyerek kapıdan çıktık. Sultanahmet'e kadar yürüdük. İkimiz de sevgimizi ifade etmekten çekinmeyen, dolambaçlı yollarda zaman yitirmeyen, yalın olmayı seven gençlerdik. Ama yine de okul çevresinden uzaklaştığımızda ellerimiz birbirini bulabildi. İşte bu sorunun çözümünü konuşacağımız bir akşam olacağı besbelliydi.

- Artık hareket yönünü buluyor Balım. Elbette birileri de boş durmayacaklar. Bir şey bulurlar, tutuklanabilirim. Her şey olabilir. Seninle aramızdaki bu sorun çözülmeli, daha önce planladığımız gibi hareket etmeliyiz. Zaman içinde ailelerimiz neden böyle davranmak zorunda kaldığımızı anlayacak, bize hak vereceklerdir. Benim hareket alanım genişleyecek, bu yakadan o yakaya koşturup durmayacağım. Zamanım artacak ve en önemlisi seni her istediğim zaman görebileceğim.

Yetmez mi artık seni uzaktan görüp yanına gelememenin sıkıntısı? Kalabalıklarda birbirimize herhangi biri gibi davranmak ne büyük ikiyüzlülük? Gidecek misin yarın adresini verdiğim yere? Hâlâ karşıysan bir tek sözcük bile söyleme bana, duymak bile istemiyorum.

Hiç yanıt vermedim. Genel yapısına göre yeterince sabırlı davranmıştı. Hiçbir zaman ölçüyü aşmamış, saygısızca ve taşkın bir hareketi olmamıştı. Ama biz acı çekiyorduk, sevdamız acı çekiyordu. Dediği gibi davranacak olursak birçok sorun da kendiliğinden çözülecekti. Örneğin şimdi vapur seferleri iptal edilmeden hemen gitmezse, kendine kalacak yer aramak zorundaydı. Ertesi gün bir evden çıkmanın rahatlığı ve kolaylığını da yaşayamayacaktı. Evine gidebilse bile hava daha kötüleşirse hiç gelemeyecekti. Üstelik çoğu toplantılar akşamdan sonra yapılıyordu ve hepsine katılması gerekiyordu. Birçok önemli kişiyle tanışmıştı ve birlikte hareket etmek üzere anlaşmışlardı. Gerçekten hareket alanı kısıtlıydı.

Karşımda sessizce duruyor, bir şey söylememi bekliyordu. Gözleri karanlıkta, içlerinde birer ateş yanıyormuş gibi ışıl ışıldı. Sevdiğim o kara gözler...

Yanına sokuldum ve yüzümü göğsüne yasladım.

- Yarın o adrese gideceğim, dedim.

- Oh be nihayet!

Karın altında yurda giden sapa yolları uzata uzata el ele yürüdük. Vara yoğa gülüyorduk. İkimizin de başlıkları kapalı, yüzlerimiz atkılara sarılıydı. Tanınmamanın rahatlığını doya doya yaşayarak yurdun kapısına kadar yaklaştık.

Orada vedalaştık. Kalabalık olduğu için sarılamadık ama gözlerimiz neler hissettiğimizi birbirlerine haykırdılar. Yurdun kapısında dönüp bir kez daha baktım ona. Elini yumruk yapıp havaya kaldırdı. Görmesem de yüzünde zafer ifadesinin belirdiğini biliyordum. Hak etmişti sevdiğim...

O gece, oracıkta birisi karşıma çıksa, "Onu birkaç yıldan önce bir daha göremeyeceksin, görsen bile seni tanımayacak ve çok acı çekeceksin!" deseydi onu ellerimle boğardım.

Ama öyle oldu. Ak gece bitmişti ve hemen ardından kara günler başlayacaktı.

Verdiğimiz karar, bana tam uymasa da gerekli bir karardı. Öyle olduğuna inanmıştım artık. İçimden bir sevinç taşıyordu. Şarkılar söylemek istiyordum. Çantamdaki adresi aradım. Yerini gözümde canlandırdım. Yarın ilk işim oraya gitmek olacaktı. Beni tanıyacaklardı. Yarım günlük işim olacaktı. Daha sonra hastaneye birlikte başvuracaktık. O gece içimde kabarıp duran heyecandan gözüme uyku girmedi.

Sabaha karşı uyandım. Fakülteye gider gibi değil, işe girecek biri gibi giyindim. Özendim kendime. Pencereden baktığımda karın beni engelleyecek kadar yağmadığını gördüm. Yollar açıktı. İlk önce gidip vesikalık fotoğraf çektirdim. Sonra elimdeki adresi buldum, görüşmemi yaptım. İki gün sonra fotoğrafları elime aldığımda çok şaşırdım. Hiç sevinçli, umutlu bir kıza benzemiyordum. Gözlerimde derin bir korku vardı. Ertesi gün yurttan fakülteye gitmek üzere çıktım. Caddeye çıkar çıkmaz alındım. Biz bir hayal kurmuştuk hayatı birlikte yaşamak için. Ancak hayatın da binbir oyunu vardı. Tıpkı annemin dediği gibi...

CEHENNEMİN KAPISI

ARALIK, 1967

Taş merdivenlerden bir kat yukarıya tırmandık. Geniş bir koridorda yürüdük. Tombul olan polis kapıyı tıklattı, içeriden ses gelince açtı, genç olan içeri girdi, bana girmemi işaret etti. Girdim, ardımdan tombul olanı da girdi. Üçümüz birden masanın arkasında oturan adama baktık. O ise beni getirenlere dışarıda beklemelerini söyledi. Onlar saygılı tavırlarla çıkıp kapıyı kapattılar. Adam bana gülümseyerek baktı.

- Korkma kızım, burası bir polis merkezi, sen de bu ülkenin vatandaşısın. Neden ürküyorsun? Gel otur şuraya, biraz konuşalım seninle...

Masanın önündeki iki koltuktan birisini işaret ediyordu.

Çekinerek iliştim. Hem korkuyor hem de merak ediyordum. Benimle ne konuşacaktı?

- Bak kızım, iyi bir aileden geliyorsun. Bir memur çocuğusun. Baban emekli olmuş. Tabii zor şartlarda seni okutmaya çalışıyor. Sen ne yapıyorsun? Tehlikeli ve mimli bir gençle yakınlık kuruyorsun. Olmadık eylemlere katılıyorsun. Bu eyleme katılman için seni o mu zorladı?

- Kimden söz ettiğinizi anlamıyorum.

- Bırak şimdi bunları, ikimiz de kimden söz ettiğimi biliyoruz.

- Ben eyleme kendi kararımla katıldım. Kimse beni eylem yapmaya zorlamadı.

- Tamam, öyle olsun. Diyelim ki sen kendin gittin, eylem yaptın ama o kişiyle bir yakınlık kurdun değil mi?

- Benim hiç kimseyle bir yakınlığım yok.

- Beni üzüyorsun, neden böyle yapıyorsun? Biz biliyoruz böyle olduğunu...

- Tanımam ki ben onu, aynı fakültede okuyan bir arkadaşsa elbette bir araya gelmişizdir. Bu yakınlık kurduğum anlamına gelmez ki...

- Bak şimdi daha çok üzüldüm. Çünkü senin gibi tertemiz bir kız, babası yaşında birine, üstelik devletin polisine yalan söyler mi?

Başını kınama anlamında iki yana doğru sallarken masasının çekmecesine uzandı. Oradan bir fotoğraf çıkardı.

- Bak, sana bir fotoğraf göstereceğim. Bu birçok fotoğraftan herhangi biri... Daha çok var. Beni boşuna yorma, üzme, inkâr etme... Genç bir kızsın, elbette ilgilendiğin bir delikanlı olacak. Ayıp değil ki bu...

Önce uzun uzun elindeki fotoğrafa baktı. Sonra beni hoş gören bakışlarla önüme doğru uzatırken babacan bir sesle:

- İkiniz de çok güzel çıkmışsınız, değil mi, dedi.

Fotoğrafı elime almamla bütün bedenimin kaskatı kesilmesi bir oldu.

Bir deniz kenarı... Dalgalar kıyıda köpüklenmekte... Güneş gri bulutları yarmış, ışıl ışıl denize sokulmuş. Sevdiğim bana sarılmış, başını gökyüzüne doğru kaldırmış. Yüzünde öyle mutlu, öyle dingin, öyle kutsanmış bir anlatım var ki...

Tam bir yıl önceki anıyı, bütün etkisiyle yeniden yaşadım. İlk karşılaştığımız gündü. Ansızın başımı göğsüne doğru çekivermişti. Batmakta olan güneşin son ışıklarında yüzümün yarısı omzunun gölgesinde kalmıştı ama ben olduğum besbelliydi.

- Başka fotoğraflar da var elimde, görmek ister misin?

Başımı "Hayır" anlamında salladım. Öylesine sarsılmıştım ki hiçbir şey düşünemiyordum.

- Şimdi yeniden söyle bana ama beni üzme. Onu tanıyor musun?

Başımı "Evet" anlamında salladım.

- İşte şimdi seninle ciddi ciddi konuşacağım. Öyle deminki gibi boşuna yalanlar söyleme bana. Devletimiz senden bir yardım istiyor, bu bir vatani görevdir aynı zamanda. Bizi yıkmak isteyen güçler var. Belki sen bilmiyor olabilirsin ama bunlar dışarıdan yönlendiriliyorlar. Biz hepsini biliyoruz. Bunların tümü vatan hainidirler. Komünist uşaklarıdırlar. Sen de vatanına karşı yapılan bu ihaneti önlemekte bize yardımcı olacaksın.

Bu delikanlıyla ara sıra kayboluyorsunuz. Bazen bizleri atlatmaya çalışıyorsunuz. Cin gibi çocuk, bir casus bile olabilir. Seni de kullanır bazı işlerinde, yanarsın. Anana, babana yazık... Bize bilgi vereceksin. Nerelere gider? Kimlerle irtibat kurar? Bugünlerde çok hareketlendi, ne yapmaya çalışıyor? Planları nedir? Bütün bunların bilgisini bize vereceksin. Biz de sana elimizden gelen yardımı yapacağız.

Bak, sana birini tanıştıracağım. O da bir şeyler söyleyecek. Onu iyi dinle tamam mı?

O âna kadar odada başka birinin varlığını hissetmemiştim bile. Masanın tam karşısındaki pencerenin önünde duruyormuş anlaşılan. Yanımıza geldi, bana elini uzattı. Hiç düşünmeden ben de elimi uzattım. Tokalaştık. Neden böyle yaptığımı anlamadım. Üzerinde şık bir palto vardı. Yabancıya benziyordu. Karşımdaki koltuğa oturdu. Bana gülümsedi. Tam o anda hatırladım. Bu gözleri ışıltısız, sadece dudakları gülümseyen adamı tanıyordum.

6. Filo'nun ilk gelişinde bizi uçak gemisinde karşılayan adamdı. Şaşkınlığımdan ne yapacağımı ne söyleyeceğimi bilmiyordum. Masanın arkasındaki yetkili biraz dışarıya çıkacağını, bu arada bizim daha rahat konuşabileceğimizi söyledi.

Gözleri cansız adam akıcı bir Türkçeyle konuşuyordu. Ancak bazı vurgulardaki yanlışlıklar onun yabancı olduğunu ele veriyordu. Bana Türk polisiyle ülkeler arası konularda bazen ortaklaşa çalıştıklarını anlattı. Biraz önce dışarıya çıkan yetkiliyi dikkatle dinlemiş ve anlamış olacağımı düşündüğünü ekledi. Ülkedeki çeşitli eylemleri gerçekleştiren bu kişilerden öte onlara yardımcı olan diğer yabancı ülkenin adamlarına ulaşmak çabasında olduğunu belirtti. Sevgilimin kanalıyla bu halkaya ulaşa-

cağını umut ettiğini, yardımımın karşılıksız kalmayacağını, bana aylık bağlanacağını, bir işte çalışıyormuş gibi görünüp iyi para alacağımı söyledi. Bu parayla istediğim semtten bir ev bile tutabileceğimi, daha iyi yaşayabileceğimi, okulumu daha rahat şartlarda bitirebileceğimi ve sevgilimden ayrılmamın gerekmediğini, hatta daha yakın bir ilişkinin sağlanmasının sonuca gitmeyi kolaylaştıracağını anlattı.

Bir süre sustu, dikkatle yüzüme baktı, sonra yeniden konuştu.

- Anladınız mı?

Ben de ona bakmayı sürdürürken düşünüyordum. Bunca saçmalığa benden bir yanıt bekliyor olamazdı. Ancak bekliyordu.

- Hayır, bu dediklerinizi yapamam.

Adam yarım ağız gülümsedi.

- Böyle bir şey söyleyeceğinizi biliyordum. Ancak şunu da bilmeniz gerekiyor. Şu kapının arkasında sizi çok zor bir hayat bekliyor olabilir. Bu aşamadan sonra polisin sizi arkadaşlarınızın arasına özgürce salabileceğini düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Aklınıza gelen her şeyi yaşayabilirsiniz. Kaldı ki çok kolay bir yöntemle fakültede ve arkadaşlarınız arasında sizin bir ajan olduğunuz izlenimini yaratmak bizim için hiç de zor olmaz. O zaman da dostlarınız ve hatta erkek arkadaşınız tarafından dışlanırsınız. Bu daha büyük zorluklar yaşatır size... Gelin, aklınızı kullanın. Kendinizi ve hayatınızı kurtarın. Yazık olur size...

Söylediği her şeyi net olarak duyuyor ama ona inanmıyordum. Ne yapabilirlerdi ki? Bu ülkede adalet vardı. Beni istemediğim bir şeyi yapmaya zorlayamazlardı. Hakkımı arardım. Sonuna kadar giderdim.

Ona böyle şeyler söylemedim elbette... Yalnızca sakin ve kararlı olmaya çalışarak yanıtladım.

- Böyle bir şey yapamam.

Adam hiç şaşırmadı, istifini bile bozmadı.

Bravo! Hemen kabul etseydiniz size güvenmeyecektim. Kolay teslim olmamayı seçtiniz. Bu bizler için daha iyi... Sizinle

yine görüşeceğiz. Umarım beni siz çağırırsınız, umarım çağırmakta geç kalmazsınız.

Kapıyı açtı, müdür olduğunu sandığım adamı çağırdı ve ona şöyle dedi:

- Yüzüne dokunmayın sakın!

Niçin öyle söylediğini anlamadım. Ama kararlıydım, onu çağırmayacaktım.

PARAMPARÇA

ARALIK, 1967

Titriyordum. Islaktım. Bedenimden daha soğuk olan saçlarımın enseme, omuzlarıma ve sırtıma dokunması beni daha da üşütüyordu. Ellerimle toplamaya çalışıyordum. Titremeler yüzünden beceremiyordum. Üzerimdeki ıslak giysinin bedenime yapıştığı her nokta daha da çok üşüyordu ve ondan çaresizce kurtulmak istiyordum. Hücrenin demir kapısının üst kısmı parmaklıklıydı. Gelen olursa oradan bakıyordu. Bu yüzden soyunamıyordum da. Tahta ızgaranın üzerinde dizlerimi karnıma çekerek ve kollarımla kendime sarılarak birazcık ısınmaya çabalıyordum.

Düşünmeye çalışıyordum. Buraya geleli ne kadar olduğunu hesaplayamıyor, neler olduğunu anlamaya, hatırlamaya uğraşıyor ama beceremiyordum. Bir düşünceyi ya da anıyı sonuna dek sürdürebilmem olanaksızdı. Titremek öylesine büyük bir uğraştı ki bedenimi, aklımı, belleğimi elimden almış, bütün gücümü tüketmiş gibiydi. Sadece titriyordum.

Bir odun sobasını gözlerimin önüne getirmeye, çıtır çıtır yanan odunların sesini duyabilmeye, yüzüme vuran alevlerin ışıltısını hayal etmeye çalışıyordum. Hiçbir şey yapamıyordum. Bütün bedenim, benden de soğuk olan duvardan korunmak, tahtanın üzerinde küçücük kalabilmenin çarelerini arıyor, büzüldükçe büzülüyor ama durmaksızın titriyordu. Çok yorulmuştum. Şu titreme bir an dursa belki uykuya dalabilir, hiçbir şey hissetmediğim birkaç dakika yaşayabilirdim.

Üzerimdeki ıslak ve soğuk elbise kururken bedenimin olan ısısını da emecek, kapı açılacak, birisi gelip başımdan aşağıya

bir kova dolusu suyu boşaltacaktı. Biliyordum. Ama bilmek de istemiyordum. Deliler gibi çığlık çığlığa bağırmak istiyordum. Ancak gücüm yoktu. Bedenim titriyor, titriyordu.

Demir kapının sesi yeniden duyulduğunda başımı kaldırıp bakmadım bile. Nasıl olsa bir şey yapamayacaktım. Beni yine ıslatacaklardı. Ne yaparlarsa yapsınlar, bundan fazla üşüyemezdim ki... İnsan titremekten ölür mü acaba diye düşünüyordum. Ölsem ne iyi olurdu!

Tanımadığım biri giyeceklerimi bana fırlattı ve giyinmemi istedi. Arkasını dönmesini istediğimde yüksek sesle söylediği sözlerden daha kötü bir durum olamayacağını düşünüyordum.

Meğer daha da kötüsü sırada bekliyormuş, üşümek yalnızca direnci kırmak içinmiş...

Geceyi yabancı bir odada, yabancı bir yatakta, kimi zaman dalarak kimi zaman nerede olduğumu ve ne zaman buraya getirildiğimi hatırlamaya çalışarak, daha çok yüzümün sol yanındaki şiddetli zonklama ve burnumun alnıma ve ağzıma kadar uzanan bütününün ağrımasıyla inleyerek geçirdim. Ertesi sabah bulunduğum odaya gelen amir yüzüme kötü kötü baktı. Çevresindekilerle konuşuyor, onlara dert yanıyordu.

Bu hassas işi bizim ayılarla yapmak imkânsızdı zaten. Kendileri ele alsalardı daha iyiydi. Şimdi bir de elin herifine laf anlatacağız.

Konuşmaları duyuyor fakat gözlerimi açamıyordum. Zaten sol gözüm bütünüyle kapanmıştı, hiçbir şey görmüyordum. Dilimi sol yanağımın içine doğru çevirdiğimde neredeyse dışarı çıkabileceğini hissediyordum. Bu bana daha da acı veriyordu. Yüksek sesle inlemiş olmalıyım ki hepsi de dönüp bana baktılar. O sırada kapı açıldı. Donuk gözlü adam içeriye girdi. Hemen yarı açık tuttuğum sağ gözümü de kapattım. Üzerime doğru eğildi. Yüzümü incelediğini hissedebiliyordum.

- Büyük bir yanlışlık yaptınız. Çok önemli bir kozu elimizden kaçırdık. Size özellikle yüzüne dokunmayın diye tembihte bulunmuştum. Artık bizim işimize yaramaz...

Yüzümün sağ yanına hafif hafif dokundu. Tek gözümü açtım. Kulağıma doğru eğildi, fısıldamaya başladı.

- Sana söylemiştim. Şimdi beni daha iyi dinle. Hemen ortadan kaybol. Bu yaşadıklarını unut. Seni gözden kaçıracağımızı düşünme. Sakın kimseyle bu konuyu konuşma. O delikanlıyla herhangi bir temas kurma bir daha... İstersek onu da seni de ortadan yok etmek bizim için çok kolay. Yine de buradan çıkmanı sağlayacağım, ondan sonra ortadan kaybolacaksın, tamam mı?

Tek gözümü yine kapattım.

- Anlaşıldı, hâlâ durumun farkında değilsin. İçinde hâlâ bir umut var değil mi?

Doğruldu ve arkasına bakmadan seslendi:

- Bana bir ayna bulun.

Aynayı tam yüzüme tutup tek gözümü açmamı istedi.

Açmamalıydım ama dayanamadım. Gördüğüm kişi ben değildim. Ya da o bir insan değildi. Yamulmuş, yarılmış, şişmiş yüzüm yalnızca tanınmaz bir durumda değildi. İğrençti.

Tek gözümü kapadım. Bağırıyordum, sürekli bağırıyordum. Zamanı ve bulunduğum yeri unutmuştum. Bağırmaktan yorgun düştükten sonra dalmışım. Ne kadar sürdüğünü, neler olduğunu bilemediğim bu sürenin sonunda bir akşamüzeri, yurdun kapısına yakın bir yerde bırakıldım. Sendeleyerek kapıdan girdim. Görevli beni görünce Müdire Hanım'ı çağırdı. Müdire yüzüme bakmamaya çalışarak bavulumu müracaata getireceklerini, artık yurtta kalamayacağımı söyledi. Görevli bavulumu getirdi, elime verdi. Çok ağırdı. Taşımam olanaksızdı. Giriş holünde bavulu açtım. Üstüme giyecek bir şey aradım. Çünkü kabanımdaki kan izleri çok dikkat çekiyordu. Bavulu oracıkta bırakıp sokağa çıktım, kabanımı çöp variline attım.

Nereye gideceğimi bilmiyordum, ağrılarım vardı. Atkımı ne kadar yüzüme sarsam da soğuğu algılıyordum, ağrı şiddetleni-

yordu. Tek gözüm bütünüyle kapandığı için diğeriyle görmeye çalışıyordum. Halsizdim, ateşim vardı. Aklıma hiçbir çare gelmiyordu. Sırtımda saplanmış bir hançerin acısını hissediyordum. Zorlanarak çantamı açıp cüzdanımı aradım. Var olan bütün paramı ve üniversiteye başladığımda babamın bana aldığı saati cebime aktardım. Sokağın tenha bir köşesini buldum ve bir apartman girişine oturdum, havanın iyice kararmasını beklemeye başladım. Garip bir dalgınlık başlamıştı. Yarı uyur gibiydim. Bir an rüya gördüğümü sanıyor, sonra birinin omzuma dokunup orada ne yaptığım sorusuna karşılık arıyorken buluyordum kendimi ama konuşamıyordum. Durumum giderek kötüleşiyordu. Çantamdaki not defterine karşıdaki köşke en yakın durağın adını yazdım. Akşam karanlığında elimdeki adresi birkaç taksi şoförüne gösterdim. Sonunda biri beni götürmeyi kabul etti. Arabada hep uyuduğumu sanıyorum çünkü arabalı vapura bindiğimizi hiç hatırlamıyorum. Avucumda sıkı sıkı tuttuğum parayı arkaya dönerek bana seslenen şoföre verip indiğimde, dışarıda kar yağıyordu. Dizlerim titriyor, sokağın öbür ucundaki eve gidemeyeceğimi düşünüyor, korkuyordum.

Birkaç kez tökezledim. Düşersem kalkamayacağım için neye rastlasam ona sarılıyordum. Duvarlara, ağaçlara tutuna tutuna köşkün yakınına kadar geldim. Birkaç saniyede koşarak gidebileceğim on beş ya da yirmi metrenin ne kadar uzun olduğu, bahçe kapısını görebilmenin ne büyük bir sevinç yarattığı, demir kapıya tutunabilmenin mutluluğu ve bütün bunları yaşarken duyduğum acı yüzünden ağlamak yerine düşüp oracıkta ölmenin ne kadar kolay ve acısız olabileceği hissini aynı anda yaşadım. Yuvasının dibinde ölmek içgüdüsü gibi bir duygu, beni buralara kadar sürüklemişti. Bahçeye bir girebilsem her şey değişecekti, biliyordum ama kapı o kadar ağırdı ki açamıyordum.

Son hatırladığım anlardan biri, kapıda bir yavru köpek gibi ulumaya başladığım andı. Diğeriyse kısa bir süre önce mutluluk ve huzur dolu bir anıyı yaşadığım köşkteki odamda yarı baygın yatarken bir an için uyanıp oymalı tavanı gördüğümde ansızın geliverdi aklıma.

"Sevdiğim uzun bir yoldan henüz dönmüş, adamakıllı bir tartışmadan sonra köşke kadar benimle gelmiş, evde kimsenin olmadığını anlayınca içeriye girmiş. Odamdaki divana kaykılarak oturmuş, sonra da yorgunluktan uyuyakalmış. Öfkeli bir oğlan çocuğu gibi kaşlarını çatmış, uyuyormuş... Uyandırmaktan korkarak kaşlarının arasındaki o öfkeli çizgilere dokunmuşum. Silinivermiş öfke... Uykusunun içinde yüzünde bir masum çocuk gülümsemesi... Dışarıdaki ağaçta ötüşen geveze kuşları kovalamak için bahçeye koşmuşum. Döndüğümde onu divana rahatça yerleşmiş bulmuşum."

Ki ansızın gerçek âna yakalanıverdim. Huzur, mutluluk ve sevdiğimle birlikte olmanın geçmişte kaldığını anlar anlamaz, kör bıçakla yüreğim oyulur gibi bir acıyı etimde hissettiğim katlanılmaz o andan sonra... Hiçbir şey... Ya da sonsuz, sessiz, ıssız, yapışkan bir boşluk...

Günler, günler, geceler, geceler... Hastane odaları, tanımadığım bir dolu insan yüzü... Annemin sesi, yeşil gözleri... Hepsinden daha çok o kara gözler, o sevdalı, o öfkeli, o meraklı, o coşkulu kara gözler... Kimi zaman hafiften kısarak kaşlarını göz kapaklarına kadar indiriyor, salt göz kesilip hesap soruyor kimi zaman bir çocuk afacanlığıyla hınzır bakışlar fırlatıyor kimi zaman da içlerinde ateş varmış gibi parlıyor, sevdasının derinliğini dile getiriyordu. Zaman zaman kendi sesimle dalgınlıktan çıkıyordum. Ne zaman çevreme baksam annemin yeşil gözlerini görüyordum. Annemin yeşil gözleriyle bir doktorun yeşil gözleri birbirine karışıyor, her ikisine de aynı tepkiyi veriyordum. Ellerimi uzatıyordum, tutuyorlardı. Beni bir kuyudan çekip çıkarmaya çalıştıklarını anlıyordum. Ama içimde hep aynı kaygı... Kuyudan çıkarsam kara gözleri bir daha hiç göremememek korkusu... Dönüp içime gizleniyordum. En çok korktuğum kendimle karşılaşmaktı. Aynadan bana tek gözüyle bakan o korkunç yüz, en büyük karabasanımdı. İçimin dar sokaklarında, her karanlık köşeden beni gözetliyor, her aydınlığa çıkmaya çalıştığımda ansızın önüme fırlıyor, tek gözünü bana dikiyordu.

Uykuyla uyanık olmak arasını pek ayırt edemiyordum. Dünyadan bütünüyle kopmuş olmalıydım. Ara sıra ağzıma bir şeyler götürüp yediğimi, su içtiğimi fark ediyor fakat bütün bunların gerçekte olup olmadığından emin olamıyordum. Bir buluta sarmalanmış gibiydim. Sesler, görüntüler, uzaktan akıp gidiyor ama ben hangisinin gerçek, hangisinin rüya olduğunu anlayamıyordum. Annem bana uzun uzun ve sımsıkı sarılıp gitmişti. Gözlerinde yaşlar vardı, anlaşılan ağlamıştı. Ona bakarken içimde hafifçe bir esintinin serinliğini duyar gibi olmuş, ürpermiştim, o kadar... Neden ağladığını, nereye gittiğini sormak aklıma gelmemişti. Çevremde insanlar vardı, benimle konuşuyorlardı ancak ne dediklerini tam olarak anlayamıyordum. Al, diyorlardı, alıyordum. Yut, diyorlardı, yutuyordum. Söylenen her şeyi yapıyordum. Ancak uzun konuşmalar yapıldığında önceyi unutuyor, sonrayı karıştırıyor, sıkılıyor ve öfkeleniyordum.

Öfkelendiğimde her şey, herkes aynılaşıyordu. Hepsine birden saldırıyordum. Hemen ardından bulutlara sarılı uykuların kucağına saklanıyor, boğazımın yangınını bile hissedemiyordum. Artık kendi sesimi tanıyamadığım için konuşmak da istemiyordum. Yoksa ben başka birisi miydim? Beni kim almıştı? Beni nereye fırlatıp atmıştı? Ben kimdim? Bilmek istiyordum. Ara sıra kendimi hışırtılı bir sesle bağırırken yakaladığım anlar oluyordu. Ayna istiyordum, vermiyorlardı. Ama kendimi görmeliydim. Kimdim ben, anlamalıydım.

Güzel yüzlü doktor hanım benimle konuşuyor, bana ait önemli şeyler söylüyordu. Annemden, babamdan söz ediyordu. Kısa cümleler kuruyordum ki bu bana ait olmayan yabancı sesi duymayayım diye. Bütün bunlar benim dışımda gibi olurken, içimde başka bir yabancının beni sıkı sıkı kontrol ettiğini, onun emirlerinin dışına çıkamadığımı, karşı koyarsam çok kötü şeylerin olacağını seziyor, o felaketle karşılaşmamak için ölmeyi yeğlemeye kadar her şeyi yapabilecek kudreti de buluyordum kendimde. Ancak neydi o felaket, hatırlayamıyordum. Hatırlamamak iyiydi. Çünkü çok acı veriyordu. Tırnaklarımla kazıp o acıyı derinlere saklamaya çalışıyordum. Fakat acıyı hissetmemeye çalıştıkça da kendimden uzaklaşıyordum.

Zaman içinde bütünlüğümü korumayı sürdürürsem acıyla baş edemeyeceğimi sezinledikçe cesaretimi iyice yitirdim. Kendimin yarısını yok saymanın sanrılı, haince, alçakça kolaylığını yeğlediğimde; artık ben, benden iyice uzaklaşmıştım. Yeniden hayata dönüşün emekleme dönemlerinde, yavaş yavaş geliştirdiğim yeni, renksiz, donuk bir kimliği edinerek kendimi cezalandırdım. Artık ben, ben değildim. Ben, eski ben olmaya layık değildim.

İşte yeni ben, tüm duyarsızlığıyla, tüm solukluğuyla ve duygu yaşama korkaklığıyla içimden yavaş yavaş yükseliyor, beni güvenli bir sıradanlığın, aynılaşmaktan korkulmayan, ikiyüzlülüğün doğal sayıldığı yeni bir hayatın kapısına getiriyordu. Yanı başımda elinden tutarak sürüklediğim eski ben'e şöylece bir bakarak ve onu orada bırakarak kapının ardına geçiyordum. Eski benin sevdalı gözleri... *"Ah o ardında batan güneşin ışığının yansıdığı birer bal peteği gibi gözlerin, rengârenk, güzelim yüzün..."* O kime söylüyordu bu sözleri... Onun sevdiği eski ben yoktu artık... Sevmenin ve sevilmenin sonsuz gurur ve mutluluğuyla ışıklar saçarak ve içinde volkan gibi her an patlamaya hazır lav nehirlerini çoğaltarak, yol yol çevreyi de ateşinin coşkusuna katarak patlama becerisi ve yetisinin güveninde duruşu, duru derinliğiyle eski ben, kapanan kapının ardında kalıyordu. Ona veda bile edemiyordum. Çünkü utanıyordum.

Yeni ben'e alışmak zor olmadı. Çünkü kolay biriydi. Sesi pürüzlü, duyguları derin olmayan, hayatın getirdikleriyle yetinen sıradan bir insandı. Ona çok kötü davranmadım. Çünkü içinde bir başka beni saklıyordu.

İkinci kez ayna elime verildiğinde, çirkin görüneceğimden ötürü üzüleceğimi sanıyorlardı ama yanılıyorlardı. Çirkin olmak umurumda değildi. Ben bir yabancıyla tanışmaktan, onu sevememekten ancak onunla bütün bir hayatı paylaşmak zorunda oluşumdan ötürü kaygılıydım. Aynayı aldım, kendime baktım. Tam düşündüğüm gibi biriydi. Gözleri kaygıdan kısılmış, beğenilmemekten ölürcesine korkan, yüzünün sol yanındaki biçimsiz bir yara izinden utanan, burnu sola doğru yatmış, zavallı, ürkek, acınası bir insandı. Ona acıdım. Onu öylece kabul etmek tek

seçeneğimdi, ne onun ne de benim başka çaremiz vardı. Sakince aynayı bir kenara koydum.

Ailemle ilk karşılaşmam onlar için pek de iyi geçmedi. Annem görmüştü ama babam beni öylece hiç görmemişti. Yüzüme bakmamaya çalışıyor, çok gerekli olursa salt gözlerime bakmaya çalışıyordu. Bisiklete binersem yaralanırım diye korkan, alnımdaki minicik bir yara izi yüzünden üzülen babam, bana bakmaktan korkuyordu.

Bense sis dalgaları arasından onlara ulaşmaya çalışıyordum. Kendimle ilişki kurmak içinse aynalara koşuyordum. O maske gibi yüz beni orada bekliyordu. Artık gözleri pek de aciz bakmıyordu. Hatta hiç bakmıyordu. Donuk, sessiz, çığlıksız, kahkahasız, yaşsız gözler, öylece içlerinde hiçbir olumlu ya da olumsuz bir anlam taşımadan soluk soluk bakınıyordu. Birer organdı onlar artık. Mekanik birer organ... İşte bu duygusuzluğa dayanamıyordum. Ama biliyordum ki duygularım geri dönerlerse beni öldürecekler. Sadece bir hayvanın yaşama içgüdüsü kadarını taşıyordum. Tek amacım vardı, ölmemeye çalışmak. Çünkü ölüm kolay, acısız, belki de bir kaçış, kurtuluş, çare ya da her şeydi. Çünkü artık ne isteğim ne duygularım ne de gücüm vardı. Ölmek, büyülü bir sözcük gibi yanı başımda benimle birlikte soluk alıp veriyor, karabasan düşlerimde bir sevgili gibi bana sarılıyor, onunla mutlu olacağıma dair binbir sözler fısıldıyordu. Bütün bunlar içimde bulanık bir nehir gibi çağıltısız akarken beni alıkoyan tek şey annem ve babamın daha fazla üzüleceğini bilmekti. Karşı koyuyordum. Bu direnç olanca gücümü emip beni tüketiyor, bulutlarla sarılmış derin uykuların kucağına kendimi teslim ediveriyordum.

Evimde geçirdiğim ilk geceyi, canlı olup olmadığından emin olamadığım eski ben'in cansızlaşmış varlığını mezara koyarak ve ağlama yetisini yitirmiş kuru gözlerle karanlığa aciz aciz bakarak geçirdim. Eski ben'le birlikte masalsı, buram buram efsane tüten, ateşi bir ormanı tutuşturabilecek sevdayı da gömdüm. Anılarını da annemin gül ağacı, sabun, naftalin kokan oymalı sandığına, ipek bohçalara sararak kaldırdım. Artık ne kokularını ne ışıklarını ne de coşkun seslerini duymak istiyordum.

Ben kendimi öldürdüm.

Ne ben ne de başkaları... Kimse bir damla gözyaşı dökmedi ardımdan. Çünkü hiç kimse bilmedi benden başka. Bana o günlerden birkaç tanımlayamadığım şey kaldı. Artık üşümüyordum. Yaralansam ya da hastalansam bile hiç acı duymuyordum. En beteri de kimseleri sevemiyordum. Sevme yetimi yitirmiştim.

Bir de kayboluyordum sık sık. En çok bildiğimi düşündüğüm bir sokakta ansızın kalakalıyordum. Birden her yer ve herkes yabancı oluyordu. Bir başka zaman kesitinde, kimsesiz ve çaresizce donuveriyordum.

Ertesi gün hiçbir şey olmamış gibi ürkek ürkek yeni hayatıma başladım. Günü ev içinde geçiriyordum. Eve "Geçmiş olsun!.." demeye gelenler oluyordu. Çevrede kaza geçirdiğim haberi yayılmıştı. Ancak insanlar eskisi gibi pek sokulgan ve sıcak değillerdi. Çünkü adımın önüne ve ardına korkutucu bazı sıfatlar yapışmıştı. "Devrimci" demiyorlardı. Söylenenlerin en iyisi "Komünist" olduğumdu. En çok eşkıya diye nitelendiriliyordum.

Bir daha hiçbir işe yaramadım.

Ama Shangri-La gezisine beni götüren o arkadaşım çok işe yaradı. Büyük bir şirket kurdu. Her yerde göz önündeydi. Geçmişindeki devrimci macerasını ancak işine yarayacağı zamanlarda dillendiriyordu. Politikaya sağdan giriş yaptı, bakan oldu. Şaşılası kıvrılmalarla her dönemde gündemde kaldı ve kalmakta hâlâ...

ULUMAK!..

ŞUBAT/MART, 1968

Geçirdiğim ağır zatürrenin etkilerinden biri olan halsizliğim geçmişti. Yine de gündüzleri sokağa çıkmak, kimseyle karşılaşmak istemiyordum. Babamın tedavisi sürüyordu. Zaman zaman hastaneye yatması gerekiyordu. Çok zayıflamıştı, annem eskiden olduğu gibi güçlü değildi. O da çökmüşe benziyordu. Bir an önce kendime de onlara da yararlı olabilmem için güçlenmem gerekiyordu.

O ak geceden ve karanlık günden bu yana aylar geçmişti. Annem artık ablam da İstanbul'a atandığı için taşınmamıza bir engel kalmadığını söylüyor ancak babamın biraz toparlanmasını beklememiz gerektiğini ekliyordu. Ama bunları pek de inanarak söylemiyor gibiydi. Onun benimle çok şeyler konuşmak istediğini, aslında konuşmasa da iletebileceğini biliyordum. Her ikimiz de bunu yapamıyorduk. Çünkü kalın bir sis perdesi, onun bana ulaşmasını engelliyor, belki de yapacağı serzeniş ötesi söylemlerinin esnek bir duvara çarpmasına neden oluyordu. Bir başka engel daha vardı. Yeşil gözlü doktor... Akşamları sık sık bize geliyor, babamla ilgileniyor, hastalığın seyrini izliyordu. Bütün bunlardan başka annemi bir odaya çekiyor, onunla uzun uzun konuşuyor, sanırım yatıştırıyordu. Şöyle anlıyordum; o gittikten sonra annem bana sarılıyor, yanaklarımdan öperek şunları söylüyordu.

- Ah benim güzel kızım, sen bana bakma. Bazen öyle söyleniyorum ama ne yaparsın. Hastalık bu, geldi babanı buldu. Sen de böyle olunca dayanamıyorum. Bu yüzden sana karşı sabırlı olamıyorum. Sen bana aldırma!..

Babam uzandığı yerden anneme kötü kötü bakıyordu.

- Rahat bırak kızı hanım, onun ruhu muazzep, diyordu.

O dönemde gece sokağa çıkmaya başladım. Annem engel olmaya çalıştıysa da yeşil gözlü doktor imdada yetişti. Beni bırakmalıydı, fiziksel aktivitelerin bana yararlı olacağı kesindi. Bir tek şartı vardı. Sokağa çıkmak istediğim zaman ona telefon etmeliydim. Benimle birlikte o da yürüyüşe katılmalıydı. Oysa ben yalnız olmak istiyordum. Ama başka çarem yoktu. Birkaç kez birlikte çıktık. Kentin karanlık sokaklarında uzun uzun yürüdük. Özellikle sessiz olmasını benim konuşmak isteğimin olmamasına bağladım. Çünkü yalnız nasılsam öyle hissetmemi sağlamaya çalışıyordu. Zaman zaman onu unuttuğum da oluyordu. Uzun ve hızlı adımlarıma kolaylıkla uyum sağlıyor, tökezlediğim anda yanımda olduğunu, dirseğimden tuttuğunda anlıyordum. Yine de bana yetmiyordu. İstiyordum ki şöyle yapayalnız bir kurt gibi sokaklarda uluya uluya dolaşayım. Neden böyle istediğimi de anlıyor değildim. İçimden ulumak isteği geliyordu. Olanca gücüm, sesim, soluğumla ulumak... Bir şeylere, birilerine, dağlara, ovalara karşı alabildiğince, hayvanca, delice ulumak... Bunu nasıl söyleyebilirdim ki...

Doktorun bazen hastanede nöbetçi kaldığını biliyordum. Özellikle öyle bir geceyi seçtim. Anneme sadece bir blok öteye kadar gidip geleceğimi söyleyerek evden çıktım. Zamanı iyi kullanmak için koşarak ara sokağa daldım. Kendimi kentin mezarlığında buluverdim. En iyisi orasıydı. İnsanlar yoktu en azından. Fakat istediğimi yapamadım. Birkaç kez ürkek ürkek "Uuuu!.." dedimse de olmadı. Yatanları rahatsız etmekten korktum. Öylece geri döndüm. Ancak bu çıkış bir işime yaradı. Annem bir blok çevresinde dönüp geldiğimi görünce gece çıkışlarıma karşı çıkmamaya başladı. Ben de geceleri mezarlığa gitmeyi âdet edindim. Orada yatanlarla ortak bir yanım vardı. Ben de ölmüştüm ama soluk alıp veren, yürüyüp hareket edebilen bir ölüydüm. Onlar da karşı çıkmadılar, beni sessizce kabullendiler.

Bu çıkışlardan birinde karşılaştım Hüseyin'le. Bana sitem etmeye kalktı, ben de ona bağırdım. Sonunda ikimiz de bir sokak

lambasının ışığında birbirimizin yüzüne deli deli bakarken kalakaldık. Sonra her ikimiz de karanlık sokaklara daldık. Hüseyin, sırların kolayca açılabildiği bir insandı. Delice, çılgınca, artık her neyse, içimdeki patlamaların dışıma bir uluma isteği olarak çıkmaya çalıştığını ona kısaca anlattım. Yargılamayacağını seziyordum, öyle de oldu. Beni bir gün dağlara götürmek istediğini söyledi. Çok sevindim. Sözleştik, gelip beni alacaktı. Ancak bu durumu anneme nasıl açıklayabilecektim, bunu bilemiyordum.

- Anne beni anlamaya çalışmanı isteyemem senden. Şunu söyleyebilirim ancak... İçimde bir zehir var. Onu dışarıya akıtmak için elimden geleni yapmaya çalışıyorum ama olmuyor.

- O zaman anlat. Hiç konuşmuyorsun. Anana anlat. Birine anlat. Dök zehrini...

- Anne anlatamıyorum. Söze getirirsem canlanıp beni boğar diye korkuyorum. Sözsüzce sadece bağırmak istiyorum. Geçenlerde bir arkadaşıma rastladım. Onunla biraz dolaştık. Fazla konuşmadık ama ben ağladım anne... Bu bana çok iyi geldi. Beni biraz uzaklara götürmek istiyor. Ondan bana hiçbir zarar gelmez anne, güven bana. Ne olur yardım et!.. Biraz uzaklaşayım buradan... Belki zehrim bir yol bulur akar dışarıya...

Konuşmamın sonuna doğru sesim kısılmaya, soluk borum daralmaya başladı. Boğazımın içindeki ve dışındaki ne kadar kas varsa hepsi uzuyor, şişiyor, daralıyor, soluk almamı engelliyordu. Bir astım hastası gibi ıslık sesi çıkarmaya başladım. Yine de konuşmaya çalışıyordum ki annem ansızın ayağa kalktı.

- Dur!.. Kızım Allah aşkına sus!.. Boğulacaksın. Anladım seni... Git istediğin yere... Ne istiyorsan yap. Yeter ki geriye döneceğini bileyim.

Ona döneceğimi söyleyemedim. Yalnızca başımı salladım. Çünkü konuşamıyordum. Güçlü bir çift el boğazımı sıkıyordu.

EŞKIYA DAĞDA GEZER

NİSAN, 1968

Hüseyin'le birlikte, ellerimizde birer çantayla geçen yaz geldiğimiz dağlara tırmanıyorduk. Daha yükseklerdeki bir mağaraya gidiyorduk. O önceden hazırlık yapmıştı. Geceyi dağa yaslanmış bir köy evinde geçirmiş, sabah erkenden dağlara vurmuştuk. Bütün bunların hiçbiri bana delice bir macera gibi gelmiyor, olması gereken en uygun bir durum kadar olağan görünüyordu. Hava pek de baharın başı gibi değildi. Aşağıdaki ovadan geçerken çiçeğe durmuş ağaçları görmüştüm ama dağlara asılmaya başladığımızda keskin güneş ışıklarına karşın ince bir ayazın ellerimi ve yüzümü ısırmaya başladığını duyumsuyordum. Bu durum garip bir şeye neden oluyordu. Dışarıdan gelen bir uyarıyı alma, hissetme ve karşı tepkiyi verme güdülerim canlanıyordu. Yokuş giderek dikleşiyor, zaman zaman yürümek değil tırmanmak gerekiyordu. Ağaçlar azalmıştı. Tek tük bazı ağaççıklar, kayaların arasından yükseliyor, nasıl olup da yaşayabildiklerine şaşıp kalıyordum. Dirençli, kısa boylu, sert kalın kabuklu, yaprağı ve gösterişi olmayan güçlü ağaçlardı. Tıpkı Hüseyin'e benziyorlardı.

Köylerin yanından geçerken havaya dalga dalga yayılan odun dumanlarının kokusunu derin derin içime çekmiştim. Arada bir ekmek kokusu da almıştım. Çok hoşuma gitmişti. Ancak dağlara karıştığımızda kokular farklılaştı. Hiç bilmediğim, duymadığım kokularla karşılaştım. Hafif, ıtırlı bir yanık kokusu geliyordu. Dağın öte yüzünde bir yangın mı vardı? Hüseyin yanıtladı beni. Çünkü Mart sonu güneşi, ısıtmasa da çok güçlü olduğundan kayaların parlak yüzeylerinden yansıyıp

bazı bitkileri kendiliğinden tutuştururmuş. Bu yüzden dağlar yanık yanık kokarmış. Yangın çıkmazmış, çünkü pek her şeyi tutuşturacak kadar güçlü alev olmaz, pusun nemi ise her şeyi ıslak tuttuğundan sadece tüter dururmuş.

Dağların kokusunu içime doldura doldura tırmandım. Uzun zamandır kullanmadığım kaslarım ağrımaya, bana direnmeye başladılar. Sonunda önünde ev yapılabilecek kadar düzlük olan bir mağaraya geldik. Düzlüğün hemen altı neredeyse uçurumdu. Köyler küçücük görünüyordu. Tarlaların, bahçelerin düzgün sınırlarla ayrımı net olarak seçiliyordu. Ovada bazı yerlere, özellikle yamaçlara ya da çukur bölgelere tutunup kalmış inatçı sisler vardı. Biz tepede, hepsini görebildiğimiz bir noktada kendimizi yarı tanrı gibi hissedercesine aşağılara bakarak dolaşıyorduk.

- Hadi gel, mağaraya gidelim. Ateş yakacağız. Azığımız var. Çay da demleriz. Bana yardım et, dedi Hüseyin...

Mağaraya çıktık. İkimizin de birlikte girebileceği büyüklükte bir açıklıktan girdik. İçerisi bir oda gibiydi. Tavanda açılan bir başka yarıktan güneş ışınları birer kılıç gibi mağara zeminine saplanıyordu. Yarığın tam altında eskiden beridir ateş yakılmış olduğu belli olan yerde çalı çırpı ve odun kümesi düzgünce çatılmıştı. Hüseyin ateşi tutuşturuverdi. Bu mağaranın çobanların uğrağı olan bir yer olduğunu söyledi. Üçayaklı bir sacayağını ateşin üstüne yerleştirdi. Üzerine de çinko yüzeyi neredeyse kararmış, maviliğini yitirmiş bir çaydanlık koydu. Çaydanlıktaki su fokurdamaya başlayınca ucuna çengel takılmış bir sopayla sapından tutarak kenarda biriktirdiği sıcak küllerin üzerine yerleştirdi ve içine çay attı.

- Birazdan çayımız demlenir. Bir çıkın dolusu köy ekmeğimiz ve yeterince peynirimiz ile sucuğumuz var. Yeriz birlikte... Suyu ise şuradan alabiliriz. Susadın mı?

Mağaranın dibindeki asılmış battaniyeyi gösteriyordu. Ucunu kaldırdığımda derinlere giden bir çatlak gördüm. Birkaç dikit ve sarkıt vardı. Bazı sarkıtların altı düzeltilmiş, üzerine bardaklar konmuştu. Damlayan sular bardakları dolduruyordu. Bir tanesini alıp tadına baktım, tuhaf bir tadı vardı.

Çayımızı içtik, dal parçalarının ucuna sucukları takarak ateşe tutup yağları damlarken aceleyle yufka ekmeklerimizin içine sararak yedik. Fazla konuşmadık. Sıradan şeylerden söz ettik. Hüseyin daha çok dağ yaşamından ipuçları verdi.

Sonra dışarıya çıktık. Birlikte biraz oturduk. Ne kadar sessiz bir yer olduğunu söyledim. O karşı çıktı. Hiç de sessiz bir yer değildi. Kulaklarım kentli olduğundan duymuyordum. Önce rüzgârın sesini dinlemeli, dağlarla rüzgâr konuşurken onları dinlemeliydim. Hangi yamaç karşılık veriyor, hangi vadi ıslık çalıyor ayırt edebilirsem yönümü bile kestirebilirdim. Örneğin biraz ötede bir tavşan vardı. Bir hopluyor, kendi sesinin duyulup duyulmadığını anlamak için biraz bekliyor, sonra bir daha hopluyordu. Küçük taşlar, aralarından bazı sürüngenler geçerken yer değiştirip şıkırdıyordu. Hayvanın büyüklüğü bu sesi tanımakla anlaşılabiliyordu. Korkmamalıydım. Küçük kertenkeleler vardı çevrede... Eğer büyük bir hayvan olsa bu küçük hayvanlar birer taş gibi sessiz olurlardı. Onların küçük sesleri her şeyin yolunda olduğuna birer işaretti. Yeter ki duymayı ve tanımayı sağlayacak zamanım olsun.

Üstelik gece bile olsa ayın ışığı her yeri pırıl pırıl aydınlatırdı. O da olmazsa zaman içinde gözlerimiz atalarımızdan kalma keskinliğini yeniden kazanır, yıldız ışıltısında her yeri görebilirdik. Aşırı ışıklı ve gürültülü ortamlarda yaşamak, kısa erimli yerlere bakmak zorunda olmak bizleri bir parça kör ve sağır yapmıştı. Gündelik yaşamın küçük amaçlarla ve isteklerle körelmesi yüzünden de insansı duyarlılıklarımız da törpülenmişti. İşte dağlar, insana bu yitirdiği yetilerini yeniden kazandırıyordu. Bu yüzden dağları seviyordu. Tam da bu yüzden beni buralara getirmişti. Bu dağların gümbürtüsü –evet duyuyordum artık– beni kendime getirecekti.

Soğuk bir yel geldi, bedenlerimizi yaladı, ansızın bulutun kendisini görmemizle birlikte yağmurun içinde kalıverdik. Mağaraya koştuk. Hüseyin eline bir kitap aldı, uzandı. Alev dilimleri mağaranın biçimsiz duvarlarında oynaşıyor, eğiliyor, bükülüyordu. Onları izliyordum. Gerideki asılı battaniyenin ardındaki su damlalarının bardaklara düşerken çıkardığı pıtırtı-

ları duyabiliyordum. Çok garip bir durumdaydım. Neden buradaydım? Niçin gelmiştim? Bu yaptığım doğru bir şey miydi? Deliriyor muydum ne? Yine de içten içe bana huzur veren sessizliğin gümbürtüsünü, yağmurun kayaları döven sesini dinleyebiliyordum. Hüseyin uyukluyordu.

Ateşi yedeklerken hiçbir şey sezemedim. Sarkıttan süzülerek dolan bardağı alıp suyu yavaş yavaş yudumlarken de hiçbir şey olmadı. Bir ara uyukladım sanıyorum. Ne kadar zaman geçti, bilemiyorum. Ya uyuyordum ya da rüya görüyordum ki bir değişiklik olduğunu sezinledim. Sanki hayat birdenbire durmuş, zaman donmuş, soluk ışıklı beyaz bir gece başlamış gibiydi. Dışarıdan gelebilecek herhangi bir sesi duymaya çalıştım. Dağların uğultusu kesilmiş, yağmurun tıpırtıları durmuş, mağaranın görünen ağzı kaskatı bir beyazlıkla kapanmıştı. Ayağa kalkıp mağaranın girişine gittim. Elimi beyazlığa uzattım, elim kayboldu, ansızın ürkerek çektim, elim yine bana kavuştu. Bu beyazlığın sis olduğunu anlamıştım ve artık ürkmüyordum. Ama bu kez onun içine dalıp kaybolmak isteğiyle boğuşuyordum. Hüseyin'den yana baktım. Kitabı göğsünün üstündeydi, uyuyordu. Yavaşça dışarıya süzüldüm. Beyazlığın içine daldım ve kayboldum. Böylece kayboluvermek ne kolaydı. Hayatımda kimse kalmamıştı. Ben bile kalmamıştım. Ara sıra ayağıma taşlar takılmasa, düşüp ellerimle hissetmesem, yeryüzünün de kaybolduğunu sanacaktım. Ölmek böyle bir şeyse ne güzeldi! Ne öncem vardı acıtacak ne de sonram vardı sorgulanacak... Beyazlığın ta yüreğine, tökezleyerek, düşerek kalkarak ve her şeyi ardımda bırakarak gitmeye, yokluğa ulaşmaya çalışıyordum.

Önce soluğum kesildi. Sonsuza kadar süreceğini sandığım kuru bir hıçkırık tuttu. Boğazım beni öldürmek ister gibi buruluyor, acıyor, aralarından bir yudum havanın geçmesine izin vermiyordu. İçimden dalga dalga yükselen öfkeye, beni tutsak eden kinin şiddetine, kavurarak gelen acıya dayanamıyordum.

Soluk alabilmek için ağzımı görünmeyen gökyüzüne çevirdim. Olanca gücümle haykırmak istedim. Yapamadım çünkü fışkıra fışkıra kusmaya başlamıştım. Gözlerimden yaşlar boşanıyordu. Burnumdan, ağzımdan sürekli fışkıran kusma, karnımı

şiddetle kasıyor, iki büklüm oluyor, soluk alamıyordum. Sonunda arkamdan birisi bana sarıldı, sertçe çekti. Ansızın boğazımdan aşağıya havanın gidişini hissettim. Soluk alabiliyordum artık. Kararan gözlerim de ışığı sezmeye başlamıştı. Arkamdaki kişi yavaş yavaş beni geriye doğru çekti.

- Bırak beni, diye haykırmaya başladım.

- Bırak diyorum sana...

Yerde oturuyor, ağzıma ne gelirse söylüyordum. O güne kadar duyduğum, duyarken bile utandığım ne kadar küfür varsa hepsini sıralıyordum. Yere düşerek oturduğumda arkamdaki beni bıraktı ve uzaklaştı. Artık deliliğimle baş başaydım. Sesim giderek incelip çığlığa dönüşmeye başladı. Soluğum tükeninceye dek göremediğim dağlara karşı bağırdım, dağlar cılız karşılıklar veriyordu. Susup onları dinliyordum. Yeniden bağırıyordum, dinliyordum. Sonunda deli gibi ağlamaya başladım. Bir daha ağzıma almayacağım sevdiğimin adını haykırıyordum. Ömrüm boyunca bana yetecek kadar adını birçok kez bağıra bağıra söyledim. Ona hasretimi anlattım. Onsuz geçecek bir ömrü göze almanın bana çok acı verdiğini söyledim. Sesim yavaş yavaş kısıldı. Sessizleştiğimden hemen sonra Hüseyin'in bağırdığını duydum.

- Sakın kıpırdama! Olduğun yerde kal. Yönünü bulamazsın. Ben senin yanına geleceğim.

Hiçbir şey görmüyordum. Gözlerimi olanca gücüyle açsam da bir karış ötemde tuttuğum elimi bile zor seçiyordum. Oturduğum yerden biraz ötede bir hışırtı duydum, ardından bir el dizime dokundu.

- Hah! Buradasın işte. Hiç kıpırdama, bana elini ver ki önün nerede, arkan nerede bileyim.

Elleriyle bana dokuna dokuna yanıma dikkatle oturdu.

Şimdi bekleyeceğiz, bu sis yolcudur. Birazdan geçer. Geçmesi uzun sürerse seni mağaraya kadar sürükleyeceğim. Sakın korkma...

Bir şeyleri seyrederek sessizce oturmak kolaydı. Ama bu sisli havada, insanın yanı başında eğer birisi varsa ama onu

göremiyorsa garip ve gereksiz konuşmalarla bu anlamsızlığa bir çözüm arıyor, yenmeye çalışıyordu. Omuzlarımız birbirine dokunuyordu. O dokunma da olmasa yalnızlık somut bir şey oluyor, nesnesiz, bıçak kesmez beyaz bir körlüğe dönüşüyordu. Öncesiz, sonrasızlarıma dönüşmüştü her şey... Ansızın konuştum. Hani benden önce düşünüp benden önce harekete geçen içimdeki şey şöyle dedi:

- Hüseyin, ölmemeye karar verdim. Yaşayacağım ama bu ölmekten daha zor olacak inan bana...

- Kim bilir neler yaşadın da bu denli kendinden vazgeçtin, anlıyorum ama bu kararın doğru. Çünkü sadece kendimize ait değiliz. Sen güçlüsün, yaşamayı, yararlı olarak yaşamayı becerebilirsin. Buna inanıyorum.

- Ben sevdim Hüseyin... Çok sevdim ama ona bir zarar gelecek diye vazgeçtim.

- Anlamıştım senin bir sevdaya tutulduğunu... Gözlerin yazın dalgın bakıyordu her şeye... Hep çevrende birini aranmaktaydın.

- Elimden geldiği kadar direndim Hüseyin ama daha fazla direnemeyeceğim bir noktaya gelirsem ona zarar verebilme tehlikesini sezdim. Bu zayıflığımı fark edince kendimden nefret ettim. Kendime katlanamadım. Tek çare onu bir daha görmemekti. Ama bunu ona açıklayamazdım. Hele böyle darmadağınık karşısına çıkmayı göze alamadım.

- Senin hiçbir şeyin yok. Eskisinden çok değil, biraz farklısın o kadar. Zamanla bu da geçer. Eğer karşısına çıkıp her ne ise durumu açıkladığında sana farklı davransaydı daha çok yaralanırdın. Nasıl biri? Yiğit mi?

- Yiğit, tam bir yiğit ama biraz deli... Kınında duramayan bir hançer gibi...

- Ben seni anladım, ona yol açıyorsun sen... Diken olup yüreğine batmak istemiyorsun. Ancak böyle sessizce, hiçbir şey söylemeden ortadan yitersen, çıkarılıp atılacak bir diken değil, delip geçen bir hançer olursun. Değme yiğit katlanamaz buna... Bunu da düşündün mü?

- Düşündüm ama delirmesinden korktum.

- Şimdi bir korkak gibi davranıyorsun ama sen korkak değilsin biliyorum. Er ya da geç bu dikeni o yiğidin yüreğinden sen söküp alacaksın. Yalansız dolansız...

- Evet...

Sis ansızın güneşin solgun sarılığına bulanıp bizden uzaklaştığında omuz omuza kalakaldık. Birbirimizin yüzüne bakamıyorduk. Uzun zamandır ilk kez biriyle derinliğine bir konuşma yapmış, kendimi sise anlatır ve yanıt alır gibi hissetmiştim. Sanki Hüseyin'le konuşmamıştım. Sis benimle konuşmuştu. Ona bir şeycikler dememiştim. O da bir şeycikler duymamıştı. Her ikimizin de oturduğu yer, uçuruma beş adım kadar yakındı. Hüseyin bunu görünce birden ayağa kalktı.

- Bir daha uçuruma bu kadar yakın gelme. Hazırlanalım, güneş batmadan yola çıkacağız.

Biraz daha yalnız kalmayı istedim. Mağaranın girişinin önünde oturdum. O eşyalarımızı toparlamak için içeriye girdi. Ben ise bu kez sevdamı dağlara, yamaçlara, gökyüzüne, aşağıdaki ovalara, bulutlara fısıldadım. Sırrımı saklamalarını diledim. Onlardan sevdiğimi gözetmelerini istedim. Onun düşmanları çoktu. Her çalı dibinde, her sokak köşesinde onu öldürmek isteyen düşmanlarından, her an ihanete hazır kıskanç hainlerden korumalarını diledim. Kendime de hayata dayanmak için güç istedim. Yaşlı annem ve babamın acılarına daha duyarlı olabilmek, benim onlara yaşattığım acıların izlerini yüreklerinden silebilmek için bildiğim her kutsala seslendim. Yalvardım, yakardım ve sonunda sustum. O kadar uzun süre sustum ki dağlar artık bu gürültücü, münasebetsiz konuğun gittiğini sanıp kendi gümbürtülerini rahatça salabildiler. Birazdan ortalık öylesine saydamlaştı ki sanki bu dağlarda hiç sis olmazmış, bulutlar da başka bir dünyadan gelip geçmişler gibi güneş açıverdi.

Gün batmadan yola çıktık. Geceye doğru evimin kapısına kadar getirdi Hüseyin. Yol boyu çok az konuştuk. Gündüz sisin içinde yaşattığım kargaşa yüzünden utanıyor, yüzüne bakamıyordum önceleri. Sanırım utancımı sezinledi, bu kadar güçlü

duygularım olduğu için hem şanslı hem de şanssız olduğumu söyledi. Ona göre ben güçlüydüm. Öylesine güçlüydüm ki her biri beni benden koparacak güçlü duygulara karşı gelmiş, onlarla savaşmış ve yenmiştim. Kararlar almış, onları pekiştirmiş ve hayata yeniden asılmayı becermiştim. Adını öğrendiği sevdiğimle birlikte yaşadığımız sevdanın artık dağlara bildirildiğini, yüzyıllarca o dağlarda bu sevdanın yankılanıp duracağını söyledi. Böylesi bir sevdayı insan ancak hayal edebilirdi. Çünkü masalsı sevdalar da hayatımızdan dağlar kadar uzaklaşmış, bizi fakirleştirmişti. Ona göre uzun sayılabilecek kadar konuştuktan sonra duraklayıp yüzüme baktı.

- Utanma bundan. Sevda yaşayan bir insan kutlu sayılır bizim oralarda... Siz çok şanslısınız. Söylemem gerekli değil biliyorum ama elbette sırrını koruyacağım. Ama bir şekilde ona ulaş. Yüzünle değilse bile nefesinle, sesinle ulaş. Onu terk etmediğini söyle... Çıkar o dikeni yüreğinden... Söz ver bana...

Nasıl yapabileceğimi bilmiyordum ama yeniden ona söz verdim.

Hüseyin'i bir daha hiç görmedim. Dikeni çıkaran da ben olmadım.

BİTİŞ'TEN BAŞLANGICA

Dağlar sanki yeni bir kimlik bağışlamıştı bana. Çevreyle daha ilgili ve sorumluluklarını yerine getirmeye çalışan biri gibi davranıyordum. Babamı sanki ilk kez görüyordum. Kafası ufalmış, bacakları incelmiş, gözlerindeki ışıklı, canlı bakışlar yerini yorgun, güçsüz, hatta durumundan utanç duyan yenik bakışlara terk edivermişti. O, benim yüzüme doğrudan doğruya bakabilmeye, ben de onu hasta görmeye alışmaya çalışıyorduk. Geceler hâlâ koyu bir unutmuşluğun, dalgın, bulutlara sarılmış uykuların beşiğinde geçiyor olsa da onun sancıdan inlediğini duyar duymaz odasına koşuveriyordum. Ne kadar acı çekse de beni ayakta ve olaylarla ilgileniyor görmek onu mutlu ediyordu. Ama annem hiçbir duruma kanmıyordu. Çabamı anlıyor ama bu çabanın beni ne kadar yorduğunu da görüyor ve yeniden hiçbir şeyle ilgilenmez noktaya kayıvereceğimden kaygı duyuyordu. Aynı kaygıyı ben de yaşıyordum. Zaman zaman beni tutsak eden dağdaki sisten daha kalın, daha karanlık bir pusun içine girebileceğimi sezdiğimde, yorucu çabam ağırlaşmaya başlıyordu. Tam o anlarda yeşil gözlü doktor nasılsa kendiliğinden evimizde, yanı başımızda bulunuveriyor, sevecenliğini abartmadan, sevgisiyle bunaltmadan elini uzatıyordu.

Tutuyordum elini... Çünkü bir uçurumun kenarında duruyorken ve bilinmezliğe adım atmanın doğru olup olmadığını düşünürken başım döndüğünde tutunabileceğim yerdeydi. Ben kendimi sevmezken o beni seviyordu. Bana ve çevremdeki her insana yetecek kadar geniş, sıcak, kuşatıcı bir sevgisi vardı. Beni benden almıyordu, bana katılıyordu.

Baharın her yeri ve her şeyi kendi rengi, kokusu ve soluğuna alıştırıp gelmeye başladığı günlerde yeşil gözlü doktorla yaptığımız uzun yürüyüşlerden birindeydik. Bir kır yolunda, meyveye durmak için açtıkları narin çiçeklerini çoktan beyaz yağmur damlaları gibi toprağa yağdırmış, yeşilleri taptaze ağaçların altında yürüyorduk. Ne bahar ne de gelmekte olan yaz beni mutlu ediyordu. Çünkü mutlu olmayı, duygulanmayı unutmuştum. Anımsamamayı becersem de anılarımın çoğunlukla kar, yağmur ve ayazla iç içe olduğunu sezinliyor, sanki kışın çekilip gidişinden bir terk edilme duygusu ediniyor, beni ben yapan her şeyden daha da uzaklaşıyor, taşıdığım gizli umutları yitiriyor olma hüzünlerini çoğaltıyordum çoğaltmasına ama artık iyileşme yolunda olduğumu da biliyordum. Salt yaşayabilmek için gerekli işlevleri yerine getirebildiğim bugünlerde, içimden fırlayacağından ürktüğüm kuduz öfkeyi evcilleştirme başarısı yalnız benim değildi. Daha çok onundu.

Dönüp ona baktım. Önündeki yola bakarak, çevreyi kontrol ederek ve güzelliklerin hiçbirini öksüz bırakmayarak yürüyordu. Adımlarını yere güçlü basıyor, kavgasının hırçın ağırlığı bedenini gerilmiş bir yaya dönüştürmüyordu. Ona baktığımı hissetti ve bana döndü. Sanırım bakışlarımda değişen bir şeyin farkına vardı. Gözlerinde beliren soruyu yine de söze dökmedi. Uzanıp elini tuttum, daha da çok şaşırdı.

- Sana hiç teşekkür etmedim değil mi?

Gözlerinde oluşan düş kırıklığını görmemem için başını öte yana çeviriverdiğinde bir yanlışlık yaptığımı anladım. Bir süre sustu ve sonra renksiz bir sesle konuşmaya başladı.

- Her şeyi söyle ama bunu yapma. Bu yüzden elimi tutmaya kalkma, bana teşekkür etme. Sevginin hiçbir karşılığı olmaz. Ben seni severken sana sormadım, sen de benden hiçbir şey istemedin. Borç para vermedim ben... Hiçbir alacağım yok. Senin de borcun yok. Benimle birlikteyken kendini bir bedel ödemek zorunda hissediyorsan hemen yanından uzaklaşırım. Zaten askerliğim bitiyor. Yaz sonunda döneceğim İstanbul'a... Beni görmen de gerekmez, araman da... Ben de seni aramam.

Başımı önüme eğdim, utanmıştım. Bir an için onun alıştığım varlığının yanımda olmayacağını, sesini telefonda duyamayacağımı düşündüm. Ansızın kimsesiz kalıverdiğimi fark ettim. O, benim için hiç sezdirmeden, hiç ürkütmeden çok önemli biri oluvermişti. Yalnızca ateşimi düşürmek için kompres yaptığı, bulutlara sarınıp kör kuyuların diplerine çekilirken, elimden tutup aydınlığa çektiği, annemle babama en zor günlerinde elini uzatıp yalnızlıklarını, acılarını unutturmaya çalıştığı için önemli değildi. Şu kasırga sonrası deli yağmurlara benzeyen hüzne dönüşmüş günlerimde yanı başımda, benim hüznümü kendi hüznü sayıp besbelli ki acı çektiği halde saygı duyduğu, bir kez bile durumdan faydalanmaya kalkışmadığı için, neşesi, duyarlığı, dürüstlüğü ve hiçbir zaman sırnaşmayan kararlı sevgisinin gücüyle hepimizi yeniden hayata katmayı başardığı için önemliydi.

Aradan birkaç gün geçecek, kendimle uzun uzun tartışacak, onu sevmenin yollarını arayacaktım. Ancak sevmek, istenirse gelecek, istenmezse geri çevrilecek gibi bir şey değildi. Pek yaşananlarla da ilgili değildi.

Askerliği bitmişti. Veda etmek için geldi. Onu kapıdan uğurladım. Ne gözlerinde ne de sesinde bir sitem, bir bekleyiş izi vardı. Onca birlikte geçirilen zamandan sonra uzanıp yanaklarından öpmekte bir sakınca görmedim. Dostlukla sırtımı okşadı. Gözlerime gülümseyerek içten bir sevgiyle baktı. Hızla merdivenlerden indi. Balkona çıktım, ardından el sallamak istiyordum. O çevik, sağlam adımlarla asker cipine yürüdü, hiç yukarıya bakmadı. Belki onu balkondan uğurlayacağımı düşünmemişti ya da başka bir şey...

Cip hızla köşeyi döndü ve o hayatımdan çıkıverdi. Yani o kadar kolayca oldu ayrılık. Omuzlarıma hiçbir yük yüklemeden, beni minnetin ağırlığıyla ezmeden, gözleri ve her şeyiyle gülümseyerek hayatımdan çekilivermişti. Babam ve annem salonda oturuyorlardı. Onları görmekten çekiniyordum. Yüzüme bakarlarken kendimi acımasız, değerbilmez biri gibi hissedeceğimden korkuyordum ki seslendi annem...

- Gelsene içeriye, ne dolaşıp duruyorsun öyle deli danalar gibi...

İçinde yük barındırmayan yumuşak sesi bana cesaret verdi. Yanlarına gittim. İkisi de sakindi ve konuşmaları sıradan ve doğaldı. Babam yatağında uzanıyor, annem sebze ayıklıyordu. Ona dair tek bir cümle geçti ardından...

- Ne adamdı ama... Adam gibi adam... Demek ki hâlâ bu dünyada böylesi adamlar varmış. Allah yolunu açık etsin. Hadi kızım bize bir çay koy. Ona yaptığım yolluktan kalan poğaçalardan da getir.

Mutfağa gittim, ocağı yakıp çaydanlığı üzerine koydum. Her şey normal görünüyordu ama ne olduğunu sezemediğim bir sahteliğin kokusunu alıyor gibiydim. Bir tiyatro oyunu içindeydik sanki. Ansızın durakladım, anlamıştım. O, giderken bile arkasında bıraktığı benim hırpalanmamam için önlem almıştı. Annem ve babamla konuşmuş olmalıydı. Sezdirmeden babamın yüzüne baktım. Yattığı yerden uzanıp balkondaki güllerine bakmaya çalışıyordu. Gece sakin geçti. Sabah babamın odasına girdim. Beni sapsarı bir yüzle karşıladı. Bedeninin görünen yerleri de bu renkle çabucak boyanmış gibiydi. Yataktan kalkmaya çalışıyordu. Telaşla koşup doğrulmasına yardım ettim. Dağ gibi babamın bu denli küçüldüğünü anlayamamıştım o güne kadar. Kemiklerini ellerimde hissedebiliyordum. Anneme seslendim. Yapabildiğim tek şey buydu.

-Ne yapacağız şimdi? Çabuk doktoru bul... Yok, o gitti değil mi? Hastaneyi arayalım, çabuk çabuk...

Kıpırdayamıyordum. Beni dürtüklemeye başladı. Yapılacak hiçbir şeyi kavrayamıyor, duygularımın donukluğunu çözemiyor, güçsüzlüğümün, çaresizliğimin farkına vardıkça daha da hiçbir şey yapamayacak duruma doğru sürükleniyordum. Babamı kollarımda tutarak bırakmasam her şey çözülecek gibi geliyordu bana... Ama çözülmüyordu işte. Benden umudunu kesen annem, telefonun başında telaşla gözlüğünü arıyordu.

- Bir işe yaramayacaksan git komşunun kapısını çal.

Yavaşça kalktım, kapıdan çıktım. Geniş caddede koşmaya başladım. Yeşil gözlü doktorun sabah orduevinde arkadaşlarıyla

vedalaşacağını hatırlamıştım. Kapıda bir kalabalık vardı. Bağırıyordum.

- Nerede o? Gitti mi? Babama bir şeyler oluyor!..

Sonunda onu gördüm. Hızla bana doğru geldi. Çabucak bir şeyler oldu. Babam hastaneye kaldırıldı. Doktorlarla uzun görüşmeler yapıldı. Bu krizin ileride yaşanacak krizlerin ilki olduğundan başka bir şey anlamadım. Babamın sürekli bakım alması gerektiği için doktor İstanbul'a gitmekten vazgeçti. Babam hastaneden döndü. Yüzüne renk gelmişti. İyileştiğinden başka bir şey düşünemedim çünkü güçsüzlüğümün, zor durumlarda çaresiz kalmamın, böyleyken nasıl yaşayabileceğimin, babama nasıl yardımcı olacağımın sorularıyla boğuşmaktaydım. Bir yandan da bu durumdan utanç duymaktaydım. Yekinemiyordum, kalkınamıyordum, hiçbir işe yarayamıyordum. Zavallının biriydim. Sanki evde iki hasta var gibiydi. Zayıf ışıktaki silik bir gölgeydim.

Babamın olmadığı bir dünyada yaşamanın nasıl olacağını düşünmediğimi sanıyordum. Ancak alt beyin ince ince her şeyi irdeliyor, yaşayabileceğim boşluğu kaldıramayacağımı seziyor, önlemlerini alıyordu. Çevreden sezdirilen mesajları, kaygılı bakışları gördüğümde uzun, yorucu yürüyüşlere çıkıyordum. O da hep yanımdaydı. Yanımdaki varlığını artık yadırgamıyordum. Giderek alışkanlığa dönüşmeye başladığı zamanlar oluyordu. İşte o zamanlarda içsel konuşmalarım, tartışmalarım sese dönüşmeye başlıyordu. Soruyordum, ne zaman kendime ve çevreme yeterli olabilecektim? Bu güçsüzlük ne kadar sürecekti? Arkadaşı olan güzel yüzlü doktor hanım ona bir şey söylemiş miydi?

Bıkmadan anlatıyordu. Ağır bir travma yaşamıştım. Atlatabilmem için sakin, normal, bir süreç yaşamam gerekirken yeni travmalarla karşılaşıp yeniden sarsılıyordum. Babamın hastalığı hayatın normal hallerinden biriydi. Ama onu karşılamaya gücüm olmadığı da besbelliydi. Yardımını, desteğini istemiş olmam bu yüzdendi. Kaldı ki kendisi bundan hiç rahatsızlık duymuyordu. Benim yanımda olmak ona yetiyordu. Ona bakıp benim için ne anlam taşıdığını anlamak istiyordum. Soğuk ve yalnız bir gecede sıcak bir sığınak, fırtınalı bir denizde sakin bir

liman gibiydi. Ben ise yelkenleri yırtılmış, direkleri kırılmış, kurtulabilmek için hiçbir umudu kalmamış bir tekne gibi dalgalı denizlerde, koyu karanlıkta savrulup durmaktaydım. Son yürüyüşümüzde babamın hastalığı durgun bir döneme girdiği için İstanbul'a gidip ailesini görmesi gerektiğini söyledi. Birden çevremdeki boşluk büyüyüverdi. Ayağım bir yere takıldı, neredeyse yüzüstü kapaklanıveriyordum ki beni yakaladı. İşte o zaman çok normal bir şey söylüyor gibi "Evlenmemiz gerekiyor, artık kalan ömrümü seninle birlikte geçirmek istiyorum." dedi.

Eve ikimiz birlikte döndük. Verdiğim kararın doğruluğunu, yanlışlığını sorgulamıyordum hiç... Ayrılık; bütün hayatımı belirleyen, zehirleyen, öldüren bir şeydi. Bedenimde, ruhumda, yüreğimde ne kadar sevmeye ilişkin güç kırıntısı kaldıysa hepsini toplayıp ona yöneltmeye çalıştım. O, sevilmeyi çoktan hak etmişti. Onunla olmak; incitilmemek, zorlanmamak, acı çekmemek, en önemlisi hiç ayrılmamaktı. Çünkü hiçbirine katlanacak gücüm yoktu.

Eşim, mutlu olmayı hak ediyordu. Güçlü, sevecen, koruyucu ve tükenmez bir sevgisi vardı ve o sevgi bir aynadan bana yansıdı. Onunla yola çıktıktan sonra, bir kez geriye dönüş yaşadım. Bu zorlu deneyim, bana çok acı veren ama amacımız uğrunda yapmam gereken bir görevi yerine getirmem sırasında yaşandı. Ağır sınamadan geçti sevgim. Görevi üstlenmemin asıl nedeni, o yiğidin yüreğindeki dikeni çıkarmaktı. Onu yapmazsam kendi yüzüme bakamazdım bir daha. Ama beceremedim, her ikisine de ihanet edermişim gibi göründü bana...

EVLİLİK

Ansızın kararlaştırılmış, kotarılmış bir oluşum gibi gelişti evliliğimiz. Annemle babam acele ediyorlar, nişanlım bütün koşulları zorluyor, bir an önce evlilik işleminin olabilmesi için çabalıyordu. Sonunda işlemler bitti. Bana gelince neredeyse hiçbir şey yapmıyordum. Çünkü ne yapacağımı bilemeyecek kadar şaşkındım. Bu sürecin evlilikle sonuçlanmasının doğal olduğunu kabullenmekle birlikte tek sonucun ille de böyle olması gerektiğini düşünmemiştim ama onun yanı başımda olması bana iyi geliyordu. Bu yüzden hiçbir şeye karışmadan bu telaşı uzaktan izlemekle yetiniyordum. Sonunda gelinliğim bitti. İki gün sonra evlenecektim ki babam yine ağırlaştı ve hastaneye yatırıldı.

Akşamüzeri nişanlım gelerek gelinliğimi giymemi, babamı öylece ziyarete gitmemizi istedi. Çok tuhaf bir öneriydi ama hiç üstünde durmadım. İstediği gibi yaptım. Hastanenin loş ışıklı merdivenlerinden çıkarak babamın odasına girdik. Beni ayakta karşılamak istedi. Yanına oturarak babama baktım. Elini uzatıp yüzümü okşadı. Her ikimiz de durgunlaştık. Birbirimize bakakaldık. Bir şeyler söylememiz gerekiyordu ama ne o ne de ben konuşabiliyorduk. Babam sonunda nişanlıma döndü, beni dışarı çıkarmasını söyledi.

Üzerimde gelinliğimle koridorda bekliyordum. Hastalar odalarından dışarı çıkıyor, beni görünce merakla bakıyorlardı. Hemşireler önümden yere bakarak geçiyorlardı ama yine de hiçbir şey düşünemiyordum. Meğer babam ölmekteymiş. Bu durumu herkes biliyormuş ama benden gizlemişler. Babam içeride nişanlımla konuşmuş, yastığının altından çıkardığı ve

Saraybosna'dan beri yanından ayırmadığı ünlü şimendifer marka saatini ve beni ona emanet etmiş.

Çabucak bir nikâh töreni yapıldı ve kısa bir balayına çıktık. İçimde adını koyamadığım bir nedenin yarattığı sıkıntıyı duyuyordum. Yeni bir hayata uyum sağlamaya çalışmanın zorluğundan daha ağırdı yaşadığım sıkıntı. Çok önemli bir şeyleri eksik bırakmışım duygusu, beynimde bedenimde kol geziyordu. Otelde gözlerim tavana saplanmış, ellerimi yumruk yapmış, başucu komodininin üzerindeki şimendifer marka saatin *tik tak*'larını dinlerken dalmış olmalıyım.

Hiç görmediğim bir kentteydim. Geniş, etrafı ağaçlarla gölgelenmiş bir caddedeydim. Çok güzel insanlar geçiyordu çevremden. Biraz ötede taştan yapılmış bir köprü görünüyordu. Karşıda bir kahve vardı. İnsanlar ağaçların gölgelerine oturmuş sohbet ediyorlardı. O yöne daha dikkatli baktım. Babam bana el sallıyordu. Her tarafta, gece yarıları kalkıp karıştırdığı radyodan duyduğum sevgili ülkesinin dilini bilmediğim şarkıları duyuluyordu. Köprüye doğru koştum, karşıya geçmek istiyordum. Babam eliyle "Geri dön!" işareti yapıyordu. İncinip duraksıyordum. Ona seslenmeye çalıştım. "Baba ne olur ben de geleyim!" demek istiyordum ama sesim çıkmıyordu. Çırpınırken uyandım, eşim başımdaydı. Bir kâbus gördüğümü söyledi. Saçlarımı okşayıp yatıştırmaya çalışırken ansızın telefonun çalmasıyla irkildik. Babam ölmüştü. Onun anlattığı kadarıyla imgelemimde yaşattığım o köprü ve kahveleri, aradan kırk yıl geçtikten sonra gidip Saraybosna'da gördüm. Tam da anlattığı gibiydi. Saati ise hep görebileceğim bir yerde duruyor. Ara sıra kurup *tik tak*'larını duyabiliyorum.

Babamı herkesten çok severdim. O benim hayatımın kahramanı, sırlarımı paylaştığım arkadaşım, kocaman kız olduğumda bile kucağına çıkabildiğim biricik babamdı. Ara sıra düşlerimdeki taş Ermeni konaklarının boş odalarında hâlâ onu arıyorum. Sanki ölmemiş de ben onu terk etmişim, sevmediği bir kentte bırakıp onsuz İstanbul'a gelmişim gibi...

GERİYE DÖNMEK

Annem; babamın ölümü, ablamın sonunda İstanbul'a tayin edilmesi ve benim de evlenerek İstanbul'a yerleşmemden sonra artık büyüdüğümüz kentte kalmak istememiş, İstanbul'a taşınmıştı. Evimiz ise satılığa çıkarılmıştı. Bir müşteri çıkmış, annemle işlemleri gerçekleştirmek için yıllarımızı geçirdiğimiz kente gelmiştik. Gelmişken hava soğuk da olsa sütannemin yaşadığı ilçeye uğramak istemiştim. Birlikte gittik. Akşam yemeğinden sonra yakınlarımdan bir delikanlı beni bahçeye çağırdı. Büyüklerin yanında sigara içmemek için yapılan bir çağrı sandım. Bahçenin kuytu bir köşesine ilerleyen delikanlıyı izledim. Sonunda durdu, ikircikli bir hali vardı. Yemekte ara sıra tedirgin bakışları gözümden kaçmamıştı.

- Abla sana bir şey söyleyeceğim ama çok gizli, söyleyeyim mi söylemeyeyim mi, bilemiyorum. Çünkü çok tehlikeli... Sen bilirsin, devrimle ilgili...

Benden söyleyebileceği yanıtını alınca bir solukta anlattı. O buralardaydı. Dağ yolundan öte tarafa aşırılması gerekiyordu. Kaldığı köyden bu gece ilçeye getirmeliydik.* Ancak girişte bir çevirme olabilirdi. Bir araba bulabilmişlerdi ama şüpheyi çekmemek için yanımızda bir kadının bulunması iyi olurdu. Jandarma çevirirse hamile bir kadını kocasıyla ilçedeki doktora getiren köylüler olduğumuz söylenecekti. Ama yardımcı bir kadın bulamıyorlardı. Gece yola çıkılacaktı. Yardım edebilir miydim?

O burada, dediğinden sonrasını uzaklardan gelen bir uğultu eşliğinde duyabildim ancak. Başımda başlayan uyuşma, hızla

* Bu olay, 1969 Mart başında Pınarbaşı ve civarında yaşanmıştır –e.n.

bedenime, oradan bacaklarıma kadar indi. Düşmemek için ağaca yaslanarak yavaş yavaş kaydım ve yere çöktüm. Kalbim sanki ağzımda çarpıyordu. Delikanlı benim korkudan çöktüğümü sandı. Yanıma oturarak konuştu.

- Seni korkuttum abla... Kusura bakma ne olur? Ben başka çare ararım. Sen üzülme. Onu bilirsin değil mi? Kurtarmak gerek, devrim için çok önemli biri...

Bir yerleri kazıp anılarımı gömdüğümü sanıyordum. Ara sıra bir radyodan o adı duyduğumda ellerimin titrediği anlar çok olmuştu. Geçen yıllar içinde o anılar sanki başka birinin başından geçmişler gibi yokluğa karışmışlardı ya da ben öyle olduğunu sanıyordum. Arada bir rüyalarımda sınırları belirsiz biçimler görüyor, uğultulu anlaşılmaz sesler duyarak uyanıyordum. Boğazım sıkışıyor, soluk alamaz hale geliyordum. Sessizce yataktan kayıyor, derin derin soluk alabileceğim ve kimsenin beni duyamayacağı kuytular arıyordum.

Ama şimdi yakınımın söylediği "O burada!" sözleri, ansızın beynimin içinde bir fırtına estirmiş, zorlukla edinilmiş puslu bulutları dağıtmıştı. O; gözlerimin önünde olanca canlılığı, neşesi, beni kızdıran, özellikle kızdırmak için yaptığı şakalarıyla, çakan bir şimşek ve ses aralığında neredeyse karşıma dikilivermişti. Hiç beklenmedik bir sağanağa hazırlıksız yakalanmış gibiydim. Gülüşü, ışıltılı gözleri, elleriyle yüzümü kavrayıp uzun uzun bakışı... En son görüştüğümüzde yağan ilk karın altında hiç üşümeden saatlerce yürüdüğümüz, tartıştığımız, kararlar aldığımız, duygularımızın coşkusunda kahkahalarla güldüğümüz akşam saatlerinin görüntüleri birbiri ardına geliyordu. Ve ertesi gün...

Yanımdaki ağacın gövdesine tutunarak ayağa kalktım. Kuruyan boğazımı zorlayarak bana bir yemeni bulmasını istedim. Hani beyaz tülbentten büyük, kenarları pullu gelin yemenilerinden var mıydı?

- Bulurum ablam, Allah senden razı olsun!.. Olmadı çalarım yengemin sandığından...

- Bir şartım daha var, adım anılmayacak. Ben senin bir akrabanım o kadar...

- Tamam abla, sen bilirsin.

Buluşacağımız saati belirledik. Delikanlı hızla bahçe kapısından çıktı. Kendimi toparlayıncaya kadar ağacın altında durdum. İçeriye girer girmez annem bana baktı. Onun gözlerinden hiçbir şey kaçmazdı. Gece birlikte odamıza gittik, yatağa yattım. Ancak annem bir türlü yatmıyordu. Sigarasını yakmış, pencerenin önündeki sedire oturmuş, dışarıdaki ırmağın sesini dinliyor gibiydi. Gitme vakti yaklaşıyordu. Annemden kurtulmak olanaksızdı. Başka çarem kalmamıştı.

Yataktan çıktım. Anneme bir göreve gitmem gerektiğini söyledim. Sabaha karşı dönecektim. Tehlikeli değildi.

Biliyordum, o oğlanla fısır fısır konuştunuz bahçede... Yetmez mi çektiklerin... Üstelik sen artık evli barklı kadınsın. Yalnızca bunu düşün. Ya yakalanırsan, ya hapislere girersen ne olur adamın hali? Sana onca emeği geçti, kör kuyudan çıkardı seni... Yine öyle hasta olursan kim bakar sana? Gitme kızım, gitme!..

Söylediklerinin hepsini biliyordum. Ama umurumda bile olmuyordu. O tehlikedeydi, bana ihtiyacı vardı. Ona yardım edebilirdim. Onu görmek bile yakalanmaya değerdi. Aslında onu görmek istiyordum. Belki de yalnızca bunu düşünüyordum. Yeniden giyindim. Annem bana sarılarak engel olmaya çalıştı. Boğazımdan çıkan sesi kendim bile tanıyamadım. Bana ait değil gibiydi. Keskin bir bıçağın hedefe saplanmak için havada savrulurken çıkardığı ıslık sesine benziyordu.

- Dur anne!.. Sakın bana engel olma. Eğer gitmezsem sabaha yanı başında ölümü bulursun. Eğer gidersem belki sağ dönerim anne!..

Pencereden atladım, buluşma yerine gölgelere sinerek, çevreyi kollayarak gittim. Delikanlı oradaydı. Eskilikten rengi belirsiz bir arabaya bindik. Farları açmadan ilçeden ayrıldık. Gecenin karanlığında yolumuzu ancak yıldız ışığında görebiliyorduk. Onun barındığı köye doğru ilerledik. Bir tepenin üzerinde durduk. Aklımın bir yanı Hüseyin'in "O yiğidin yüreğinden dikeni çıkar," öğüdündeydi. Öte yanı tümden yitikti.

Yakınım, içinde beli lastikle büzülmüş uzun bir etek, uzun kollu bir kazak, el örmesi yelek, kenarları oyalanmış bir tülbentle bir çift de *gıslaved* lastik ayakkabı olan bir bohça uzattı. Üzerimi değiştirdim. Kendi giyeceklerimden uygun olanlarını bohçaya sararak karnıma, eteğin altına yerleştirdim. Yemeniyi başıma sardım, ağzımı ve burnumu tıpkı köylü gelinleri gibi kapadım. Oyaları alnıma düşüyordu. Artık köyden doğuma giden bir köylü kadınıydım. Dışarıya çıkıp tepenin aşağısında kalan köyün soluk ışıklarına baktım. Kıvrılarak yukarı doğru uzanan yolun kenarlarına ak ak yığılmış kar öbekleri yıldız ışığında parlıyordu. Havada karın yer yer eriyip altındaki topraktan edindiği karışık, tanımı zor bir koku, köy bacalarından yamaca kadar ulaşan odun dumanı kokularına karışıyordu. Derin derin soluyor, sakinleşmeye çalışıyordum. Soğuktan mıdır neden bilmem, titriyordum. Dişlerim birbirine vuruyordu.

Aşağıdan gelen yolda iki kişi belirdi. Onu hemen tanıdım. Şu ana dek o olup olmadığından emin değildim ama şimdi görüş alanımdaydı. Soluğum iyice kesildi. Gecenin ayaz ama tertemiz havası ciğerlerime ulaşamıyor gibi geliyordu bana. Dizlerim beni taşıyacağa benzemiyordu. Ama yine de ona doğru koşmak istiyordum. Koşup ona sarılmak, "Ben geldim, buradayım," demek istiyordum. Bir an koştuğumu sanıyor, bir an sonra taştan bir heykel gibi aslında hiç kıpırdamadığımı fark ediyordum. Havasızlıktan boğulacak gibi olduğumu düşünüp seslice soluk aldım. Yakınım kaygıyla bana baktı. Hiçbir şeyim olmadığını söyledim. Sesim renksiz ve sakindi. Hemen arabaya girdim.

Geldi, kapıyı açtı, öne yakınımın yanına oturdu.

"Bacım, seni de gecenin bu vakti rahatsız ettim," dedi, arkaya hiç bakmadı. "Abi, bu senin eşin, doktora gidiyoruz ilçeye... Hiç tedirgin olmayasın, benim akrabam... Yardım isteyince ikiletmedi."

Arkaya doğru başını çevirip "Sağ olasın bacım" derken şöyle bir göz attı o kadar. Onun ağzından bugüne değin "bacım" sözcüğünü hiç duymamıştım. Kız arkadaşlarına hep "Kardeş, arkadaş" diye seslenirdi. Beni bir köylü kadını sanmış olmalıydı. O gelmeden arabaya binmekle akıllılık ettiğimi düşündüm. Ben onu

karanlıkta nasıl tanıdıysam, onun da beni tanıyabileceğini düşünmüştüm. Tanımamıştı, biraz rahatladım ve hatta gizli gizli ona bakmaya başladım. Çok zayıflamıştı, yorgun görünüyordu, içim sızladı. Arkadan uzanıp ellerimle saçlarını okşamak geldi içimden. Bu isteği yenemiyordum. Ona seslenmemek için kendimi zor tutuyordum. Beni böylece felç eden korku değildi. Omuzlarındaki yüke yük eklemek istemiyordum. Beni görmesini istemiyordum. Ama içimden gelen, başını dizlerime koyup onu uyutmak isteğini engelleyemiyordum. Uyurken yüzünde beliren kaşları çatık, öfkeli çocuk ifadesinin, ben saçlarını okşarken, uyku içinde nasıl gülümsemeye dönüştüğünü görmek, bununla nasıl da mutlu olduğumu yeniden yaşamak istiyordum. Yapmadım hiçbirini. Ellerim kucağımda sımsıkı kenetlenmiş, oturuyordum.

Yakınımla fazla konuşmuyorlardı. Gerek de yoktu konuşmalarına. Artık anayoldaydık. Yakınım arabayı yolun kenarına çekti. "Ağabey, arkada bir kasketle kalın ceket var, onları giyiver hele, ne olur ne olmaz, tedbirimizi alalım," dedi. Kendisine giyecekleri ben uzattım. Araba içinde giyinemediği için dışarıya çıktı. Kasketi takıp kalın siyah bir mont giydi. Kasket, kabarık kıvırcık saçlarına tam oturmuyordu. Kabanın ise kolları kısa kalmıştı. Yine de bir köylü delikanlısına benzedi. Çıkardığı eşyaları bagaja koydu. Bu andan sonra yakınım, "Dikkati daha fazla çeker" diyerek arabanın farlarını yaktı. İlçeye neredeyse ulaşmak üzereydik. Yandan ona doğru bakıyordum. Kara gözlerinin ışıltısından ve ezbere bildiğim profilinden başkaca bir şey görememiştim. Dizlerini sıkı sıkı tutan yorgun ve tedirgin ellerinin sürekli kıpırtısı yüreğimi acıtıyordu. Hava henüz karanlıktı. Ansızın ilerideki ışıkları gördük. Çevirme vardı.

Onu vermeyecektim. Vurulsak da ölsek de yakalansak da yanı başımda olacaktı. İçimden ılık ılık yükselen sevgi, bütün olası tehlikeleri silip yok ediyor ama gözlerimden yaş olup akmasına, yüzüme köylü usulü sardığım yaşmağı ıslatmasına engel olamıyordu. İçimde hiç korku yoktu. Ne olacaksa olacaktı. Araba homurtulu bir sesle durdu. Jandarma yaklaştı. Yakınım, "Kız kardeşim doğurmak üzere ağabey, eniştemle onu ilçeye götürüyoruz," dedi. Asker arkaya, bana baktı. Çok

kısa ama çok uzun bir zamandan sonra "Geç!" işareti yaptı. Araba zorlukla tıksırarak yeniden yola çıktı. Eğer araba çalışmasaydı, yakalansaydık, daha içerideyken yüzümü açmayı, onunla birlikte kaçmayı düşünüyordum ve bu düşüncenin nelere yol açabileceği hiç aklıma gelmiyordu. O ise ara sıra bile olsa benden yana bakmıyordu. İlçenin dağla birleştiği öte ucunda onu birileri alacaktı. Plan böyleydi. Artık tümden ayrılacaktık ki ansızın konuşmaya başladı.

- Bu ilçenin adını çok duydum. Kentte benim için çok önemli olan biri vardı. Çocukken yazları burada geçirirlermiş. Onu görmek için kente gelmeyi çok istedim ama olmadı. Hiç değilse bazı zamanları geçirdiği ilçesine gelebildim.

Yakınım:

- Adı neydi? Belki biliriz.

- Adı yok, var elbette ama söylenmez. Zaten kayboldu gitti. Bir daha göremedim.

Yüreğim ağzımda çarpıyor, onunla konuşmamak için kendimi güçlükle tutuyordum. Hâlâ bir karar veremiyordum. Onu bir daha görüp göremeyeceğimi bilemiyordum. Ayrılık acısı zehirli bir yılan gibi göğsüme çöreklenmişti. Hiç değilse elini bir kerecik tutabilseydim.

- Sağ ol bacım, bana çok yardımcı oldun. Çok yürekliymişsin. Eşin çok şanslıymış. Doğacak çocuğun da...

Yakınım:

- Ağabey o hamile değil ki, deyiverdi.

Yine şaşırarak bu kez dönerek dosdoğru bana baktı. Başımı karanlıkta ondan yana çevirdim. Gözlerimi görebilse tanır diye bir umudum vardı sanırım. Dışarıdan gelip kardan yansıyarak çoğalan yıldız ışığında bile gözlerinin kıvılcımlarını görebiliyordum. Arabadan çıkarken arkamdan doğmaya çalışan güneşin ilk kızıl ışıkları onun yüzünde dalgalandı. Yüzündeki afacan çocuk ifadesi yitmiş, yerini daha olgun, çile çekmiş ve çekeceğe hazır bir erkek ifadesi almıştı. Sevdiğimin yoluna engel olmamaya işte o zaman karar verdim.

Karşıdaki çitin dibinde üç kişi dikkatle bize bakıyorlardı. O arabadan inince elleriyle işaret ettiler. Yakınımla vedalaştı, kendi giyeceklerini bagajdan aldı, çite doğru uzun adımlarla ilerledi. Sesimi duyurmadan uğurladım onu...

- Güle güle git sevdiğim. Güle güle...

Sanki beni duymuş gibi dönüp el salladı.

Onun karanlığa karışmasını izlerken ağzımdan sızan fısıltılar, fırlayan sese dönüşmeye başlamıştı. Yakınım hemen arabaya bindi, aceleyle gaza bastı. Bir süre yol aldık. O hızla epeyi uzaklaştık. Artık sesli sesli ağlıyordum. O da gözyaşları içindeydi. Arabayı kenara çekti. İnerek beni dışarıya çıkardı.

Yere oturdum. Avuçlarımı ıslak toprağa vura vura bir ağıt tutturdum.

- Ellerini tutamadım, gözlerine bakamadım. Bir daha hiç göremem artık seni...

Göğsümde çöreklenen zehirli yılanı ellerimle çekip oradan koparmak istiyordum ama yılan ta içerimdeydi... Hiç beni bırakmayacaktı. Yalnızca uzun bir uykuya dalacaktı.

Acılar yaşarken ağlamamıştım. Anlık haykırışlar çıkmıştı yalnızca ağzımdan. Sevdiğimden ayrılmış, ağlamamıştım. Bir dağ başında öfkemi yamaçlara kusmuş, ulumuştum ancak. Babamı toprağa vermiş, kimseleri rahatsız etmemek için bir damla gözyaşı dökmemiştim ardından. Şimdi babama, ona, yüzümdeki yara izlerine, çarpılmış burnuma, en çok sarılamadığıma, kucağımda uyutamadığıma, konuşamadığıma, güçsüzlüğüme, hepsine birden ağlıyordum.

Yakınım sonunda dayanamadı, beni yerden kaldırdı. Sımsıkı sarıldı. Bir çocuk gibi içini çeke çeke ağlıyor, kesik kesik konuşuyordu.

- Abla! Şimdi anladım. Sevdiği sen miydin abla? Niye bıraktın? Neden başkasıyla evlendin? Nasıl yaptın bunu abla? Yüzün böyle olduğu için mi? Yüzüne ne oldu abla? Sen aslında kaza geçirmedin değil mi?

Hiçbir soruya yanıt veremiyordum. Zaten o kendi kendine yanıtı bulabiliyordu.

Aramızda yolumu bekleyen eşim vardı. Aramızda benim tepe üstü çakıldığım, ona eşlik edemediğim devrimin ateşi vardı. Ama sevdamız tekti, eşsizdi. Öylesine eşsizdi ki yılların pusu dağıldığında bir güneş gibi parladı. Ancak onun gücüne ve ateşine dayanacak o genç kız yoktu artık... Hışımla gelen bir rüzgâra karşı koyamayıp kaçarak bir limana sığınmış, yüreğindeki dikeni çıkartmayı bile beceremediğimiştim.

Annem beklediği pencere önünde, sedirdeki sırt yastığına başını dayamış öylece gözleri kapalı duruyordu. Hiç kıpırdamıyordu. Korktum, elimi uzatıp omzuna dokundum. Ansızın başını kaldırdı. Dizinin dibine oturdum, bacaklarına sarıldım. Eğildi, saçlarımı okşadı. Bitkin bir sesle mırıldandı.

- Döndün mü artık?

- Döndüm anne, döndüm ama onun yüreğindeki dikeni çıkarmayı beceremedim, bununla nasıl yaşarım bilmem, dedim.

Bir daha da ne olursa olsun, kimse beni ağlarken göremedi.

2009 Mayısı'na kadar...

Annem bu kadar erken gitmememiz için yapılan yakarışları işlerimiz olduğu gerekçesiyle kabul etmedi. Sabah gün ağarırken yolumuz üstündeki bir başka ilçeye gittik. Oradan kente geçtik. Eve uğrayıp bavulumu elime tutuşturan annem satış işlemlerinin uzayacağını, bunca zaman eşimden ayrı kalmanın gereksiz olduğunu söyleyerek beni İstanbul'a uğurladı. Onun tedirginliği olaylarla benim de ilişkilendirilmem korkusundan kaynaklanıyordu. Onun neden böyle kararlar aldığını sonra öğrendim. Bizim ayrılışımızdan hemen sonra ilçenin çevrildiğini, her evin tek tek arandığını duyduk. Yakınım olan genç gözaltına alınmıştı. Onun konuşup konuşmayacağı bilinemezdi.

BİR İTİRAF

İstanbul beni bir yabancıymışım gibi karşıladı. Ya da ben İstanbul'a ya da yaşamakta olduğum hayata yabancılaşmıştım. Alıştığım, daha doğrusu alıştığımı sandığım hayatın içine giremiyordum artık... Çünkü farklılaşmıştım. Üzerini külleyerek kapattığım umut kıvılcımlarını üfleyerek yeniden harlandırmayı başarabilmek için harcadığım sonuçsuz çabanın aynı zamanda kendimi alçakça bir ihanete sürüklediğinin farkındaydım ki böylece yaşanamazdı. İki üç gün boyunca kendimi yargılayıp durdum. Yaşanan o geceyi eşime anlatıp anlatmama kararını almakta zorlanıyordum. Yaralarım yeniden kanıyordu ve acılarıma kimsenin, daha çok da onun tanık olmasını istemiyordum. Bir akşam durup dururken ansızın karşısına oturup ilçede olanları anlattım. Hiç düşünmeden konuşuyor değildim. Anladığım oydu ki geçen iki ya da üç günü neler söyleyeceğimi düşünerek geçirmişim. Hiç takılmadan, eğip bükmeden, ara vermeden ardı ardına söyleyiverdim.

Yaptığım eylemin bir ihanet olmadığını ama ihanet olabilecek noktaya gelme durumunda kaldığımı söylemeliydim. Bundan ötürü kendimi hiç suçlamayışım, seçim durumunda kaldığımda ise ne onu ne de kendimi hiç düşünmeyişim çok önemliydi. Her an ve uygun zeminde yeniden benzerlerini yapmaktan kaçınmayacağım açıkça ortaya çıkmıştı. Kaçınsaydım işte bunu ihanet sayardım. Değer bilmez biri gibi görünebilirdim. Belki de öyleydim. Ama hayatımda ondan ve kendimden daha önemli şeyler vardı ve bunlar için her şeyi göze alabilecekken arada kendisinin zarar görmesini istemiyordum.

Eşim beni zaman zaman ayakta arkası bana dönük olarak, zaman zaman ise salonda volta atarak, kendisini aşırı zorlayarak dinledi.

- Ne yapmak istiyorsun? Aslında istediğin nedir?

- Kendi sorumluluğumu kendim taşımaya çalışacağım. Sana yeterince yük oldum ve daha da öteye gittim. Seni kendimden kurtarmak için ayrılmak istiyorum.

- Sabah konuşuruz bunları, dedi ve yatmaya gitti.

Geceyi salonda geçirdim ve bekledim. Sabah yanıma geldiğinde onu ayakta karşıladım. Anlık bir duygu karmaşasının sonucu değildi söylediklerim.

- İstediğin gibi olacak, yarın avukatla konuşacağım. İki şartım var. İlki şu; annen İstanbul'a gelmeden evden ayrılmanı istemiyorum. İkincisi; yeniden kötüye gidebilecek bir sürece girme olasılığına karşı doktorunla iletişimi başlatacaksın ve hiç ihmal etmeyeceksin. Eğer şartlarımı kabul etmezsen seni bırakmam.

Bu kabullenme kolaylığına epeyce şaşırdım ama onu haklı bulmaktan da kendimi alamadım. Her kim olursa olsun her an patlamaya hazır bir bombayla nasıl yaşanabilirdi ki?

Annem İstanbul'a dönmeden iki gün önce onun yakalandığı haberini aldık. Eşim bavulumla birlikte beni annemin yaşadığı köşke bıraktı. İkisi birlikte içeride konuşurlarken bahçedeki kameriyede oturup bekledim. Sanki konu ben değildim. Hiçbir olayla da hiçbir kişiyle de ilgili değildim. Fırtına patlamış, kıvrak, beyaz bir yelkenli; kanlı pruvası, kırık direğiyle sığınabildiği limandan demir taraya taraya yeniden açık denize kavuşabilmeye, dalgalarla parçalanıp orada yitmeye çalışıyordu. Yalnız kaldığımız zaman annemi sorguladım. Gazetelerde yazılan haberlerin ötesinde kendisine ulaşan başka bir haber var mıydı? Acaba nasıldı?

- Çocuğu Ankara'ya götürdüler. Çok yorgun olduğunu ama yalın bir kılıç gibi dimdik durduğunu söylediler. Başkaca bir şey bilmiyorum. O gece seni götüren delikanlıyı gözaltına aldılar. Aslında onu çıkarabilmek için kentte kalıp uğraşmam gerekti. Çünkü sana giden yolun başındaki kişiydi.

Eşimin söylediği gibi avukatla konuşmak, işlemlerin başlatılması en büyük zorluktu benim için. Uzatılan her şeyi imzaladım.

Söylenen hiçbir sözü anlamadım. Aklımda kalan tek cümle; işlemlerin kısa süreceği, artık kendimi boşanmış sayabileceğimi belirten avukatın sözleriydi. Doktorumla telefonda görüştüm. Bana neden köşkte yaşamayı seçtiğimi sordu. Annemle başka bir yere taşınmamız daha uygun olurdu. Yapılan bütün konuşmalar, yapılması gereken her iş beni yoruyordu. İçsel karanlığıma dönmekten başka istediğim hiçbir şey yoktu. Kimseye zarar vermeden yalnızca kendime zarar vererek yaşayabilirdim. Çevre duvarları kaygan bir kuyunun en dibine kaydım. Hayatın akışına yalnızca pencereden bakabiliyorum. Dışarıya çıkmaktan ödüm kopuyordu. Çünkü bir ıslık sesi duyabilmek olası değildi. Kuşlar istedikleri kadar şamata yapabilirlerdi. Kış o yılın Mart ayında İstanbul'dan ayrılamadı bir türlü...

O günlerde kurak ve korkak hayatıma yeni bir imge katıldı. Solgun ve renksiz düşlerimin içine bir ortaçağ tablosu gibi girdi. Duvardaki kıpırtısız bir tablodan tek farkı vardı. Sesliydi. Hırçın köpüklenen dalgalarının sesini duyabildiğim bir denizin kıyısındaki karanlık bir ormanın resmiydi. Ormanın içine doğru uzanan bir patika vardı. Ortamı geceye dönüştüren karabulutların ve çakan şimşeklerin aydınlığı içinde, bu patika yolun, içinden geçtiği ormanın ardındaki dorukları karlı, yamaçları mor bir dağa doğru uzandığını, görmesem de bir şekilde biliyordum. Dağın gümbürtüsü, ormanın uğultusu, denizin coşkun dalgalarının sesi arasında, patika yolun başında kapkara bir at, dağa doğru ilerlerken ansızın durmuş, başını arkasına çevirmiş, bir tablonun kıpırtısızlığı içinde, ışıl ışıl gözleriyle doğrudan gözlerimin içine bakıyordu. Gür yelelerinin esintiyle uçuştuğunu görür gibi oluyordum. Tablodaki tek canlı nesneydi sanki ve beni tanıyor gibiydi. Tuhaf olan, benim de onu tanıyor gibi oluşumdu.

KIŞ GEÇTİ

Derinleştirilmiş uykuların ağında, bir lodos balığı gibi kendimden geçtiğim günlerden biriydi. Diplerdeydim ki kuş sesleri yapışkan uykumu delip geçti. Ansızın aynı odada yaşadığım mutlu bir güne uyanıverdim.

Bahçeye koşarak kuşları kovaladığım o bahar gününü anımsamamla, o günde olmadığım gerçeğine çarpıvermem yine aynı anda oldu. Sevdiğimin artık hiçbir zaman, hiçbir yerde olmadığı ve olamayacağını anladığımda, acının keskin uçlu bıçağı yüreğime yine saplanıverdi. İki ayrı zaman ve gerçeklik içinde böylece kanayıp duruyordum nicedir... Ama mevsim kıştı ve dün akşam pencereden ayın ışığında yağan kar tanelerini bile görmüştüm.

Ama kuşlar sürekli cıvıldaşmayı sürdürüyorlardı. Yavaşça kalkıp pencereden baktım. Bahçe bembeyaz olmuş, pörsük palmiyenin geniş yaprakları bile karla donanmıştı. Taş havuzun kenarındaki sette biriken karın üzerine bir tepsi içinde ekmek kırıntıları konulmuştu. Serçecikler toplanmış, küme küme inip kalkarak yiyorlardı. Neşeli cıvıltıları, ıssız bahçeyi çınlatıyordu. Bir ara hepsi birden tepsinin bir kenarında toplaştılar. Dengesi bozulan tepsi, yüzüstü karın içine kapaklanıverdi. Ekmekler altta kaldığı için serçeler tepsinin kenarında bir açıklık bulmak için çırpınıp durmaya başladılar.

Giyinip dışarı çıkmaya çalıştım, çalıştım çünkü günlerdir o kapıyı açmamıştım. Ama serçeler... Açtım kapıyı, karlı merdivenlerden sakınarak indim ve bahçede yürümeye başladım. Nicedir beklenen bir ilkti bu. Tepsiyi düzeltirken serçelerin hepsi pır diye üzerine kar yığılmış palmiyenin yapraklarına kondular

ve başıma öbek öbek kar yağdırdılar. Ellerimle silkeledim. Soğuğu, karı, havadaki yanan odun kokusunu hissettim. Bu da bir ilkti. O günlerden beri...

Şu demir kapıya kadar gelip içeri girebilme gücünü bulamadığım için bir köpek yavrusu çaresizliğiyle seslenmeye çalıştığım o gecenin öncesinde yaşadığım acılar... Hesaplı kitaplı hakaretlere karşı umarsız savunmalarım... Ağzıma dolan kanın tadı ve kokusu, yırtık yanağımdan dişlerime ulaşan soğuğun elektrikli sızısı, kırık burnumun ara vermeksizin zonklamasından sonra açılan ev kapısındaki ışığı görür görmez karanlıklara yuvarlanışım... Ardından hastaneler, –ne zaman gelmiş o uzak kentten– annem, ağır, ateşli, sayıklamalı uzun geceler ve delik deşik, yapışkan bir uykuyla geçen günlerden sonra ilk karla birlikte hayata ilk dokunuş...

Kaçmakla kalmak arasında gidip gelirken ilkin serçeler bırakmadı. Düzelttiğim tepsiden dökülen ekmekleri cıvıltılarla yemeye başladılar. Sonra omuzlarıma annemin koyduğu yünden şalın sıcaklığı ve onun sevinçle karışık kaygılı bakışları bırakmadı beni. Bir süre serçeleri omuz omuza seyrettik. O günden sonra bahçeye çıkmaya başladım.

Bahar geldi geçti, yaz başladı. Ben hep bahçedeydim. Hemen bahçenin ötesinden geçen trenler, vagon pencerelerinden görünen insanları ve onların hayatlarını yüklenmiş akıyordu raylardan. Bahçe duvarının yanından, insanların ellerinde plaj sepetleriyle denize gittiklerini görüyordum. Bir gün usulca düştüm peşlerine. Plaja kadar izledim onları. Nasıl denize girdiklerini, nasıl kahkaha attıklarını, nasıl dondurma yediklerini seyrettim.

Ertesi gün erken bir saatte plaj yolundaydım. Korka korka plaja girdim. İnsanlar çoğalmadan denize girip hemen kaçmak kararındaydım. Isınmaya başlamış kumlardan geçip denize girdim. Bir ürperti, bir gıdıklanmayla sabahın duru aydınlığında denizin ta kucağına sokuldum. Bıraktım kendimi...

Plajdan dönerken balkonlarında kahvaltı hazırlayan kadınlar gördüm. Çocuklar sabah mabah dinlemeden şen kahkahalardaydılar. Bir manav tezgâhının önünde durdum. Yolları sulayarak

süpüren çırak bir türkü söylüyordu. Tezgâhı seyrettim, üzümlere baktım. İncirler donuk donuktular. Hayat durmamıştı demek ki; ne olursa olsun akıp gidiyordu trenler gibi... Çırak yanıma geldi, bir şey isteyip istemediğimi sordu. "Hayır" diyebildim usulca. Oradan kaçarcasına uzaklaştım. Ertesi sabah kendimi zorlayarak tekrar manava gittim. Çırağa seslendim. Sesim pürüzlüydü. İncir istedim, üzüm istedim, karpuz istedim. Parasını ödedim. Bir koşu eve döndüm. Ellerim dolu dolu mutfak kapısına gittim.

- Anne! diye seslendim.

Annem inanamayarak bana baktı. Kucağımdaki paketleri gösterdim. Yanıma geldi, bana sarıldı. İncirler, üzümler eziliyor, karpuz yerlerde yuvarlanıyordu. Aldırmıyorduk. O gün bahçedeyken, geçen her trene el salladım. Hayata el sallar gibi...

Sonbahar geldi. Bahçelerdeki sarmaşıklar kızardı. İnsan sesleri azaldı. Yapraklar döküldü. Deniz, lodos olduğunda yeşilleniyordu. Plajlar bomboştu. Yüzümü rüzgâra verip yürüyordum. Annem artık beni merak etmiyordu. Hava karardığında eve dönmeyi seviyordum. Islak kaldırımlarda duraksıyor, hayatın evlerdeki hızlanan akışını izliyordum. Sofralar hazırlanıyor, pencerelerde çocuk başları beliriyor, insanlar evlerine dönüyor, mutfaklarda yeni evli çiftler şakalaşarak salata yapıyorlardı. Sanki hiçbir şey olmamış, olmuyormuş gibi yaşıyorlardı. Onlara imreniyordum.

- Oysa şu anda birtakım insanlar acı çekiyor! Gencecik delikanlılar, filiz gibi kızlar tezgâhlarda çığlık çığlığa haykırıyorlar, kent sokaklarında insan avı sürüyor değil mi?

Soluğumun hışırtısı, yüreğimin gümbürtüsüne karıştı. Kulağımın dibinde çalınan uyumsuz davulların sesi, başımı döndürüyordu. Oracıkta bir bahçe duvarının kenarına oturuverdim. Ellerim titriyordu. Eve döndüğümde allak bullaktım. Konuk odasının ışıkları yanıyordu. Arkaya dolaştım, mutfak kapısından usulca süzülerek odama çıktım. Yine de annem gelişimi duymuş olmalıydı ki odama geldi. Ne diye karanlıkta oturduğumu sordu. Çok eski ahbaplarımızın geldiğini söyledi. "Bir hoş geldiniz demeyecek misin?" derken ışıkları açtı. Yüzüme baktı. Şaşkınlığının ansızın düş kırıklığına dönüşüverdiğini

gördüm, içim sızladı. Çok yaşlanmış gibi göründü birden. "Geliyorum" dedim, seviniverdi.

Aşağıda bir yaşlı çift, bir de genç oğulları vardı. Gelişimi sevinçle karşıladılar. Yaşlı kadın pek konuşmuyordu. Ama yaşlı adamın çenesi hiç durmuyordu. Genç adamı ise hep görüyordum. Her yerde, sanki oranın doğal bir uzantısıymış gibi bulunuyordu. Zaman zaman beni izlediğini düşünür, sonra unutur giderdim.

- Ah hanımım ah! Rahmetli bizim velinimetimizdi da... diye başlayan konuşma, bana çok eski zamanlarda geçen bir başka konuşmayı anımsattı. Hayır, anımsamak istemiyordum. Başımı hızla anneme çevirdim. Annem tedirgindi, konuşmayı böldü:

- Bizi nasıl buldunuz?

Yaşlı adam hiçbir şey anlamadan hevesle anlatmayı sürdürürken, genç olan bana bakıyordu. Onda da anneminkine benzer bir tedirginlik sezer gibi oldum.

- Buralarda bizim oğlanın inşaatı var. Bir gün küçük hanımı görmüş da. Çok şaşırmış, yakında oturduğunuzu anlamış. Bana söyledi. Bir dolaşıver evladım, dedim. Sizi böyle bulduk da. Bizimki de bir gidelim, hatırlarını soralım, dedi. Kalktık geldik. Niye bizim oralara gelmediniz? Size ev mi bulunmazdı? Neyse... Şu inşaat bitsin de bir bakın da, beğenirseniz oradan bir daireye geçer otursunuz. Değil mi oğlum? Hem kaloriferli, sıcak sulu, hanımım rahat eder. Gonca gül gibi kızım niye bu kadar zayıflamış. Ah ah şimdiki kızlarda bir zayıflık modası başladı da... Her şey bir değişti ki hanımım sorma!

Ancak onları yolcu ederken bahçe kapısının dibine park etmiş arabanın varlığını fark ettik. Yaşlı adam, saklayamadığı bir gururla, oğlunun kapısını açtığı arabaya binerken hâlâ konuşuyordu.

- Nah hemen şuralarda deniz kıyısındadır bizim inşaat da. Bir haber ederseniz, oğlum sizi arabayla alır getirir. Biz de bekleriz...

Annem arabanın sessizce kayışını izlerken;

- Hey gidi dünya! Yaşlandıkça daha neler göreceğiz? Rahmetli demişti de inanamamıştım, diyordu.

Gece bir ara sesinde oluşuveren kırıklığın nedenini anlamak için ona baktım. Bir söküğü dikmek için iğneye iplik geçirmeye çalışıyor, yapamıyordu. Yardım istemek için bana baktı. Beni kendisini izlerken yakaladı.

- Yaşlılık işte!

Onun çok güzel giyindiği zamanları, koyu kumral saçlarının gevşek topuzundan fırlamış buklelerini nasıl özenle düzelttiğini, hele o zamanlar ne kadar güzel olduğunu unutmuş olmalıydım. Oysa şimdi geçim kaygısının daha da derinleştirdiği yüz çizgileri, parlaklığını yitirmiş yemyeşil gözleri, çil kaplamış yaşlı elleriyle karşımda duruyordu. Sanki onu uzun zamandır hiç görmemişim, ne çok yaşlandığının farkına varmamışım, ansızın karşılaşmışız gibi derin bir şaşkınlık yaşadım. Kalktım, ona sarıldım. Yıllarca özlem çekmişçesine kırışık yanaklarından öpüyor, saçlarını kokluyordum.

- Anneciğim, annem benim, diyordum...

Artık hiç üzülme olur mu?

Bir akşamüzeri eve dönerken bahçe duvarının bitişiğine park edilmiş o arabayı yine gördüm. Genç adam bahçedeydi. Bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Beni görünce duraksadı:

- Annemle babam içerideler... İstersen gel biz bahçede oturalım biraz.

Kameriyenin altına konulmuş sedirde oturduk. Birbirimizi çocukluğumuzdan beri tanıdığımız halde, hiç konuşmamış olduğumuzu fark ettim. Nasıl olduğunu sordum. İyiymiş. Ben de iyi görünüyormuşum, ha tabii yanlış anlamamalıymışım. Beni ara sıra görüyormuş, bir ara çok zayıflamışmışım, o günlere bakarak iyi görünüyormuşum...

Sonra ikimiz de sustuk. Konuşacak bir şey bulamıyorduk.

Ondan sonraki günlerde sık sık bize gelmeyi sürdürdüler. Giderek delikanlının bana karşı olan davranışlarında özel bir anlam yüklü olduğunun farkına vardığımda, yine kaçmaya başladım. Bir sevda öyküsünün isteksiz kahramanı olmak istemiyordum.

Gerçi sevdalar yaşanıyordu. Bahçe duvarının dibinden el ele geçiyorlardı sevdalılar. Hatta bazen duraklıyor, öpüşüyorlardı. Bazen de aşklarını dile getiriyorlardı, duyuyordum. Sıklıkla akşamüstü saatlerinde, lise dağılırken çoğalıyorlar, art arda tren yolunun alt geçidinden geçerek, bizim bahçe kapısının karşısına çıkıyorlar, sonra yanımızdan kıvrılarak caddeye ulaşıyorlardı. O saatlerde bahçede bulunmayı neredeyse âdet edinmiştim. Başka hayatlardan ulaşabilen esintiler miydi beni bahçe duvarı diplerine çeken? Yoksa yaşanmadan yok ediliveren bir sevda masalını, belleğimin karanlık köşe bucaklarından çekiştirip anıya dönüştürme çabası mı? Tanıdık bir söz, bir dize, bir hareket bekliyor olmalıydım.

Ben mi sevdayı terk etmiştim, yoksa sevda mı beni? Artık sevda yüreğimde, bir çöl kadar uçsuz bucaksız bir boşluktu yalnızca. Nicedir bu genç adam, arabasını bahçe duvarı dibinde, kendisini bakımsız bahçe yollarında unutmuşa benziyordu. Aradığı ben değilmişim gibi tutkusunu gözlerinden silmeye çalışarak, bütün gelişlerini olmadık rastlantılara bağlıyor, yine yanımda yöremde, gözümün ulaştığı her yerde onu görüyordum. Ama bu kez varlığını yok saymam olanaksızdı. Çünkü kulaklarımın dibinde bir ses olmuş, göz alışkanlığının ötesine geçmişti. Günün birinde benimle özel olarak bir şey konuşmak istediğini söyledi. Merak etmedim hiç... ama kırmak da istemedim. Çünkü eskilerde kalan günlerin birinde, benim yüzümden nice kırıldığını görmüştüm. Hiçbir katkımın olmamasına karşın kendimi suçlu gibi hissediyordum.

Arka bahçeye manolyanın altına gitmemizi önerdi. Böylece köşkün pencerelerinden görünmemizi de engellemeye çalışıyor gibiydi. Manolyanın altında bir masa ve çevresinde sandalyeler vardı. Oturmamı istedi ama kendisi ayakta kaldı. Heyecanlıydı. Söyleyeceği sözün öneminden olacak, yüzü kıpkırmızı olmuştu. Bana doğru yaklaştı, tam karşıma geçti. Gücünü göstermek ister gibi bacakları üzerinde şöyle bir yaylandı. Yüksekten gözlerimin içine bakarak boğuk bir sesle konuştu;

- Sonunda bu köşkü almaya karar verdim.

Gözlerimin içine bakıyordu. En küçük bir kıpırtıyı bile kaçırmamaya çalışıyor, duygularımı anlamak için baştan

ayağa dikkat kesilmiş, beni izliyordu. İlkin anlamadım. Daha sonra ise...

Yatak odamın penceresinin pervazına tırmanmışım. Önce ucu kapalı bir laleye benzeyen, sonra bir sunu kâsesi gibi açılıveren manolyalara uzanmaya çalışıyorum. Aşağıda, mutfağın önündeki taşlıktan tanıdık bir ses, "Sebeb-i mevtim olacaksın, gir içeri bakayım," diyor.

Sabah bütün aydınlığı, neşesi, coşkusuyla odamda... Köşk, yeni bir güne başlıyor. Geçen her günde olduğu gibi dingin, güvenli ve gururlu... Ara sıra çıkan fırtınalardan, bütün dünyayla ilişiğimizi kesen kepenklerimizi sımsıkı kapatarak korunuyoruz. Dışarıda hayat paldır küldür kaba, hoyrat devinimlerle çevremizi kuşatırken, bizler ya öndeki kameriyede ya da arka bahçede manolyanın altındayız. Ne olursa olsun yüksek taş duvarlarımızın bizi koruyacağını düşünüyoruz. Öyle sanıyoruz...

Manolya arka bahçede tozlu, terk edilmiş, mahzun durmaktaydı. Tam mevsimiydi ama tek bir çiçek yoktu üzerinde.

Burasını onarmanın çok ağır masrafı var. Yeniden yapmaktan daha fazlaya çıkıyor. Ben diyorum ki yıkıp yerine doğru dürüst bir bina yapayım. Sen ne dersin?

Benim içimde ferahlamaya benzer nankör bir duygu kol gezmeye başladı. Yıkılsın istiyordum. Bir daha sofalarda yabancılar dolaşmasın, yabancı eller ona dokunamasın, yoksa içerilerde bir yerlerde varlıklarını anılarımda da olsa sürdürenler, acı çekecekler.

- Yok eğer yıkılmasın aynı kalsın diyorsan onun da çaresine bakarız.

Birden kendime geldim. Neden karışacaktım ki? Ne isterse yapsındı! Ne diye bana soruyordu?

- Ne diye bana soruyorsun?

Şaşırdı, bocaladı:

- Şey, ben sandım ki sen burada oturmak istersin! Benimle birlikte burada yaşamak istemez misin? Yani benimle evlenirsin diye düşündüm. Çocukluğumdan beri bunu hayal ederdim. Seninle, burada birlikte olmayı...

- Ah ah! Rahmetli büyük hanım hiç hatırımdan çıkmaz da. Nur içinde yatsın, bırak çocukları, benim bile ödüm kopardı beyim... Hiç unutmam, bir gün bahçede çalışıyordum, oğlan da yanımdaydı. Senin bu kız eline bebeğini almış etrafımızda dolaşıp duruyordu. Bir latife edecek oldum da. Geçmiş zaman tam hatırımda değil, dedim ki; "Kız sen benim oğlana varır mısın?" Demez olaydım beyim! Meğer yakınlarda bir yerdeymiş, duymuş, bir hışımla geldi. Yüzünü bir gördüm, aman aman! Kafama bir sopa indirecek sandım.

- Dada Dursun! Dada Dursun! Sen bahçeni bellemene bak! Beni zıvanadan çıkarma, diyerek tuttu kızı kolundan içeriye götürdüydü.

Ansızın donakaldım. Yıllar öncesinden seçilmiş bir hedeftim ben. Ben ve köşk... Köşk olmazsa, benim hiçbir önemim yoktu. Ben olmazsam köşk de pek önemli değildi. Önce köşkü ele geçirip sonra başarısını taçlandırmak için beni istiyordu. Geçmişinden öç almanın, kendisini kanıtlamanın, yıllarca hesaplanmış, ölçülüp biçilmiş, seçilmiş en etkili yolunu bulmuştu. Ona göre bedelim belliydi, ödemeyi yapıp karşılığını almak istiyordu. Ama kendini kanıtlamış olmanın eğreti üstünlük duygusunu saklayamıyor, pek o kadar saklamak kaygısını taşıyor gibi de görünmüyordu. Hafifçe tepeden bakarak "Gördün mü ben neymişim?" edası apaçık ortadayken bir lütuf yapar gibi köşke karşılık benim hayatımı istiyordu. Onun belirleyeceği, sınırları çizilmiş bir hayat... Hiçbir zaman bana ait olmayacak bir hayat... Ki ben hayatımı korumak için bunca acıya katlanmışken...

Bir bıraksam kendimi, bedenimin her zerresi sapır sapır titremekten dağılıp gidecek sanıyor, öylece oturuyordum.

- Bir su içmek ister misin? Belki de biraz yalnız kalmak istersin. Ben sana bir su getireyim.

Sesindeki zafer kulaklarımda çınlıyordu. Onun dışlanmışlığına olan tanıklığım, bunun acısını onun yüzünde yakalamış olmam bile öfkemi engelleyemiyordu. En çok da güzelliği sezmekteki yoksunluğu, önüme sürüverdiği ya yıkalım ya da yeniden yapalım ama çok pahalıya çıkar, deyişindeki umursamazlıktan öte değer bilmezliğin kaba, tecimsel beklentisi, artık köşkün

var olması ya da yok olmasına dair kaygılarımı yerle bir ediyordu. Hiç acımadan oracıkta bir an önce yıkılmasını diliyordum.

Öfkem giderek artıyordu. Beni neredeyse hayattan koparacak kadar yaralayan, kanımı akıtan, düşüncelerimi zararlı sayıp beni yok etmeye çalışan düzenin, çiğneyip şuracığa tükürüverdiği bir insan kalıntısına dönüşerek daha ne kadar yaşayacaktım? Daha ne kadar bahçeye çıkıp serçeleri izleyebilmeyi, bir manavdan meyve alabilmeyi, kimseler yokken plaja uzanıp denize girebilmeyi, akşamüzerleri el ayak çekildikten sonra başka hayatları uzaktan izleyebilmeyi, uzun yürüyüşlere çıkabilmeyi başarı saymayı sürdürecektim? Bütün bunlar, hep bir türlü ayağa dikilemeyişimden ötürü değil miydi? Başkalarının merhamet etmesine ve öz acısını dindirme gayretlerine hedef olmam, bütünüyle bu zayıflığımdan oluşmuyor muydu? Birden ayağa kalktım. Öfkem sanki dinmiş gibiydi.

Beklemedim onu. Bahçe kapısından çıkıp sokakta yürürken, beni ben yapan, doğru ya da yanlış geçmiş ama benim olan hayatıma ve köşke şöyle bir baktım. Şimdi artık yıkılabilirdi. Yıkma önerisiyle zaten yıkılmıştı bile... Pek de umurumda değildi. Onun için yapabileceğim bir şey yoktu ama kendim için yapabileceğim çok şey vardı. Hızlı adımlarla sokakta yürürken kendi kendime söyleniyordum.

- Merhaba hayat! İşte şimdi gerçekten ve yeniden "Hoş geldin!" Ne varsa dağarcığında, çıkar bakalım. Ben hazırım!

Ertesi hafta bir işe başladım.

SABAHA KARŞI

6 MAYIS 1972

Bir bahar sabahı, çok erken bir saatte annem beni uyandırdı. Hemen kalkmalıydım. Eşim gelmişti. Benimle önemli bir şeyler konuşması gerekiyordu. Kendisi işine yetişmeliydi. Annemin yüzümü dikkatle inceleyişi, eşimin beni görür görmez sarılmasındaki özenli tutuşu ve gözlerimin içine yeşilleri buğulanmış gözleriyle uzun uzun bakışı olağanüstü bir durum olduğunu anlamama yetmişti. Sesi pürüzlenerek nasıl olduğumu sordu. İlaçlarımı her getirişinde bana görünmeden yitmesine alışık olduğum için şaşırarak uzattığı ilaçları aldım. Veda edip giderken dönüp dönüp arkasına bakıyordu. Annem kolumdan tutarak salona götürdü ve koltuğa oturmamı istedi. Karşıma oturdu ve söze nasıl gireceğini bilemediği zamanlarda yaptığı gibi parmaklarını birbirine geçirerek ve hafifçe öne arkaya sallanarak önemli bir haber vereceğini söyledi.

Anneme dikkatle bakıyordum. Çevreleri kendinden sürmeli, duygularıyla oynaşarak yeşil yeşil bakan gözleri, artık yaşlılık lekeleriyle donanmış porselen beyazı düzgün yüzü nasıl da yaşlanmıştı ve ben fark edememiştim. Bir gün evlatlardan söz açıldığında benim için söylediklerini hatırlayıverdim birden... Şöyle söylemişti:

- Bazen çocuk hakkı var mıdır diye düşünürdüm. Eğer varsa çocuk olarak senin bana hakkın çok geçti. Sakin ve sağlıklıydın, hiçbir problemin olmadan büyüdün. Ara sıra okula kaçardın, gider elimle koymuş gibi bulurdum seni. Tahsil hayatında da hep gurur duydum seninle. Hangi okula gitsen, öğretmenlerine seni sorsam

beni tebrik ederlerdi. Senden yana hiç zorluk çekmedim. Ancak bana yaşattığın bir gece var ya! İşte o gece, bana geçen ne kadar hakkın varsa hepsini ödedim kızım. Ömrümden ömür gitti o gece...

Ona bakarken ve sımsıkı kapalı tuttuğu ellerinin yumağındaki çaresizliği izlerken o sözleri geldi aklıma. Babamı, ansızın yakalandığı hastalığını, ölümünü düşündüm. Çevreme yeterince acı çektirmiştim. Yerimden kalktım, aynı o Şubat gecesinde yaptığım gibi koltuğunun önünde diz çöktüm.

- Anne, korkma, söyle artık... Köroğlu'na bir şey mi oldu?

Dizlerine yaslanmış başımın üzerine kapandı annem. Hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Bedenim ansızın katılaştı. Orada, o anda donup kaldım. İçimdeki kuzey kutbunun sert rüzgârları, katılaşıp buza dönüşmüş karların üzerinden kar tozlarını kazıyarak, keskin ıslıklarla kayıp gidiyordu. Algılayabildiğim tek şey, o keskin ıslık sesleriydi ve başımın içinde durmaksızın yankılanıyordu. Annem ayağa kalkarak evin içinde dolaşmaya, bildiği bütün lanetleri art arda sıralamaya, onu öldürenlere ilenmeye başladı.

- Görür görmez anlamıştım onun yüksek yıldızını. Bırakırlar mı hiç çapsızlar, korkaklar, hainler... Bildiniz değil mi onun nasıl biri olduğunu? Kurdunuz hain planlarınızı... Alçaklar, satılmışlar! Bırakmadınız ki yaşasın, olgunlaşsın, deli çağı geçsin... Tutmadınız elinden, el vermediniz ona... Anladınız değil mi daha da büyürse hepinizi silip geçeceğini... Bu yüzden öldürdünüz. Siz onu değil ülkenin geleceğini öldürdünüz... Vah Köroğlu vah!

Annemin ağıtının sesi, farklı bir yerden geliyordu sanki. Ben bambaşka bir yere çekilmiştim. Orada bütün gücümle zamanı geriye döndürmeye çalışıyor, bu andan kurtulmayı, öyle bir şeyin yaşanmadığı bir âna dönebilmeyi, başımı keskin ıslıklardan kurtarabilmeyi umuyordum. Onun dipdiri, canlı ve neşeli olduğu bir ânı yakalamaya çalışıyordum. Sanki o ânı geriye getirebilsem her şey yeniden başlayacaktı. Bugün hiç başlamamış olacaktı. Gözlerimi kapatıp bulunduğum andan geriye doğru fırlattım kendimi...

Küçücük bir anı, her şeyi delip geçti ve ansızın onunla böylesi bir mayıs günü, çalınmış bir zamanı paylaşmak için Boğaz'a

gidişimizi hatırladım. Bir kır kahvesinde kahvaltı yapıyorduk. Beyaz bir tabağın içinde bal vardı. Tabaktaki baldan bir kaşık aldı ve güneşe doğru tutarak akıtırken anlatmaya başladı.

"Babam bazen köylere göreve gittiğinde beni de götürürdü. Orada çocuklarla oynardım. Bir adam evinin damında anlayamadığım bir şeyler yapıyordu. Onu seyretmeye başladım. Beni gördü, yanına çağırdı. Avluya girip merdiveni tırmandım, dama çıktım. Adamın arı kovanları varmış meğer... Bal süzüyormuş. Kovandan peteği alıyor, güneşe doğru tutuyor, yeterince doluysa süzme makinesinin içine koyuyordu. Ben de onunla birlikte peteklere bakıyordum. Arkasından güneş ışığını alan bal damlalarının açıklı koyulu renkleri beni büyülemişti. Güneş vurunca pırıl pırıl parlıyorlar, altın rengi iri damlalar halinde petekten sızmaya başlıyorlardı. Sanki o renkler, bana bilmem gerekli olan önemli bir şeyi hatırlatıyordu. Ama ne olduğunu çıkaramıyordum. Öylesi bir şey işte... Bal üreten adam beni uyardı. 'O kadar derin bakma, sevdalanırsın,' dedi. Merdivenlerden inerken başım dönüyor, dizlerim titriyordu. Demek ki sevdalanmak böyle bir şey diye geçirdim aklımdan... Babam beni aratmış, neredeydin diye sordu. Ballara bakıyordum, dedim.

İşte Balım, ben daha o gün sevdalanmıştım sana..."

Bir bahar günüydü. Yüzümü ellerinin arasına almıştı. Avuçlarının sıcaklığı hâlâ yüzümdeydi, sesi öyle gerçek, şimdi olanlar öylesine yalandı ki inanmadım. O gizlice yaşıyor ve kimseler bilmiyordu. Bilmelerine gerek de yoktu. Ben biliyordum ya... O yaşıyordu. Sevdasını, devrim coşkusunu anlatan sesini ben duyuyordum, kimseler duymasa da önemi yoktu. Ben biliyordum, o yaşıyordu. Yaşamak; ona benden ve birçok insandan daha çok yakışıyordu. Yaşamayı en çok o hak ediyordu. Bedenimin katılığı çözülmeye başladığında ıslıklar kesildi, fırtına karları kazımaktan vazgeçti. Ama zamanla yaptığım anlaşmayı kimsecikler bilmedi. Ben de karşılık olarak ona hayatımın kalanını verdim. Sevdiğime verdiğim sözü tutacaktım. Onu hiç unutmayacaktım. Onunla geçen hiçbir ânı da... Saklı zamanım içinde benim için hep yaşayacaktı.

Salondan ayrılan annemi yatak odasında buldum. Konuşmaya çalıştım. Sesim solgun, renksiz ve yabancıydı. Koyu, kıvamlı bir sıvıya dönüşen havanın içinde yüzüyordum sanki ve artık hiçbir şey hissedemiyordum. O ise harıl harıl bir şeyler arıyor, yatağın üstüne içi ıvır zıvır dolu kutular boşaltıyordu. Sonunda aradığını buldu. Bazı yerleri yıpranmış, uzun zamandır kayıp olduğunu sandığım bir fotoğrafı bana uzattı. Arkasına çekildiği günü anlatan saçma sapan şeyler yazmıştım. Aynı gün akşamüzeri tanışmıştık onunla. Bir gün batımını paylaşmıştık. Yine o fotoğraf yüzünden çekişmiş, zorla elinden almıştım. Anılar eski bir film solukluğunda geliyordu gelmesine ama kalın bir zırhı delip geçerek olanca rengi, kokuyu, parlaklığı bana ulaştırmayı başarıyordu. Ama ben o fotoğraftaki kız değildim artık. Olmamalıydım. Ben başkasıydım. Sanki içimde bir şeyler yırtılır gibi oldu, göğsüm paralanacak sandım. İkiye bölünüyordum kansızca... Evet, o ben değildim. Ayrılıp yine öte yana geçtim. Orada acı yoktu, anı yoktu. Hayat, yavaş yavaş akan bulanık bir nehir gibi sessizce kayıyordu.

Fotoğrafı elime aldım. Küçük bir ağaç kümesinin önünde oturmuş, ürkek, gencecik bir kızdı. Benden yüz çevirmek ister gibi bana bakıyordu. Fotoğrafı cebime sokuşturdum. Annem bana şaşırarak bakıyordu.

- Kızım, hep aynı şeyi yapıyorsun. Bırak kendini, ağla, bağır, dövün ama dök içini ne olur? Böyle kaya gibi, taş gibi donup kalma...

Bana ait olmayan o donuk sesle sordum.

- Bu fotoğraf sana nasıl geldi? Bunu öğrenmek istiyorum.

Anlatmaya başladı. Belki de ağlamamı sağlamaya çalışıyordu.

- Seni o Şubat gecesinin sabaha döndüğü saatte, ilçeden kente getirip oradan apar topar İstanbul'a gönderdikten sonra içim biraz rahatlamıştı. Çünkü Köroğlu'nun yakınlarda bir yerde olduğunu anlamıştım. Olayları takip etmeye başladım. Her yerden değişik bir ses geliyordu.

Yakın bir dostumuzun evinde sabah akşam birlikteydik. Biliyorsun o çok önemli bir görevdeydi. Bir akşam yine birlik-

teyken evindeki telefon çalmaya başladı. Konuşmasından heyecanlı bir durumun olduğunu fark ettim. Bir ara Köroğlu'nun adını duyar gibi oldum. Hemen gece vakti göreve gitmek için hazırlanmaya odasına geçince ardından koştum. Ne olduğunu sordum. O adı telefon konuşmasında neden kullanmıştı?

Hık mık etti, zorladım. Yakalanmıştı. Nerede diye sordum. Sivas taraflarında olduğunu söyledi. Onu bu tarafa almanın yolu yok mudur, dedim. Bilemem ki, dedi. Aceleyle giyinip bizim evin üst katında oturan komutana gitti. Biliyorsun, onun evinde telsiz vardı. Bir süre orada kaldı. Geç vakit komutanla birlikte gittiler. Ben eve döndüm. Bir haber gelir diye bekledim. Henüz güneş doğmuştu ki dostumuz beni aradı. Bu tarafa alabilmeyi başarmışlardı. Öğle üzeri kapı çalındı, gelen dostumuzdu. İş sırasında bu ziyaretin nedeni sadece Köroğlu'yla ilgili olmalıydı. Oturur oturmaz bana bu fotoğrafı uzattı.

- Anlat bakalım şimdi, dedi. Senin kızının fotoğrafı delikanlının üstünden çıktı. Hemen çekip aldım. Nedir bu olanlar? Bana her şeyi anlat.

Anlatabileceğim kadarını anlattım. Neden İstanbul'dan gelir gelmez ilkin ilçeye gittiğimizi sordu. Olayların içinde sen ne kadar varsın, anlamaya çalıştı. O gece birkaç saat kaybolup döndüğünü, oraya planlayarak gitmediğini, aniden oluşan bir durumda seni önleyemediğimi söyledim. Tehlikenin kıyısından döndüğünü, seni İstanbul'a göndermekle çok akıllılık ettiğimi söyledi. Sonra işte bu fotoğrafın hikâyesini anlattı. Bundan sonra olanların tek kelimesini bile unutmamak için yazdım.

İnce, mavi pelür kâğıtlardan birkaç sayfa uzattı bana. Sevgili yakınımızın onun hakkında anlattıklarını yazmıştı.

"Geldiğinde bitkindi, yine de dik duruyor, hiç alttan almıyordu. İlk sorgusunu ben yapacağım diyerek herkesi dışarıya çıkardım. Seninle ve ailenle yıllarımızı paylaştık. Kızın benim de kızım sayılır. Yine de onun bir suç işleyip işlemediğini bilmem görevim icabıdır. Aslında suça ne kadar karıştı, hâlâ örgütte faal midir, tehlikede mi, başka yerlerde yakalanabileceği kadar bilgi var mıdır, öğrenmem lazımdı. Bu yüzden bana korkusuzca bakan bu

gence dosdoğru kızını tanıyıp tanımadığını, en son ne zaman görüştüklerini sordum.

Kızının adı geçer geçmez rengi karardı. Elleri kelepçeli olmasına rağmen, oturttuğum yerden ayağa dikildi. Gözleri ateş saçıyordu. Sesi sert ve tehditkârdı.

- Onun adını karıştırmayın, hiçbir olaya dahil olmamıştır. Üç seneye yakındır yüzünü görmedim, sesini duymadım. Benden habersiz bir olaya da karışmış olamaz. Nereden bulup çıkardınız onun adını?

Vaktim çok azdı. Öğrenmek istediklerimi kısaca onun ağzından öğrenmeye çalışmalıydım. Bu yüzden kızı ve ailesini çok iyi tanıdığımı, sadece kızı korumaya, olaylardan uzak tutmaya çalıştığımı, zamanımızın azlığından dolayı bana güvenmesi gerektiğini söyledim.

Yüzüme dikkatle baktı, inanmayı istiyordu ama bir tuzağa düşmekten de çekiniyordu.

- Senin buraya getirilmende yeşil gözlü bir annenin tesiri oldu.

Anında yüzü değişti.

- Teyze nasıl, iyi mi?

- İyidir, dedim.

Utanarak yere baktı.

- O nasıl? Nerelerde? Ne yapıyor? Neden ansızın kayboldu ortadan? Başına bir şey mi geldi? Bir bilginiz var mı?

Sadece 'iyidir' dedim. Bir isteğinin olup olmadığını sordum. Yapabilirseniz iki isteğim olacak, dedi. Yakalandığımda üzerimdeki her şeyi aldılar, o eşyaların içinde bir de kitap vardı, o kitabı getirtmeniz mümkün mü?

Kitabı istettim. Memur getirdi masaya koydu. O dışarıya çıkınca benden arka kapağının içyüzündeki yapışık sayfayı cildinden sökmemi istedi. Dediğini yaptım. Fotoğrafı buldum. Önüne doğru uzattım. Bakmadan kelepçeli ellerini uzattı, fotoğrafı yüzü masaya gelecek biçimde çevirip bana doğru sürdü. Alıp cebime koydum. Yeniden cildi yapıştırdım.

- Fotoğrafı görmemin ne önemi var? Yıllardır yırtıp atayım dedim, yapamadım. Böylece sakladım, hiç açıp bakmadım. Bilseniz o fotoğrafı elde etmek için neler yapmıştım. Çünkü vermemişti bana... Ona selam söyleyin, fotoğrafını kendisine verin, elden ele dolaşmasın.

İkinci dileğim şu; annem sabah okula gider, bir sürü fotoğrafçı, gazeteci haberi duyar duymaz kapıya birikir. Annemi perişan ederler. Bir yolu varsa haber verin, okula gitmesin, dedi. Bütün bu olanlardan anladığım şu oldu. Delikanlı doğru söylüyordu. Kızın bir şey yapmıştı yapmasına ama geride hiçbir izi kalmamıştı. Şimdi onu Ankara'ya götürecekler. Sonrası için hiçbir bilgim yok. Anlayacağın kızın olayla ilişkili görünmüyor. İçin rahat etsin..."

Sonra Köroğlu'nun kentteki cezaevine yeniden getirildiğini duydum. Dostumuzdan durumunu öğrendim. İstanbul'a dönecektim ama hep içten içe bir şeyler yapmam gerektiğini düşünüp duruyordum. Hani o gece gözlerin kan çanağı gibi dönmüştün. Söylediğin bir tek söz yüreğime dokunmuştu. Bunca tehlikeyi göze alıp her şeyi yıkıp geçecek kadar yapmayı istediğin diken çıkartmak var ya... İşte o diken sanki benim yüreğime saplanmıştı. Gece gündüz orada hapis yatan delikanlıyı düşünüp duruyordum. Hem hapisti hem de yüreğinde hâlâ o dikeni taşıyorsa kan sızıyor olmalıydı.

Döneceğim günün öncesindeki bir akşam dostumuza şöyle söyledim:

- Bunca yıllık dostumuzsun, senin nasıl bir insan olduğunu bilirim. Kocam hastalandı, yanımızdaydın. Kızım hastalandı, yine yanımızdaydın. Babasını kaybetti, yine yanımızdaydın. Kızım için bir şey daha yap. O delikanlı yüreğinde bir dikenle yatıyor hapiste... Kızım bu yüzden gecenin köründe o işe kalkıştı. Biliyorsun işte... Artık onunla ne konuşabilir ne de haber gönderebilir. Ama o delikanlı da hücrenin karanlığında, yüreğinde bir dikenle kanar durur. Ona dışarıdan taze bir nefes vermek isterim. Onunla konuşmamı sağlayabilir misin?

Beni sessizce dinledi. Ertesi gün öğleden önce evine gelmemi söyledi. Sabah erkenden daha o işe gitmeden evlerine git-

tim. Bir saat kadar sonra telefon çaldı, eşi açtı, biraz dinledi, sonra bana verdi.

Köroğlu'yla konuştum kızım. Merak etme, çok şey söylemedim. Senin iyi olduğunu ama çok hastalandığın için eve getirdiğimizi, babanın da hastalandığını, onu bırakamadığını ama kendisine de bir haber iletemediğini, sonra da haber ulaştırmak için çok geç kaldığını anlattım. İnanmıyordu, hep soruyordu, neredeydin, şimdi ne yapıyordun? Baktım olmayacak, hamile kılığına girip yolcu taşıdığını söyleyiverdim. Birden telefon kesildi sandım. Yeniden konuşmaya başladığında sesi boğuktu.

- O muydu? Neden konuşmadı benimle?

Sana engel olmak istememiştir, ayağına dolanırım diye düşünmüştür.

- Teyze... Bana öyle bir şey söylediniz ki... Daha fazla konuşamayacağımızı biliyorum. Ama ona şöyle söyleyin. O anlayacaktır. Deyin ki; öylesi bir sevda bir kez yaşanır ancak.. Siz de biliyorsunuz değil mi?

- Biliyorum oğlum. Ben sizi bir arada gördüm. Kokusundan tanırım sevdayı...

- Ona... Ona çok selam söyleyin. Nasıl sevindim anlatamam.

- O istedi seni aramamı, kendisi arayamadı. Söyle ona ben bildiği gibiyim, dedi.

- Siz de ona söyleyin. Ben de bildiği gibiyim. Sağ olun teyzeciğim; yaptığınız her şey için sağ olun. Ama bu konuşma her şeye bedel... Artık bana hapis filan vız gelir. Ne diyeyim daha başka bilemiyorum. Sanki bir kuş oldum da şu pencereden dışarıya çıkıp kanat çırpıyormuşum gibi geliyor bana...

İşte böyle konuştuk kızım. Artık senin yüreğinde de bir diken kalmamalı. O, senden yana gözü açık gitmedi, bilesin.

Birbirimize sarıldık. Neden bilemiyorum, hâlâ ağlamıyordum. Annemin ona dair anıları dile getirmesi ve bilmediğim çok önemli olayları anlatması beni elbette etkilemişti. Ancak ben onun için akıtılacak bütün gözyaşlarını, bir dağ başında ve bir yol kenarında tüketmiş, kendimi çoktan gömmüştüm bile...

Çünkü ağlayan, hisseden, acıyan yanımı terk etmiştim. O yanım sevdalıydı. Ben ise tepeden tırnağa öfkeydim. Öfkenin ateşi gözyaşlarımı kurutuyordu.

Kaldı ki hiçbir şeye inanmıyordum. Cesaret edemezlerdi. Bunu yapmış olamazlardı. Neredeydi o gürül gürül sesleriyle caddeleri dolduran devrimci gençlik? Oysa sokaklar her günkü gibiydi. Çocuk arabalarını süren anneler, kol kola girmiş birbirine yaslanarak yürüyen yaşlılar, okul dönüşü kaldırımlarda şamata yapan liseliler. Hiçbir şey değişmemişti ki... Her şey kocaman bir yalandı.

- Biraz hava almaya çıkalım mı anne?

Usulcacık fotoğrafı elime aldım. Annemden gizleyerek çantama bir makas koydum. Denizin kenarına indik. Bir çocuk kıyıda denize doğru taş sektiriyordu. "Dur! Yapma!" dedim. Bana tuhaf tuhaf baktı, çekilip gitti. Bir yer bulup annemle yan yana oturduk. Deniz küçük dalgalarla kıyıdaki taşlara çarpıp duruyordu. Az ilerideki sandalcı gelmekte olan yaz için sandallarını hazırlıyor, birini denize doğru itelemeye çalışıyordu. Anneme sandala binmek istediğimi söyledim. Annem sandalcıyla konuştu, adam uzaklaşmamamızı söyleyerek bizi ittiği sandala bindirdi. Yavaşça kürek çektim. Biraz açıkta çapayı attım. Annem de ben de birer sigara yaktık. Sessizce içtik. Elimi denize verdim. Dalgalar okşadı sandım. Fotoğrafı cebimden çıkardım. Anneme döndüm, sordum.

- Anne fotoğrafı denize bırakayım mı?

- Bırakma kızım, o bu suyun içinde değil ki bırakasın. O, onu sevenlerin gönüllerinde. Bana ver, saklayayım. Onun şiirlerini, kenarlarına notlar yazdığı dergileri, sana armağan ederken her yerine bir şeyler karaladığı kitapları yakarken zaten içim yanmıştı. Bari o kalsın...

Annem sessiz sessiz ağlamaya başladı. Ben tam olarak sevdiğimin deyimiyle elden ele dolaşmasın diye sakınılan fotoğrafı onun yalvararak uzattığı eline bıraktım. Dalgalardan seken ışıklar fotoğrafın yüzeyine yansıyordu. Kızın yüzü bir an canlanıp dalgalandı gibi geldi bana...

Çantamdan makası çıkardım ve evden çıkarken toplayıp bağladığım saçlarımı kestim. Avucumdaki saçlarıma baktım. Henüz ılıktılar, mayıs güneşinde bir bal peteğinden sızan bal damlaları gibi ışıldıyorlardı. Onları usulca denize bıraktım. Annem korku ve şaşkınlık içinde bana bakıyordu.

İnadından ağlamamak garip bir şey... Kaskatı, duygusuz, biraz da acımasız oluyor insan... Ama kendi içinde bu kuraklık daha başka yaşanıyor. Bilinçle seçilmiş bir yalnızlık, kalabalıkta bile yalnız olmayı becerebilmek, insanların yakın varlığına dayanamamak, hep kendiyle baş başa kalmak isteği gibi... Hem böylesini seçip hem de kendimi sonsuz bir bozkırda yapayalnız bir ağaca benzetmek daha da garip... Ama böyle yalnız bir ağacım ben. Güçlü görünüyor ve ayakta duruyorum. Ancak ben biliyorum. Nicedir tek bir filiz bile vermedim. Çoktan kurudum. Öylesine ayakta duruyorum işte. Sırtını dayamaya kalkmasın kimse... Bir mayıs fırtınasına daha dayanacağımı sanmam. Yıkılacağım yakında ve bozkıra karışacağım. Böylece gerçekten hiçbir işe yaramamış olacağım... Shangri-La'daki adamın dediği gibi...

Kimse ölülerini içim sıra yaşatmasın. Gömsünler, bir süre yas tutsunlar sonra unutsunlar. Yoksa yalnız bir ağaç gibi farkına bile varmadan bir mezar taşına dönüşüverirler. Ya da bir darağacına...

En önemlisi, ağlasınlar... Ağlamak insan halidir. Ağacınız kurumaz en azından...

"ÖFKE"den*

"Bir kuş havalandı mı avludan,
Uçup kondu mu bir pencereye
Bir kadın kesti mi saçlarını,
Kesti de usulca bıraktı mı denize,
Ölü kuşla birlikte?"

---

* Yazar Aygün Kevrina, kendine ait olan "Öfke" şiirini değiştirerek bu metinde tekrar kullanmıştır –e.n.

O günden sonra başladım kitabı yazmaya. Sessiz, kalemsiz, sözsüz. Mağarama kapanabildiğim zamanlarda hiçbir anıyı unutmamak için ezberledim her şeyi... Çünkü unutmak en büyük ihanetti. Sözüm vardı ona... Unutmayacaktım hiçbir şeyi... Lanetli belleğim de işe yaradı sonunda... Tek bir sözünü bile unutmadım.

Bir ormanın içinden mor yamaçlı, dorukları karlı bir dağa uzanan patikada ilerlerken ansızın durup başını geriye çevirerek gözlerimin içine bakan çılgın, siyah bir ata benziyordu öfkem. Ancak eskisi gibi bir tablo kıpırtısızlığında değildi. Artık neredeyse cana gelmiş gibiydi. Kimi, belki de beni, ne zaman, niçin tepeleyeceğini bilemiyordum. Kapkara, ışıl ışıl gövdesi, uzun parlak yeleleri, çılgınca bakan ışıl ışıl kara gözleri vardı. Toynaklarıyla toprağı dövüyor, çok uzaklardan duyulan sesiyle gökgürültüsü gibi kişniyor, karşımda şaha kalkıp devleşiyordu. Ondan ve onun yapabileceklerinden korkuyordum. Ama onu seviyordum. Çünkü benim yaşama nedenim, tek gücümdü artık... Başka da hiçbir şeyim yoktu.

HESAPLAŞMA

AYNA

Her zaman yaptığı gibi yine ansızın geliverdi. Onu adamakıllı unuttuğumu, onun da beni unutmuş olduğunu sandığım anlarda, işte böylece geliveriyordu. Her gelişinde allak bullak oluyor, günlük yaşantımı aksatıyordum. Aksaklığın ta kendisiydi.

Ona göre ben yanlış yaşamaların peşine düştüğümde uyarılmayı hak ediyordum. Oldum olası başlıca görevi beni uyarmak, yola getirmekti zaten. Ama doğrularımız, yanlışlarımız farklıymış, ne umurunda! Aldırış etmiyordu, anlamak istemiyordu. Hoşgörüsü ve acıması yoktu. Hep eleştirir, azarlar, öğütler verir, kendimi suçlu bir çocuk gibi hissetmeme neden olurdu. Niçin bu kadar zayıftım ona karşı? Niçin sırtımdan fırlatıp atamıyor, onu yok sayamıyordum?

Sevgi! Ah sevgi! Onun bağlayıcı, zorlayıcı, binbir sorumluluğu birliğinde taşıyıp getiren tükenmez, yıpranmaz sevgisi... İşte o sorgulanamaz sevgi adına karşı koyamıyor, kendimi savunamıyordum. Ama öfkem giderek ona karşı sevgisizliğe, duygusuzluğa ve nefrete doğru yol almaya başlıyordu.

Sonunda bir gün ilk çıkışımı yaptım. Biriyle tanışmıştım. Zor günlerimde benim ve ailemin arkasında durmuş, desteklemiş ve hayatımızı kolaylaştırmıştı. Buna hepimizin ihtiyacının olduğu çok zor ve acılı bir dönemdi. Benimle hep güzel şeyler paylaşmak istiyordu. İnsana sürekli sorumluluklar yüklemiyor, tersine olanları bile üstleniyordu. Artık dolmuş, otobüs kuyruklarında beklemiyordum. Her dışarıya çıkışımda beni arabasıyla bekler buluyordum. Bu nasıl oluyordu, bilemiyordum. Her şeyde güle-

cek bir yan buluyor, beni de güldürmeye ve hayatla ilişki kurmamı sağlamaya çalışıyordu. Önceleri sevgi pek sokulgan değildi bana. Çünkü sevmenin büyük bir acı getirdiğini yaşayarak öğrenmiş ve hep böyle olacağını peşin peşin kabul etmiştim. Sevmek; bedenin ve beynin üretebildiği ne varsa her şeyin bir tek insana yönelmesi, kişinin kendini unutması, bir çeşit yok olması demekti bana göre. Sevilmek ise; ağır bir sorumluluk, kuşatılmış olarak yaşamak, bunu doğal bir durum gibi kabullenmekti. Güçlü olan taraf her ikisini de kapsıyor ve tekleşiyordu. Böyle görmüş, böyle öğrenmiştim. Tek kaldığımda ise yaşamak benim seçimim değildi. Bu yüzden sevmeyi ve sevilmeyi hayatımdan çıkarmıştım çoktan...

Zamanla bir şeyler değişmeye başladı. Hayat tomurcuğu binlerce yıldır bellediği gibi incecik bir kök uzattı yeraltına doğru ve ürkek başıyla üstündeki sert ve kurak toprağı zorlayarak güneşe ulaşmaya çalıştı. Onu tedirginlikle izliyordum. O yüklü başını zor taşıyan incecik filiz bir hayatı kurabilir miydi yeniden? Ve nasıl olurdu bu hayat? Yaşamaya değer miydi?

Ancak bugün o adamın gelip beni alacağını ve bir yerlere gideceğimizi biliyordum. Aynanın karşısında saçlarımı fırçalıyor ve eskisi kadar parlak ve görkemli olup olmadıklarını merak ettiğimden dikkatle inceliyordum. Çok uzun zaman olmuştu aynaya böylesi bir merakla bakmayalı. Zaten aynada gördüklerim de pekiyi şeyler değildi. Ancak bu kez iyi şeyler göreceğim umudu var gibiydi.

Dışarıda çiçeği, böceği, patlayan tomurcuklarıyla baskın ve azgın bir bahar vardı ve ben baharı sevmiyordum. Gözlerimi kamaştırıyordu. Onca zaman içimdeki mağarada kendimi tutsak kılmıştım. Kimsenin yardım etmesine izin vermiyordum. Yaralarımı kendim yalıyordum. Ama şimdi bir ayna karşısında durmuş, kendimi incelerken yakalanıvermiştim. Ki ansızın hışımla geliverdi. İlkin aynada gördüm onu. Gözleri ateş saçıyordu. Ben de aynı hışımla ona bakmaya çalıştım. Hep giymeyi âdet ettiği devetüyü kabanı, kahverengi eteği, ilk kez o gün hantal ve çirkin göründü gözüme. Oysa ne çok yakışırdı ona. O

çoktan konuşmaya başlamıştı, benim ise ellerim saçlarımı fırçalamayı çoktan bırakmış, iki yanıma düşmüştü bile. Sorumluluklarımdan söz ediyordu. Sözleri havada dalgalanıyor aynadan bana çarpıyordu. Beni o adamla gezmeye gitmekten caydırmaya çalışıyordu.

Bu kez ona boyun eğmeyecektim. Eğer üzeri lekelenmiş o kaban olmasaydı belki ona karşı duramayacaktım. Yine uysallıkla boyun eğecektim. Döndüm, ona çarparak banyodan çıkarken yüzüne dik dik baktım. O anda gördüm nasıl da şaşırdığını, hatta üzüldüğünü... İçim sızlamadı değil. Neredeyse dönüp ondan bana anlayış göstermesini dileyecektim ki bağırmaya başladı.

- Kaçıyorsun korkak!.. Alçaklar gibi kaçıyorsun!.. Senin içindeki kokuşmuşluğu çoktan sezmiştim ben. Ama karşı koyabileceğini ummuştum. Şu üstündeki elbise bile...

Niçin şiddetle karşı çıktığını biliyordum. O, benim için düşündüğü çizgiden farklı bir hayata çağıran adama karşıydı. Onun özgüvenli davranışlarına dayanamıyor, benim de özümde var olduğunu düşündüğü bu tepeden tavırlara yeniden kavuşabilmek için ödün verdiğimi düşünüyordu.

Benim için düşündüğü... Benim için... Hep benim adıma düşünüyordu. Hep benim adıma kararlar alıyordu ve uymamı bekliyordu. Kuklaymışım gibi davranırdı bana. Bu kez kukla olmayacaktım. Ondan gizleyerek, çabucak alınmış bir kararla evleniverdim. Görkemli otelin balayı dairesinde oturmuş, üç saatlik eşimi bekliyordum. Düğün süresince gözümü kapıdan ayıramamış, onun ansızın gelivereceği, herkesin ortasında kolumdan tutarak götürmeye çalışacağı korkusunu yaşamıştım. Yapabilir miydi böyle bir şeyi? Evet, o yapabilirdi.

Başta onca karşı çıkmalarına karşın, inanılmaz bir dönüşle herkes evlilik kararımı gereğinden çok sevinç ve heyecanla karşılamışlardı. Sonunda evimi, yuvamı bulmuş olmamdan dolayı mutluydu hepsi... "Başına başka bir bela gelmeden yerine yerleştirdik şükür!" sözcükleri dile getirilmese de yüzlerden açıkça okunuyordu.

Önce takılarımı çıkarıp tuvalet masasına dizdim. Işıltıları bir tuhaftı ve beni rahatsız ediyordu. Gelinliğimi çıkarmakta kararsızdım. Ne yapılmalıydı, bilmiyordum. Tam bu sırada kararsızlık bütünüyle kuşatıverdi beni. Pencerelere bakınmayı, balkon kapısını açmayı ve dışarı bakmayı düşündüğüm bir anda –çat kapı– geliverdi. Uzun zamandır ortalarda görünmüyordu. Nereden, kimden haber almıştı? Odayı nasıl buluvermişti? Neden şimdi?

İki can düşmanı gibi karşı karşıya gelivermiştik. Öfkem ona, duruma, odanın görkemine, gelinliğime, pahamı ödercesine cömertçe takılan takılara ve her şeye karşıydı. Öte yandan ikimizin görünüşü alabildiğine çelişkiliydi. Her ayrıntısı tasarlanarak özenle dikilmiş gelinliğimle onun artık yıllar içinde iyice eprimiş lekeli kabanı ve düz, kalın tabanlı ayakkabılarının karşı karşıya görüntüsü en azından komikti. İnanılmaz bir yüzsüzlükle beni kaçmaya zorluyordu. Henüz her şey bitmemişti, hâlâ benden umudu vardı. Şu kapıdan birlikte çıkarsak, kimseye görünmeden çıkışa ulaşabileceğimiz yolu biliyordu. Ona göre ben yanlış yaşamaların peşindeydim. Aklım başıma gelince yani onun gibi düşünmeye başlayınca kendimi amansız bir tutsaklığın içinde buluverecektim. O gün gelince bana yardımcı olmayacaktı. Daha zaman varken bir an önce gitmeliydik buradan... O saatten sonra hâlâ üzerimde etkisi ve hakkı varmış gibi emirler yağdırıyor, elleriyle gelinliğimi çekiştirip çıkarmaya çabalıyordu. Her zaman benden güçlü olmuştu ama artık ben de güçlüydüm. Ona karşı gelebiliyordum.

Ne olurdu bana karşı biraz sevecen olsaydı? Eski yakınlığımızı bulabilseydik? Bir arada olduğumuzda duyumsadığımız gücü ve yalınlığı yaşayabilseydik... Artık çok geçti. Acımasız eleştirileri, kişiliğimi, görünüşümü, düşüncelerimi alaya alıp durmadan didiklemesi sabrımı taşırmıştı. Açıkçası tüm karşıtlığımıza ve birbirimizin zıddı olabilmek çabalarına karşın henüz kopmamıştık. O düğün gecesine kadar...

Bağırıp çağırıyordum. Yıllar boyu beni tuttuğu cendereden kurtulmak istediğimi, ondan nefret ettiğimi, ah nasıl da ölmesini

istediğimi bilsindi artık. Yığılır gibi yatağın üzerine çöküverdi. Rengi solmuştu, dudakları titriyordu. Sonra yavaşça kalktı, yüzüme bir kez bile bakmadan, omuzları çökmüş, çaresiz bir gölge gibi süzüldü gitti odadan...

Tam bir yengi sayılmazdı benimkisi... Çelişkili duygular içindeydim. O çılgın, o cesur, o kararlı genç kız, söylediklerimden ötürü çok incinmiş miydi? Onu bütünüyle hayatımdan çıkarabilmiş miydim? Başına bir şey gelir miydi? Nasıldı buradan çıktıktan sonra? Onu bir daha görebilecek miydim? Ah keşke ölmesini istediğimi söylemeseydim!

Birini öldürmüş, kanını akıtmış, cesedinin başında kalakalmış bir katil gibiydim. Ağlıyordum da. Delirmiştim sanki... Duvağımı parçalar gibi çıkardım. Çiçeklerini didik didik ettim. Masadaki mücevherleri yerlere fırlattım. Saçlarım tarazlanmış, yüzüme sürdükleri onca boyalar birbirine karışmıştı.

Ben doğru bir karar almış mıydım? Seçtiğim hayat bana uygun muydu? Bu hayata ayak uyduramazsam, yapacağım her şey, söyleyeceğim her söz ve kendime karşı ben, eğreti bir elbise olup sırıtırsa üzerimde... Ya ben yeniden kaçmaların peşine düşmeyi, mağaralara sığınmayı, yaralarımı yalamayı sürdürmeyi yeğlersem... Bir başkasının hayatını da karartıp onu da karanlığıma sürüklersem...

Hayır, o adam beni kendi hayatına sokmak için bir casus gibi bana ve aileme sızıp her şeye neden olmuştu. Niçin beni kendi halime bırakmamıştı? Yüzündeki o sonsuz sevgi ve sabırla savunmalarımı yıkan o adam değil miydi? İşte tam bu anda girdi kocam içeriye... Suçlu oydu.

Olanca hırsım ve öfkemle ittim onu. Her şeyin nedeni oydu. Üstelik öfkeme utancım da eklenmişti. Ki bu daha amansız ve mantıksız olmama neden oluyordu. Yatağa koştum, örselenmiş gelinliğimle girdim içine ve örtüyü başıma çektim. Hıçkıra hıçkıra ağlıyordum. Birilerinden, bir şeylerden kopuyor olma acısına dayanamıyordum. Yanıma yaklaşıp örtüyü aralamaya çalıştığında öyle sert tepki gösterdim ki hemen vazgeçiverdi. Bir düşman gibi örtünün aralığından gözlüyordum onu. Yerdekileri

topladı, beni daha da öfkelendiren bir özenle kutulara yerleştirdi. Ayakkabılarımı dolaba kaldırdı. Bütün bunları sakince ve alışılmış bir düzenin kırılamaz gerekleri gibi yaptı. Sonra banyoya gitti. Duşun sesini duyuyordum ve bundan sonra olabilecekleri hiç bilmiyordum. Yalnızca içimden avaz avaz bağırmak, ona saldırmak, tartaklamak isteği geçiyordu. Duştan çıktı, delirtecek bir dikkatle pijamalarını giydi ve yanıma uzandı. Titriyordum, anlamasın diye kendimi olabildiğince sıkıyordum ki konuşmaya başladı.

Neden böyle delilikler yapıyorsun? Artık aklını başına almanın zamanı gelmedi mi? Bu deli saçması hareketler niye? Anlat bakalım bana...

Keşke tepeden bir tavırla ve bir yetişkinin çocuğa çıkışması gibi konuşmasaydı. Hemen ardından hesaplı bir yumuşamayla "Yoksa korkuyor musun?" deyip bana sarılmaya çalışmasaydı, dirseklerimle, yumruklarımla, dizlerimle ona saldırmazdım belki de...

- Çıldırdın mı? Ne oluyor sana? Kendine gel, deyişindeki kine bürünmüş sesini duymazdım o zaman... Fırlayıp kendimi banyoya kilitlemezdim. Kim bilir, yapardım belki yine de...

Sabah gün ışırken aynaya baktım. Bedenimin içinde yaşayan her neydiyse boşalıp akıp gitmiş, yerine boş bir kabuk bırakmıştı. Şişmiş gözkapaklarıma, kızarmış burnuma bir yabancıyı tanımak ister gibi bakıyordum. Kendimi yeni görüyordum sanki. Hırsız gibi banyodan odaya sızıp kendime ait eşyalarımı toplarken sakınarak eşime bakıyordum. Kırk yıllık yatağında yatar gibi rahat, derin soluklarla uyuyordu. Yavaşça kapıya yöneldim, küçük bavulum elimdeydi. Ansızın arkamda belirdi. Beni belimden yakalayıp koltuğa sürükledi. Sesi soğuk, uzak ve sakindi...

İçimde nasıl bir öfke taşıyorsam, onunla ne ben ne de o yaşayabilirdi. Benimle evlenmek yeterince zor ve riskli olmuştu onun için. Bundan böyle huzurlu, mutlu bir evlilik yaşamamız gerektiğini, yoksa ikimizin de paramparça dört bir yana savrulacağımıza ilişkin öngörülerini sıraladı bir bir... Yaşamış olduğum her şeyi unutmamı öğütledi. En çok benim için verdiği ve verebile-

ceği ödünlerin zaten yeterince ağır olduğunu vurguladı. Bir ara açık kapıdan balkona çıktım. Aşağıda otelin yüzme havuzu mavi mavi ışıldıyordu. Yandaki caddede annemi elindeki bavulla taksiye binerken gördüm. Babam düğüne bile gelememişti, çünkü ağır hastaydı. Annemin bir an önce eve dönmesi gerekiyordu. Benim için artık bir karar vermenin zamanı çoktan geçmişti.

O gece unutulmadı hiç... Ne o unuttu ne de ben... Hiç konusu edilmemesine, benzeri de yaşanmamasına karşın unutulmadı. Kötü bir sır gibi ara sıra yüreğimde uç veren yakınlığı üşüttü durdu. Gururlarımızı incitip güvenimizi sarstı birbirimize karşı... Ben hep ardına bakmadan kaçabilir biriydim. O hep beni elinde tutmak için her şeyi yapabilir biriydi. Zaman içinde yıllar geçtikçe ve çocuğumuzu büyütürken o kırılmayı aşmak için oluşturduğum aşırı kollama, kontrol ve herkese benzemeye çalışma çabası, içtenliğimi yitirmeme neden oldu. Ama eşimin gözlerindeki kuşku ve kaygı bulutları da dağılmaya başladı. Onun adına sevinirken kendi adıma ihanetle karışık bir yerinme duygusunu yok etmeyi başaramadım hiç...*

Ondan ise hiçbir haber yoktu. Sıklıkla olmasa bile odadan çıkıp giden omuzları düşmüş, azarlanmış ve kovulmuş gölge, bir iç sızısı gibi aklıma geliveriyordu. Merak ediyordum. Nerelerdeydi? Ne yapıyordu? Nasıl yaşıyordu? Sevdiğine kavuşmuş muydu? Ya da bir yerlerde kıvrılıp ölmüş müydü? Gidişi öyleydi çünkü. Kabanındaki lekelerin kan lekesi olduğunu adım gibi biliyordum.

Hayat sürüp gitmekteydi. Evlilik yıldönümümüz için dostlarımız ve yakınlarımıza bir davet vermeyi kararlaştırmıştık. Kapsamı geniş tutulmuş davet, denize uzanan kıyıdaki taş rıhtımda olacaktı. Yardımcılar gelmiş, akşama yaklaşılmış, masalar hazırlanmıştı. Son hazırlıkları görmek için aşağıya indim. Karşı kıyıda henüz batmamış olan güneşin altında, taş rıhtımda öylece duruyordum.

Her zaman yaptığı gibi yine ansızın geliverdi. Yaz günü olmasına karşın lekeli kabanı sırtındaydı yine. Kan lekeleri kurumuş, kararmıştı. O da değişmişti. Rengi çok soluktu, zayıflamıştı. Ünlü

* Aygün Hanım'ın sayfa 158-159'da geçen doktor eşiyle olan boşanma girişimi hiçbir zaman gerçekleşmemiştir –e.n.

kabanının omuzları iyiden iyiye aşağıya doğru terk etmişti onu. Kol ağızları bile tiftiklenmişti. Üşümüş bir serçeye benziyordu. İçim yandı birden... Ona sarılmak istedim. Yapamadım. Yığılır gibi ama kirletmekten çekinerek oradaki sandalyelerden birine ilişti. Masaya bir şey koydu ve ilk kez konuştu.

-Sana bir armağan getirdim.

Sesi ne denli yorgun ve bitkin olduğunu ele veriyordu. Onu duyabilmek için yaklaştım. Elini kaldırıp denizi gösterdi. Parmaklarının arasından sızan güneş elini saydamlaştırıyor, çizgilerini belirsizleştirip dağıtıyordu. Bir süre sustu ve gözlerini denizden ayırmadan sordu.

-Seni ne çok severdi...

-Seni de severdi.

-Ama sana sevdalıydı o.

-Evet, kendince sevdalıydı.

Onun sevdasının sınırı yoktu ki... O; bana, sana, ağaca, kuşa, her şeye ve en çok da insanlara sevdalıydı. Gürül gürül akan bir ırmaktı sanki sevdası... Yatağına sığmaz taşardı. Kıyısında durmak bile yürek isterdi. Korkardım. Elimden tutup çekiverecek, onunla birlikte taşlardan sekerek, kayalara çarpıp köpürerek, kıyıları oyarak akıp bilinmeze gidivereceğiz sanırdım. Tutkusundan korkardım, bulaşıcı tutkusundan... Bir çeşme başındaydık, birbirimizi bulabildiğimiz eşsiz anlardan biriydi. Çeşmeden akan sudan avuçlarıyla alıyor, kana kana içiyor, ara sıra bana da su fırlatıyordu. İçtiği sudan artakalan damlalar bıyıklarında gökkuşakları yaratıyordu. Uzanıp o damlaları dudaklarımla silmemek için kendimi zorlukla tutuyordum. Dağlardan yankılanıyor gibi sesiyle dizeler okuyor, savaşçı heybetiyle iri adımlarla yürüyordu. Ancak ara sıra bana baktığında bütünüyle bir sevda oluveriyordu. O zaman ellerimi tutup avuçlarıma gömerdi başını. O uğuldayan sevgili başını... Alevli solukları parmaklarımı yakardı.

- Seni sevmek ne kolay, ne güzel!.. Gözlerine bakınca dünyayı unutmak, sevdaya kapılıvermek ne güzel!..

Çok sürmezdi. Kara gözlerinde kaygı, öfke benekleri uçuşmaya başlar, vurgun yemişçesine donakalırdı. Bakışlarını uzaklara dikerdi.

- Oysa sevmek, gerçekten sevmek pek bu kadar kolay değil. Olmamalı da. Sevmek emek ister, yürek ister, uğrunda savaşmak ister. İhtiyar yüzlü bebeleri, kahırlı anaları, yorgun, umudunu tüketmiş, çaresizce kaderine boyun eğmiş insanları sevmek gerekir. Bu sevgi için yaşamak da gerekir, gerekirse ölmek de... Yaşamak aslında hep bir borcu ödemek, eşitliği ve özgürlüğü bütün insanların hayatında kurabilmek içindir. Sorumluluktur hep yaşamak... Ancak gözlerini yummuş, acıları görmezden gelen insanlar kendileri için yaşarlar. Ezilenler için yaşamak ve onları sevmek, seni sevmek kadar kolay değil. İşte bu ağırıma gidiyor. Çıkamıyorum işin içinden...

Bunalıyordu, çelişkiler içindeydi. Bir an her şeyi unutup sevdasını bütün derinliğiyle yaşamak isterken, bir an gelir gürül gürül akan gençlik ateşine karşı koyar, işte o zaman bir düşmanmışım gibi hınçla bakardı bana.

- Yolum belli benim kızım. Çetin, zorlu bir yol. Sağlam yürek, dingin kafa ister. Sen beni bulandırıyorsun, yumuşatıyorsun.

Hiç bu dünyaya gelmemiş olsaydım ya da yolumuz hiç kesişmemiş olsaydı ya da bir gün ansızın yok olsaydım... Sanki öyle isterdi. Bu anlarda hep susardım. Varlığımı hissettirmemeye çalışırdım ve kaçmak isterdim yanından. Bir gün gerçekten kaçtım.

Hiç bu kadar uzun konuşmamıştım onunla ve hiç bu kadar sessiz kalmamıştı o... Sonunda konuştu.

- Hiç değilse unutmamışsın, buna sevindim.

Arkam ona dönük konuşmayı sürdürdüm.

- Seni çok özledim biliyor musun? Onu konuşabilmek için kimsem yok benim. Bazen delirecek gibi oluyorum. Ağzımdan bir şey kaçacak korkusuyla hep susmayı yeğliyorum.

- Benim de başka kimsem yok. Ama bu gelişim son, biliyorsun değil mi?

- Gitme! Beni bırakma... Ben sensiz yokum.

Dönüp baktım. İçim acımayla doldu. Feri sönmüş gözleri, saydamlaşmış teniyle bir düş yaratığına benziyordu. Arkada batan güneşin ışıkları onu çepeçevre sarıyordu. Kutsallığını yitirmiş bir Madonna ikonası gibi ellerini önünde kavuşturmuş, öyle derin bir sessizlik ve devinimsizlik içindeydi ki sanki yoktu. Gözlerimin önünde eriyip akıyordu. Balmumundan bir heykel gibi...

Beni yarım bırakıp gitti. Sonunda ondan bütünüyle kopmuştum. İçimde sevincin zerresi yoktu. Kimsesizlik sardı her yanımı. Onsuz boştum, öksüzdüm. Dalgalar taş rıhtıma vurup duruyordu.

Sonra masadaki armağanını anımsadım. Gazete kâğıdına şöylece sarılıvermişti, açtım. İşportadan alınmışa benzeyen, ucuz, sıradan bir ayna. Kimselerin görmemesi için denize atmak istedim. Merakımı yenemeyerek aynaya bakıverdim. Ben yansımadım aynadan... Ürktüm gördüğümden. Kırık, morarmış şiş burnu, patlamış yanağı ve kapanmış tek gözüyle bana bakan oydu. Damlayan kanlar kabanını, o nice sevdiği kabanını lekeliyordu. Yüzündeki korku ve dehşeti yeniden yaşar gibi oldum. İşte o anda düştü elimden. Rıhtımın taşları üzerinde birkaç parçaya bölündü. Toplamak için eğildim. Avucuma koyduğum her parçadan başka bir ben bana bakıyordu.

O gür saçları altın yeleler gibi rüzgârda savrularak koşan genç kız... Sevdiğinin karşısında yüzünde kaçamak mutlu gülümsemelerle onun okuduğu şiiri dinleyen o kız... O ve ben birdik. O gitmişti, artık ben de yoktum. Onsuz bir hiçtim ben...

Ben kendimi parça parça etmiştim. Elimden ne gelirdi başka? Ne yapabilirdim?

Usulca denize bıraktım kırık ayna parçalarını. Yana döne, kırık kenarları keskin ışıltılar saçarak dibe doğru aktılar. Gömdüm onları denize... Hep yaptığım gibi...

Denize baktım, binlerce yıldır dalgalanıp duran ve hep dalgalanacak olan denize... Elimdeki bir kesikten incecik kan sızıyordu. Biliyordum, yıllarca sızıp duracaktı. Tükeninceye kadar...

DALGALAR

"Denize baktım, binlerce yıldır dalgalanıp duran ve hep dalgalanacak denize... Elimdeki bir kesikten incecik kan sızıyordu. Biliyordum, yıllarca sızıp duracaktı. Tükeninceye kadar."

Kendime kestiğim en ağır cezaydı. Kan her yere, yakınlarımın gülümsemelerine, sevinçlerime, hayatımda olan her şeye, her yere sızıyordu. O lekeleri ben görüyordum yalnızca. Gökyüzünün maviliklerinde görüyordum. Ufuklara yayılan denizlerde görüyordum. Tertemiz, bembeyaz çarşaflarda, koltuğun üzerinde, yemek masamızın şenlikli örtüsünde, her yerde o damlaları görüyordum. Çocuğumun yatağında, büyürken defterlerinde, giydiğim elbisede, gittiğim en uzak yerlerde bile beni izliyordu benek benek...

Hayatı normal akışında sürdürürken, bunu artık neredeyse beceriyle ve başarıyla yapabilirken aklıma takılan tek soru ne zaman tükeneceğiydi. Zamanla alıştım. Ne de olsa sesi soluğu yoktu, benden başka kimse de onu görmüyordu. Ve ben hesapçı, kanlı bir katil gibi ikiyüzlülüğe o kadar alışmıştım ki onun doğal bir parçam, sakat bir yanım olduğuna inanmaya başlamıştım.

Tuhaf bir özvericilik başlamıştı bende. Eşim en mutlu erkek olmalıydı. Çocuğumun başına hiçbir şey gelmemeliydi. Kendimi boş verip çevremdekilerin mutlu olması için gösterdiğim aşırı çaba, bir bedel ödemek gibiydi benim için. Daha da çok hayatla kurduğum ilişkinin sağlamlığını, gerçekliğini kanıtlamaya çalışıyordum. Umuyordum ki benden umudunu kesip sızmayı bırakır, giderdi gideceği yere... Sonra başka bir yol daha buldum. Görmezden gelmeye başladım. Böylece geçti hayatım. Düşündüğümü başarmıştım.

Evliliğimizin çevreden gözlemlediğim her evliliğe benzemediğini fark ettiğimde pek de şaşırmadım. Farklılık, hem eşimden hem de benden ileri geliyordu. Eşim her normal genç kızın dileyebileceği bir erkekti. Sevgisini dile getirmekten çekinmeyen, önemli günleri unutmayan, güzel olduğunu düşündüğü mücevherlerle, armağanlarla eşini sevindirmeyi doğal bir alışkanlık sayan, çalışkan ama işkolik olmayan, ailesini her şeyin üstünde tutan bir eşti. Onunla birlikte yaşayan herkesin yürüdükleri yollarda taş olmaz, ayakları yorulmaz, aksaklık çıkmaz, sorunlar kendiliğindenmiş kolaylığıyla çözülüverirdi. Bütün bu olumlu özelliklerin bana yansıması farklı olurdu. Ben sevgisini dile getiremeyen biriydim. Önemli günleri bir türlü anımsayamazdım. Mücevherlerden nefret eder, zorlama bir neşeyle kabul edip salt onu mutlu etmek için takar ve hemen sıkılırdım. Bir türlü onun beni düşlediği şıkır şıkır bir kadın olamıyordum. Alışveriş tutkum hiç yoktu. Elime geleni giyip öylece sokağa fırlayan tiplerden biriydim. Eşim belli toplantılara gitmeden önce dolabımı açıp uygun giysi ve ayakkabılarım olup olmadığını kontrol eder, almayı beceremediğimi düşünür, benim için alışverişe gitmemiz gerektiğini söylerdi. Zaman içinde onu kendi haline bıraktım. Artık kendi kendine alışverişe gidiyor, dolabımı birer kere giyebildiğim giyeceklerle dolduruyor, kendimi avizeye benzettiğim kılıklara sokuyordu beni... Ama çok mutlu oluyordu.

Yıllar ilerlediğinde, o ve ben nice değişsek de onun aşkı artarak sürüyordu. Buna karşın kıskançlık konusunda beni hiç sıkmıyordu. Öylesine bir güven duyuyordu ki dünyanın en çekici erkeği bile beni ondan alamazdı. Çünkü hiç kimseyi görmüyordu gözlerim ve o bunun farkındaydı.

Bütün bunların yanı sıra sıklıkla olmasa da bazen kaprislerim tutardı. O bunları kapris diye adlandırırdı ama bana göre kendim olma çabalarımdı. O anlarda beni derin bir sessizlik sarar, kimseyi görmek istemez, herkese yalnız olmak istediğimi sezdirirdim. İşte o anlar mağarama sığındığım anlardı ve kimseyle paylaşılmazdı. Dışarıda kalan herkes yabancıydı bana. İlk zamanlarda gerçekten ürkmüştü. Onu, birlikte yaşadığımız hayatı, edindiğimiz her güzel şeyi bırakıp gideceğimi düşünür-

dü. Ben ise o anları "dağa çıkmak" diye adlandırırdım. Onulmaz bir dağ tutkum vardı. Dağlar beni öylesine çekiyordu ki gidip bir kovuğuna uzansam, o kovuk beni bir ana rahmi gibi sarsa, yitsem, karışsam dağlara, öyle isterdim... Çok uzun sürmezdi, her defasında geri dönerdim. Süklüm püklüm, hep bir şeyler yitirmiş, kendime olan saygım daha da azalmış olarak... Zamanla alıştı eşim bu yitik anlara... Eninde sonunda ona dönüyordum. Daha özverili, daha uysallaşmış, daha evcilleşmiş bir biçimde...

Yıllar geçip eşim yaşlılığa yenik düşmeye başladığı zamanlarda giderek gücü de azaldı. Yürüdüğümüz yolların taşını temizleyen, yorulduğumuz yere han yapan o güçlü adamın küçük sorunlar karşısında duraksayan tavrını görmeye başladığımda ve bunlar sıklaştığında, fark ettirmeden üstlenmeye, çözmeye, onu yoran yükleri bir bir üstünden almaya başladım. Uzun sayılabilecek bir süre bütün kararları aldım, durumları yönettim ve onu rahatlattım.

Yeniden güçlenmeye başlamanın bendeki etkisi ürkmek oluyordu çoğunlukla. Çünkü savaşçı yanım açığa çıktığında, direnmenin onurunu anımsar gibi oluyor, tam olması gerektiği yerde bir boşluk hissediyordum. Nicedir bu boşluk, sol yanımı hep üşütüp duruyordu. Elbette varlığı bütün boşlukları boylu boyunca doldurup taşan o bildik gölgenin gür sesini duyamamanın acısı da kınından çıkmaya hazırdı. Korkuyordum, bir telaşla yaşadığım güne dönmeyi, güvenli bir limana attığım demirin tarayıp taramadığını yoklamayı sıklaştırmıştım. İlk esintisini yüreğimde henüz bir kıpırtı kadar hissedebildiğim fırtınanın, kıyıdaki kumlara yaydığı, dalgaların gelgitiyle çırpınıp duran yosunlara bakıyordum. Bir gün beni de böyle ele geçirecekti deniz... O fırtınada sağ kalıp kalamayacağımı bilemiyor ve korkuyordum.

Son zamanlarda eşime aşırı bir düşkünlük gösterir olmuştum. Bunun havadaki fırtına kokusundan olup olmadığını bilemiyordum. Sanki hızla yaşlanıyor gibi geliyordu bana. Eşlerin birlikte yaşlanmasında tuhaf bir hal vardı. Birbirlerinin hem gençlik yıllarındaki halini hem de yaşlılık halini iç içe ve bir arada görüyorlardı. Nice yaşlanmış olsalar da o adam, düğün fotoğrafında-

ki mutluluk ve gururla ışıldayan yüzüyle taze bir damat olarak görünüyordu. Gelin ise hep ele geçmez gibi görünen o genç kız oluveriyordu. Ve yıllar hep genç ve yaşlı halleriyle birlikte geçiyordu. Kadın ya da erkek ölünce, kalan kişi ansızın yaşlanıyordu ve bir daha aynalarda ve başka gözlerde gençliğini bulamıyordu. Bunu çok önceden yaşamış, çok gençken ansızın yaşlanmıştım. Bu yüzden yeniden yaşamayı hiç yadırgamadım. Ben zaten çoktan beridir yaşlı bir kadındım.

Bir akşamüzeri eşim yanı başıma oturdu. Her zamankinden daha değişikti davranışları. Saçlarımı okşamaya başladı ama çocuğunun başını okşar gibi... Yüzüme uzun uzun baktı. Sonra konuşmaya başladı.

- Sana bir şeyler söylemek istiyorum. Ama söylediklerimin seni ürkütmesini istemiyorum. Söylemem gerektiğini düşünüyorum. Beni dinlerken duyduklarının altında bir neden aramanı istemiyorum. Değişen hiçbir şey yok. Şöyle düşün istersen... Bunları söylemek cesaretini şimdi buldum, ileride bulamayabilirim. Onun için dikkatle dinle beni, bir daha böylesi bir konuşma yapmayacağım.

İki eliyle başımı avuçlarına aldı. Gözlerime dikkatle baktı.

- Seni hep çok sevdiğimi bilirsin. Yıllar içinde bu sevgi hep arttı, hiç eksilmedi. Başlarda korkmuştum senden... Bu evliliğe hiç başarılı olacak gözüyle bakmamıştım. Çünkü çok zor dönemler yaşanıyordu. Sen bir gelgit dalgasının üzerinde bana bir yaklaşıyor bir uzaklaşıyordun. Seni yitirmekten korktuğum, bulsam bile nasıl yaşayabileceğimizden kaygı duyduğum anlar yaşadım. Hiçbir korkum gerçekleşmedi. Ummadığım, beklemediğim ölçüde harika bir eş oldun bana... Beni çok mutlu ettin. Öylesine mutlu oldum ki bir gün ansızın ölürsem arkamdan ağlamanı istemem. Kimse de ağlamasın. Bilsinler ki bir insanın yaşayabileceği en büyük mutluluğu yaşadım ben... Çok az insana verilen bir ödüldür bu mutluluk... Ancak seni de bu ölçüde mutlu edebildim mi, bilemem. Ama bunları bilesin istedim. İstedim ki eğer bir gün başıma bir şey gelirse sakın fazla üzülmeyesin.

Üç gün sonra bana sevgiyle bakarken gözlerini kapadı. Uyudu sandım.

Tam yedi yıl boyunca sanki o varmış gibi yaşadım. Tam bir inkâr haliydi. Düzeni o kurmuştu, doğrusu bu olmalıydı ve izinden gitmem gerekir diye düşünüyordum. O varken nasıl yaşıyorsak aynen öylece yaşamalıydık. Hiçbir şey değiştirilemez, radikal kararlar alınamazdı. Hiçbir mülk satılamazdı, sürekli bakım gerektiren evler onarılmalıydı. Oradan oraya koşuşup duruyordum. Gereğinden fazla sert, gereğinden fazla ödünsüz, gereğinden fazla yaşlı bir kadın olmuştum.

Yedi yıl süresince mağarama da girmedim. Sanki yasımın bir gereği gibiydi. Bir gün bir şeyler oldu. Bir deniz kenarındaydım. Dalgaların sesini dinliyordum. Hep dinlerdim bu sesleri. Uzaklardan koparak gelen dalgalar büyük bir gümbürtüyle ve hınçla kıyıya vururken, karada olmanın güvenliğine haince sığınmanın korkaklığıyla yüzleştim ilkin. Bu korkaklığın sonu yoktu. Her fırtınada deniz kıyısına koşup dalgaların sesinden bir anlam çıkartmanın da... Dalgalar benim ta içimdeydi. Yüreğimi oyup parçalar koparark açık denize sürüklüyor ve sonra koşarak geri geliyor, hınçla tükürerek kayalara çarpıyordu. Belki de içimdeki fırtına daha güçlü ve daha acımasızdı. Zamanı gelmişti artık... Nice korksam da artık kaçınamazdım.

Mağaram nicedir beni bekliyordu. Sonunda yavaşça kapıyı açtım, girdim içeri... Sandığım oracıktaydı. Açılmayı bekliyordu. Usulca açtım. Her şey yerli yerindeydi. Düzenlice katlanıp özenle yerleştirilmiş, ilk günkü kadar yeni ama sararmış anılarımı tek tek okşadım. Onlar benimdi, daha doğrusu ben onlarındım. Onlara aittim. Yerim tam burasıydı. O yitik, yaralı, korkmuş, ürkmüş, hırpalanmış, kabanı kan içindeki genç kız bana bakıyordu tek gözüyle... Tuttum elinden, yeniden katıldık birbirimize...

Elimdeki kesikten hâlâ incecik bir kan sızıyordu. Sızan kanı denizde yıkadım. Uzun, sancılı, bazı anları dehşet dolu, çoğu anları sevdayla örülü bir serüvendi bundan sonra yaşadıklarım. Zaman bir ileri bir geri sarıyor, beni o yıldan, yaşadığım bugüne savurup duruyordu. İki zamanlı yaşamaya başlamıştım. Bu öylesine hoyrat bir savaştı ve ben öylesine yorgundum ki bu sarmalın içinde boğulup gideceğimi düşünür olmuştum. Yaşadığım acı-

dan kurtulmak için yarattığım iki zamanlılık, iki ayrı parçaya bölmüştü beni... Parçaların birleşmesi ise geçmişten ve gelecekten sorulacak hesapları, öfkeleri, soruları sırtıma yükleyivermişti. Yeniden yangınlardaydım. Hasretin çaresizliğini katlayıp yeniden sandığıma tıkabilsem bile öfkemle baş edemiyordum.

Artık yazmak şart olmuştu.

BİR EKSİKLİK

Yazmayı düşündüğüm kitabın konusu yıllar önce yaşadığım sevdaya ilişkindi. Sevda diyordum çünkü başka türlü adlandıramıyor, daha güçlü bir sözcük bulamıyor, hiçbir sözcüğü sevdiğimle birlikte yaşadıklarımıza yakıştıramıyordum. Hepsini toplasam bir yılım geçmişti onunla ama kalan bütün ömrümü tutuklayan, bilerek ya da bilmeyerek ona göre biçimlendirilen, üzerinde hiçbir konuşma, paylaşma yapılmadan sessizliğe gömülmemi gerektiren bambaşka bir yıldı. Önümde yaşanması gereken uzun bir dönem vardı. Bu dönemi geçirebilmek için hazırlanan en uygun, en güvenli, en kuytu bir limana demir atıp orada kalmak oldu sonraki hayatım... Önceleri susmam gerekiyordu. Bu zorunlu susuş, zaman içinde alışkanlığa dönüşmüştü. Çevremdeki herkes bu sessizlikten hoşnuttu. Onları hoşnut etmek, içimdeki öfkeyi daha da biliyor ve daha tehlikeli sessizliklere gömülüyordum. Hatta renksiz, kokusuz, tatsız olmakla üzerimdeki gizlice beni gözetleyen ilgiden kurtuluyor, onları rahatlatıyordum. Ta ki onlar her şeyi unutuncaya kadar...

Ama ben hiçbir şeyi unutmuyordum. Bir ânını bile... Belleğimin gizli mağarasında sevinçlerim, acılarım, hasretim, ölülerim el ele vermişler, günbegün örüyorlardı o bir yılı... Öylesine zorlamış, öylesine ayrıştırmıştım ki kendimi, sonunda ben de unuttum sanmıştım. Ama yapamadığım birçok şey vardı hayatımda. Örneğin hiç müzik dinleyemiyordum. Bir şiiri baştan sona duymaya dayanamıyor, hatta nefret ediyordum. Ve narkoz verilmesi gereken hiçbir operasyonu, ne bedel ödeyecek olursam olayım, kabul etmiyordum. Ya konuşursam diye...

Böylece yazmaya karar verdim. Bu kitap yazılacaktı. Başka da yapılacak bir şey yoktu. Dinmeyen, kendime bile itiraf etsem yanıp kül olacağımdan korkarak yaşadığım hasret yangınıyla arama bir serin yel olup girerdi belki de yazdıklarım. Kim bilir belki de rahatlardım.

Kitabı yazıp bitirdiğimde beklediğim, amaçladığım huzura yine kavuşamadım. Kitap ya da ben bir yanımızla hep eksik kalıyorduk ve ben bu eksikliğin ne olduğunu çözemiyordum. Acaba sürekli yinelenen bazı sözcüklerin gereğinden fazla kullanılması mıydı beni tedirgin eden? Ya da bu sözcüklerin yüklendikleri anlamlardan çok daha farklı ve önemli bir görevleri mi vardı ki, benim yazarlık titizliğimi aşıp sere serpe kitaba yayılmışlardı? Ancak o sözcükler edilmişler ve çoktan evrenin her köşesine ulaşmışlardı.

Başka kim bilebilirdi? Bilebilecek olan vardıysa bile ben ona güvenebilir miydim? Bastırmayı hiç düşünmediğim bir kitabın eksik olmasının ne zararı vardı? Asıl amacımın söze değilse bile yazıya dökerek kendimi rahatlatmak ve biraz huzur bulmak olduğu bunca açıkken, bu eksiklik duygusu hâlâ benim aklımı, belleğimi en çok da yüreğimi neden kurcalayıp duruyordu? Sanki anılardan oluşan bir heykel yontmuştum ve heykelin bir mucizeyle canlanıp yeniden hayat bulacağı umudunu mantıksızca, anlamsızca beklemekteydim. Daha önceleri tepeden tırnağa donandığım öfkeye, amansız hasrete, sabırdan öte bir görev duygusuyla sessizce katlanabiliyorken, olanaksız olduğunu bile anlaya bir umut taşıma deliliğiyle baş başa kalakalmıştım. Bir ses, bir soluk, bir hayat kıvılcımı arıyordum. O umudu, duygusuz bir yaşama güdüsüyle kendim mi yaratmıştım, yoksa gerçekten bekleyişimi anlamlı kılan bir şey var mıydı? Sanki onu bir buluversem, derin ve huzurlu bir soluk alabilecektim. Öyle seziyordum.

Kitabı bitirdiğim o bir yılın sonunda, beni içine alıp kapkara bir bulut sarmalında göğe savurduktan sonra yere çarpan fırtınanın şöylece bir soluklandığı, yeniden güçlü bir vuruş yapmak için bir adım geriye çekildiği sessiz ve çok tehlikeli bir durgunluk duygusu

içinde yıllardır beklediğimi anladım. Çaresi yoktu, gelip vuracaktı. Ondan nice kaçınmaya çalışsam da kurtulamayacaktım.

2009 yılının 6 Mayıs akşamında –ki kitap bilerek ya da bilinçsizce tam da o gün bitmişti– sevdiğimle anıları olan arkadaşlarından birisini gördüm...* Diğerlerinden farklıydı. Hiç görmediğim biriydi. Ama onu anlatmak için kullandığı sözcükler tam da benim bildiğim onu tarif ediyordu. Anladığım kadarıyla o dönemde hiç karşı karşıya gelmediğim, gelemeyeceğim bir yer ve zamandaydı ama onunla sanki aynı yer ve zamanda bir araya gelmiş ve ortak anılar oluşturmuştuk birlikte. Bu adamda bir şey vardı. Aradığımın ne olduğunu bile bilmediğim bu şey her neydiyse onu görünce ancak sezebileceğim bir şeydi ve çok önemliydi. Kısacası tuhaf bir şeydi.

Önce anlattığı iki küçük anıdan birisi, çocukluğumda yaşadığım kısa bir seyahatle örtüşüyor olabilir mi diye düşündüm. Ancak o anının tarihini ya da kaç yaşında olduğumu hatırlayamıyordum. Bunca az bir veriyle o ciddi yüzlü, sert bakışlı adamın karşısına çıkmam doğru olur muydu bilmiyordum. Çekiniyordum açıkçası...

Daha sonra başka bir anısını anlatmaya başladı. Ansızın içimi oyan o soruyu duyduğumda ilk kıvılcım çakıverdi.

– Neden hep o kente gitmeyi istiyordu, bilmiyorum. Yine o kente gitmek isterken yakalandı, bu hep benim içimi sızlatır durur.

İlk sezgim, bu sözleri söylerken sesinde oluşan o belli belirsiz kırılma yüzünden gelişti. Sanki sorunun yanıtı bende gizliymiş gibi bir suçluluk telaşı sardı içimi. Belli ki benim kadar o da bu konuya duyarlıydı. Çok kısa konuşmasına karşın olayları, duygularını, yorumunu kıvamlıca harmanlayıp aktarabiliyordu. Ama bu adamda başka bir şey daha vardı. Onda katı ve keskin bir acının dilsizliğini, bu dilsizliğin biçim değiştirerek öfkeye dönüşmesini ve bu öfkenin haykırışını duyabiliyordum. Ve bu hali çok iyi tanıyordum.

---

* Bahsi geçen kişi Aydın Çubukçu'dur –e.n.

Onu görmeliydim. Ondan alacağım bir şeyler vardı. Belki benim de ona verebileceğim bir şeyler... İkimizin de sevdiği biri, yıllar önce öldürülmüştü ve o bizim ortak noktamızdı. Üstelik benim içimde taşıdığım çok gizli bir sırdı. Bu konuda hiç konuşmamış, kimseyle paylaşmamış olduğum sır, benim için de katı ve keskin bir acıydı. Üstelik hem dilsiz hem de sessizdi. Zaman içinde amansız bir öfkeye bürünmüştü. Bu adamda var olduğunu düşündüğüm şey her neydiyse bana iyi gelecekti. Kim bilir, belki eksikliğin ne olduğunu da bilebilirdi.

Aslına bakılırsa biraz çekingen biriydim. İnsanlarla iletişimimde öne çıkmamaya özen gösterir, fark edilmemeye çalışırdım. Birçok yazımı, bir eşya gibi varlığımı fark edilmez kılabilmem, zamanla görünmez olmayı becerebilmem sayesinde kullanabildiğim gözlem yeteneğime borçluydum. Ama şimdi bir insan, bir kadın, bir yazar olarak hiç tanımadığım, nasıl bir insan olduğunu ise hiç bilmediğim biriyle görüşmeye çalışacaktım. Ve nedenim de pek anlaşılabilir, anlatılabilir bir neden değildi. Nasıl becerecektim, bilemiyordum.

Hakkında genel bir araştırma yapmış ve ilk genel bilgileri edindikten sonra bir daha dönüp bakmamıştım. Çünkü bu insanı gerçekten tanımaya çalışacaktım. Bunu kendim için istiyordum. Salt bu yüzden derme çatma yollarla dolaylı olarak tanımaya çalışmak yanlıştı. Onu gözlerimle görmeli, konuşup sesini duymalı, titreşimlerini sezmeliydim. Başka yollardan ve kişilerden edinilebilecek bilgiler sezgimi bulandırabilir, önyargıya sapmama neden olabilirdi. Tek yol göstericim sezgim olacaktı ve ben o adamdan korkuyordum. Bu da beni güçsüz kılıyordu.

Ama beni yönlendiren güdü o denli güçlüydü ki hayatım boyunca hiç yapmadığım bir şey yaptım ve ona ulaştım. Çok kaygılıydım. Ne diyecektim? Nasıl söyleyecektim? Hiçbir ön hazırlığım yoktu ve kapıdan içeriye girdiğimde çoktan pişman olmuştum ve kaçmaya hazırdım.

Sonunda karşı karşıyaydık ve nereden başlayacağımı bilmiyordum. Üstelik yolu zorlukla bulmuştum, ayaklarım acıyordu. Birkaç kez de kaybolmuş, kadim korkumun paniği yüzünden zor

anlar yaşamıştım. İncelikleri pek önemsemeyen, bir kadında kaba sayılabilecek kadar zarafetten uzak yapımla önce ter içindeki yüzümü kuruladım. Hem de en yakışıksız biçimde... Nasıl göründüğüm hiç umurumda değildi. O, dimdik bakışını bozmayarak ve bu duruşun aynını bedenine de iyice belletmiş bir tavırla karşımda, tetikte bir bekleyişteydi. Hafifçe geriye doğru kaykılmış, bir kolunu oturduğu sandalyenin arkasına koyarak başını desteklemişti. Ortak arkadaşımızın yorgun fotoğrafı arkasındaki duvarda asılıydı. Nerede görsem başımı çevirdiğim, bakmayı hiç istemediğim, bildiğim anlamlı yüzün hiç tanımadığım bir hali olduğu için bir türlü ona benzetemediğim bir fotoğraftı. Sandalyemin konumunu değiştirerek görüş açımdan çıkardım.

Ansızın konuşmaya başladım. Neden oradan girdim bilmiyorum. Refik Halit Karay'ın "Eskici" adlı öyküsündeki Hasan'dan söz ettim. "Ben yıllardır Hasanlaştım" dedim. Hasan gibi ansızın konuşmaya başlamamın nedenini açıklayamam. Bazen böyle oluyordu. Konuşan ya da yazan ben olmuyordum, beni ele geçiren ve ne yapacağını bilmediğim birine kendimi teslim ediveriyordum. O biri beni de yedeğine katarak alıp başını gidiyordu. Benden ilerideydi ve benden gerideydi. Her şeyi ve benim bilmediklerimi de biliyordu. O acı çekiyordu. Hasret ve öfke doluydu. Dili ateş gibiydi, dokunduğu sözcüğü ateşe veriyordu.

Konuştum, konuştum, sordu yanıtladım ve yıllardır dilime getirmediğim sözcükler çoktan binbir emekle hazırlanıp ezberlenmiş kolaylığıyla döküldü ağzımdan... Saatler boyu anlatabilirdim. Kendimi onun yargılamalarına bırakabilirdim ve verdiği ceza her neyse çekmeye razı olurdum. Kimdi bu adam? Onun bir arkadaşı olmasının ötesinde ne özelliği vardı da onca yıldan sonra bu kadar açık ve rahat konuşuyor, anlatabiliyordum. Vardı elbette... Arkadaşından söz ederken sesinde oluşan minik bir çatlamanın tanıdık ve ortak sızısıydı örneğin... Çektiği onca çileden sonra özgürlüğünün, ilk gençliğinin elinden gün gün, yıl yıl koparılışının ardından bilenerek dimdik ayağa kalkışındaki kararlılığını, eşi benzeri olmadığını düşündüğüm bildik imanlı duruşun beni serseme çeviren benzerliğini anında yakalamamış mıydım? Hiç benzemiyorlardı ama çok benziyorlardı. İşte bu

yüzden çok eskiden beri tanıdığım ve güvenimi çoktan kazanmış biri kadar yakın geliyordu bana...

Sezgim doğruydu. Bu adam bana iyi gelmişti. Öfkemle arama giren serin bir yel olmuştu. İlk kez sevdiğim rüyama o günden sonra girdi. O günden sonra ilk kez rüyada bile olsa kalabalıklarda ona adıyla seslendim. Ki yıllardır adını sesime, dilime uğratmamıştım. O ad, boğazımdan yakarak, yırtarak çıkarken kendi sesime uyandım. İlk yasımı o günden sonra yaşadım. Yıllar içinde toprağa verdiğim sevgili ölülerimin ardından tek damla gözyaşı dökmemiştim oysa... Bu adamla konuşmak, öfkenin, kinin, acının tüten dumanlarının arasında temiz bir soluk alabilmek gibiydi. Ve bu anları biraz daha yaşamak istiyordum.

Onunla yaptığım ilk görüşmemden çıkarken, ta yüreğimde duyumsadığım hafiflemenin –ki yıllar yılı böyle bir şey yaşamamıştım– dinginliğini serin bir soluk gibi içime çekiyor, öte yandan nasıl olup da bunca açılabildiğimin sorgusunu acımasızca sürdürüyordum. Ancak biliyordum ki doğru kişi oydu. Hemen güvenivermemi sağlayan yalnızca sezgimdi ve beni hiç yanıltmamıştı. Kaybolmamam için beni bineceğim taşıtın yanına kadar getirmiş, belki bu şaşkın kadının yanında bozuk para da yoktur sanısıyla cüzdanından taşıtın parasını çıkarmaya çalışırken ben de onu şaşkınlıkla izlemiştim. Çünkü o kısacık görüşme sırasında, kadim kaybolma korkumdan bile söz etmiş olmalıydım. Ki bu durum günlük hayatımı zora sokan, zaman zaman yol ortasında donup kalmama neden olan, aşmak için türlü çabalar gösterdiğim, kimselere açamadığım sırlarımdan biriydi.

Taşıta binip eve dönerken yaşadığım tuhaf bir olayın sezgime kattığı etki de yadsınamazdı. Kucağıma bırakıverdiğim ellerime su damlaları düştü. Damlaların gözlerimden geldiğini anlayınca hem şaşırdım hem de korktum. Çünkü çok uzun bir süreden beri hiç ağlamamıştım. Ağlamayı unutmuştum. O şubat sabahının ayazında, buz kesmiş toprağa kapanarak, bağıra bağıra ağladığım günden sonra bir daha hiç ağlamamıştım. Bu gözyaşları bir nisan yağmuruna benziyordu. Katılaşmış içimde bir kıpırdayış, serinlemekten gelen bir ürperme, tortulaşmış birikintilerin yıka-

narak arınıp akması gibiydi. Hiçbir şey yapmamış sadece dinlemiş bile olsa bana iyi gelmişti. Ona insan gibi ağlamayı borçlanmıştım. Bu da az şey değildi. Suskunluk kıskacımın giderek beni soluksuz bıraktığı o sancılı günlerde, derin bir soluk almamı sağlayan o adama duyduğum, bir insanı yürekten sevmek duygusunun diğer önemli nedeni, yıllardan sonra gördüğüm bir rüyayla da çok ilişkiliydi. O rüya, ilk kez sevdiğimi bilinçaltımdan bilinçüstüne çıkarabilme başarısıydı. Gözyaşlarımdan sonraki en önemli bir ilkti ve bunu da ona borçluydum.

RÜYALAR

Yıllar önce bazı rüyalar görmeye başlamıştım. Her zaman gördüğüm sıradan rüyalara benzemiyorlardı. Çünkü zaman zaman yinelenip duruyorlardı. Senaryo ve mekân aynı kalsa da bir tablo kıpırtısızlığını yitirip ses ve hareket edinerek yenileniyorlardı. Sürekli yinelenen ve yenilenen bu rüyaların nedenini çözmeye çalışsaydım, yalnızca hayattan beklentilerim, yaşadıklarım, etkilendiklerimle sınırlı kalmayacaklardı. Kendimden gizlediklerim, sandıklarda koruyup sararttıklarım, hayaletlerimle karşılaşmaktan daha da öteydi bu rüyalar. Sanki geleceğe ilişkin ipuçlarıydı. Ya da ben öyle olmasını istiyordum. Ürküyor, mantığımı çağırıyordum.

Mantığım, uçarı bir serseri gibi dolaştığı yerlerden çıkageldiğinde ise hemen şöyle bir teori geliştiriyordum. Beyin uykunun içinde, el ayak ortadan çekilince de çalışmayı sürdürür, tıkış tıkış çekmecelerini düzenlerken, evde kalmış bir kızın düş kırıklığı içinde, sandığındaki çeyizlerini yeniden elden geçirip hayallerini tazelemeye çalıştığı gibi her anıyı alır, inceler ve önemli bulduğunu rüyaya sızdırıp taciz etmeye başlar. Birbirinin benzerleri olarak, tutmuş bir filmin yeni versiyonları gibi kişiyi önce rüyalarında, sonra uyandığında o konuyu anımsayıp düşünmeye, geçmişini yargılamaya, hesaplaşmaya iter, diyordum. Bu yinelenen rüyaları kaç kez gördüğümü anımsamıyorum bile... Rüya önceleri bir ortaçağ tablosunun kıpırtısızlığında ve sessizliğindeydi. Fırtınayla köpüklenen dalgalı bir deniz kıyısının resmiydi. Kıyıdan hemen sonra başlayan bir orman, ormanın ardında ise kayalıkları mor, dorukları beyaz bir dağ görünüyordu. Kıyıdan başlayan patika yol dağa ulaşıyor gibiydi. Yolun başında

kapkara bir at, ormanın içlerine doğru yürümekteydi. Sıradan bir manzara resmiydi. Daha sonraları o kapkara at, ansızın canlanıp başını arkaya doğru çevirecek, akları görünen kara gözleriyle bana bakacaktı. Bu çılgın at, kıpırtısız tablo içindeki tek canlı nesne olacaktı. İlerleyen zamanlarda ise denizin hırçın dalgalarının kıyıdaki kayalara çarparken oluşturduğu gümbürtüyü, fırtınanın uğultusunu, ormanın hışırtısını, şimşeklerin iç oyan cayırtısını ve atın gökgürültüsü gibi kişnemelerini duyacaktım.

Anlıyor gibiydim ama anlamaktan korkuyordum. O gecelerin sabahında, kafama saplanmış, çıkarılması büyük hasara neden olabilecek bir kurşuna benzeyen hasretim depreşiyor, beni lodosa yakalanmıştan beter ediyordu. Dalgaların hırçın sesleri hep kafamın içindeydi zaten. Gün içinde durup durup fırtına sesi duymayı bekler olmuştum. Geceleri yatağıma girdiğimde fırtınanın geleceği korkusu içinde kepenklerini kapayan biri gibi gözlerimi sımsıkı kapatıyordum... Hem bekliyor hem de korkuyordum. Onca hasretime karşın, belki de o hiç gelmeyecekti. Eğer gelirse bile onun fırtınasına dayanabilir miydim, bilmiyordum.

Uzun yıllar boyunca rüyamda onu hiç görmemiştim. Çünkü rüyalarıma bile hükmetmiş, beynimi programlamış, ondan söz etmek bir yana yaşananları bile yok saymayı, yaşayabilmek için gerekli saymıştım. Ama bilip de bilmezlikten geldiğim bir gerçeklik vardı. O her ânımın içindeydi ve aldığım her soluğun gizli ortağıydı. Yokluğunun acısı öyle keskindi ki beni ikiye bölüp diğer yanıma yerleşmişti. Öte yanım ondan habersiz, silik ve donuk bir hayatı sürükleyip duruyordu. Bu yüzden onu rüyalarımda hiç görmüyordum. Belki de o, bunu bilerek sızmıyordu rüyalarıma. İşte sonunda o belirlenen sınırı aşmış, rüyama girivermişti. Yıllar sonra, ondan söz edebildiğim, adını seslice söyleyebildiğim ilk günden hemen sonra...

Uykum öylesine saydamdı ki gördüğüm düşle gerçeğin arasında bir yerlerde geçmiş ve gelecekle iç içeydim. Gencecik bir kız olduğum zamanlardaydım. Çok önemli bir ders için koşarak amfiye giriyordum. Kendimi o yıllardaki halimle görüyor ancak ardından gelen yaşanmış bütün yılları da bir şekilde biliyordum.

Amfide bir gariplik vardı. Yaşadığım her iki zamandaki arkadaşlarım, dostlarım, bütün yakınlarım, komşularım, ölen ya da ölmemiş olan herkes sıralara oturmuşlardı. Ben de bir sıraya iliştim. Arada sırada içlerinde gördüğüm bazılarının öldüğünü ya da bazılarının neden burada olduklarını düşünüyordum. Ama bunu hiç de anormal bulmuyordum. Sanki hayatın en normal hallerinden biriydi.

Birden kapı açıldı ve o, hep olduğu gibi gürültüyle içeri girdi. Bazı sakıncalar yüzünden kalabalıkta hiç konuşmaz, çok gerekirse uzak bir tavırla şöylece selamlaşırdık. Bu kez öyle olmadı. Adını söyleyerek ona seslendim. Sıraların üzerinden atlayarak yukarıya, yanıma koştu. Bana sarılırken –ki bu olacak bir şey değildi– bir yandan da "Kız sen hep özlenecek misin?" diyordu.

Bir ara çenemden tuttuğu başımı göğsünden kaldırıp "Dur sana bir bakayım" dediğinde yüzümü saklamaya çalıştım. Ya yara izlerini görüp öfkelenirse ya dellenip ortalığı birbirine katarsa ya da yüzümün yaşlı halini görürse diye korkuyordum. Çünkü o gencecik bir delikanlıydı.

Ama öyle olmadı. Her zamanki gibi baktı bana. Sanki yaralarım hiç yoktu, olmamıştı da... Ve ben hiç yaşlanmamıştım. Öyle mutluydum ki ağlıyor, gözyaşlarımı görmesin diye başımı boynuna saklıyordum. Eğer sabun kokuyorsa evden geliyordu. Kolonya kokuyorsa geceyi ya yurtta ya da bir arkadaşının evinde geçirmiş oluyordu. İs kokuyorsa o dağdan diğerine uzun adımlarıyla atlayıp durmuştu. Ve o hepsi birden kokuyordu. Bir yandan da onu uyarmaya çalışıyordum. "Gitme oralara!" diyordum. Tam o sırada boynunun sol yanındaki bir damarın üzerinde, o minicik beni gördüm. Tıp tıp atıyordu. Usulca o minicik beni öpmeye uzanıyordum ki bir dehşet duygusuyla ansızın uyandım.

Ben yaşıyordum. Tek gerçeğim buydu. Oysa o minik ben, atmayı çoktan bırakmıştı.

Uyandığımda deliler gibi ağlıyordum. İlk kez onun için ağlamaya başlamıştım. Artık başka türlü düşünemiyordum. Benim yerime rüyalar düşünüyor ve karar vermemi bekliyordu. O ise "Kız sen hep özlenecek misin?" diyerek çağırıyordu beni. Sesini

duyuyordum. Bedenini, kokusunu, sıcaklığını hissedebiliyordum. İlk kez açık, net bir çağrı almıştım. Şaşırmadım; beklediğim, özlediğim bir çağrıydı.

İşte bu rüya, bütün akıl yürütmelerimi ezip geçti. Artık o rüyaları gördüğüm gecelerin sabahında, onların benim beynimin bir kurgusu olmakla kalmayıp bir işaret, bir yol gösterici, ötelerden bir dokunuş olabileceklerini düşünürken yakalanıyordum kendime... Neredeyse emindim bundan. Ölmüş sevdiğim, rüyalar yoluyla bana ulaşıyordu. Mantığım ise almış eline terazisini, çıkıp gitmişti hayatımdan. Zaten serserinin biriydi.

Yeni arkadaşım sayesinde, kurak hayatımda bir nisan yağmuru yaşamış ve sonunda onu rüyamda görebilmiştim. Ancak arkadaşımla görüşemiyordum. Kaldı ki bir daha görüşmeyi isteyen o olmuştu. Buna seviniyordum çünkü insanlaşmaya başlamıştım. Nicedir sürdürdüğüm, sürdürmemin gerekliliği içinde yaşadığım hayattan daha sahici bir hayata doğru sarsak adımlarla ilerlerken uzandığım tek eldi ve beni anlamış olduğunu düşünüyor, daha doğrusu öyle sanıyordum.

ÖKSÜZ ACILAR

Sonunda yeniden görüşebilmiştik ama görüşme iki ayrı zamanda gerçekleşmiş gibiydi. Sanki iki ayrı zamanda buluşmuş, iki ayrı konuşma yapmış gibiydik. Bu iki ayrı gibi gelişen görüşmenin ilkinde çok yıpranmış, incitilmiş, kesin kararlar almıştım. Benim için çok zorlu olmuştu. Kendim olmaktan çıktığım, vurulan darbeye karşılık veremediğim anlar yaşamıştım. Bu anları ve onun hesaplanmış çıkışlarını utanç ve öfkeyle hatırlayacaktım ileride, biliyordum bunu... Çünkü unutmamakla lanetlenmiş bir belleğim vardı. Üstelik her iki biçimde gerçekleştirilen konuşmanın daha başında, konuşulan hiçbir şeyin unutulmayacağını da ona iletmiştim. Söylenen her sözün bir bedeli ve sorumluluğu vardı. Zaman içinde nice kaçınsam da nice edilmemişler gibi davransam da o sözler, gelip gelip beni yüreğimden vuracaktı, biliyordum bunu...

Belki de onu görmek istediğim gibi görmeyi dilemek bende sahte bir gerçeklik duygusu yaratmıştı ve ben yanılıyordum. O kötü biri olabilirdi. Hangisi gerçekti? Duyumsatmaya çalıştığı gibi gerçekten yaşadıklarımla içsel bir bağlantı kurmuş muydu? Beni ya da yazdıklarımı önemsiyor muydu? Ya da bunlardan davasına bir çıkar sağlamak amacında mıydı?

Bütün bunları hemen o anda düşünemedim. Onu kendi bildiğim, belki de kendi kurguladığım gibi düşünmeyi sürdürmekteydim hâlâ... Bırakıp gidemedim. Belki her ikimiz de kendi çıkarlarımız açısından özensiz bir tutum içine girmiştik ve bir bakıma her şeyi anlar ama ortada apaçık olanı görmez yanım, ne onu ne de kendimi anlayacak durumdaydı.

Oradan buradan, yine hiçbir şeyi tasarlamadan ve hesaplamadan, öylece konuşmayı sürdürdük. Her şeyden söz ediyor ve

hiçbiri önemli değilmiş gibi söylenen, aslında çok önemli olan bazı şeyler anlatıp duruyorduk birbirimize... Derken o yine benim bildiğim, bildiğimi düşündüğüm o oluverdi. Kendinden söz ediyordu. Yaşadıklarının nice ağır olduğunu biliyordum ve nice anlamaya çalışsam da onda bıraktığı yaraların acısını duyumsayabilmem olanaksızdı. Acı hep tek başına çekiliyordu ve birine anlatabilme, paylaşabilme çabasının boş olduğu hep bir ön kabuldü. Kendimden biliyordum. Üstelik o, uzun yıllar boyunca kapatıldığı dört duvar arasında yaşamıştı ve duvarların ötesine ulaşmaya çalışmıştı. Yine de yaşadığı bu alabildiğine kısıtlı ortamın koşullarında hayatta kalmayı ve ileriye yürümeyi başarmıştı. Ama ne pahasına!..

Hapishanelerde neler yaşadığını anlatmak yerine, kendisinin neler yaptığını anlatmayı yeğliyordu. Birinden diğerine dolaştığı cezaevlerinden söz ederken, örneğin birisi hakkında "Orası güzeldi!" deyiveriyordu. Bu nitelemeye takılıp kalıyordum. Oturup bana neler çektiğini açık açık anlatsa, karanlığı, işkenceyi, özgürce alınmış bir tek soluğun olmadığı yerde nasıl zorluklar içinde yıllarca yaşadığını bir bir dökse, o iki sözcük kadar acıtamazdı içimi... Bu adamın arkasında büyük bir hikâye vardı. Ve bu hikâye, onun şimdi baş koyduğu yolun nedenlerini de açıklıyor, benden istediği kitabın çok ötesine geçiyor, daha ateşleyici ve çok daha önemli bir hale geliyordu.

Oturduğu yerden kalkıp bir kutu gösteriyordu bana. İçinde küçük defterler vardı. Dışarıdan satın alınmadığı belliydi. Çünkü muhasebe defterleriydi. Hani o cildi kapalıyken dışarıdan sayfalarının renk dalgaları gibi göründüğü defterlerden... Birini verdi elime. Üzeri tozluydu, ilk düşündüğüm elime hapishane tozu bulaşmış olduğuydu. Defterin içindeki yazılar öylesine küçüktü ve nedenleri öylesine irkilticiydi ki soluğum kesildi sandım. Okuması çok güçtü ve onu okumayı artık her şeyden fazla istiyordum. Ancak bir gariplik daha vardı defterlerde. Onca ak kâğıt sıkıntısının yaşandığı küçücük yazılardan belliyken, belki de zorlukla edinebildiği hapishanenin kullanımdan kalkmış eski defterlerinin boş sayfalarını kullanıyorken, sol yanlarda neden büyük boşluklar bırakmıştı? Beyaz, düz ve boş alanlar... İşte o alanlar, dile getir-

mediği, getirmeyi istemediği ama getirilmesi gereken birçok acının yazılması için kendisinden bile gizlediği bir dileğin yönlendirmesiyle bırakılmış olmalıydı.

O boşlukların doldurulması gerekiyordu. Çekilenlerin, insanca yaşam özlemlerinin, isyanların, acıların dile getirilmemesinin böylesine büyük boşluklara neden olduğunun açık bir kanıtıydı. Elimden bırakamıyordum. Defter haykırıyordu, tutuklu olmaya isyan ediyordu ve özgürlüğünün verilmesini bekliyordu. Tam o anda çekti aldı elimden. Kendisinden gereğince, beklediğimce söz etmemişti ama defter konuşmaya hazırdı. Boş alanları ve dolu yanlarıyla çığlık çığlığaydı o defter. Ve sandık dolusu onun gibi defterler... Daha doğrusu sandık dolusu acı, öfke, kin... Benim de sandığım vardı ve açılabilmesi yıllar almıştı. Acı ne kadar büyükse açılması o kadar zor oluyordu. Onun acısı çok daha büyüktü. Derinliğini ise kestiremiyordum bile...

"Orası güzeldi!", sözlerini duyduğumda yaşadığım şaşkınlığın çok ötesinde sezinlediğim korkunç olasılıklar yüreğimi sıkıştırıyordu. O sandığını açamıyordu. Anlaşılan oydu ki açamayacaktı. Ve hep bu ateşin içinde kalacak, yanıp kül olma ve havaya savrulma şansı bile olmadan, yanıp yanıp duracaktı.

Onca kitap yazmışken, başkalarını öne çıkarıp kendisini özenle gizlerken, amacının kölesi, savaşının eri olmuşken neden yazmaz bunları diye düşündüm. Belki dik duruşunda bir bükülme olur diye düşünüyordu. Belki de eli varmıyordu.

Acılarını sessizce yaşadığında dile ve sese getirmediğinde unutabileceğini sanıyordu. Çünkü öyle istiyordu. Hiç söz etmezse uçup gideceğini, yok olacağını düşünüyordu. Belki de onları ifade etmeyi zayıflık gibi görüyordu. Hatta üzerinden şaka bile yapabiliyordu. Oysa acıları ifade etmek, onları törpülemeye benzerdi. Kurtulmanın, hafiflemenin, yangın içinde serin bir yel bulabilmenin tek yoluydu. Biliyordu ama yapmıyordu. Yapamıyordu. El attığımda kaçınıyordu.

Besbelli bir inkâr içindeydi. Hapishaneyi, harcanmış yıllarını, acılarını, hatta hastalığını ve buna benzer her şeyi inkâr ediyordu. Küçükleştirmeye, değersizleştirmeye, olağanlaştırmaya

çalışıyordu. Böylece onları yaşamamış gibi oluyordu. Hapishaneye girdiğinde nasıl ödün vermez, yolundan dönmez, genç ve güçlü bir devrimci ise çıktığında da aynı genç, aynı güçlü ve aynı ödün vermez devrimci olduğunu düşünüyordu ve hayata oradan, kaldığı yerden başlıyordu. Öyle de yapmıştı zaten... Ki bu da benim içimi acıtan izlenimlerimden biriydi. Çünkü onun yanında kendimi çok zayıf, işe yaramaz, güçsüz hissediyordum.

Onu tanıdığım süre içinde kişiliğinde, hareketlerinde erdemsiz, zayıf bir tavır hiç görmemiştim. Tarif etmem gerekirse "dik durma" edimini, düşüncelerinden tavırlarına, davranışlarına sindirmiş, aynını bedenine de yansıtmıştı. Ancak bir tek zayıf noktası vardı. Gözleri, yüzü ve sesi gevezeydi. Anlattıklarını dikkatle dinliyorsam da daha fazlasını yüzünden, gözlerinden en çok sesinden ediniyordum. Şöyle bir kanı oluşuyordu bende... Dışarıdaki bizler, zaman içinde binbir maske edinebiliyorduk. Çünkü sürekli değişebilen insan topluluklarının içinde yaşıyorduk. Her biriyle ayrı ayrı ve başka düzlemlerde ilişkilerimiz vardı. Ve bu değişkenlikler doğal bir akışla her bir toplulukta başka bir yüz, başka ifadeler, başka tavırlarla bulunmamız sonucuna ulaşıyordu. Hayatlarımız bir çeşit tiyatro sahnesi gibiydi. Rolümüz neyi gerektiriyorsa onu oynuyorduk ve bu durum içtenliğimizi eksiltirken toplumda yaşamamızı kolaylaştırdığından normalleşiyordu. Bu yüzden farkında bile değildik.

Ama o, değişmeyen insan topluluklarının içinde, değişmeyen koşullar ve mekânlar yüzünden bu normal sayılan binbir surat maskesinden edinememişti. Bu yüzden olduğu gibi görünüyor, o anda hissettiği her şey yüzüne, gözlerine, sesine yansıyor, konuşan onlar oluyor ve o bir şey söylememiş olduğunu düşünüyor ama çok şey söylediğinin farkına varmıyordu. Farkına varmadığı bir şey daha vardı. Varlığım, bazen ona bir devaymış gibi geliyordu. Bu durumu yabancılıyor, yadırgıyor, aynı anda inkâr çabası bir savunma gibi devreye giriyor, yeniden her şey acılaşıyor, bunun nedeninin ben olduğumu düşünüyor, bu kez varlığım sıkıcı ve gereksiz görünmeye başlıyordu. Geçişlerin hepsini yüzünde, gözlerinde sesinde anbean izliyordum.

Bir "Yüzleşme" kararı alınmalıydı. O defterler, yüzleşerek baş edilmesi gereken acıların tanıklarıydılar. Dile, sese gelmeliydiler. İnatla direnerek akıtılmayan gözyaşlarının, tutulmuş solukların, kenetlenmiş dudakların haykırışları duyulmalıydı mavi gökyüzünün altında... Hâlâ sağır kalabilen kulaklara, kör olmayı yeğleyen gözlere ulaşmalı, rahatsız etmeliydi. Onun bütün yaşadıklarından, uğruna bunca acılar çektiği toplumun haberi olmalıydı. Bayrak gibi dikilmeli, hesap sormalıydı. Devrim hep yorgun bir fotoğrafın ardında kalmamalı, yaşayan devrimin sesi, ondan duyulmalıydı. Belki böylesi onun amacına benden daha yararlı olurdu.

Defterleri bana vermesini istedim. Onların sesi olmayı diliyordum. O bana sesimi geri vermişti, ben de ona sesini vermeliydim. Onda sezinlediğim, varlığı inkâr edilen öksüz acıları yazmalıydım. Vermedi, defteri elimden çekip aldı.

Henüz ustanın bahçesinden ayrılmamıştık. O günlerden kalan birkaç eski fotoğrafı göstermiştim ona... Hele birisi o günlerin en önemli ve en değerli anısıydı. Sevdiğimin benden zorla aldığı, elini paralayarak geri aldığım ve sonra yitirdiğimi sandığım o fotoğraf, bir bahar sabahının erken saatlerinde elime onun ölüm haberiyle birlikte verilmiş ve serüveni anlatılmıştı. Meğer dağ bayır, eylem, çatışma içinde onunla birlikte gezmiş, dolaşmış, sonunda bir masaya özenle yüzü görünmeyecek bir şekilde bırakılıp güvenli birine doğru "Elden ele dolaşmasın, sahibine iletin" sözcükleri eşliğinde uzatılmıştı. En çok içimi yakan, fotoğrafta bile olsa yüzüme bakmamak için gösterdiği anlatılan bu çaba oldu.

- Ne kadar güzel!.. Bal gibi...

Bu adamın o siyah beyaz fotoğrafa bakarken, hiçbir ilgisi olmadan kullandığı, beni çok şaşırtan, peşine düştüğüm bu çok önemli sözcüğü neden kullandığını soramadım. Yoksa sevdiğim ona benden söz etmiş olabilir miydi? Çünkü bana "Balım" derdi hep...

Sevdiğimin bu sözcüğü çok önemli kılan çocukluk anısını anlatıp anlatmama kararsızlığındaydım. Yine bu adamla karşı karşıya kaldığımda hep olduğu gibi dilim beni dinlemeden anlatmaya başlamıştı bile... Anı, bir petek balla ilgiliydi.

Anlatmaya başladığım anının benimle ilgili olan sonunu getiremedim, utandım çünkü... Ama o ansızın söze şöyle başladı:

- Çok tuhaf!

Sevdiğimin bana anlattığı anısıyla tıpa tıp aynı olan ve çocukken onunla kendisi arasında geçen bir olayı anlattı. Anının konusu yuvarlak bir petek balla ilgiliydi. O bir petek bal güneşe tutulursa neye benzer sorusu, aralarında anlaşılması tuhaf bir konuşmanın geçmesine neden olmuştu. Hemen ardından daha da tuhaf bir şey söyledi.

- Seni çok eskiden beri tanıyor gibiyim.

Onun da sık sık söylediği bir şeydi. Bu yüzden kitaba öylesine sıklıkla sızmıştı. Yıllardan sonra bile önemsemekten hiç vazgeçmediğim, kitaba yansımasını da önleyemediğim bu sözleri, arkadaşının sesinden yeniden duyuyordum. Sürdürüyordu konuşmasını, artık neredeyse zaman zaman o değildi konuşan.

- Çok renklisin, önce çok solgundun, belki de yorulmuştun.

O böyle söylüyordu, kitaba yine sıklıkla sızmış bu sözler sevdiğimin ağzından yineleniyordu.

- Ne çok renklisin! Bütün renkler seninle barışık...

Çok önemli şeylerdi. O bilmiyordu neden önemli olduklarını... Ama söylüyordu. Ardı ardına geliyordu şaşılası söylemler. Onu dinlerken yüreğim arınıyordu. Öyle bir arınma ve duruluk yaşıyordum ki benim için en önemli olan can alıcı bir soruyu öylesine söylüyormuş doğallığında soruverdim.

- Eğer kaçmasaydım bazı şeyler değişir miydi? Yani bir şeylere engel olabilir miydim?

- Hayır, o başladığı yolun sonunun ölüm olacağını biliyordu. Sen veya bir başkası ya da herhangi bir durum, onun bu gidişini engelleyemezdi. O ölecekti, öyle veya böyle...

Bu yanıtı öyle kesin bir sesle ve inanarak söyledi ki ben zincirlerimden kurtuldum. Acım yine acıydı, hasretim yine hasret, öfkem yerli yerindeydi ama ben arınmıştım. Çünkü suçlu değildim. Bunu bilmesine biliyordum ama onu en iyi tanıyan, onun

güvendiği, benim de kendiliğinden çok doğal ve normal bir şeymiş gibi güvendiğim birinin ağzından duymakla daha güçlü ve sorgulanamaz bir gerçeğe dönüşüvermişti.

Ben aradığımı bulmuştum, o bilmiyordu. Bir selam almıştım uzaklardan... Bu bana yeterdi. Hemen havada dalgalanan serin bir esintiyi derin derin içime çekerek oradan ayrıldım. Onca aradığım eksikliği bulmuştum sonunda. Sevdiğim hep benimleydi. Ardımda, önümde, yüreğimde, beynimde... Tek eksiklik benim buna inanamıyor oluşumdu.

Tenha sokakta ıslıkla çalınan bildik bir türkü yankılanıyordu. Sevdiğimin beni çağırmak için çaldığı o ıslığı, sanki yanı başımdaymış gibi duyuyordum.

"Salın da gel aman..."

Biliyordum, hep beklediğim işte buydu... Beni çağırıyordu...

Artık özgürdüm...

ÖFKEMİN ÇILGIN ATI

Geçmişteki o zorlu günlerin etkileri bambaşka tuhaf durumlar yaşatmıştı bana. Bende bir şeyler eksilmişti. En önemli kaybım, sevme yetimdi. Kendime bile itiraf etmekten kaçındığım bir olguydu bu. Hiç kimseyi sevemiyordum. Ama bunu kimse bilmiyordu. Çok yararlı bir insandım. Çevremde kimin başı zora girse ilk akla gelen kişi ben oluyordum. Dertlerin, hastalıkların, yoklukların, acıların, sıkıntıların gönüllü çaresiydim. Belki de bedel ödemekteydim. Ama bana ters gelen bir davranışla karşılaştığımda, dünyanın en acımasız insanı olabiliyordum. Bu davranışı hemen cezalandırıyordum. Tek cezam, o kişiyi kendimden yoksun bırakmaktı. Ardıma bile bakmıyor, hemen siliveriyordum hayatımdan. Benim için her zaman kolay olmuyordu vazgeçmek. Kör testere kullanmam gereken bir durum da yaşamış, kendimi de acıtmayı başarmıştım.

Yaşadığım bir olumsuzluk daha vardı. Herhangi bir yerde ansızın kayboluyordum. Her yer yabancı oluveriyordu. Mevsim yaz bile olsa, ansızın kar yağmaya başlıyor, gündüzler geceye dönüşüyor, yaralı ve ateşli bir durumda, tanıyamadığım yollarda, aylardır yaşadığım bir köşkü arıyor ve demir bir parmaklık önünde çaresiz kalakalıyordum.

Fiziksel acı da duymuyordum. Bu nedenle sağlığımla ilgili birçok olumsuzluğu sezemiyor, önlem alamıyor, ancak durum ağırlaştığında fark edebiliyordum. Birkaç kez kıyıdan dönmeyi bir şans değil, bana yapılmış bir ihanet gibi görüyordum. Çünkü yenilmiştim. Böylece yenik yaşamayı, direnememeyi kendime yediremiyordum.

Shangri-La yenmişti beni ve hepimizi. Eskiden gizlice ve sinsice sokulurken, yerli işbirlikçileriyle el altından anlaşırken, planlarını uygularken sessiz ve görünmezdi. Oysa şimdi bağıra bağıra ülkenin her yerinde varlığını göstermekten hiç kaçınmıyordu. Denizlerimizden dağlarımıza, ormanlarımıza ulaşmış, dokusunu yok ederek delik deşik ettiği yamaçlardan zehirli suyunu ovalara salmıştı. Dereler kelepçeleniyor, madenler talan ediliyor, büyük kuruluşlar özelleştirilip satılıyor, emekçiler ekmeğinden ediliyor, sendikalar işlevini yitiriyor ve bütün bunlar egemenle ortak olduğunu açıkça söyleyen yerli işbirlikçilere yaptırılıyordu. Medya sermayenin elinde, erke cebinden bağlı, çoğu satılmış ve yandaşlaşmış, birçok gerçeği ve olayları halktan gizlemekle kalmayıp eski planlarını güncelleyerek yeni durumlara uyduran sömürücünün emrinde, bir propaganda makinesi gibi çalışıyordu. Bu duruma karşı çıkıp sesini yükseltmek isteyenler, ağır baskı altındaydılar. Sesi çıkanlar ise cezaevlerinde tutulmaktaydı. Üniversiteler, etkisizleştirilme operasyonundan sonra iyice silikleştirilmiş, ülkenin düşünce ve bilim üretme merkezleri olma işlevlerinden uzaklaştırılmıştı. Öğrenciler türlü bahanelerle tutuklanabiliyor, aylarca mahkeme karşısına çıkarılmayı bekliyorlardı. Bütün direnişleri, işbirlikçilerinin eliyle kıran, ezen, öldüren Shangri-La, meydanı boş bulup komşularımızla savaşa neden olabilecek radar üssüne, füzelerini bile konuşlandırabilmişti.

Halk her şeyi izliyordu yalnızca. Sessizce boyun eğiyor, bütün bunların bir işgal olduğunun ayırdına varabilmesinin yollarının kapatıldığını sezemiyor, böylece kalabilmesi için de her türlü etki kullanılıyordu. Etnik milliyetçilik şişiriliyor, din söyleminin büyüsüyle olan bitenlerin anlaşılması olanaksızlaştırılıyordu.

Ama sokaklar boş değildi. Öğrenciler, gençler, emekçiler, olanı biteni anlayıp da karşı çıkma sorumluluğunu taşıyan herkes meydanlardaydı. Coplanıyor, yerlerde sürükleniyor, gazlanıyor, saçlarından sürükleniyor ve cezaevlerine dolduruluyorlardı. Taksim'de her cumartesi birkaç eylem yapılıyordu. O eylemlere üç beş arkadaşımı da yanıma alarak katılıyordum. Ancak içimi acıtan bazı olaylarla karşılaştığımda umutlarım sönüveriyordu.

Yapılan eylemlerin birçoğunun genel amacı ortaktı ama sizinkiler bizimkiler kavgası, genel olması gereken amacın dışına çıkıyor, düşmanlaşmaya kadar gidiyordu. Bu ayrışmanın Shangri-La planının da bir parçası olduğunu biliyordum. Görüyordum, anlatmaya, anlaşmaya ve bir olmaya çağırıyordum. Önce birbirimizi anlamaya çalışmalıydık sonra asıl düşmana karşı kenetlenmeliydik. Her iki taraf da buna yanaşmıyordu. Her zaman olduğu gibi parçalanarak zayıflatılıyorduk.

Shangri-La, âdeta her yerdeydi. Dağlarda, ovalarda, fabrikalarda var olmakla kalmayıp ülkeyi savaşa sürüklemek yolunda hızla ilerliyordu. Aldığı onca can, döktüğü onca kanla doymuyor, beslendiği kadar büyüyor, büyüdükçe "Daha! Daha!" diyordu.

Üç yıldan fazla süren yüzleşmeden, hesaplaşmadan, kapışmadan, direnmeden sonra ansızın bir gün kendimi yapabileceklerinin çoğunu yapmış, sonunda elleri yanına düşmüş, yorgun ve çaresiz buluverdim. Bütün hayatımı Shangri-La'nın uğursuz gölgesinin altında, zaman zaman sinerek, zaman zaman ona karşı çıkıp direnerek geçirmiştim. Ama hiçbir işe yaramamıştım, o adamın söylediği gibi...

Düşünce dünyamda yaşadığım karmaşanın yanı sıra, içimde biriken öfkemle de baş etmek zorundayım. Dayanılması hem bedenimi hem de ruhumu derinden yoran süreç sonunda hayatım için önemli olacak birkaç karar aldım. Çevremden ve yaşanmakta olanlardan bir süre uzak kalmalıyım. Ki gitmek istediğim yer, başka bir ülke olacaktı. Çünkü bu ülke, artık gözle görünür elle tutulur egemenin, Shangri-La'nın gücünün yönetimine boyun eğmişti ve karşı koyma refleksi çeşitli yöntemlerle kırıldığı için yenilginin ta kendisi olmuştu. Bunun utancına katlanacak, dayanacak değilim. Hiç değilse bunu hak etmiştim.

Yolun başında; neye, kime duyduğumu dillendiremediğim hasret duygusunun başladığı yerdeydim. Artık hasretimin adını koydum. Yüzleştim, hesaplaştım, yoruldum. Kaldı ki babama da bir hasret borcum var. Onun ülkesine gitmeliyim. Bir hasret borcum da kendime var... Sanırım benim hasretim hiç dinmeyecek. Kalan günlerimde de öfkemle birlikte, hep benimle olacak.

Artık öfke atım, yanı başımda toynaklarıyla yerleri gümletiyor, şaha kalkıyor, üzerine atlayıp onunla birlikte fırtınanın ortasına dalmaya, bulutları tepelemeye çağırıyordu beni. Bir haykırış gibiydi öfke atım... Bir direniş gibi, bir sevda gibi, bir bela gibiydi. Ona karşı koymak olanaksızdı. Üstelik o olmadan yaşayamazdım. Beni diri tutan, soluk almamı sağlayan, kanımın damarlarımda dolaşmasının nedeni olan, yaşamaya da ölmeye de meydan okuyan oydu. O olmazsa ben bir hiç olurdum. Silik, donuk, renksiz ve yüreksiz biri... Hangi yola çıkacaksam çıkayım, o benimle olmalıydı. Çünkü o benim kansızca ayrılmış öte yanımdı. Atladım öfke atıma... Terden ıslanmış kapkara yelelerine tutundum. Yattım boynuna, ipek kulağını öptüm ve fısıldadım:

"Hadi uç! Nereye gitmek istiyorsan beni de götür. Çünkü canım çok yanıyor. Artık bir yerimi kestiğimde etim acıyor. Üstelik üşümeye de başladım. Kaybolmaktan da korkmuyorum hatta kaybolmayı diliyorum. Beni bilmediğim yerlere götür. Hiç kimse tanımasın beni... Bir gölge gibi kalayım. Unutulsun yazılarım ve diğer her şey... Utanç duyuramasın kimse bana... Ben kimseyi sevmeyeyim. Kimse de beni sevmesin. Orada hiçlik, yokluk ve sessizlik olsun. Şiirler okunmasın, müzik duyulmasın, anılar can bulmasın... Götür artık beni çok uzaklara...

Çünkü SHANGRI-LA, artık her yerde..."

ONA DAİR BİLİNMEYENLER

Yaptığım yüzleşmede onun düşüncelerine, kavgasına, amaçlarına, anlatacağım konu için gerekmedikçe değinmedim. Çünkü bilinçli bir inançla sarıldığı düşüncelerini, gerçekleştirdiği eylemlerini birlikte yola çıktığı, kavgada omuz omuza verdiği yoldaşları sürdürürken ve onlar gerekli aktarmaları yapıyorken, benim bir şeyler eklemem beklenemez. Yalnızca Deniz'i daha iyi anlamak için gençlik dönemini iki ayrı aşamada değerlendirmenin uygun olduğunu söyleyebilirim. İlk döneminde yaptığı eylemlerin birçoğu, öğrenci haklarına dayalı hareketler ve emperyalizme karşı Türk Gençliği olarak direnmekle sınırlıyken zamanla edindiği bilgilerle bakış açısını genişletmesi; ezilen halklarla dayanışmaya yönelmesi, genel yapısına uygun hızlı bir ilerlemedir. Kaldı ki yağlı ipin altındayken haykırdığı sözler de başlı başına bir kanıttır. Daha başka ne söylenebilir?

Ayrıca onu yakışıklı, iyi dövüşen, ajitasyon yapabilen ve kitleleri ardından sürükleyen biri olarak tanımlamak ve sınırlamak gösterdiği bu gelişimi göz ardı etmektir bence. Onun teoriden eyleme hızla geçişi; ancak inanılamayacak kadar çok boyutlu olabilen zekâsıyla açıklanabilir. Bir haftada zorlukla okuyabildiğim ve anlamakta güçlük çektiğim bir kitabı, bir gecede okuyup ertesi gün özümsemiş olduğu bilgiyi kolayca çözümleyerek aktarışını şaşkınlıkla izlediğimi söylemeliyim. Üstelik yakın çevremde zekâsı hiç de yabana atılamayacak biri olarak tanınırdım.

Ben yalnızca onun bilinmeyen bir yanını gücüm yettiğince anlatmaya çalıştım. Anlatırken onu daha iyi anladım. Sanmıyorum ama bazı olayların önce ve sonrasını karıştırmış olabilirim ki

böyle olması da doğal, çünkü aradan 40 yıldan fazla zaman geçti. O coşku, o kendini adamışlık, o zorlu süreç içindeyken ilke dışı bir sevdayı utanılası bir günahmış gibi gizlice yürekte taşımak çok kolay bir şey değildi.

İnanılması olanaksız şeyler yaşandı o dönemde. Dönemin coşkusu ve güçlü etkisi birçok insanın normal zamanlarda yapmalarının beklenemeyeceği olağanüstü şeyleri yapabilmelerine neden oldu. Bunları ben de yaşadım. Olanları bugünlerde yazarken bana bile gerçeküstü gibi görünüyor. Belki de bu yüzdendir suskunluğum... O günleri yaşamayanlar, olayların içinde olmayanlar, onun kendisini görmeyenler için gerçekten de inanılması zor, bunu anlayabilirim.

Dönem için kim ne derse desin, nasıl algılanırsa algılansın ya da anlaşılsın, direniş efsanelerinin yaşandığı bir dönemdi. Tarih içinde parlayan bir zaman parçası; koşulları, coşkusu ve inancıyla kendi kahramanlarını yaratırken aslında belki de zamanı parlatanlar asıl o kahramanlardı. İçlerinden birkaçını tanımış olmayı; yaşadığım onca zorluğa, acıya, hayatımı etkileyen olumsuzluklara karşın bir şans olarak değerlendiriyorum.

İşte bu yüzleşmeyi yaparken ve kendimi sorgularken onu anmak istedim. Sevdasını nasıl yaşadığına gelirsem anlatabilir miyim, bilemiyorum.

Öylesine sevecen, sevgisine ve sevdiğine saygılıydı ki onu eylemde hiç görmemiş, aslanlar gibi kükrediğini duymamış olsam, aynı insan olduğuna ben de inanmazdım. O her şeyi en derinden yaşama arzusuyla dolu, omurgası bir milim dahi bükülmeyen bir insandı. Sevdası da öyle...

Onunla bir sevdayı yaşamak, sevdayı paylaşmak gibi değildi. O hissettiği gibi yaşardı ve tutkusu karşısındakini tutuştururdu. Ne zaman, nasıl, nerede karşınıza çıkacağını bilemezdiniz. El ele tutuşmanın bile çok önemli bir aşama olduğu o günlerde, ansızın sarılıp öpebilirdi. Ya da karşı çıkışlardan bunaldığında; örneğin kucağına alıp bir pencereden atmakla korkutabilir, sonunu da şakaya bağlayıp güldürerek direnci kırabilirdi. O günlerde anlayamadığım duyguları bugün ancak sezebiliyorum. Onun yaydığı

garip bir şey vardı. O anda ne hissediyorsa aynını bir ayna gibi karşısındakine yansıtan bir güçle donanmıştı. Sanki bambaşka bir boyuta el ele vererek geçip orada duygu birliğine ulaşmak gibi... Ön yargılar, belletilmiş bilgiler, çevredeki insanlar, her şey silinirdi ve yalnızca o anın büyüsü hüküm sürerdi. Daha ilk tanışmamızda, birbirimizin adını bile doğru dürüst öğrenemeden ansızın sarılmasına ve benim karşı çıkmamış olmama, bugün bile inanamıyorum. O anın büyüsünü, batan güneşi, gökyüzünün kızıllığından yüzlerimize yansıyan ışığı unutmam olanaksız... İşte o gün bize bir kader biçtiler. Biz, tanığımız yalnızca dalgalı denizlerdi sanıyorduk... *Çok fena yanılmışız.*

Giderek azalsa da ilk yıllar hep aynı düşü görerek uyanırdım. Düşümde hem üçüncü kişi gibi olanları dışarıdan görebiliyordum hem de ikinci kişi gibi içinde oluyordum. İlk karşılaştığımız gün gittiğimiz deniz kıyısından başlardı düşüm. Güneş batmaktaydı. Benim yüzümün yarısı onun göğsündeydi. Böylece onun yüzünün tamamı, benimkinin yarısı görünüyordu. Onun gökyüzüne baktığını, gözlerinde inanılmaz, tanımlanamaz bir mutluluk var olduğunu görmesem de bilirdim. Hiç o kadar duygulu bir yüz görmemişim ve göremeyecekmişim gibi gelirdi bana. Ansızın bu gördüklerimin bir fotoğraf olduğunu anladığımda; o anda öylece donup kalmamızı ya da denizin bizi çekip kucağına almasını isterdim. Öylesine acı duyardım ki ansızın kurşun yemiş gibi uyanıverirdim. Düşte de olsa yıllar önce yaşananan bir gerçeği o günmüş gibi ve gelecek yılların bilgisine sahip olarak yaşamak inanılmaz bir duygu anaforu yaratıyor insanda. Umudun içindeyken kesin bir umutsuzluk, sevincin içindeyken balyoz gibi inen bir gerçeklik, ardından çok acı ve çok büyük bir çaresizlik duygusu... İnsan kendisini iki farklı zaman diliminde yaşar ve bir şeyler yapabilir gibi hissediyor; yapamayacağını anladığında sevgililer tekrar, tekrar, tekrar ölüyor.

Biz devrim ateşi içinde bir sevda yaşadık. Bu sevda öylesine kolay ve doğal gelişen bir insan gerçeğiydi ki birileriyle paylaşırsak bozulacak, kirlenecek diye ürküyorduk. Bu yüzden paylaşmak, kırk yılı geçmiş olsa bile bana yanlış geliyor. Çünkü o kadar bana, ona, bize ait bir duyguydu ve o kadar da eşsizdi.

Anlatmayı hem istedim hem de hiç istemedim. Ama Deniz'e sözüm vardı. Onun da bana sözü vardı ve tuttu.

Bu sözü kim verebilir başka? Benim suskunluğumla Deniz'in yaşadığı bir sevda öyküsünün bilinmemesi neyi eksiltir? Bilen kişiler suskunluklarını inatla korurken ve öylece kalmasını dilerken, başkalarından susmalarını istemeye hakkım var mı? Ya da kimi böylesi bir ikilemde bırakabilir insan?

Her gün durmadan bir karar vermenin eşiğinde tutulmak, yakınlarıma zarar verecek olmanın korkusunu yaşamak, kendimi çift yönlü ihanet duygusunun içinde görerek yıpranmak öylesine zor ki tükeniyorum. Bir insanın hayatı, yaşadığı birkaç kötü gün sonrasında bu kadar değiştirilebilir mi? Gözaltına almak için daha geç kalmış olsalardı, onunla aramızdaki sorunumuzu çözecek ve nasıl olursa olsun hayatı birlikte göğüsleyebilecektik. Olmadı, olamadı. O gerektiğinden çok hızlı ve cesurdu, ben gerektiğinden çok korkak ve yavaştım.

2011, İstanbul / A. Kevrina

10070 öğrenci numaralı Aygün Kevrina, üniversite amfisinde.
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, I. sömestr.

Aygün Kevrina akraba ve dostlarının çocuklarıyla birlikte.

Aygün Kevrina lise arkadaşlarıyla birlikte, okul bahçesinde.

Aygün Kevrina ve arkadaşları, Kızılay yardım kumbaralarıyla birlikte bir bayram gününde. Fotoğraftakiler: Rezzan, Aygün, Esin, Aysel, Muhsin, Azmi ve Yener.

Kayseri Lisesi, 6 Ed-A sınıfından kalan bir hatıra. Fotoğraftakiler: Aygün Kevrina, Vedat Gültekin, Aysel Altıner

Aygün Kevrina, İstanbul Üniversitesi bahçesinde Kıbrıslı arkadaşıyla birlikte.
Bkz. Sf. 31

Aygün Kevrina

Pınarbaşı. Fotoğraftakiler: Bahattin Yücel, Vedat Gültekin, Mehmet Çalıkoğlu, Rasime, Havva, Aygün Kevrina.

Aygün Kevrina Hukuk Fakültesi amfisinde. Sayfa 43'te bahsedilen kavga öncesi çekilen fotoğraf.

Aygün Kevrina'nın, Hukuk Fakültesi bahçesinde okul fotoğrafçısının çektiği kare.

Aygün Kevrina, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde arkadaşıyla birlikte.

Pınarbaşı. Aygün Kevrina'nın annesi ve sütannesi.

Aygün Kevrina ve arkadaşları okul bahçesinde.

Pınarbaşı. Vedat Gültekin, Rasime, Bahattin Yücel, Aygün Kevrina, Havva, Mehmet Çalıkoğlu.

Aygün Kevrina, İstanbul Üniversitesi civarında, kız arkadaşıyla birlikte. Bkz. Sf. 31

KOR

Kasım, 1966'nın son günleri. Dolmabahçe'ye Shangri-La adında bir uçak gemisi demirlemiş, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden birkaç öğrenci bu gemiye davet edilmişti. Onları karşılayan bir subay tüm soğukluğu ve kibriyle savaş gemilerini güç gösterisine dönüştürecekti. Bu geminin çetrefilli zamanların habercisi olduğu henüz bilinmiyordu. Öyle ki geziye katılan öğrencilerden biri sonrasında başlayan 6. Filo eylemlerinin ortasında bulacaktı kendisini. Bu eylemler birçok şeye gebeydi. Üniversite gençliği de değişip dönüşecekti zaman içerisinde. Öğrenci haklarına dayalı başlayan hareketleri emperyalizme karşı mücadeleye, ezilen halklarla dayanışmaya evrilecekti. Hareket, içerisinden en gözü karalarını, en tutkulu olanlarını yeşertecekti. Deniz Gezmiş onlardan biriydi.

Kantinde gür sesiyle yaptığı tartışmalar, üniversiteli arkadaşlarıyla kurduğu eylem planları onu bir adım öne taşıyordu. Kitleleri ardından sürükleyecek bu gencin yolu, 1966 yılının Aralık ayında bir eylem hazırlığı için FKF'ye varmıştı ki binanın merdivenlerinde onu sarsan, yok sayamayacağı bir duyguyla karşılaştı.

Aygün Kevrina'nın kişisel tarihini paylaştığı *Sırlarım İpte Asılı Kaldı Balım*, yıllar boyunca gizlenmiş, özenle saklanıp korunmuş bu karşılaşmanın altmış yıl sonra tarihe düşülmüş notu; devrim ateşi sönmesin daha da harlansın diye belki de yarım kalmış bir sevdanın tanıklığıdır. Deniz'in kavgasında olduğu kadar sevdasında da gözü kara oluşunun bir hatırasıdır.

"Biz devrim ateşi içinde bir sevda yaşadık. Bu sevda öylesine kolay ve doğal gelişen bir insan gerçeğiydi ki birileriyle paylaşırsak bozulacak, kirlenecek diye ürküyorduk."

THG 0047655 YZU

ISBN-978-625-7392-53-2

9 786257 392532